

I-10B
2

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

026000282166

60

1ΝΧ
πα
20

ΑΙ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΙΣ

ΠΕΡΙ

ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΟΥ

ΚΑΙ

Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΠΑΝΑΜΙΣΚΟΣ

ἢ

ΤΑ ΚΟΡΙΝΘΙΑΚΑ

Ἐπι τῆ βάσει ἀύθεντικῶν ἐγγράφων

ΥΠΟ

ΔΗΜ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ «ΠΑΛΙΓΓΕΝΕΣΙΑΣ»

ΙΩΑΝ. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ

14—ΟΔΟΣ ΒΟΡΡΑ—14

—
1895

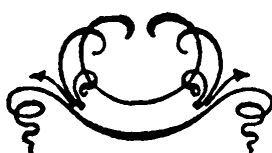

ΑΙ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΙΣ
ΠΕΡΙ
ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΟΥ

Ἐπὶ τῇ βάσει ἀθεντικῶν ἐγγράφων

ΥΠΟ

ΔΗΜ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ «ΠΑΛΙΓΓΕΝΕΣΙΑΣ»

ΙΩΑΝ. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ

14—ΟΔΟΣ ΠΟΡΡΑ—14

—
1895

Αρ. Βιβλ. Βιβλ.

40473

Εκπαιδευτικόν Ιστορικόν Μ. Αρχών
Τμήμα: Περίοδο Γεωργίου Α΄-Πηλ.

ΑΙ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΙΣ

ΠΕΡΙ

ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΟΥ

Α΄.

Διατί προβαίνω εἰς τὴν δημοσίευσιν αὐτῶν.

Οὐδεμίαν εἶχον πρόθεσιν οὔτε διάθεσιν νὰ προβῶ εἰς περαιτέρω ἀποκαλύψεις ἐπὶ τῶν διαπραγματεύσεων ἃς ἤρξοντο εἰς ὅσα μέχρι τοῦδε ἐδημοσίευσα ἐν τῇ *Ἐφημερίδι τῶν Συζητήσεων* ἅτινα ἀρκούντως διεφώτισαν τὴν κοινὴν γνώμην καὶ τῶν ὁποίων οὐδεὶς ἐτόλμησε νὰ διαμφισβητήσῃ τὴν ἀκρίβειαν.

Ἄφου ὅμως ὁ κ. Βλαστός, διὰ τρόπον ὃν κρίνω ἀνάξιον καὶ νὰ χαρακτηρίσω, μὲ προῦκάλεισε τόσον ἀδεξίως διὰ τῆς ἐν τῇ *Ἐπιθεωρήσει δημοσιευθείσης* τελευταίως ἐπιστολῆς του, πᾶσα τοῦ λοιποῦ ἐκ μέρους μου ἐπιφυλακτικότης ἢ ἀπαράλειψις καθήκοντος πρὸς τὴν ἀλήθειαν καὶ πρὸς τὰ ἰθνηκὰ συμφέροντα.

Πῶς ἀνεμίχθην εἰς τὰς διαπραγματεύσεις

Χάριν ἀκρίβειας καὶ πρὸς πληρεστέραν κατανόησιν πολλῶν σκοτεινῶν σημείων τοῦ συμβιβασμοῦ, ἀναγκάζομαι νὰ ἀναδρά-

μω εἰς τὴν ἔποχὴν καθ' ἣν ἐξερράγη ἡ λανθάνουσα οἰκονομικὴ κρίσις.

Κατὰ τὸ 1895, περιηγούμενος χάριν ἀναψυχῆς, ἐπισκέφθη καὶ τὰς Ἀθήνας ἀνευ οὐδενὸς ὀρισμένου σκοποῦ. Ἐπισημασμένος τῆς ἐνταῦθα βραχείας τότε διαμονῆς μου, ἔσχον εὐκαιρίαν νὰ ἐπισκεφθῶ διαφόρους διακεκριμένους πολιτικούς καὶ δημοσιογράφους, μεθ' ὧν, ὡς εἶνε φυσικόν, ἀντήλλαξα γενικὰς ἰδέας περὶ τῆς τότε οἰκονομικῆς καὶ τῆς ἐν γένει καταστάσεως τοῦ τόπου. Μεταξὺ ἄλλων ἔσχον τὴν τιμὴν νὰ γνωρίσω καὶ τὸν ἐκ Τριφυλλίας πολιτευτὴν τὸν γηραιὸν κ. Σωτηρόπουλον, ἰδιωτεύοντα. Οὐδὲ πόρρωθεν ἐπιστεύετο τότε ὅτι ὁ κ. Σωτηρόπουλος θὰ ἐκαλεῖτο εἰς τὴν κυβέρνησιν τόσον ταχέως. Συνδιελέχθημεν τότε ἐνώπιον τρίτου κοινοῦ φίλου, περὶ τῶν φλεγόντων οἰκονομικῶν· ἐθεώσαμεν καὶ τὸ ζήτημα τῆς ἐγκαταστάσεως ἐν Ἑλλάδι τοῦ Μονοπωλίου τῶν καπνῶν. Ἐπὶ πολλῶν σημείων παρετήρησα ὅτι συνέφωνον κατ' ἀρχὴν πρὸς τὸν κ. Σωτηρόπουλον. Μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἐπῆλθεν ἡ αἰφνηδία ἀποχώρησις τοῦ κ. Τρικούπη καὶ ἡ ἀνάθεσις εἰς τὸν κ. Σωτηρόπουλον ἐντολῆς τοῦ σχηματίσαι τὴν νέαν κυβέρνησιν.

Δὲν εἶχον κἄν ἐπισκεφθῆ, ὡς ὄφειλον, τὸν νέον πρωθυπουργόν, ὅτε ἐσπέραν τινὰ ὁ φίλος μεθ' οὗ ἐπισκέφθη αὐτόν, καθ' ἣν ἔποχὴν ἰδιώτευεν, ἦλθε καὶ μοὶ ἀνεκοίνωσεν ὅτι ὁ κ. πρωθυπουργὸς ἐπιθυμεῖ νὰ μὲ ἴδῃ. Ἐπρόκειτο περὶ τοῦ ζητήματος τοῦ Μονοπωλίου, περὶ οὗ οὔτε κἄν ἐσκεπτόμην πλέον. Ὁ κ. πρωθυπουργὸς, ἀναμνησθεὶς τῆς συνδιαλέξεώς μας ἐκείνης, νῦν ἀρεστήθη νὰ μὲ ἐρωτήσῃ ἂν, ἐπιστρέφων εἰς Παρίσιον, θὰ ἠδύναμην νὰ τῷ ὑποδείξω κατάλληλα πρόσωπα παρέχοντα τὰς δυνατὰς ἐγγυήσεις καὶ εὐδιάθετα νὰ ἔλθωσιν εἰς διπραγματεύσεις μετὰ τῆς Ἑλλ. Κυβερνήσεως. Πρὶν ἢ ὀριστικῶς ἀπαντήσω, ἐζήτησα καὶ μοὶ ἰδῶθησαν ἐκ τοῦ ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν τὰ ἀναγκαῖα στοιχεῖα πρὸς καταρτισμὸν ἐιδικῆς μελέτης περὶ τοῦ ζητήματος. Πράγματι ὁ κ. Πρόεδρος ἐπεφόρτισε τὸν ἀρ-

μόδιον τμηματάρχην, ὅστις προθύμως μοι παρέσχεν ὅ,τι παρ' αὐτοῦ ἐζήτησα ἐπὶ τῇ βάσει ἐνὸς ἐρωτηματολογίου.

Ἄνεχώρησα ἀμέσως εἰς Παρισίους ὅπου καὶ ἐπελήφθην πρῶτον τῆς συνταγῆς μελέτης περὶ τοῦ οικονομικοῦ ζητήματος, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐπισήμων ἐγγράφων τῶν χρησιμευσάντων εἰς τὴν ἐκθεσιν τοῦ κ. Λόου, πλὴν τούτου δὲ συνέταξα καὶ συγκριτικὴν μελέτην περὶ τῆς συστάσεως, τῆς διαχειρίσεως καὶ τοῦ διοργανισμοῦ τῶν διαφόρων ἐν Εὐρώπῃ, καὶ Τουρκίᾳ λειτουργούντων μονοπωλίων τοῦ καπνοῦ, προσθεὶς καὶ σχέδιον, ἐν εἴδει παραρτήματος, περὶ συστάσεως τοιούτου καὶ ἐν Ἑλλάδι. Ἐν τῷ μεταξύ ἡ κυβέρνησις Σωτηροπούλου εἶχε συνομολογήσει τὸ δάνειον τοῦ Funding. Αἱ περὶ αὐτοῦ κρίσεις μου ἀπήρσαν εἰς τὸν κυβερνητικὸν τύπον, τοῦτο δὲ ἐπέσυρε τότε κατ' ἐμοῦ κεραυνούς ἐκ μέρους ἀξιοτίμων ἄλλως τε φίλων μου, τῶν περὶ τὴν Ἐφημερίδα. Ἡ γεννηθεῖσα ὁμως αὕτη δυσμένεια πρὸς με, ἔνεκα διαστάσεως γνώμης μεταξύ τῶν ἐν τῇ ἀρχῇ καὶ ἐμοῦ, ἐν τῷ ζητήματι τῆς συνομολογήσεως τοῦ Funding, δὲν μ' ἐμπόδισε νὰ ἐξακολουθήσω τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς περὶ Μονοπωλίου μελέτης μου.

Ὁ κ. Ornstein

πῶς ἦλθε τὸ πρῶτον εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Πρὶν ἢ ἐκτυπώσω τὴν περὶ μονοπωλίου καπνῶν μελέτην, ἐθεώρησα καλὸν νὰ ὑποβάλω αὐτὴν εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῶν εἰδικωτέραν πρὸς τοῦτο ἐχόντων καὶ δυναμένων ν' ἀποφανθῶσιν ἐγκυρον γνώμην. Τοιοῦτον ἐγνώριζα τὸν κ. Ornstein, οὗτινος ἡ εἰδικότης εἶνε πανθομολογουμένη ἐν Εὐρώπῃ, καθ' ὅσον εἰργάσθη ἐπὶ τοιούτων θεμάτων καὶ συνέστησε καὶ ἐν Περσίᾳ τὸ μονοπώλιον, καὶ διηύθυνε τὰ ἐν Αἰγύπτῳ τελωνεῖα, ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ γνωστοτάτου ἄγγλου οικονομολόγου κ. Sir R. Wilson. Πρὸς αὐτὸν ἀπεστάνθην καὶ οὐκ ὀλίγας μοι ὑπέ-

δειξε τροποποιήσεις. 'Από ταύτης τῆς ἀφορμῆς ἔλαβον εὐκαιρίαν νὰ τὸν ἐρωτήσω ἂν δὲν θὰ ἦτο εὐδιάθετος νὰ μεταβῆ εἰς Ἑλλάδα αὐτοπροσώπως καὶ, ὡς εἰδημονέστατος, ἀφρῶ ἐξετάσῃ ἐπιτοπίως τὴν κατάστασιν, ὑποβάλλῃ εἰς τὴν Ἑλλ. κυβέρνησιν οὐχὶ μόνον πρότασιν περὶ τῆς συστάσεως τοῦ Μονοπωλίου τῶν καπνῶν, εἰ δυνατόν καὶ σύστημα ὀλόκληρον περὶ τῆς λύσεως τοῦ οἰκονομικοῦ ζητήματος, συνδυάζων το συμφέρον τῶν ὁμολογιούχων πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ κράτους.

'Ο κ. Ornstein μοι ἀπήντησεν ὅτι θὰ ἀπεφάσιζε νὰ κατέλθῃ εἰς Ἀθήνας μόνον ἂν προσεκαλεῖτο ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως. "Ἐγραψα περὶ τούτου πρὸς φίλον μου ἐνταῦθα, στενωῶς συνδεδεμένον μετὰ τοῦ κ. Σωτηροπούλου, τοῦ προέδρου τῆς τότε κυβερνήσεως. Αἱ μετ' αὐτῆς τότε σχέσεις μου δὲν ἦσαν, ὡς προεῖπον, ὁμαλαὶ ἔνεκα τῶν κατὰ τοῦ Funting δημοσιευμάτων μου.

Πράγματι, μετὰ συσκέψεως ἐν τῷ ὑπουργικῷ συμβουλίῳ, ὁ κ. Πρωθυπουργὸς, καὶ ὡς ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν, ἠύαρεσθήθη νὰ γράψῃ καὶ ἔγραψεν ἐπιστολὴν, ἐν ἣ ρητῶς δευτυποῦτο ἡ ἔννοια ὅτι ἢ εἰς Ἑλλάδα ἄφιξις τοῦ κ. Ornstein θὰ ἦτο λίαν εὐάρεστος τῇ Ἑλληνικῇ Κυβερνήσει, ἥτις ἐλάμβανεν ἐκ τῶν προτέρων τὴν ὑποχρέωσιν νὰ μὴ δεχθῇ προτάσεις οἰκισθήσαστε ἄλλης ὁμάδος, ἐνόσω θὰ ἐξηκολούθουν αἱ μετὰ τοῦ κ. Ornstein διαπραγματεύσεις περὶ τοῦ οἰκονομικοῦ ζητήματος καὶ ἐν ὅσῳ αἱ ὑπ' αὐτοῦ ὑποβληθησόμεναι προτάσεις θὰ παρουσιάζον ἔδαφος πιθανῆς συνεννοήσεως μετὰ τῆς κυβερνήσεως.

"Ἀμα τῇ λήψει τῆς πρὸς ἐμὲ ἀποσταλείσης διὰ τρίτου προσώπου ἐπιστολῆς ταύτης διεβίβασα αὐτὴν πρὸς τὸν κ. Ornstein, διατρίβοντα τότε ἐν Λονδίῳ. 'Ο κ. Ornstein ἐπανῆλθεν εἰς Παρισίους ὅπως κανονίσῃ ὑποθέσεις τοῦ τινος καὶ ἀναχωρήσῃ δι' Ἀθήνας.

Εἰς Παρισίους συνηντήθη μετὰ δύο ἐκ τῶν σπουδαιοτέρων κεφαλαιούχων, διευθυντῶν μεγάλων τραπεζῶν, φίλων του, πρὸς

οὐς ἐνόμισε καλὸν νὰ ἀνακοινώσῃ τὸν σκοπὸν τῆς εἰς Ἑλλάδα μεταβάσεώς του, οὕτω ἐδόθη ἀφορμὴ νὰ συνέλθωσιν οἱ μνησθέντες τραπεζίται καὶ ὁ κ. Ornstein παρὰ τῷ κ. N. Bardac ὅπου ἀπεφασίσθη νὰ τηρῇ ὁ κ. Ornstein ἐνήμερον τὸν κ. Bardac περὶ τῆς καταστάσεως τῶν ἐν Ἑλλάδι πραγμάτων καὶ τῶν διαθέσεων τῆς κυβερνήσεως, ἂν δὲ αἱ πληροφορίες του ἦσαν δι' αὐτοὺς ἐνθαρρυντικαί, τότε οὐκ ἐτίθεντο ἀνεπιφυλάκτως εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως.

Ἴδου, ἐν συνόψει, πῶς καὶ ὑπὸ ποίους ὄρους κατῆλθε τὸ πρῶτον εἰς Ἑλλάδα ὁ κ. Ornstein ὅστις κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν οὔτε κἂν ἐγνώριζε τὸν κ. Βλαστόν.

Β΄.

Ἡ ἀνάμιξις τοῦ κ. Α. Βλαστοῦ.

Καθ' ἣν ἐποχὴν ἐλάμβανον χώραν τὰ προεκτεθέντα ὁ κ. Βλαστός διέτριβεν ἐν Ἑλβετίᾳ. Ἄλλ' ἅμα ὡς ἐπανῆλθεν εἰς Παρισίους καὶ ἐπληροφορήθη ὅτι ὁ κ. Ornstein διεπραγματεύετο ἐν Ἀθήναις μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως περὶ διακανονίσεως τοῦ Δημοσίου χρέους, ἐξεμάνη καὶ ἀπεξεδύθη εἰς τὸν ἀγῶνα, ὅπως διὰ παντὸς μέσου παραλύσῃ πᾶσαν ἐπιτυχίαν τοῦ συμβιβασμοῦ ἐνέργειαν.

Ὁ κ. Ornstein, φυσικᾶ, μ' ἐκράτει ἐνήμερον περὶ τῆς πορείας τῶν μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ Bardac διαπραγματεύσεών του, καθὼς καὶ περὶ ὅλων τῶν ἐν τοῖς παρασκευαστικαῖς μικροραδιοῦργιᾶν τοῦ κ. Βλαστοῦ διὰ τῶν πρακτόρων καὶ φίλων του. Εἰς πρὸ πάντων μεταξὺ αὐτῶν καὶ ἰσχυρὸς καὶ ἐπιτόδεις ἦτο. Διὰ τούτου δὲ αἱ ραδιοῦργίαι αὐτῶν ἐφθα-

σαν και μέχρι ανακτόρων. Ὁ κ. Ornstein μοι ἔγραψε τότε, ὅτι διεξαγομένων τῶν διαπραγματεύσεων ὑπὸ τοιούτους ὄρους προὔτιμα μᾶλλον νὰ ἐγκαταλείψῃ πάντα και τὰς Ἀθήνας ἢ νὰ ἀγωνίζεται κατὰ κρυπτῶν ἀντιπάλων. Μόνον μέσον ὑπῆρχεν ἐπιτυχίας ἂν ἔπαυεν ὁ κ. Βλαστός τὸ ἀπὸ τῶν παρασκευῶν παιγνιδιὸν του.

Μὴ ἔχων ἐπιβλητικὸν ὄνομα χρηματιστοῦ, μὴ ὦν δὲ οὔτε τραπεζίτης οὔτε κεφαλαιούχος, ἐτήρησα μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἄκραν ἐπιφυλακτικότητα και ἔμεινα ὅλως ἀφανής. Ἡ μόνη μου φιλοδοξία ἦτο νὰ ἴδω ἔντιμον και ἔθνοπρεπῆ λύσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ οικονομικοῦ ζητήματος, νὰ ἀποδειχθῇ δὲ ταύτοχρόνως ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις, οἰαδήποτε και ἂν ἦτο, ἠδύνατο νὰ εὐρῆ ἀρωγὴν και παρ' ἄλλοις τραπεζιτικοῖς κύκλοις χωρὶς νὰ μένῃ αἰωνίως αἰχμάλωτος τῆς γνωστῆς σπειρας μερικῶν μιξογενῶν ἀρπακτικῶν ὀρνέων, περίξ τοῦ Comptoir National.

Ὅτε ὁμως τὸ σκάνδαλον ἴκετο εἰς τὸ κατακόρυφον, ἀνεζήτησα δύο ὁμογενεῖς, στενοὺς τοῦ κ. Βλαστοῦ και ἐμοὺς φίλους, εἰς οὓς ἐξέθηκα τὰ πράγματα και παρειῶσα αὐτοὺς νὰ ἐξηγήσωσιν εἰς τὸν κ. Βλαστόν ὅτι, συνεπεία τῶν Παναμαϊκῶν σκανδάλων και τῶν Κορινθιακῶν λαθροχειριῶν, δὲν τὸν συμφέρει νὰ ζητῇ νὰ ὑποσκελίσῃ τὸν κ. Ornstein, ὅπως αὐτὸς ἀντ' ἐκείνου προσκληθῇ εἰς Ἀθήνας· ὅτι προτιμώτερον θὰ ἦτο νὰ συνεννοηθῇ και ἐνωθῇ μετὰ τοῦ κ. Bardac ἀναγνωρίζων τὸν κ. Ornstein ὡς ἀντιπρόσωπον και τῆς περὶ αὐτὸν οἰάδος. Οὕτω δὲ και ἐγένετο. Ὁ κ. Βλαστός ἐνόησε τὸ συμφέρον του.

Τότε προσεκλήθην εἰς τὴν κατοικίαν αὐτοῦ ὅπου μοι ἀνεκοινώθη·

α) ἡ μετὰ τοῦ κ. Bardac ὀριστικὴ συνεννόησις τοῦ κ. Βλαστοῦ, καθὼς τὸ ἀποστειλὲν ἀπὸ κοινοῦ τηλεγράφημα πρὸς τὸν κ. Ornstein.

β) ὁ ἴδιος κ. Βλαστός μοι ἀνέγνωσε τὰς ἐπισήμους ὁδηγίας ἃς προϋτίθετο νὰ ἀποστείλῃ πρὸς τὸν κ. Ornstein, ὅπως ἐπαναλάβῃ τὰς μετὰ τοῦ κ. Τρικούπη διαπραγματεύσεις· αἱ ὁδηγίαι αὗται ἐστάλησαν τὴν 11)23 Νοεμβρίου 1893.

γ) Μοι ἀνέγνωσεν ἐπίσης ἐπιστολὴν του πρὸς τὸν κ. Α. Συγγρὸν, πρὸς ὃν, ἀπεστέλλων ἀντίγραφον τῶν ἐν λόγῳ ὁδηγιῶν, ἀνεκρίνου τὴν νέαν τροπὴν τῶν πραγμάτων καὶ τὸν παρεκάλει, ἀντὶ νὰ διάκηται τοῦ λοιποῦ πολεμίου πρὸς τὸν κ. Orstein νὰ τῷ παρέχῃ πᾶσαν εἰς τὸ ἐξῆς ἠθικὴν ὑποστήριξιν ὅπου δεῖ.

Ἐν ταῖς ὁδηγίαις ἐκείναις, ὡς θέλει ἴδῃ ὁ ἀναγνώστης ἀργότερα, ἔθετεν ὅλως νέας βάσεις τῶν γενομένων ἀποδεκτῶν ὑπὸ τῆς προκατόχου κυβερνήσεως. Τὰς βάσεις τοῦ κ. Βλαστοῦ δὲν ἐδίστασα ἀπροκαλύπτως νὰ καταγγείλω ἔκτοτε ὡς ἀπαράδεκτους ὑφ' οἰασδήποτε Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως. Εὐτυχῶς εὐρὸν εἰς τοῦτο συνάδοντα μετ' ἐμοῦ καὶ αὐτὸν τὸν κ. Ornstein, ὅστις ἰδοῦ τί ὠρισμένως καὶ ἄνευ περιφράσεων μοι ἔγραψε :

αἱ βάσεις αὗται ὡς θέλετε παρατηρήσει εἶνε μᾶλλον ἀόριστοι τῶν ὑπ' ἐμοῦ προταθεισῶν καὶ χωρὶς νὰ κολακεύσω ἑμαυτὸν, χειρότεροι. . . . Ἡ ἀποδογὴ αὐτῶν ὄχι μόνον θὰ ἐσημαινεν ἀπόλυτον κηδαιμονίαν τοῦ Κράτους, ἀλλὰ καὶ ἡ ὑπὲρ τῶν πιστωτῶν ἐγγύησις θὰ ἦτο ὅλως φαντασιώδης. Μοι φαίνεται ὅτι ἡ πρότασις μου νὰ προσδιορισθῶσι γνωσταὶ πρόσοδοι, τῶν ἐποίων ἢ διαχειρήσεσις νὰ ἐμπιστευθῇ εἰς τὴν Ἑθνικὴν Τράπεζαν, εἶνε ὅ,τι δύναται τις νὰ ζητήσῃ λογικῶς ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα. Εἶνε δυνατόν ν' ἀπαιτήσῃ τις πλείονα τῶν ὑπὸ τῆς Τουρκίας ἐκχωρηθέντων; Ἡ κυβέρνησις φαίνεται ἐμφορομένη ὑπὸ τῶν καλλητέρων καὶ ἐντιμωτέρων διαθέσεων. Προσφέρει εἰς τοὺς δανειστάς της εἰς ἀπόλυτον κυριαρχίαν τὰς καλλητέρας αὐτῆς προσόδους. Δὲν πρέπει νὰ παραγνωρίζωμεν τὰς ἀγαθὰς ταύτας διαθέσεις. Τὸ ἀπαιτεῖν περισσότερα εἶνε ταῦτόν νὰ τὴν ὠθήσωμεν πρὸς καθαρὰν καὶ προφανῆ χρωκοπίαν, καθὼς καὶ

εις τὴν ρῆξιν τῶν διαπραγματεύσεων. Δὲν ἐννοῶ τῇ ἀληθείᾳ τὴν ἐπιμονὴν ταύτην τοῦ νὰ ζητῇ τις νὰ ἐπιβάλῃ ὄρους ἀπαράδεκτους ὕστερον ἀπὸ τόσα ὅπου ἔγραψα . . . Ἐκτὸς τῶν ἄνω ἀντιρρήσεων τὸ σπουδαιότερον πάντων εἶνε ὅτι ἡ ἰσχυρωτέρα κυβέρνησις ἐν Ἑλλάδι δὲν θὰ τολμήσῃ ποτὲ νὰ παρουσιασθῇ ἐνώπιον τῆς Βουλῆς μὲ παραπλησίας προτάσεις».

Τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ἔκρινα καθήκόν μου νὰ ἀνακοινώσω τότε πρὸς τὸν κ. Παπαδάκην, παρεπιδημοῦντα κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἐν Παρισίοις. Ὁ διακεκριμένος ὁμογενῆς, συμμεριζόμενος καθολοκληρίαν τὰς ἰδέας τοῦ κ. Ornstein, μοι παρετήρησεν ὅτι ὡς ἐκ τῆς θέσεώς του δὲν ἠδύνατο νὰ ἀναμιχθῇ εἰς τὰ τῶν διαπραγματεύσεων, ἀλλ' ἐφρόνει ὅτι ὁ κ. Ornstein, ὅστις δὲν μετέβη εἰς Ἑλλάδα ὡς ἀπλοῦς ὑφιστάμενος οὐδενὸς ἀλλ' ὡς ἄνθρωπος ὅλως ἀνεξάρτητος, δὲν εἶχεν ἀνάγκην, ἀπέναντι τῆς ἐπιμονῆς τῶν διευθυνόντων τὸ συνδικάτον εἰς τὸ ἀρχικόν των σχέδιον, ν' ἀκολουθήσῃ κατὰ γράμμα τὰς ὁδηγίας τὰς ὁποίας ἐλάμβανεν· ἀλλ' ὅτι ὤφειλεν αὐτὸς νὰ προβῇ εἰς τὴν ἀποδοχὴν, ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῆς κυβερνήσεως, λογικῶν ὄρων, οὓς δὲν θὰ μᾶς ἦτο ἴσως τότε δύσκολον νὰ καταστήσωμεν ἀποδεκτοὺς ὑπὸ τοῦ συνδικάτου, ὅπερ, ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει, βαρεῖαν θὰ ἀνελάμβανεν εὐθύνην ἀπέναντι τῶν ὁμολογιούχων.

Ἐγνωρίζομεν τὴν μεγάλην δυστακτικότητα τοῦ κ. Ornstein καὶ τὴν ἄκραν αὐτοῦ λεπτότητα ἀπέναντι παντὸς οὔτινος ἀνελάμβανε νὰ ἀντιπροσωπεύσῃ τὰ συμφέροντα. Θὰ παρητεῖτο μᾶλλον ἢ νὰ φωραθῇ ὅτι ὑπερβαίνει ρητὰς ὁδηγίας ἐξ ἰδίας αὐτοῦ πρωτοβουλίας. Ἐκρίθη λοιπὸν τότε ὅτι, ὡς ἐκ τῆς συνδεούσης με μετ' αὐτοῦ φιλίας, δὲν θὰ ἦτο ἄσκοπον νὰ εὐρίσκωμαι παρ' αὐτῷ. Ἴνα μὴ παρεξηγηθῇ ὅμως ὑπ' αὐτοῦ ἢ εἰς Ἀθήνας ἄφιξις μου καὶ διότι μοι εἶχεν ἐκφρασθῇ περὶ τούτου ἐπιθυμία ὑπὸ φίλων μου συντάξεων ἐφημερίδων, ἦλθον εἰς Ἀθήνας ὡς ἀντιπρόσωπος τοιούτων.

Γ'.

Τίς είναι ὁ ἀρχικός καὶ κύριος αἴτιος τῆς ἀντιστάσεως τῶν ὁμολογιούχων.

Ὁ κ. Βλαστός, ἐν τῇ ἀρτίως δημοσιευθείσῃ ἐν τῇ 'Επιθεωρήσει ἐπιστολῇ του, ἐξανίσταται κατὰ τῆς δικαίας καὶ ἀποδειχθείσης μομφῆς ὅτι εἶνε ὁ ἀρχικός καὶ κύριος αἴτιος τῆς ἀντιστάσεως τῶν ὁμολογιούχων. Τὰ πράγματα ἀποδεικνύουν ἀκόμη ὅτι ὀλεθριωτάτη ὑπῆρξεν αἰεποτε ἡ ἀνάμιξις αὐτοῦ εἰς τὰ οἰκονομικὰ τῆς Ἑλλάδος, καὶ πρὸ τῆς χρεωκοπίας καὶ μετὰ τὸν νόμον τῆς 10ης Δεκεμβρίου. Ἡ ξηρὰ δὲ καὶ ἐπὶ τῇ βάσει αὐθεντικῶν ἐγγράφων ἀφήγησις τῶν γεγονότων ἀρκεῖ νὰ καταδείξῃ ἔλην τὴν ἐλευσινὴν ἐν τῷ οἰκονομικῷ ζητήματι πλεκτάνην, ἧς ἀνεπίφθοнос ἦρας μετὰ σπείρας μιξογενῶν τινῶν συμπρακτόρων καὶ φίλων του ἀπεδείχθη, πρὸς ἐπαύξησιν τῶν δυσχεριῶν τῆς Ἑλλάδος, καὶ τῶν συγγενῶν του, ἑ κ. Βλαστός. Ἄλλ' ἐπὶ τὰ πράγματα.

Εἰς τὰς δικαίας παρατηρήσεις τοῦ κ. Ornstein ὁ κ. Βλαστός, οὐ μόνον δὲν ἐνέδωκεν ἀλλ' ἀντέταξε τὸ non possumus μετὰ περισσοτέρου πείσματος. Ἐν ἐπιστολῇ του ὑπὸ ἡμερομηνίαν 8 Δεκεμβρίου (ν. ἔ.) 1893 ἰδοὺ τί ἔγραφε μεταξὺ ἄλλων :

α' Ἐν φέρωμαι μετ' ἄκρας ἀυστηρότητος καὶ ἐλαχίστας ποιούμαι παραχωρήσεις (!) πιστεύσατέ με ὅτι τοῦτο ἀντίκειται εἰς τὸν χαρακτῆρά μου νὰ εἶμαι τῶν ἄκρων καὶ ἀδιάλλακτος. Ἀλλὰ γινώσκω οἷας δυσχερίας ἔχομεν νὰ ὑπερνικήσωμεν ἐπὶ τῶν χρηματιστικῶν τῆς Ἑυρώπης ἀγορῶν καὶ διὰ τοῦτο ὑποχρεοῦμαι πολὺ νὰ προσεξῶ ὅπως μὴ ὑπερβῶ τὸ ὄριον πέραν τοῦ ὁποίου ἡ δουλιὰ τὴν ὁποίαν ἐπιδιώκομεν δὲν θὰ ᾔτο πλέον ἐπιθυμητὴ

κατὰ συνέπειαν ἀξία τοῦ κόπου τοῦ νὰ τὴν ἐπιζητῶ, καθόσον θὰ καθίστατο ἀνεκτέλεστος ! »

Καὶ κατωτέρω προσθέτει πάλιν·

« Ἐπὶ τέλους, θέλω νὰ προβῶ κατὰ βαθμοὺς, διότι γνωρίζω καλὰ τὸν κ. Τρικούπην· εἰξεύρω ὅτι συνειθίζει—τοῦτο εἶνε λίαν ἀνατολίτικο—νὰ παζαρεύῃ. Ἐννοῶ λοιπὸν νὰ τὸν φέρω ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐκεῖ ὅπου θέλω ».

Ἄλλ' ὅ,τι καταδεικνύει μεγαλοπρεπῶς τὴν κωμικὴν ὑπεροψίαν τοῦ ὀψιγενοῦς τούτου Πορτογάλλου Μαρκησίου εἶνε ἡ τελευταῖα παράγραφος τῆς αὐτῆς πρὸς τὸν κ. Ornstein ἐπιστολῆς του.

Εἶναι κατ' ἀκρίβειαν στιγμότυπον (instantané) παρ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου γενομένου καὶ ἄξιον νὰ λάβῃ θέσιν ἐνταῦθα.

« J' espère, cher monsieur, que vous pourrez lire mon écriture. C' est la première fois depuis des années que j'écris de ma main une lettre de cette longueur ». (Ἐλπίζω, ἀγαπητέ μοι Κύριε, ὅτι θὰ δυνηθῆτε νὰ βγάλῃτε τὸ γράψιμό μου, διότι, ἀπὸ ἐτῶν πολλῶν ἤδη, εἶνε ἡ πρώτη φορὰ ὅπου γράφω ἰδιοχείρως τόσον ἐκτεταμένην ἐπιστολήν ! ! »

Ὅτε ὁ κ. Ornstein ἔλαβε τὴν ἀνωτέρω ἐπιστολήν εὐκόλον ἦτο νὰ κατανοήσῃ ὅτι ἐπὶ τῆς ἄμμου ἔκτιζε διαπραγματευόμενος περὶ συμβιβασμοῦ. Οὐδεμίαν διὰ τῶν σαφῶν δηλώσεών του κατέλειπεν ὁ πατριώτης κ. Βλαστός ἀμφιβολία περὶ τῆς ἀδιαλλάκτου στάσεώς του. Ἦθελε ταυτοχρόνως καὶ νὰ φορεῖσῃ τὴν ἀρκοῦδα καὶ νὰ μοιράσῃ τὸ δέριμα της, ὑπολαμβάνων ὅτι ἡ κοιτίς τῶν συγγενῶν του δὲν εἶχε τι πλέον νὰ σκεφθῆ ἢ νὰ ριφθῆ εἰς τὰς ἀνοικτὰς ἐκ στοργῆς ἀγκάλας τοῦ χρηματιστικοῦ αὐτοῦ Μελόχ. Ἄλλ' ὁ κ. Ornstein, καίτοι μὴ Ἕλληνας, ἐθεώρησεν ἀποτυχοῦσαν τὴν ἐντολήν του, διότι, γνωρίσας τὴν Ἑλλάδα καὶ τοὺς Ἕλληνας, κατενόησεν ὅτι ἡ ἀποδοχὴ ἐν Ἑλλάδι, ὡς πατριωτικῶς ἐπέμενεν ὁ κ. Βλαστός, τοῦ ἐν Τουρκίᾳ λειτουργοῦντος συστήματος, ἦτο ἀδύνατος καὶ κατὰ συνέπειαν

αναπόφευκτος ἢ ρῆξις τῶν διαπραγματεύσεων. Κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας ἦλθον εἰς Ἀθήνας λίαν βραδέως καὶ ἵνα μόνον πεισθῶ ὅτι χάρις εἰς τὸν κ. Βλαστοῦν οὐδεμίαν ἀπέμενε ἐλπίς πρὸς εὐόδωσιν τῶν διαπραγματεύσεων. Τὸ γεγονός μοι ἐβεβαίωσεν ὁ κ. Ornstein ἀναχωρήσας τὴν ἐπιούσαν τοῦ νόμου τῆς 10ης Δεκεμβρίου. Ὁ κ. Ornstein σφοδρῶς κατέκρινε τὴν αὐθαίρετον τῶν συμβάσεων παράβασιν διὰ τοῦ νόμου τῆς 10ης Δεκεμβρίου, ἀλλὰ καὶ λέξεις δὲν εὑρίσκειν ἱκανὰς ἵνα χαρακτηρίσῃ τὸ πεισμὸν ἀδιάλλακτον τοῦ κ. Βλαστοῦ εἰς ὃν ἐξ ὀλοκλήρου ἀπέδιδε τὴν ρῆξιν τῶν διαπραγματεύσεων. Ὁ κ. Ornstein τὴν ἐπιδείνωσιν τοῖς οἰκονομικῆς κρίσεως ἐθεώρει ὡς τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ κρυφοῦ καὶ φανεροῦ ἀνταγωνισμοῦ τοῦ Ἕλληνοσ πρωθυπουργοῦ καὶ τοῦ κ. Βλαστοῦ, ἐνείρουμένου τότε κυβερνητικὴν μεταβολὴν μετὰ τῆς μωρᾶς πεποιθήσεως ὅτι οἱ διάδοχοι θὰ παρεδίδοντο δορυλάωτοι εἰς τὰς χεῖράς του καὶ θὰ ἔχαπτον ἀνεξετάστως τὸν οἰκονομικὸν συνδυασμὸν του.

Τὴν ἐπὶ τοῦ προκειμένου πολιτείαν τοῦ κ. Βλαστοῦ, ἐγώϊστικωτάτην ἐπὶ ζημίᾳ καὶ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν πιστωτῶν αὐτῆς, ὀρθῶς διέγνωσαν καὶ οἱ ἐν Ἀγγλίᾳ ὁμολογιοῦχοι. Διακεκριμένον πρόσωπον ἐκ Λονδίνου, ὁ κ. V... ἔγραφε τότε πρὸς τὸν κ. Ornstein ὅτι οἱ ἄγγλοι κεφαλαιοῦχοι, ἐνδιαφερόμενοι εἰς τὰ Ἑλληνικὰ πράγματα ἀδυσκόλως θὰ λάβωσι μέρος εἰς οἰονομήποτε συνδυασμὸν μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως. ἂν πρόκηται γὰρ συντηρησθῶσι μετὰ τοῦ κ. Βλαστοῦ.

Πῶς μετὰ τὴν τοιαύτην περὶ τοῦ κ. Βλαστοῦ γνώμην τοῦ κ. Ornstein, ἐπανελθόντος εἰς Παρισίους, ὅτε κατὰ πρῶτον ἐγνωρίζετο καὶ συνητήθη μετὰ τοῦ κ. Βλαστοῦ, μετεβλήθησαν τὰ πράγματα, καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος κ. Ornstein, κατὰ Ἰανουάριον 1894, ἀπῆλθιν εἰς Λονδίνον καὶ ἐξηλίωσε τοὺς ἄγγλους, πείσας αὐτοὺς περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς συμπράξεως μετὰ τοῦ ἀρτισυστάτου γαλλικοῦ κομιτάτου, ὅπερ οἱ πάντες γινώσκουμεν τίνι τρόπῳ συνέστη, μετὰ πείρας ἐμπαθείας διωργανώθη καὶ τί-

νας ἀντιπροσωπεύει, τοῦτο θὰ προσπαθήσω νὰ ἐξηγήσω ἀκολουθως.

Τὰ ἀνταλλαγέντα ἔγγραφα μεταξὺ Κυβερνήσεως Σωτηροπούλου καὶ Ὀρνστάϊν.

Πρὶν ἢ ἐπιχειρήσω τὴν ἐξήγησιν τῶν ἀνεξηγήτων, ὀφείλω, ἵνα ὁ ἀναγνώστης ἔχῃ πλήρη τὴν εἰκόνα τῶν ὑπὸ ἔρευναν θεμάτων καὶ σαφεστέραν ὄλων τῶν λεπτομερειῶν τῆς ὑποθέσεως γνῶσιν, νὰ ἀναδράμω καὶ πάλιν εἰς τὸ παρελθόν. Ἡ ἀναδρομὴ εἶνε ἀναγκαῖα. Θὰ ἐξηγήσω, ἐπὶ αὐθεντικῶν κειμένων στηριζόμενος, τὰς περὶ διευθετήσεως τῶν οἰκονομικῶν ἡμῶν πραγμάτων γνώμας τοῦ κ. Ornstein. Ταύτας διετύπωσεν ἐν ὑπομνήματι πρὸς τὴν κυβέρνησιν Σωτηροπούλου ὁ κ. Ornstein, ἀπεδέχθη δὲ ἡ κυβέρνησις ἐκείνη μετὰ τινων τροποποιήσεων καὶ παρέσχε μάλιστα καὶ πληρεξουσιότητα εἰς τὸν κ. Ornstein νὰ ἄρξῃται, ἐπὶ τῇ τεθείσῃ βάσει, διαπραγματεύσεων πρὸς πραγματοποιήσιν τοῦ σχεδίου.

Ἴδου ὅποια τὰ γενόμενα τότε ἀποδεκτὰ σχέδια. Ἀφήνω τὸν λόγον εἰς τὸν κ. Ornstein ὅστις, ἐν ἐπιστολῇ του ὑπὸ ἡμερομηνίαν 17 Ὀκτωβρίου 1893, μοὶ ἔγραφε τὰ ἀκόλουθα :

«Ἐπὶ τέλος ἰδοὺ πῶς παρεκάμφθη ἡ δυσχέρεια τοῦ τίς πρῶτος θὰ προβῇ εἰς διαπραγματεύσεις» — (πρόκειται περὶ τοῦ τίς πρῶτος θὰ ἔκαμνε τὸ πρῶτον βῆμα διατυπῶν προτάσεις περὶ συμβιβασμοῦ. Ἡ μὲν ἑλληνικὴ κυβέρνησις δὲν ἠννῶει νὰ φανῇ ὅτι αὐτὴ πρώτη προὐκάλει τοὺς κεφαλαιούχους εἰς δια-

πραγματεύσεις. Ὁ δὲ κ. Ornstein οὐδεμίαν εἶχε πάλιν ἐντολήν ὑπ' αὐτῶν νὰ ὑποβάλῃ προτάσεις περὶ συμβιβασμοῦ). «Κατὰ τὸ διάστημα τῶν διαφόρων μετὰ τοῦ κ. ∴. Σωτηροπούλου καὶ Ράλλη συνεντεύξεων, μοὶ γράφει ὁ κ. Ornstein, καθ' ἃς συνεζητήθη τὸ πρόγραμμα ὅπερ προλαβόντως σᾶς ἀνεκοίνωσα, συνεφωνήσαμεν τέλος ἐπὶ ἐνὸς τοιούτου μὴ διαφέροντος πολὺ τοῦ ὑπ' ἐμοῦ ὑποβληθέντος. Θὰ τὸ παρατηρήσητε ἄλλως τε ὑμεῖς αὐτὸς, παραβάλλοντες τὸ πρῶτον μὲ τὸ νέον ἐσώκλειστον σχέδιον καὶ ὅπερ ἡ κυβέρνησις ὀριστικῶς ἀπεδέχθη».

«Τούτου γενομένου ἡ Κυβέρνησις μοὶ συνέστησε νὰ συντάξω ἐγὼ ὁ ἴδιος τὰ σχέδια τῶν ἐπιστολῶν, ἃς ἔδει νὰ ἀνταλλάξωμεν πρὸς ἐναρξιν τῶν διαπραγματεύσεων. Σᾶς πέμπω ἐγκλείστως ἀντίγραφον τῶν ἐν λόγῳ ἀνταλλαγέντων ἐγγράφων, ἅτινα θὰ σᾶς ἀποδείξωσι τίνι τρόπῳ παρέκαμψα τὴν δυσκολίαν. Δὲν ἀναλαμβάνω οὐδεμίαν ἐγὼ ὑποχρέωσιν, ἀλλ' ἐδέσμευσαι ἀπ' ἐναντίας τὴν Κυβέρνησιν» . . .

«Φρονῶ ὅτι δὲν ἐσφαλὰ ἐπιληφθῆις οὕτως ἐγγράφων διαπραγματεύσεων καὶ ἐλπίζω οἱ κ.κ. Bardac θὰ κατορθώσωσι νὰ καταρτίσωσιν ὁμίλον ἀρκούντως ἰσχυρὸν, ἱκανὸν νὰ ὑποσκελίσῃ πάντα συναρωνιστὴν . . . » !

Τὰ ἀνταλλαγέντα ἔγγραφα

Ἐπιστολὴ τοῦ κ. Ornstein

πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως

Ἐν Ἀθήναις τῇ 13ῃ Ὀκτωβ. 1893

Κύριε Πρόεδρε,

Αἱ ἀλλεπάλληλοι συνδιαλέξεις, ἃς ἔσχον μετὰ τῆς Ὑμετέρας ἐξοχότητος καθὼς καὶ μετὰ τοῦ κυρίου ὑπουργοῦ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν—κ. Ράλλη—μὲ προάγωσι νὰ πιστεύσω ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις εὐαρέστως θὰ ἀπεδέχεται συμβιβασμὸν,

δυνάμενον νὰ θέσῃ τέρμα εἰς τὴν σημερινὴν κρίσιν καὶ βελτιώσῃ τὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν τοῦ τόπου, ἱκανοποιῶν ταῦτοχρόνως πάντας τοὺς ἐνδιαφερομένους.

Αἱ βάσεις δὲ τοῦ οἰκονομικοῦ προγράμματος, ἃς ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις εὐχρέστως θὰ ἀπεδίχετο ἐν ταῖς γενικαῖς αὐτῶν γραμμαῖς εἰσὶν αἱ ἀκόλουθοι :

1ον) Ἀναδιοργάνωσις τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς, μετ' αὐξήσεως τῶν κεφαλαίων αὐτῆς πρὸς ἐπέκτασιν τῶν ἐργασιῶν τῆς τόσον ἐν τῷ ἐσωτερικῷ ὅσον καὶ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ.

Ἡ Κυβέρνησις θὰ ἦτο διατεθειμένη ὅπως ἀναθέσῃ εἰς τὴν ἀναδιοργανισθησομένην Τράπεζαν τὴν μερικὴν ἢ καὶ ὀλικὴν ταμιακὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Κράτους.

Ἡ Κυβέρνησις παραδέχεται νὰ ἀντιπροσωπευθῶσιν εὐρέως (*largement*), ἐντε τῷ διοικητικῷ Συμβουλίῳ καὶ ἐν τῇ Γενικῇ Διευθύνσει τῆς Τραπεζῆς τὰ συμφέροντα τῶν κεφαλαιούχων, οὔτινες, θὰ κατέθετον χρήματα πρὸς ἐπίσχυσιν τῶν κεφαλαίων αὐτῆς.

Ἡ Τράπεζα θὰ ἔχῃ ἐπίσης τὸ δικαίωμα νὰ συστήσῃ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ὑποκαταστήματα καὶ Κομητᾶτα Διευθύνσεως.

2ον) Ἐξεύρεσις τῶν ἀναγκαίων κεφαλαίων πρὸς ἀπότισιν τοῦ κυμαινομένου Χρέους, εἴτε δι' ὀλικῆς ἀποδόσεως τῶν ὀφειλομένων εἴτε διὰ μερικῆς ἀποπληρωμῆς μετὰ παγιώσεως τῶν ὑπολειπομένων.

3ον) Ἄρσις τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας διὰ τοῦ λυσιτελεστέρου τρόπου.

Ὡς ἐκ τῆς εὐρύνσεως, ἣν θὰ ἐλάμβανον αἱ ἐργασίαι τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς, ἕνεκα τῆς αὐξήσεως τῶν κεφαλαίων τῆς καὶ τῆς εἰς αὐτὴν ἀποδόσεως τῶν εἰς χρυσὸν ὀφειλομένων, νὰ τῇ χορηγηθῇ τὸ δικαίωμα ἀναλόγου ἐκδόσεως τραπεζογραμματίων, ἐν ἀρμονίᾳ μὲ τὰς ἀνάγκας τοῦ τόπου. Οὕτως ἡ Κυβέρνησις θὰ ἀπηλλάττετο τῆς ἀνάγκης νὰ ἄρῃ ὀλόκληρον τὸ διὰ λογαρια-

μόν της ἐπ' ἀναγκαστικῇ κυκλοφορίᾳ ποσὸν τραπεζογραμματίων.

4ον) Ἐλάττωσις τῆς ὑπερσείας τοῦ δημοσίου χρέους παγιουμένου :

α') Διὰ τῆς καταργήσεως τῶν ὑποχρεωτικῶν χρεωλυσίων.

β') Διὰ τῆς ἐνοποιήσεως τῶν διαφορῶν εἰς χρυσὸν, οὕτω δὲ παγιωθέντων, δανείων.

γ') Διὰ τῆς ἐνοποιήσεως εἰς ἑτέραν κατηγορίαν τῶν ἐσωτερικῶν εἰς τραπεζογραμμάτια δανείων.

Προσδιορισμὸς ἐλαχίστου ὀρίου τόκου διὰ τὰ οὕτω ἠνοποιημένα δάνεια.

5ον) Σύνταξις γενικοῦ προϋπολογισμοῦ τῶν εἰσπράξεων τοῦ Κράτους, βασιζομένη ἐπὶ τῶν εἰσπραχθέντων κατὰ τὰς τρεῖς τελευταίας χρήσεις.

6ον) Προσδιορισμὸς τῶν διοικητικῶν ἐξόδων τοῦ Κράτους, περιλαμβανόντων ἀπάσας τὰς δημοσίας ὑπηρεσίας, ἐπαρκῶς προικισμένων διὰ τῶν ἀναγκαίων πιστώσεων, πρὸς ἀποφυγὴν ἐν τῷ μέλλοντι ἀναπληρωματικῶν τοιούτων.

7ον) Καθορισμὸς τῶν ἀναγκαίων ὑπεγγύων προσόδων διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ δημοσίου χρέους. Τοιαῦται δὲ ὀρίζονται οἱ φόροι τοῦ χαρτοσήμου, τοῦ καπνοῦ, τοῦ σιγαροχάρτου καὶ τῶν εἰδῶν μονοπωλίων.

Ἐκχώρησις προνομίου διὰ τὴν σύστυσιν Μονοπωλίου καπνοῦ, διὰ λογαριασμὸν ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ Κράτους, περιλαμβανόντος ἐν ἀνάγκῃ καὶ τὰ λοιπὰ εἶδη πετρελαίου, πυρσίων, ἄλατος καὶ παιγνιοχάρτων.

Τὸ σύνολον τῶν προσόδων τούτων θὰ κατατίθεται ἀπ' εὐθείας εἰς τὴν Ἑθνικὴν Τράπεζαν, ἣτις θὰ ἐξασκῆ καὶ ἐπὶ τῆς διαχειρίσεως αὐτῶν πάντα ἔλεγχον, καθισταμένη οὕτω καὶ ἐπάπτης τῶν συμφερόντων τῶν πιστωτῶν τοῦ Κράτους.

Μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ ὠρισμένου ποσοῦ διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ δημοσίου χρέους, τὰ πλεονάσματα τῶν εἰσπράξεων, τῶν ἐν

λόγω υπεγγύων προσόδων, θά ἀνήκωσιν εἰς τοὺς ὁμολογιούχους πρὸς πληρωμὴν αὐτοῖς προσθέτου τόκου μέχρι . . . τοῖς ἑκατὸν καὶ πρὸς ἀπόσβεσιν τίτλων τῶν δανείων, δι' ἐξαγορᾶς εἰς τὴν τρέχουσαν αὐτῶν τιμὴν.

Πρὸς κάλυψιν παντὸς ἐνδεχομένου ἐλείμματος διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ δημοσίου χρέους, ἡ Κυβέρνησις θά ἐξεχώρει πρὸς τούτοις καὶ ἑτέραν πρόσθετον πρόσδοτον, ὡς π.χ. τὸν φόρον ἐξαγωγῆς ἐπὶ τῆς σταφίδος, οὗτινος ἡ διαχείρησις ἀνατεθῆσεται ἐπίσης εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν. Μετὰ τὴν ἐνδεχομένην ἀφαιρέσιν τοῦ ἀναγκαιούτου ἀναπληρωματικοῦ ποσοῦ, πᾶν ὑπόλοιπον θά παραδίδηται εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον.

Ἡ Κυβέρνησις θά ὑπεχρεούτο νὰ μὴ ἐπιφέρῃ οὐδεμίαν τροπολογίαν, εἴτε ἐπὶ τοῦ φορολογικοῦ συστήματος, εἴτε ἐπὶ τοῦ τρόπου τῆς εἰσπράξεως τῶν υπεγγύων τούτων προσόδων ἄνευ προηγουμένης συγκαταθέσεως τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς. Τὸ σύνολον τῶν εἰσπράξεων, μετὰ τὴν ἀφαιρέσιν τῶν γενικῶν ἐξόδων τῆς διαχειρίσεως, θά χρησιμεύῃ ἀποκλειστικῶς διὰ τὴν ὑπηρεσίαν:

1ον τοῦ δανείου τῶν τριῶν Δυνάμεων.

2ον τοῦ νέου δανείου (προνομιούχου).

3ον τοῦ ἠνοποιημένου χρέους εἰς χρυσόν.

4ον τοῦ ἠνοποιημένου χρέους εἰς τραπεζογραμμάτια.

8ον) Ἡ Κυβέρνησις θά παρεῖχε πᾶσαν ἀναγκαίαν ἐγγύησιν ὅτι δὲν θά ἐπιφέρῃ τὴν ἀναγκαστικὴν κυκλοφορίαν, μετὰ τὴν ὀριστικὴν αὐτῆς ἄρσιν.

9ον) Ἀποπεράτωσις τοῦ σιδηροδρόμου Πειραιῶς Λαρίσσης ὑπὸ ἰδιωτικῆς ἐταιρίας, ἀναληφθησομένης τὴν κατασκευὴν καὶ τὴν ἐκμετάλλευσιν.

Ἡ Κυβέρνησις θά ὑπεχρεούτο πιθανῶς νὰ ἐγγυηθῇ τὸν ἐπὶ τοῦ ἀπαιτηθησομένου κεφαλαίου.

10ον) Ἡ Κυβέρνησις ἐπιθυμοῦσα νὰ παράσχῃ ἀποδείξεις τῆς καλῆς αὐτῆς πίστεως καὶ τῆς εὐλικρινείας της, θά παρεῖχε

ἀνεξαρτήτως τῶν προεκτεθέντων, πᾶσαν ἄλλην ἀναγκαίαν ἐγγύησιν συνέδουσαν πρὸς τὴν ἐθνικὴν ἀξιοπρέπειαν».

Τοιοῦτον εἶνε τὸ αὐθεντικὸν κείμενον τῶν προτάσεων τοῦ κ. Ornstein, ἰδοὺ δὲ ἡ συνέχεια τῆς πρὸς τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως ἐπισήμου ἐπιστολῆς αὐτοῦ :

α Ἡ ἐκτέλεσις τοῦ προγράμματος τούτου, ἣτις θὰ διατρανώσῃ τὴν καλὴν ἰπέναντι τῶν δανειστῶν πίστιν καὶ εἰλικρίνειαν τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, θὰ συντελέσῃ πρωτίστως εἰς τὴν οἰκονομικὴν ἀνόρθωσιν τῆς Ἑλλάδος. Περὶ τούτου οὐδεμία ἀμφιβολία πέπεισμαὶ ὑπάρχει ὅτι θὰ δυνηθῶ νὰ πείσω ὄμιλον *παρτοδυνάμων κεφαλαιούχων*, ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ὁποίων θὰ ἐτίθετο τὸ κτήσθημα τοῦ κ. N. J. Bardac τῶν Παρισίων, ὅπως, ἐπὶ ταῖς προεκτεθείσαις βάσεσιν, ἔλθωσιν εἰς διαπραγματεύσεις μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως. Ἐχὼν δι' ἐλπίδος ὅτι αἱ διαπραγματεύσεις αὗται θέλουσι καταλήξαι εἰς ἀξιόσιον πέρασ, παρακαλῶ ὑμᾶς, κ. Πρόεδρε, νὰ ἀποδεχθῆτε κ.τ.λ.

J. ORNSTEIN.»

Ε΄.

Ἡ ἀπάντησις τοῦ κ. Σωτηροπούλου εἰς τὰς προτάσεις τοῦ κ. Ὀρνστάϊν.

Ἐν Ἀθήναις τῆ 2/14 Ὀκτωβρίου 1893.

Εὐχαρίστως γνωρίζω ὑμῖν ὅτι ἡ ἐπιστολή, ἣν χθὲς μοι ἀπευθύνατε, συνοψίζει πιστῶς τὰς προθέσεις τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως περὶ τῆς λήψεως μέτρων πρὸς ἀνόρθωσιν τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τῆς Ἑλλάδος.

Αἱ βάσεις τὰς ὁποίας μοι ὑποβάλλετε ἀποτελοῦσι πράγματι τὸ *οἰκονομικὸν πρόγραμμα* τοῦ ὑπουργείου, ὅπερ ἔχω τὴν τιμὴν νὰ προεδρεύω.

Μανθάνω δὲ εὐχαρίστως ὅτι ἐνδομύχως πιστεύετε ὅτι δὲν θὰ εἶνε ὑμῖν δύσκολον νὰ πείσητε ὄμιλον ἰσχυρῶν κεφαλαιούχων, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῶν ἐν Παρισίοις κ. κ. N. J. Bardac, ἵνα πρὸβῶσιν εἰς διαπραγματεύσεις μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, ἐπὶ τῶν ἐν τῇ ὑμετέρᾳ ἐπιστολῇ διατετυπωμένων *βάσεων*. εὐελπιστεῖτε δ' ὅτι αἱ διαπραγματεύσεις αὗται θὰ ἀπολήξωσιν εἰς αἴσιον πέρας.

Ὑπὸ τοιοῦτους ὄρους, *σᾶς ἐξουσιοδοτῶ*, κύριε, νὰ κατοστήσῃτε γνωστὸν τῷ N. J. Bardac ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις θὰ **θεωρήσῃ εὐτύχημα** νὰ προσέλθῃ εἰς διαπραγματεύσεις μετὰ τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἀντιπροσωπευομένης ομάδος. Καθ' ὅλον δὲ τὸ διάστημα τῆς διεξαγωγῆς τῶν διαπραγματεύσεων, αἵτινες ἄρξονται ἐν Ἀθήναις ἐντὸς τοῦ προσεχοῦς Νοεμβρίου (ν. ἔ.), ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις δὲν θὰ *προβῇ εἰς τοιαύτας μετ' οὐδεμιᾶς ἄλλης Τραπεζῆς εἴτε ομάδος κεφαλαιούχων*.

Χάριν αὐτῆς τῆς ἐπιτυχίας τοῦ προκειμένου συμβιβασμοῦ εἶνε ἐπάναγκες νὰ τηρηθῇ ἄκρα περὶ αὐτῶν ἐχεμύθεια.

Δέξασθε, Κύριε κ.τ.λ.

(ὑπογραφή) **Σ. Σωτηρόπουλος**.

Τῷ ὄντι ἄκρα ἐτηρήθη μυστικότητα ἐπὶ τῆς προκαταρκτικῆς ταύτης τότε συμφωνίας, περὶ ἧς ὁ κ. Ornstein, ἐν μεταγενεστέρᾳ ἐπιστολῇ σου, ὑπὸ ἡμερομηνίαν 12) 24 Ὀκτωβρίου 1893, μοι ἔλεγε. «Βαρείαν ἀνέλαβον εὐθύνην ἐνεργήσας ὅπως ἡ Κυβέρνησις ἀποδεχθῇ (en faisant accepter au gouvernement) νέον οἰκονομικὸν πρόγραμμα. Τὸ πᾶν ἐξαρτᾶται σήμερον ὑπὸ τοῦ κ. Bardac, ὅστις δὲν μοι ἀπήντησεν εἰσέτι ἂν ἀναλαμβάνῃ τὴν ἐκτέλεσιν. Ἀποδίδω τὴν βραδύτητα ταύ-

την εἰς τὰ διαβήματα, ἅτινα βεβαίως κάμνει πρὸς σύστασιν τῆς ομάδος του».

Ἐν τῇ αὐτῇ ἐπιστολῇ ὁ κ. Ornstein ἔγραφε :

«Σχετικῶς πρὸς τὸν κ. Bardac φαίνεται μοι ὅτι κ. Χ..., Ἕλληνας, ἐν Παρισίοις διατρίβων, προδιέθεσε δυσμενῶς καὶ τὴν Α. Μ. τὸν Βασιλέα, εἰσηγησάμενος Αὐτῷ ὅτι δῆθεν ὁ Βαρδάκ δὲν εἶνε εἰς θέσιν νὰ περαιώσῃ ἔργον τηλικαύτης σπουδαιότητος. Ἀναμφιβόλως μικροραδιουργίαὶ παραπλήσιαὶ πάντοτε λαμβάνουσι χώραν εἴτε ἐν τοῖς Ἀνακτόροις εἴτε ἐν τοῖς Κυβερνητικοῖς παρασκηνίοις. Χρήσιμον ἐν τούτοις θὰ ἦτο ἐάν κατωρθώνατε νὰ παύσωσιν ραδιουργοῦντες Ἕλληνες, ἐν Παρισίοις διατρίβοντες, χάριν αὐτοῦ τοῦ συμφέροντος τῆς πατρίδος των».

Δι' ἐτέρας τοῦ ἐπιστολῆς—τῆς 31 Ὀκτωβρίου—μοὶ ἔγραφε καὶ πάλιν ὅτι οὐδεμίαν εἶχε λάβει εἰσέτι ἀπάντησιν τοῦ κ. Ν. Βαρδάκ καὶ προσέθετεν : «Ἄδυνατῶ νὰ ἐρμηνεύσω ὑμῖν ὅπως εἶμαι εὐτυχῆς μανθάνων ὅτι ὁ κ. Παπαδάκης διατρίβῃ ἐν Παρισίοις. Δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι πολυτίμως θὰ μὲ συνδράμῃ παρὰ τοῖς ἐκεῖ φίλοις.

» Ἄριστα ἐπράξατε καταστήσαντες αὐτὸν ἐνήμερον εἰς τὰ τῆς τελευταίας φάσεως τῶν διαπραγματεύσεων.

» Τοῦτο θὰ ἔπρατον ἐγὼ αὐτὸς ἂν ἤπρὸ τῆς ἐξ Ἀθηνῶν ἀναχωρήσεως συνέντευξις ἡμῶν δὲν θὰ ἀπέβαινε τοσοῦτον ἐσπευσμένη.

» Ἀλλὰ, δὲν ἐπιθυμῶ ὁ κ. Βλαστός νὰ μάθῃ ὅτι διατελῆτε καθ' ἕλα ἐνήμερος. Ἄς μάθῃ μόνον ὅτι συντελέσατε εἰς τὸ νὰ ἐπισκεφθῶ τὴν Ἑλλάδα ἐνθαρρύνοντές με ἵνα ἐλθῶ καὶ μελετήσω τὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν τοῦ τόπου.»

Ἀναγκαῖα ἐξήγησις

Ὡς εἶδεν ὁ ἀναγνώστης ἐκ τῆς ἀπὸ 24 Ὀκτωβρίου ἐπιστολῆς τοῦ κ. Ὀρστάιν, μοὶ παρεκάλεε οὗτος νὰ ἐνεργήσω ὅπως

παύση πᾶσα κατὰ τῶν ὑπ' αὐτοῦ διεξαγομένων διαπραγματεύσεων ἀντίδρασις, κέντρον τῆς ὁποίας ἦτο τὸ Comptoir National, οὔτινος ὁ κ. Βλαστός διατελεῖ ἀντιπρόεδρος.

Ἡ τοιχύτη αἴτησις τοῦ κ. Ὀρνστάιν μοι ἐπέβαλε κατ' ἀνάγκην τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἐξέλθω τῆς ἀρχικῆς αὐστηρᾶς ἐπιφυλακτικότητός μου.

Τοῦτο ἐξηγεῖ τὴν ἀμηχανίαν τοῦ κ. Ὀρνστάιν εἰς τὰς πρὸς με συστάσεις, δι' ὧν ἐζήτηι, ἀφ' ἐνός, φανεράν ἐπέμβασιν μου παρὰ τῷ κ. Βλαστῷ καὶ δὲν ἐπεθύμει, ἀφ' ἑτέρου, νὰ μάθῃ οὗτος καὶ ὁ κ. Βαρδάκ, ὃν οὐδέποτε ἐκ τοῦ σύνεγγυς ἐγνώρισα, ὅτι εἶμαι ἐνήμερος τῶν διαπραγματεύσεων!

Διὰ τοῦτο προσέθετεν εἰς τὴν πρὸς με ἐπιστολὴν του τῆς 31 Ὀκτωμβρίου :

«Δὲν φρονεῖτε ὅτι θὰ ἦτο προτιμώτερον νὰ ἐνεργήσητε οὕτως ὥστε αὐτὸς ὁ κ. Βλαστός νὰ ἀποκλυφθῇ τοὺς λογισμοὺς του (de vous faire des confidences) χωρὶς νὰ εἶνε ἀνάγκη νὰ ἠξέυρη ὅτι γνωρίζομεθα; Τοῦτο θὰ εἶχε τὸ πλεονέκτημα ὅτι θὰ σᾶς ἐξέφραζε τότε ἀνεπιφυλάκτως τί σκέπτεται περὶ τῶν διαπραγματεύσεών μου, περὶ τοῦ τρόπου τῆς διεξαγωγῆς αὐτῶν, καθὼς καὶ περὶ τῆς πιθανότητος τῆς ἐπιτυχίας των.

«Ὅ,τι πρωτίστως ἐπιθυμῶ, εἶναι, ἅμα τῇ λήψει τῆς παρούσης μου, νὰ προσπαθήσητε νὰ πληροφορηθῆτε ὅσον τὸ δυνατόν λεπτομερῶς περὶ τῶν διαθέσεων καὶ τῶν προθέσεων τῆς ὁμάδος (Bardac) καὶ νὰ μοι τηλεγραφήσητε κρυπτογραφικῶς, διότι σᾶς ὁμολογῶ ὅτι εἶνε εἰς ἄκρον λυπηρὸν νὰ βλέπῃ τις μεθ' ὀπόσης νόχελείας μὲ ἀναγκάζουσι νὰ κάθημαι ἐδῶ μὲ τὰς χεῖρας ἐσταυρομένας....»

Βεβαίως δὲν ἠκολούθησα τὰς συστάσεις τοῦ κ. Ὀρνστάιν. Δὲν ἀπεδεχόμην τὰς σκέψεις του. Ἀνεγνώριζα δὲ ὅτι ἡ θέσις του ἦτο πράγματι δυσχερῆς, διότι ἔδει τὸ ταχύτερον ἡ Κυβέρνησις νὰ γνωρίζῃ ἂν ἠδύνατο νὰ βασισθῇ εἰς τὴν ἀρωγὴν τῆς ὁμάδος Βαρδάκ. Μετέβην λοιπὸν παρὰ τῷ κ. Παπαδάκῃ καὶ ἐξέ-

θηκα αὐτῷ καθαρὰν τὴν ἀλήθειαν. Ὁ διακεκριμένος πρῶην ὑποδιοικητὴς τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς συνσφώνησεν ὅτι χάριν αὐτοῦ τοῦ συμφέροντος τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν διαπραγματεύσεων, θὰ ἦτο προτιμώτερον νὰ ἐκτεθῆ εὐκρινῶς ἡ ὅλη κατάστασις τῶν πραγμάτων πρὸς αὐτὸν τὸν κ. Βλαστόν, ὑποδειχθῆ δὲ αὐτῷ ὅτι τὸ συμφέρον τοῦ τὸ προσωπικὸν ἦτο οὐχὶ νὰ ἀντενεργῆ, ἀλλὰ νὰ συνεννοηθῆ καὶ συμπράξῃ μετὰ τοῦ κ. Βαρδάκ καὶ τῶν περὶ αὐτόν. Οὕτω δὲ καὶ ἐγένετο.

Τότε ὁ κ. Βλαστός, ὅστις ὡς προεῖπον οὐδόλως ἐγνώριζεν εἰσέτι τὸν κ. Ὀρυσταῖν μοι ἐξέφρασεν ὅτι θὰ προσήρχετο εἰς τὸ συνδικάτον τοῦ κ. Βαρδάκ, ἐπὶ τῷ ὄρω αὐτὸς νὰ ἔγῃ τὴν ἀνωτέραν διεύθυνσιν τῶν διαπραγματεύσεων», μ' ἐπεφόρτισε δὲ νὰ γράψω πρὸς τὸν κ. Ὀρυσταῖν ὅτι ἐπιθυμῆ νὰ τοῦ διαβιβάξῃ ἀντίγραφα ἀπάντων τῶν πρὸς τὸν Βαρδάκ ἐγγράφων του.

Ἡ τοιαύτη ἀξίωσις τοῦ κ. Βλαστοῦ μοι ἐφάνη ὅλως παράδοξος. Ἐκρίνα ὅμως ὅτι ὤφειλον νὰ τὴν διαβιβάσω πρὸς τὸν κ. Ὀρυσταῖν, ὡς τὴν διετύπωσεν ὁ κ. Βλαστός, ἀφίνων τὸν κ. Ὀρυσταῖν ἐλευθέρου νὰ πράξῃ ὡς ἤθελε κρίνει λυσιτελέστερον.

Ἡ ἀπάντησις τοῦ κ. Ὀρυσταῖν δὲν ἐβράδυνε καὶ ἦτο τοιαύτη οἷαν τὴν ἀνέμενον.

αἰ Περίττον νὰ σὲς εἶπω, μοι ἔγραψε τὴν 6)18 Νοεμβρίου, ὅτι θὰ εἶμαι λίαν εὐτυχὴς νὰ ἐλθῶ εἰς ἀλληλογραφίαν μετὰ τοῦ κ. Βλαστοῦ, ἀλλὰ μοι εἶνε ἀδύνατον νὰ ἀκολουθήσω τὴν σκοπιὰν ὁδὸν (voie détournée) ἣν μοι ὑποδεικνύει. Δὲν ἀμφιβέλλω ὅτι ὁ κ. Βλαστός, ὠριμώτερον σκεπτόμενος, θὰ ἀτοκρούσῃ ἀλληλογραφίαν τῆς ὁποίας δὲν θὰ ἦ δυνατόν νὰ ποιησῆται ἐλευθέρων χρῆσιν. Γνωρίζετε ἄλλως τὴν εὐθύτητα καὶ τὴν τιμιότητα μεθ' ὧν προσπαθῶ νὰ ἐργάζωμαι καθ' ὅλας τὰς σχέσεις τῆς ζωῆς, κατὰ τὴν συνέπειαν, οὐδέποτε θὰ παρεκκλίνω τῆς ὁδοῦ ἣν διέγραψα ὡς μόνην διαγωγὴν. Ἄν γράψω πρὸς ὑμᾶς καὶ σὲς καθιστῶ ἐνήμερον τῶν πράξεων καὶ ἐνεργειῶν μου, τοῦτο πράττω ὅπως προσωπικῶς εἰσθε πληροφορημένοι περὶ

πάντων καὶ διότι δὲν ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ σᾶς ἀποκρύψω τὸ παραμικρὸν, ὡς ἐκ τῶν μεταξὺ ἡμῶν σχέσεων.

« Ἄλλ' εἶμαι βέβαιος ὅτι δὲν ποιεῖτε οὐδεμίαν χρῆσιν πρὸς πρόσωπα ἀκριτόμυθα, ἅτινα δὲν θὰ ἐδίσταζαν νὰ μὲ προδώσωσιν ἂν εὔρισκον οἰονδήποτε πρὸς τοῦτο συμφέρον. Ταῦτα πάντα ὁμως δὲν πρέπει νὰ σᾶς ἀποτρέπωσιν ἀπὸ τοῦ νὰ καλλιεργῆτε τὰς καλλητέρας μετὰ τοῦ κ. Βλαστοῦ σχέσεις καὶ νᾶ μὲ τηρῆτε ἐνήμερον περὶ παντὸς ὅ,τι δύναται νὰ μοὶ χρησιμεύῃ καὶ διευκολύνῃ τὰς διαπραγματεύσεις».

Τὰ μέχρι τοῦδε προεκτεθέντα ἀρκοῦσι πιστεύω ὅπως θέσωσιν ἐπίσης τέρμα εἰς τὴν κακοήθειαν ἐκείνων ὅσοι εὐαρεστοῦνται νὰ διαδίδωσιν ὅτι ἐδημοσίευσα ἔγγραφα ὑπεξηρημένα ! Καὶ ἐν ὅσῳ διεξήγοντο αἱ διαπραγματεύσεις, οὐδέποτε καὶ δι' οἰονδήποτε λόγον ἐποίησάμην χρῆσιν τῶν εἰς χεῖράς μου αὐθεντικῶν ἐγγράφων. Σήμερον ὁμως ὅτε ἡ ὑπόθεσις τῶν τόσον ἀδεξιῶς διεξαχθεισῶν διαπραγματεύσεων, ἀφ' ὅτου ἡ διεύθυνσις αὐτῶν ἀνετεθῆ εἰς τὸν κ. Βλαστὸν, ἀνήκει πλέον εἰς τὴν ἱστορίαν, νέα δὲ Κυβέρνησις πρόκειται νὰ ἐπιληφθῇ τῆς λύσεως τοῦ οἰκονομικοῦ ζητήματος, φρονῶ ὅτι ἀσύγγνωστος ἔλλειψις καθήκοντος θὰ ἦτο ἐκ μέρους μου νὰ τηρήσω μακρυτέραν σιωπὴν καὶ δὲν σπεύσω νὰ διαφωτίσω καὶ πολιτευομένους καὶ κοινωvίαν περὶ τῆς ἠθικῆς ὑποστάσεως καὶ τῶν κυρίων σκοπῶν τῶν ἀξιούντων ἀκόμη καὶ νῦν, ὑπὸ πρόσχημα ἀνυπάρκτου πατριωτισμοῦ, νὰ τεθῶσιν ἐπὶ κεφαλῆς νέων διαπραγματεύσεων.

ΣΤ'.

Πτώσις τοῦ ὑποργείου Σωτηροπούλου—Ράλλη καὶ ἐπάνοδος τοῦ κ. Τρικούπη

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν, συνελθούσης τῆς Βουλῆς, ἐπα-
νῆλθεν εἰς τὸν ἐξουσίαν ὁ κ. Τρικούπης.

Ὁ κ. Ὀρνστάιν περὶ τῆς νέας Κυβερνήσεως ἐν τῇ αὐτῇ ἐπιστολῇ τῆς 11 Νοεμβρίου (ν. ἔ.) ἔγραφε :

«Προτίθεμαι νὰ ἐπαναλάβω τὰς διαπραγματεύσεις εἰς ὃ σημεῖον διέκωψα αὐτὰς μετὰ τοῦ κ. Σωτηροπούλου. Ἐχω ἄλλως τε λόγους νὰ πιστεύσω ὅτι ὁ κ. Τρικούπης εἶνε εὐδιάθετος νὰ διαπραγματευθῇ μετ' ἐμοῦ. Διὰ τοῦτο ἴσα-ἴσα εἶναι ἐπάναγκες ὅπως ἡ ὁμάς συγκροτηθῇ καὶ ἐνισχυθῇ ἔτι μᾶλλον. Δέον νὰ γνωρίζω ἐπίσης σαφέστερον καὶ ἐν πάσῃ λεπτομερείᾳ τὰ μέσα καὶ τὰς δυνάμεις τοῦ συνδικάτου. Δυστυχῶς μέχρι τοῦδε, εὐρίσκομαι εἰς πλήρες σκότος, καθ' ὅσον εἰς τὰς ὀγκώδεις ἐκθέσεις καὶ ἐκτεταμένας ἐπιστολάς, ἃς ἀπέστειλα, δὲν ἔλαβον εἰμὴ ἀπλὴν ἐπιστολὴν τοῦ κ. Βαρδάκ, δι' ἧς μοὶ ἀγγέλλει τὴν ἀποστολὴν εἰς Ἀθήνας τοῦ κ. Κορωνιοῦ (!) καὶ ἐν τῇ δύο λακωνικώτατα τηλεγραφήματα !

Βεβαίως ὁ τρόπος οὗτος δὲν ἀσφαλίζει διαπραγματεύσεις ἐπιτυχεῖς καὶ ταχείας».

Ἐκ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης ἐξάγεται ὅτι ἡ περὶ τοὺς Βαρδάκ καὶ Βλαστὸν κεφαλαιούχοι οὐδεμίαν εἶχον εἰσέτι διατυπώσει ὠρισμένην πρότασιν περὶ συμβιβασμοῦ καὶ, μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης δὲν ὑφίστατο ἄλλο σχέδιον ἐκτὸς τοῦ ὑπὸ τοῦ κ. Ὀρνστάιν ὑποβληθέντος εἰς τὸν κ. Σωτηρόπουλον καὶ, ὡς οἰκονομικῶν προγράματος τῆς Κυβερνήσεώς του, διασκευασθέντος.

Ἐν τῷ μεταξύ εἶχεν ἐπέλθῃ συνεννόησις τις, κατ' ἀρχὴν, μεταξύ Βαρδάκ καὶ Βλαστοῦ οἵτινες, πρὶν ἢ διατυπώσωσιν εἰσέτι ὀριστικῶς ἐπισήμους ὁδηγίας πρὸς τὸν κ. Ὀρνστάιν, τῷ εἶχον διαβιβάσει τοιαύτας ἐκ τοῦ προχείρου, οὐσιωδῶς διαφερούσας, ὡς θέλομεν ἰδεῖ ἀμέσως, των βασιων ἃς εἶχεν ἀποδεχθῇ κατὰ Ὀκτώβριον ἡ Κυβέρνησις Σωτηροπούλου.

Δὲν ἤρκειτο ὁ κ. Βλαστός εἰς ὃ, τι μέγα ἀπεκτάτο ἐπὶ ζήτημα τοῦ Κράτους. Ἐζήτει πλείονα καὶ πρὸς τοῦτο σκέψις ἐγένετο αὐτοπροσώπως νὰ ἐλθῇ εἰς Ἀθήνας.

Ἐπὶ τῷ ἀκούσματι τούτῳ ὁ κ. Ὀρνστάιν μοι ἔγραψε τὰ ἐπόμενα ὑπὸ ἡμερομηνίαν 3)18 Νοεμβρίου 1893 :

«Σχετικῶς πρὸς τὴν ἔλευσιν τοῦ κ. Βλαστοῦ ἐνταῦθα φρονῶ ὅτι, ἐπὶ τοῦ παρόντος τοῦλάχιστον, εἶναι πρόωρος. Ἄν δέ, ὡς ἄδεται θὰ προσεκαλεῖτο ὑπ' αὐτοῦ τοῦ κ. Τρικούπη, τὸ τοιοῦτον θὰ ἐσήμαινεν ἔλλειψιν ἐμπιστοσύνης πρὸς με καὶ συνεπῶς θὰ εὐρισκόμην εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἀποσυρθῶ καὶ ἀφήσω ἐλεύθερον τὸ στάδιον εἰς τὸν κ. Βλαστόν. Ἐπειδὴ δὲ αἱ ἀμφίβολοι θέσεις μοι ἀπαρέσκουσι, μετέβην ἀμέσως παρὰ τῷ κ. Τρικούπη καὶ τὸν ἠρώτησα ἄνευ περιφράσεων, ἂν τῷ ὄντι προὔτιθετο νὰ ἀπευθύνῃ ἐπίσημον πρόσκλησιν τῷ κ. Βλαστῷ. Ὁ κ. πρωθυπουργὸς ἀδιστακτικῶς μοι ἀπήντησεν ὅτι δὲν διανοήθη τοιοῦτόν τι. Εἶναι ἀληθές, μοι προσέθηκεν, ὅτι ὁ κ. Συγγρὸς ἐπανειλημμένως τῷ εἶχεν ὁμιλήσει περὶ τοῦ μεγάλου συμφέροντος τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, νὰ ἔχη τὴν ἀρωγὴν τοῦ κ. Βλαστοῦ, ἀλλ' ὅτι αὐτὸς ὁ κ. Τρικούπης προσωπικῶς ἦτο λίαν ἀδιάφορος εἰς τοῦτο. Προέβη μάλιστα μέχρι τοῦ νὰ μοι δηλώσῃ λίαν κολακευτικῶς, ὅτι τῷ ἦτο εἰς ἄκρον εὐάρεστον νὰ ἐξακολουθήσῃ διαπραγματευόμενος μετ' ἐμοῦ. Ἐξ ὧσων ἠδυνήθη νὰ ἐννοήσω καὶ ἐξ ὧσων ἤκουσα, ὅλη αὐτὴ ἡ πλεκτάνη ἐμηχανορραφήθη ὑπὸ τοῦ κ. Α. . . . ὅστις γενόμενος τελευταίως ἀντικείμενον σφοδρῶν ἐπιθέσεων καὶ, κατὰ συνέπειαν, μὴ ἐπιθυμῶν νὰ ἐκτεθῆ προσωπικῶς, προτιμᾷ νὰ ὀχυρωθῆ ὀπισθεν τοῦ κ. Βλαστοῦ διὰ τὰ διορθώσῃ ταῖς μικραῖς του δουλιαῖς.

«Ὅσον ἀφορᾷ τὴν πορείαν τῶν διαπραγματεύσεων, αὐταὶ ἀπὸ τινος οὐδαμῶς προχωροῦσι διὰ τὸν ἀπλούστατον λόγον, ὅτι κατῶρθωτα νὰ καταστήσω ἀποδεκτὸν ὑπὸ τοῦ κ. Τρικούπη τὸ περίφημον γενικὸν σχέδιον (le fameux plan général) μετὰς ὑπὸ τοῦ κ. Βαρδάκ γενομένας ἀποδεκτὰς τροποποιήσεις ὡς πρὸς τὴν διανομὴν τῶν πλεονασμάτων . . .

Θέλετε τώρα νὰ μάθητε εἰς τί συνίσταται τὸ περίφημον τοῦτο σχέδιον ; Ἴδου αὐτό:

α' Αναδιοργάνωσις τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς καὶ αὔξησις τῶν κεφαλαίων τῆς. Ἐπέκτασις τῆς κυκλοφορίας τῶν γραμματίων τῆς.

• Βαθμιαία ἄρσις τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας· ὅλαι ἐν γένει αἱ εἰσπράξεις τῶν προσόδων τοῦ Κράτους ἀνατεθήσονται εἰς τὴν Τράπεζαν.

α' Ἡ Τράπεζα θὰ θέτῃ εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Κυβερνήσεως τὰ ἀναγκαιοῦντα ποσὰ διὰ τὴν δημοσίαν ὑπηρεσίαν, τὰ δὲ περισύματα θὰ ἀνήκωσιν εἰς τοὺς πιστωτάς.

• Θὰ καθορισθῇ μετὰ ταῦτα ἡ ὑπηρεσία τῶν διαφόρων δανείων καὶ θὰ προσδιορισθῶσιν αἱ ἐγγυήσεις.

α' Ἡ διοίκησις τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς θὰ περιλαμβάνῃ τοῦ λοιποῦ διακεκριμένους Ἕλληνας καὶ ἀντιπροσώπους ξένων κεφαλαιούχων.

α' Ὅσον ἀφορᾷ τὸ Φρύντιγγ, θὰ ἐξευρεθῇ τρόπος διὰ τὴν ἀποπληρωμὴν αὐτοῦ ἢ διὰ τὴν μετατροπὴν του εἰς δάνειον.

α' Ὡς παρατηρεῖτε, τὸ σχέδιον τοῦτο εἶνε ἐξόχως ἀόριστον. Ἴδου τί κατῴρθωσα νὰ ἐπιτύχω ὑπὸ τῶν ἐν λόγῳ κυρίων ἀφ' ὅτου εὐρίσκομαι ἐνταῦθα. Θὰ ὁμολογήσητε ὅτι δὲν εἶνε πολὺ.

α' Μόλον τοῦτο κατῴρθωσα γὰρ τὸ καταστήσω ἀποδέκτον ὑπὸ τοῦ κ. Τρικούπη, ἐκτὺς τοῦ ὄρου τῆς διανομῆς τῶν πλεονασμάτων, ἀντὶ τοῦ ὁποίου, ὁ κ. Πρόεδρος συγκατατίθεται νὰ ὀρίσῃ ποσὸν προνομιακῶς λαμβανόμενον ἐκ τοῦ συνόλου τῶν δημοσίων προσόδων, τοῦ ὑπολοίπου ἀπομένοντος εἰς τὸ Κράτος.

α' Τὴν τοιαύτην τροποποίησιν ἀπεδέχθη ἤδη ὁ κ. Βαρδάκ. Οὐδὲν κατὰ συνέπειαν ἀναμένω πλέον ἢ τὰς ὀριστικὰς καὶ τελευταίας ὁδηγίας, ὅπως προβῶ εἰς ὀριστικὰς διαπραγματεύσεις.

«Εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον εὐρισκόμεθα σήμερον».

Αἱ ὀριστικαὶ καὶ ἐπίσημοι ἀναμενόμεναι ὁδηγίαι συνετάχθησαν ἀπὸ κοινοῦ μεταξὺ τῶν κ. κ. Βλαστοῦ καὶ Βαρδάκ, καὶ ἀπεστάλησαν πρὸς τὸν κ. Ὀρνστάιν μόλις τὴν 11)23 Νομβρίου, ὑπογεγραμμέναι ὑπ' ἀμφοτέρων.

Πρὸ τῆς ἀποστολῆς αὐτῶν προσεκλήθη ὑπὸ τοῦ κ. Βλαστοῦ, ὡς προεῖπον ἐν ἀρχῇ τῆς ἀφηγήσεώς μου· αὐτὸς δὲ ὁ κ. Βλαστός μοι ἀνέγνωσεν ὄχι μόνον τὰς πρὸς τὸν Ὀρνστάιν ὁδηγίας του, ἀλλὰ καὶ τὴν πρὸς τὸν κ. Συγγρὸν ἐπιστολὴν του, ἐν ἣ παρεκάλει αὐτὸν νὰ παρέξῃ τοῦ λοιποῦ πᾶσαν ἠθικὴν ὑποστήριξιν τῷ κ. Ὀρνστάιν πρὸς εὐόδωσιν τοῦ ἔργου του.

Ἐξέθηκα ἤδη πῶς ὁ κ. Ὀρνστάιν ἔκρινεν ἀπαραδέκτους ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως τοὺς οὐσιωδέστερους ὄρους τοῦ προγράμματος τῶν κ. κ. Βλαστοῦ καὶ Βαρδάκ καὶ πῶς ἀπεφασίσθη ἢ εἰς Ἀθήνας ἀναχώρησίς μου.

Ἴδου τόρα αἱ ἐπισήμως δοθεῖσαι ὁδηγίαι :

Z.

Ἐπίσημοι ὁδηγίαι Βλαστοῦ — Βαρδάκ πρὸς τὸν κ. Ὀρνστάιν

Ἐν Παρίσι τοῖς τῇ 23 Νοεμβρίου 1893.

Κύριε,

Θέλετε εὖρει ἐγκλείστως :

1ον) Ἀντίγραφον τοῦ τηλεγραφήματος ὅπερ ἀπεστείλατε πρὸς τὸν κ. Βαρδάκ, ὑπὸ ἡμερομηνίαν 21 Νοεμβρίου.

2ον) Τὴν τηλεγραφικὴν ἀπάντησιν τοῦ κ. Βαρδάκ πρὸς ὑμᾶς, ὑπὸ ἡμερομηνίαν 22 Νοεμβρίου.

3ον) Ἀντίγραφον ἐτέρου τηλεγραφήματος συνυπογεγραμμένον ὑπ' ἐμοῦ καὶ τοῦ κ. Βαρδάκ, ὅπερ σᾶς ἐπέμψαμεν αὐθιμερόν.

Είναι ανάγκη νὰ σὰς συμπληρώσωμεν ἐν πάσῃ λεπτομερείᾳ τὸ περιεχόμενον τῶν ἐν λόγῳ τηλεγραφημάτων :

Δείον νὰ καθορισθῇ ἀκριβῶς, πρὸς γνῶσιν ὑμῶν, ἡ σπουδαιότης τῆς ὁμάδος ἣτις ἀσχολεῖται εἰς τὰ ἑλληνικὰ πράγματα.

Ἡ ὁμάς αὕτη, ὑφισταμένη ἤδη ἀπὸ τοῦ παρελθόντος Μαίλου, συγκροτεῖται ἐκ κεφαλαιούχων, τραπεζιτῶν καὶ καταστημάτων ἀντιπροσωπευομένων, κατὰ τὸ ἥμισυ, ὑπὸ τοῦ κ. Βλαστοῦ, ἀντιπροέδρου τοῦ *Comptoir National* καὶ κατὰ τὸ ἄλλο ἥμισυ ὑπὸ τοῦ κ. Ν. Βαρδάκ τοῦ οἴκου Ν. J. et S. Bardac.

Περιλαμβάνει τὸ σύνολον, οὕτως εἰπεῖν, τῶν προσωπικοτήτων ἱκανῶν καὶ προθύμων ὅπως λυσιτελῶς ἀσχοληθῶσιν ὑπὲρ τῆς ἀνορθώσεως τῶν οἰκονομικῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου.

Ἡ ὁμάς αὕτη ἐπεξεργάσθη, ἀπὸ πολλοῦ ἤδη, τὰς γενικὰς βάσεις ἐπὶ τῶν ὁποίων προσεφέρθητε νὰ διαπραγματευθῆτε ἐν Ἑλλάδι. Ἐννοεῖ νὰ ἐμμείνη καθ' ὅλα ἠνωμένη καὶ πιστὴ τόσον εἰς τὸ πρόγραμμά της ὅσον καὶ εἰς τὴν πορείαν, ἣν μέχρι τοῦδε ἠκολούθησιν. Ἀρμόζει ἐντεῦθεν νὰ ἐννοήσῃ ὁ πρόεδρος τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ὅτι οὐδαμῶς πρέπει νὰ ἐλπίσῃ ὅτι, ἐν οἰαδήποτε περιπτώσει ἢ δι' οἰονδήποτε λόγον, εἶναι δυνατὸν νὰ διασπασθῇ ἡ ὁμάς αὕτη ἢ νὰ παρεκκλίνῃ τοῦ κοινοῦ προγράμματός της.

Ἡ ἀκράδαντος ἀπόφασις ὑμῶν εἶναι νὰ ἀφήσωμεν ὑμῖν τὸ ἔργον, οὐτινος τόσον λαμπρῶς καὶ μετὰ τολαύτης εὐθύτητος ἐπιλήφθητε, ὅπως διαπραγματευθῆτε μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς Βασιλικῆς Κυβερνήσεως. Ἀμα αἱ διαπραγματεύσεις αὗται προχωρήσωσι, ἐν ἐνὶ λόγῳ, ἅμα αἱ θεμελιώδεις βάσεις γίνωσιν ἀποδεικταὶ ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, τότε θὰ εἶναι ἀνάγκη νὰ προβῶμεν εἰς τὴν σύνταξιν προκαταρκτικῆς συμβάσεως, καὶ μόνον ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ κ. Βλαστός, εἴτε μόνος, εἴτε μεθ' ἑνὸς ἢ καὶ περισσοτέρων τῶν ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ἡμετέρας ὁμάδος, θὰ μετῆβαιεν εἰς Ἀθήνας.

Ἄλλ' ὁ κ. Βλαστός ἐννοεῖ νὰ προσθήσῃ ὅτι ἡ σταθερὰ μέ-

ριμνά του, κατεργχόμενος εἰς Ἀθήνας—ὅπου ἄπειρα συμφέροντα τὸν καλοῦσι καὶ τὰ ὁποῖα δὲν δύναται νὰ παύσῃ διατηρῶν μετὰ τοῦ τόπου τῆς καταγωγῆς του—εἶναι νὰ ἔχῃ πάντοτε ὑπ' ὄψιν, καὶ κατὰ τύπους καὶ κατ' οὐσίαν, τὰς πολυτίμους ὑπηρεσίας ἃς παρέσχετε καὶ θὰ ἐξακολουθήσητε παρέχοντες εἰς τὸ κοινὸν ἔργον. κατὰ τε τὴν περίοδον τῶν διαπραγματεύσεων ὡς καὶ κατὰ τὴν δυσχερεστέραν καὶ μακρυτέραν περίοδον τῆς ἐφαρμογῆς.

Μετὰ τὴν δήλωσιν ταύτην, μᾶς φαίνεται, ὅτι τὰ διάφορα ὑποκινηθέντα τηλεγραφικῶς ζητήματα λύονται ὀλοσχερῶς πρὸς πλήρη ὑμῶν ἱκανοποιήσιν.

Εὐαρεστήθητε νὰ ἐξακολουθήητε, καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, ἀπευθύνοντες ὅλα τὰ τηλεγραφήματα διὰ τὰ κατεπείγοντα ζητήματα πρὸς τὸν κ. Βαρδὰκ, μεθ' οὗ ἔχετε κρυπτογραφικὸν λεξικόν. Ν' ἀποστέλλητε ὅμως τοῦ λοιποῦ ἀπ' εὐθείας πρὸς τὸν κ. Βλαστον, εἰς τὸ Comptoir National, ἀπίστας τὰς ὑμετέρας ἐπιστολάς, καθόσον αὐτὸς ἀνέλθε νὰ συγκεντρώσῃ παρ' αὐτῷ ὅλην τὴν ἀλληλογραφίαν, αἱ δὲ ἀπαντήσεις ἐπὶ σπουδαίων ζητημάτων θὰ φέρωσι τὰς ὑπογραφὰς ἀμφοτέρων ὑμῶν.

Ἐν τούτους, ὡς ἐκ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Comptoir National, καθὸ ἐπισήμου τραπεζίης τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, δὲν πρέπει νὰ ποιήσητε οὐδεμίαν τοῦ ὀνόματος τοῦ κ. Βλαστοῦ οὔτε τῶν παρουσῶν ἀνακοινώσεων χρῆσιν, εἰμὴ δι' ἄκρας λεπτότητος καὶ ἐχεμυθίας, καὶ μόνον εἰς ἀναποφεύκτους περιστάσεις, ὅτε θὰ ἦτο ἀνάγκη νὰ καταστήσητε καταληπτὸν ὅπου δεῖ ὅτι θὰ ἔγανον τὸν καιρὸν των, ἂν πιστεύουν ὅτι δύναται νὰ σᾶς ἐξαντλήσωσι διὰ φαντασιωδῶν συναγωνισμῶν !!!

Εἶναι ἄλλως τε ἀνωφελές νὰ προσθήσητέ τι περιπλέον εἰς τὰς μέχρι τοῦδε δηλώσεις ὑμῶν πρὸς τοὺς ἀρμοδίους.

Ἐλθωμεν τῶρα εἰς τὸ τηλεγράφημα ὅπερ ἀπὸ κοινοῦ σᾶς ἀπεστείλαμεν τὴν 22 Νοεμβρίου.

Σᾶς ἐλέγομεν :

«Σᾶς ἐξουσιοδοτοῦμεν νὰ προβῆτε ἐπὶ τῶν μέχρι τοῦδε ἀπο-

δεδεγμένων βάσεων τῶν ὁποίων γνωρίζετε τὰς γενικὰς ἀρχάς, μετὴν ἐπιφύλαξιν ὅτι τὰ συμφωνηθησόμενα θὰ ὑποβληθῶσιν εἰς τὴν ἐγκρισιν τῶν ὁμολογιούχων».

(ὑπογραφή) **Βαρδὰκ-Βλαστός.**

Σὰς συνοψίζομεν ἐφ' ἅπαξ τὰς γενικὰς βάσεις, ἃς ὀφείλει νὰ ἀποδεχθῆ ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις :

1ον) Γενικὴ μεταρρύθμισις (réfonte) τῆς νῦν Ἑθνικῆς Τραπεζῆς ὑπὸ χρηματιστικῷ ὀμίλου (d'un groupe financier) ὑφισταμένου ἤδη, καὶ συμβληθησομένου μετὰ τοῦ Κράτους, ἀφ' ἐνός, καὶ μετὰ τῶν μετόχων τῆς Ἑθνικῆς Τραπεζῆς, ἀφ' ἑτέρου.

Λεπτομερὲς σχέδιον, ἐξασφαλίζον τὰ νέα κεφάλαια, εἶνε ἔτοιμον πρὸς ὑπογραφήν καὶ ἀποστολήν.

Ὁ ὀμιλος περὶ οὗ πρόκειται ἐνταῦθα εἶνε πρόθυμος εἰς παραχώρησιν τοιούτων πλεονεκτημάτων, ἐπαρκῶν, ὑπὲρ τῶν παλαιῶν μετόχων, ὥστε νὰ ἔχωσι συμφέρον νὰ προσχωρήσωσιν εἰς τὸν νέον συνδυασμόν.

2ον) Ἡ οὕτω ἀναδιοργανουμένη Ἑθνικὴ Τράπεζα θὰ καθίστατο ὁ ταμίαις τοῦ Κράτους, τόσον ἐν τῇ ἑδρᾷ ὅσον καὶ ἐν τοῖς ὑποκαταστήμασι τῆς Τραπεζῆς :

Α'.) τῶν μὴ ἐγκεχωρημένων προσόδων, οἷον τελωνειακῶν δασμῶν, ἔργου φόρου κ.τ.λ.

Β'.) τῶν Μονοπωλικῶν (ἄλατος, καπνοῦ, χαρτοσήμου, πετρελαίου κ. τ. λ.)

Γ'.) Ἡ νέα Ἑθνικὴ Τράπεζα θὰ ἐγγράφη, ἀναλόγως τῶν καθημερινῶν εἰσπράξεων, εἰς τὴν ἀρμοδίαν μερίδα ἐν τοῖς βιβλίοις της, τὴν διαμονὴν τῶν διαφορῶν ποσῶν εἰς τοὺς ἐξῆς τρεῖς λογαριασμοὺς :

1ον) Ἑπηρεσία τοῦ προνομιούχου δανείου.

2ον) Γενικὴ ὑπηρεσία τοῦ Δημοσίου Χρέους.

3ον) Ὑπηρεσία, τοῦ Κράτους, ὀρισθησομένη ὡς ἐλάχιστον ὄριον, ὡς θέλομεν ὁμιλήσει κατωτέρω.

Διὰ τὴν διπλὴν ταύτην ταμιακὴν ὑπηρεσίαν (εἰσπράξεων καὶ πληρωμῶν), ἡ Τράπεζα θὰ λαμβάνη προμήθειαν... 0)0, τόσον ἐπὶ τῶν εἰσπράξεων ὅσον καὶ ἐπὶ τῶν πληρωμῶν.

Δ'.) Ταυτοχρόνως μὲ τὴν σύστασιν τοῦ ἐλεγκτικοῦ καὶ εἰσπρακτορικοῦ τούτου ὀργάνου, θέλει γείνη ἀκολούθως ὀριστικὴ μελέτη τῶν πραγματικῶν πόρων καὶ τῶν ἀναποφεύκτων ἀναγκῶν τοῦ Κράτους, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων τῆς τελευταίας πενταετίας.

Ἐπὶ τῶν ἀποδειχθησομένων σταθερῶν πόρων, ὡς ἐλαχίστου ὀρίου, ὡς ἐπίσης καὶ ἐπὶ τῇ βάσει παγίου προϋπολογισμοῦ (budget type), ἐκ τοῦ προτέρου ὀρισμένου ἐφ' ἅπαξ δι' ἕκαστον ὑπουργεῖον, θὰ τίθεται κατὰ μέρος τὸ ἀπαιτούμενον ποσὸν δαπάνης διὰ τὴν καλὴν λειτουργίαν τοῦ Κράτους.

Ἐκ τοῦ περισσεύματος θὰ λαμβάνηται τότε κατὰ προτίμησιν τὸ ἀναγκαῖον ποσὸν διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ προνομιοῦχου δανείου, περὶ οὗ θὰ γείνη λόγος κατωτέρω.

Τὸ ὑπόλοιπον, τέλος, οἷονδ' ἄν εἶνε, θὰ διανέμηται (ἐπὶ τῇ βάσει σχεδίου, ἐτοίμου ἤδη, ὑποβληθησομένου ἐν ὥρᾳ καταλλήλῳ τῇ τε ἑλληνικῇ κυβερνήσει καὶ τοῖς ὀμολογιούχοις) εἰς τὰς διαφόρους κατηγορίας τῶν δανείων.

Ε'.) Πᾶν ἄλλο πλεόνασμα θὰ διανέμηται μεταξὺ τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῶν πιστωτῶν, ὑφ' οὓς ὅρους θὰ καθορισθῇ ἀργότερον, μέχρι τῆς τελείας ἀποπληρωμῆς τῶν σημερινῶν ὑποχρεώσεων.

ΣΤ') Ἡ συνομολόγησις προνομιοῦχου δανείου εἶνε καθ' ὅλα ἐτοίμη ἐπὶ τῇ βάσει σχεδίου ὑποβληθησομένου ὑπὸ τὴν ἔγκρισιν τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως. Τὸ δάνειον τοῦτο θὰ ἐπιτρέψῃ τὴν βαθμιαίαν ἄρσιν τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας ὑπὸ ὅρους ἐντίμους καὶ ἐπωφελεῖς.

Ζ') Ἄν ἡ Κυβέρνησις ἀποδέχεται τὰς τεθείσας ταύτας

ἀρχάς, οἱ διευθύνονται τοῦ Γαλλο-Ἀγγλο-Γερμανικοῦ συνδικάτου εἰσι διατεθειμένοι νὰ συνάψωσιν ὀριστικὴν σύμβασιν, ἀλλ' ὑπὸ τοὺς τρεῖς ἀκολούθους ὅρους.

1ον) Νὰ ἀποδεχθῆ ρητῶς ἡ Κυβέρνησις τὰς ἀνωτέρω τεθείσας βάρεις.

2ον) Ἡ Κυβέρνησις νὰ ἐξεύρη τρόπον ἱκνοποιοῦντα καθόλα τοὺς ἐνδιαφερομένους οὕτως, ὥστε ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει εἰς τὸ ἐξῆς νὰ μὴ δύναται νὰ ὑποκινηθῆ διαφορὰ ἐπὶ τῶν συμφωνηθησομένων, οἰαδήποτε ἤθελεν ἐπέλθῃ ποτὲ κοινοβουλευτικὴ μεταβολή.

3ον) Τὰ συμφωνηθησόμενα θὰ καταστῶσιν ἀποδεικτὰ καὶ ὑπὸ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ὁμολογιούχων ὑφ' οὓς ὅρους θὰ ὀρισθῆ ἀκολούθως.

Ἴδου, κύριε, αἱ γενικαὶ ἀρχαὶ ὑφ' ὧν ὀφείλετε νὰ ἐμφορῆσθε καὶ τὰς ὁποίας νὰ ὑποβλήθητε ὑπὸ μορφὴν ἣν θὰ κρίνητε προσφορωτέραν. Εἰμεθα πρόθυμοι νὰ σᾶς συμπληρώσωμεν τὰς ὁδηγίας ταύτας διὰ πληροφοριῶν ὧν θὰ ἐνομίζετε ὅτι ἔχγητε ἀναγκην.

Ἀλλ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν τελευταίαν παράγραφον, σᾶς γνωστοποιοῦμεν ἀπὸ τοῦδε, ὅτι, καὶ ἐν Γαλλίᾳ, καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ, καὶ ἐν Γερμανίᾳ, δραστηρίως ἀσχολοῦμεθα νὰ ἐξασφαλίσωμεν τὴν συγκατάθεσιν τῶν ὁμολογιούχων οὕτως, ὥστε, ἔσον τὸ ἐφ' ἡμῖν, νὰ μὴ προκύψῃ κανὲν πρόσκομμα εἰς τὴν τόσον ὑπὸ πάντων ἐπιθυμητὴν λύσιν.

Φρονοῦμεν ὅτι αἱ προτάσεις ἡμῶν εἶνε οὐχὶ μόνον αἱ μόναι αἰτινες δύνανται νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς τὴν Ἑλλ. Κυβέρνησιν, ἀλλ' ὅτι εἰσι πρὸ πάντων, ἅς δύναται νὰ ἐπιθυμήσῃ ἡ Κυβέρνησις. Οὐδόλως προσβόλῃ τὴν ἀξιοπρέπειάν της καὶ τῇ ἐπιτρέπουσι νὰ παρουσιασθῆ ἐνώπιον τῆς Εὐρώπης οὐχὶ ὡς ὀφειλέτης κακῆς πίστεως, ἀλλ' ὡς ἀτυχῆς ὅστις ἀνοίγει ἐντίμως τὰ βιβλία του καὶ ἀποδεικνύει διχθεσιν νὰ δώσῃ ὅ,τι δύναται.

Οὕτω πράττουσα καὶ σπεύδουσα ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησις θὰ προλάβῃ πᾶσαν σοβαρὰν ἀντίστασιν. Θὰ διατρανώσῃ τὴν κα-

λὴν αὐτῆς πίστιν καὶ κατὰ συνέπειαν θὰ κερδίσῃ πολλαπλασίως ἐν τῷ μέλλοντι ὅ,τι θὰ ἔδιδε σήμερον.

Θὰ ἐξασφαλίσῃ τοιοῦτοτρόπως ἑαυτῇ τὴν ἐν τῷ μέλλοντι κεφαλαιοποίησιν τῆς πιστεώσ της, ἐξ ἧς δὲν θὰ βραδύνη νὰ καρπωθῇ ὁ τόπος σπουδαῖα ὠφελήματα.

Τὸ ἀνέλπιστον ἀληθῶς παράδειγμα τῆς ἀνορθώσεως τῆς πίστεως τῆς Τουρκίας καὶ ἡ ἐπελθοῦσα ἐκεῖ βιομηχανικὴ ἀνάπτυξις ἀρκεῖ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ὑπογραμμὸς τῆς πορείας τῆς ἐλληνικῆς Κυβερνήσεως !!

Γνωρίζετε, Κύριε, κἀλλίον ἡμῶν νὰ καταστήσητε γνωστὰ τῷ κ. Τρικούπη ὅλα αὐτὰ τὰ πλεονεκτήματα. Μὴ λησμονήσητε δὲ νὰ τῷ ὑποδείξητε ταῦτοχρόνως μετὰ τῆς χαρακτηριζούσης ὑμᾶς ἐπιτηδειότητος καὶ τῆς συνήθους ὑμῶν λεπτότητος, ὅτι ἡ ὁμὰς ἡτις περιβάλλει ὑμᾶς δι' ὅλης αὐτῆς τῆς ἐμπιστοσύνης, προσφέρουσα τῇ ἐλληνικῇ κυβερνήσει τὴν λίαν συμπαθῆ καὶ ἀφοσιωμένην ἀρωγὴν της, δὲν ἔχει οὐδὲν πρὸς τοῦτο ἰδιαιτερον συμφέρον. **Κανείς ἐξ ἡμῶν δὲν κατέχει ἐλληνικοὺς τίτλους οὔτε διατελεῖ πιστωτὴς τοῦ ἐλληνικοῦ Κράτους.** Ἐπιδιώκομεν παρρησίᾳ ἐπιχειρήσιν ὠφέλιμον, σπουδαῖαν καὶ ἔντιμον. Τὸ κέρδος ὅπερ ἐπιζητοῦμεν ἔγκειται μόνον ἐν τῇ ἀνορθώσει τῆς δημοσίας πίστεως τῆς Ἑλλάδος καὶ, συνεπῶς, ἐν μελλούσῃ βελτιώσει τῶν νέων τίτλων ὧν προτείνομεν τὴν ἔκδοσιν !!

Τὸ συμφέρον ὑμῶν θὰ εἶνε λοιπὸν τὸ αὐτὸ (ποτέ ἀντίθετον) τὸ τοῦ δημοσίου ταμείου τῆς Ἑλλάδος, θὰ ἀρξῆται δὲ ἀφ' ἧς ἡμέρας θὰ πραγματοποιηθῇ ὁ συμβιβασμὸς ὑπὲρ τοῦ ὁποίου εἴσθε ἐπιφορτισμένους νὰ ἐργασθῆτε.

Δέξασθε, Κύριε, τὴν διαβεβαίωσιν κτλ.

(ὑπογραφαί) **Α. Βλαστός, Ν. Μπαρδάκ.**

Τὰς προτάσεις ταύτας, ὡς εἶπον προηγουμένως, κατήγγειλεν ὁ κ. Ὀρνστάιν ὡς ἀπαράδεκτους !

Η'.

Τὸ ἀδιάλλακτον τοῦ κ. Βλαστοῦ.

Ἀπάντησις τοῦ κ. Βλαστοῦ εἰς τὰς ἐνστάσεις
τοῦ κ. Ὁρνστάϊν.

Ἐν Παρίσι τοῖς τῆ 8 Δεκεμβρίου 1893 (ν. ἔ.)

Κύριε,

Σᾶς βεβαιοῦμεν τὴν ἀπὸ 23 Νοεμβρίου ἐπιστολὴν ἡμῶν καὶ ἐλάβομεν τὸ τηλεγράφημά σας τῆς 5 Δεκεμβρίου ὡς καὶ τὸ τῆς 6, συμπληροῦν τὸ πρῶτον. Σᾶς ἀπηντήσαμεν αὐθημερόν ἐπίσης τηλεγραφικῶς.

Εἶναι ἀνάγκη νὰ σᾶς ἀναπτύξωμεν διὰ τῆς παρουσίας τὰ διάφορα ταῦτα τηλεγραφήματα.

Ἄς ἀρχίσωμεν ἀπὸ τοῦ ὑμετέρου τῆς 6 Δεκεμβρίου. Τὸ σύστημα ὃπερ προτείνετε εἶνε ἢ ἐπανάληψις τοῦ συστήματος τῆς Ἑταιρίας τῶν Μονοπωλίων καὶ τοῦτο ἀποτελεῖ ἴσα—ἴσα τὸ μίγα αὐτοῦ ἐλάττωμα. Δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν ὅτι ὁ κ. Πρωθυπουργός, εἰ καὶ δημιουργός τῆς Ἑταιρίας τῶν Μονοπωλίων, αὐτός ὁ ἴδιος διέρρηξε πρῶτος τὸ οἰκοδόμημά του δι' αὐθαίρετον πράξεως.

Μὴ διαφεύγη τὴν προσοχὴν ὑμῶν ὅτι τὸ ἡμέτερον πρόγραμμα ἔχει ὡς ἀντικείμενον τὴν ἰδρυσιν Τραπεζῆς ἐνιαίας καὶ μακροβίου. Ἡ τριαύτη Τράπεζα, ἔχουσα στενοὺς δεσμοὺς μετὰ ἐξόχων εὐρωπαϊῶν χρηματιστῶν, θὰ ἀποκτήσῃ γόητρον ὁλῶς νέον καὶ ἀναμφισβήτητον, ἔχουσα δὲ σπουδαῖον μεταλλικὸν ἐναποταμίευμα, ἐξασκοῦσα ἀπόλυτον ἐλεγχον καὶ κρατοῦσα εἰς χεῖρας τῆς αὐτῆς τὴν οἰκονομικὴν ὑπαρξιν τοῦ Βασιλείου, εἰσπράττουσα ταύτοχρόνως, ἐν μέρει μὲν ἀπ' εὐθείας, ἐν μέρει δὲ διὰ τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, ἀπάσας τὰς προσόδους τοῦ Κρα-

τους καὶ δημοσιεύουσα περιοδικῶς τὰς καταστάσεις τῶν εἰσπραχθέντων προσῶν, θὰ παρουσιάζετο ἐνώπιον τοῦ κοινοῦ μετ' ἀπαραιμίλλου κύρους καὶ μονιμότητος. Διὰ τὸ κοινόν, θὰ ἦτο τοῦτο ἡ πρώτη πρόσοψις τῆς ἠθικῆς, οὕτως εἰπεῖν, πίστεως τοῦ τόπου καὶ θὰ συνετέλει εἰς τὴν ἐξάλειψιν τῆς θλιβεραῦς ἐντυπώσεως, τῆς γεννηθείσης ἐκ τῆς προτέρας κακῆς οἰκονομικῆς διαχειρίσεως τῆς Ἑλλάδος.

Δὲν πρέπει βεβαίως νὰ ἀποδίδῃ τις ὑπέρμετρον πρακτικὴν σημασίαν εἰς τὴν ἀπλὴν ταύτην ἐξωτερικὴν ἀποψιν, δέον δὲ νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν τὰς ἀναποδράστους ἐλλείψεις αἰτινες θὰ προκύψουν ἀναμφιδόλως κατὰ τὴν λειτουργίαν. Διὰ τοῦτο φρονοῦμεν, ὡς καὶ ὑμεῖς, ὅτι πρέπει νὰ βασιζώμεθα, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἔντε τῷ παρόντι καὶ τῷ μέλλοντι. ἐπὶ τῷ εἰσπράξεω ἂς θὰ ἐνεργῶμεν ἀπ' εὐθείας διὰ τῶν ὑπαλλήλων τῶν Μονοπωλίων.

Ἄλλὰ πρέπει νὰ γνωρίζητε ὅτι ὑπὲρ ἀμφοτέρων τῶν ὑποθέσεων ὑπάρχουσιν πολλοὶ οἱ συνηγοροῦντες λόλοι. Οἱ λόγοι οὗτοι ἀφορῶσιν οἱ μὲν τὸ Δημόσιον, οἱ δὲ τὴν πραγματικὴν ἀσφάλειαν τῆς Τραπεζῆς. Περιττὸν ὅθεν νὰ σᾶς προσθέσωμεν ὅτι ἡ ἀμοιβαία ἀρμονία τῆς ἐξωτερικῆς καὶ ἐσωτερικῆς ἀπόψεως ἐπιβάλλεται ἀναποφεύκτως.

Διὰ τοῦτο ὀφείλομεν νὰ ἐμμείνωμεν εἰς τὸ σύστημα ἡμῶν.

Ἀνάγκη νὰ σᾶς παρατηρήσωμεν ἐνταῦθα ὅτι μᾶς παρεξηγήσατε : οὐδέποτε ἐφαντάσθημεν νὰ ἐγγυηθῇ ἡ Τράπεζα τὸ ποσὸν τῶν εἰσπράξεων ἢ τῶν δαπανῶν. Ἡ Τράπεζα θὰ εἴνε καθαρῶς ταμεῖον. Θὰ ἐξασκῇ ἔλεγχον, ἀλλ' οὐδέποτε θὰ καθίστατο ἐγγυητής. Ἡ ἐντολὴ αὐτῆς θὰ ἔχη ἐκπ. εὐση καὶ ὁ σκοπὸς τῆς θὰ εἴνε συντετελεσμένος, ἅμα ἀποδῶσῃ εἰς τοὺς δικαιούχους: Κυβέρνησιν, Πιστωτὰς καὶ Ὁμολογιούχους τοῦ προνομίου δανείου, τὰ ἀνήκοντα ἐκάστῳ ποσᾷ, δυνάμει τῆς συνολογηθησομένης συμβάσεως.

Μετὰ τὴν ἀπάντησιν ταύτην εἰς τὸ τηλεγράφημα ὑμῶν τῆς

6 Δεκεμβρίου, μεταβαίνομεν εἰς τὴν ἀνάλυσιν τοῦ τῆς 5 Δεκεμβρίου.

Καὶ πρῶτον, δὲν διστάζωμεν νὰ σὰς εἴπωμεν ὅτι ἡ σκέψις τοῦ κ. Τρικούπη μᾶς διαφεύγει ὅταν μᾶς καθιστᾷ γνωστὸν, τόσον δι' ὑμῶν ὅσον καὶ διὰ τοῦ κ. Κορωνιοῦ ὅτι ἀπόφασιν ἔχει, ἂν αἱ προτάσεις ἡμῶν τῶ φανῶσιν ἀνυποστήρικτοι ἐνώπιον τῆς Βουλῆς, νὰ ἀποτανηθῇ ἀπ' εὐθείας πρὸς τοὺς πιστωτὰς καὶ τοῖς προσφέρῃ ὅ,τι τοῦ ἐπιτρέπουσιν οἱ σημερινοὶ πόροι τοῦ προϋπολογισμοῦ.

Βεβαίως ὑπάρχει ἐνταῦθα κακὴ ἀντίληψις ἢ ἐκ μέρους τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ ἢ ἐκ μέρους ἡμῶν : Ἐξ ἀρχῆς ὠρίσαμεν ὅτι οὐδὲν θὰ συνετελεῖτο ἄνευ συνεννοήσεως μετὰ τῶν ὁμολογιούχων. Ἐννοεῖται κατὰ συνέπειαν ὅτι ἡ Κυβέρνησις θὰ ἤρχετο πάντοτε εἰς συνάφειαν μετ' αὐτῶν.

Ἴνα μεταχειρισθῶμεν κοινὴν μεταρρῶν, ἢ ἡ Κυβέρνησις προτιμῇ νὰ ζεύξῃ τὸ ἄροτρον πρὸ τῶν βοῶν καὶ νὰ συνεννοηθῇ μετὰ τῶν πιστωτῶν αὐτῆς πρὶν ἢ διαπραγματευθῇ μεθ' ἡμῶν, εἶναι ἐλευθέρῃ νὰ τὸ πράξῃ. Δυσχερὲς ὅμως φαίνεται ἡμῖν τὸ νὰ ἐπέλθῃ συμβιβασμὸς τις μετὰ τῆς ἐλληνικῆς κυβερνήσεως καὶ τῶν κατόχων, παρ' ὧν θὰ ζητηθῇ νὰ συγκατατεθῶσιν εἰς ἐλάττωσιν τῆς προσόδου αὐτῶν, χωρὶς νὰ δοθῶσιν εἰς ἀποζημίωσιν ἰξαιρετικὰ ἐγγύα. Τί συμβήσεται ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ; Ἡ κυβέρνησις θὰ προβῇ εἰς διάβημα ἀπολύτως ἐστερημένον συνεπειᾶς καὶ πρακτικοῦ κύρους : θὰ προσφέρῃ 30, 40, 50 ἢ καὶ 60 0/0 τοῦ τοκομεριδίου. Ἐπὶ τῇ ὑπόθεσιν ὅτι οἱ κάτοχοι θὰ συγκατατίθεντο κατ' ἀρχὴν εἰς τὴν ὑσταίαν ταύτην θὰ ἀπαιτήσωσιν ἀναμφιβόλως εὐρωπαϊκὸν ἔλεγχον, ἐν ᾧ ἡ κυβέρνησις δὲν δύναται νὰ παραχωρήσῃ ἄλλως εἰμὴ ἐπὶ τῇ βᾶσει παραπλησίον κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον τοῦ ἐν τῶ ἡμιτέρῳ σχεδίῳ ὑποδεικνυομένου. Ἐν τούτοις ἡ κυβέρνησις δὲν θὰ ἔχῃ εἰσαίτι λελυμένον οὔτε τὸ οἰκονομικὸν ζήτημα οὔτε τὸ τῆς Τραπεζίτης, διότι πρόδηλον εἶναι ὅτι οἱ κάτοχοι ἐλλη-

νικῶν χρεωγράφων δὲν εἶνε οἱ τὰ κεφάλαια προμηθεύσαντες, τὰ ἀπαιτούμενα διὰ τὴν διακανόνισιν τῶν δύο ζωτικῶν τούτων ζητημάτων.

Εἰς τί θὰ ἐχρησίμευε λοιπὸν τῇ Ἑλληνικῇ κυβερνήσει ἡ ἄμεσος πρὸς τοὺς κατόχους τῶν χρεωγράφων ἐπίκλησις, χωρὶς νὰ τοῖς παρουσιασθῇ ταύτοχρόνως σχέδιον ἀναδιοργανώσεως τῆς Τραπεζῆς, χωρὶς νὰ διαρρυθμισθῇ τὸ κυμαινόμενον χρέος καὶ ἡ ἐπικαταλλαγή; Κατὰ βάθος, ἡ ἀπειλὴ αὕτη δὲν ἔχει οὐδεμίαν ἄλλην ἀξίαν εἰμὴ τοῦ νὰ γίνηται κουβέρτα. Διὰ τοῦτο σᾶς ἐτηλεγραφήσαμεν ὅπως σᾶς ἐπικυρώσωμεν ἐκ νέου τὰς προτέρας ἡμῶν ὁδηγίας καὶ τὰς καθορίσωμεν ἀκριβέστερον.

Σᾶς συνιστῶμεν λοιπὸν νὰ ζητήσητε ρητῶς καὶ πάλιν τὴν ἔγγραφον ἀποδοχὴν ὑπὸ τοῦ κ. Τρικούπη τῶν ἐν τῇ ἡμετέρῃ ἐπιστολῇ τῆς 25 Νοεμβρίου διατετυπωμένων γενικῶν ἀρχῶν, μὲ τὴν ἀπαραίτητον προσθήκην ὅτι ἡ κυβέρνησις ὀφείλει νὰ ἐγγυηθῇ εἰς τὴν νέαν Τράπεζαν πᾶσαν ἀπώλειαν προερχομένην ἐκ τῆς συναλλαγματικῆς διαφορᾶς διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ λαχειοφόρου αὐτῆς δανείου.

Δὲν εἶναι ἄσκοπον νὰ προσθέσωμεν ἐνταῦθα, ὅτι χάριν αὐτῶν τῶν διαπραγματεύσεων, αἵτινες πιθανὸν νὰ συνεχισθῶσι μετ' ἄλλου ὑπουργείου, θὰ εἶναι καλὸν νὰ ὑποβάλητε εἰς τὸν κ. Τρικούπην ἀντίγραφον τῶν προτάσεων ἡμῶν καὶ νὰ κατορθώσητε ὅπως σημειώσῃ ἰδιοχείρως ἐπ' αὐτῶν τοὺς ὅρους οὓς ἀποδέχεται καὶ ἐκείνους οὓς ἐννοεῖ νὰ τροποποιήσωμεν.

Παραδεχόμεθα ἐν τούτοις ὅτι ἡ πρότασις παγίου προϋπολογισμοῦ θὰ προκαλέσῃ πολιτικὰς δυσκολίας. Εὐνόητον εἶναι ὅτι ὁ κ. πρωθυπουργὸς δὲν θέλει νὰ περιορίσῃ ἅπαξ διὰ παντὸς τὰς διαφοροὺς πιστώσεις ἐντὸς στενῶν ὀρίων δι' ἕκαστον ὑπουργεῖον. Ἀναγνωρίζομεν κατὰ συνέπειαν ὅτι ἡ κυβέρνησις ὀφείλει νὰ ἐπιφυλαχθῇ τὸ δικαίωμα ὅπως κανονίζῃ, ἀναλόγως τῶν ἀναγκῶν ἐκάστης ὑπηρεσίας, τὴν διανομὴν εἰς τὰ διάφορα

κεφάλαια τοῦ γενικοῦ προϋπολογισμοῦ τῶν εἰς τὴν διάθεσιν τῆς ποσῶν.

Μόλα ταῦτα, εἰς προϋπολογισμὸς εἰλικρινῆς καὶ ἐξηκριβωμένος εἶναι ἡ μόνη βᾶσις παντὸς συμβιβασμοῦ.

Προϋπολογισμὸς, ὃν θὰ συντάττειν ἡ Κυβέρνησις, ὅστις θὰ ἐξηλέγγετο παρ' ὑμῶν καὶ παρ' ἡμῶν, θὰ ἐπιθεωρεῖτο δέ, ἂν τοῦτο εἶναι ἀναγκαῖον, καὶ παρὰ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ὁμολογιούχων, θὰ ἐπιτρέψη τὸν ἀκριβῆ καθορισμὸν τῶν ποσοστῶν διὰ τὴν ὑπηρεσίαν :

Α'.) Τοῦ προνομιοῦχοῦ δανείου· Β'.) τοῦ γενικοῦ Δημοσίου Χρέους· καὶ Γ'.) τῶν διοικητικῶν ἀναγκῶν τοῦ Κράτους !!! Ἄλλὰ μὲς εἶναι ἀδύνατον νὰ παραδεχθῶμεν τὸν καθορισμὸν οἰουδήποτε ποσοῦ ὡς ἀνυπέροβλιτον ἀνώτατον ὄριον διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Δημοσίου Χρέους :

Εἶναι ἐπάναγκες ὅπως ἡ Ἑλλάς, ἀναλόγως τῆς βαθμιαίας βελτιώσεως τῶν οἰκονομικῶν τῆς, ὑποβληθῆ εἰς τὴν ἀκεραίαν ἐκπλήρωσιν τῶν ἀρχικῶν ὑποχρεώσεων τῆς.

Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐλαττωθῆ ταύτοχρόνως καὶ ὁ τόκος καὶ τὸ κεφάλαιον.

Ἡ ἀντικατάστασις τῆς εἰς τὸ ἄρτιον ἀποσβέσεως τῶν Ἑλληνικῶν χρεωγράφων δι' ἐξαγορᾶς ἐν τοῖς χρηματιστηρίοις εἰς τὰς τρεχούσας τιμὰς εἶνε ἤδη ἐπαρκές ἀντιστάθμισμα ὅπερ τῆ παραχωροῦμεν διὰ τὰς θυσίας τῆς.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰ ὑπὸ τοῦ κ. Γρικούπη ὑποδεικνυόμενα ποσοστὰ τῶν 50 ἢ 60 0)0 διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τῶν τόκων ἀνευ χρεωλυσιῶν, εὐχόμεθα ἵνα ἀκριβεστέρα μελέτη τοῦ προϋπολογισμοῦ ἀποδείξῃ ὅτι εἶναι δυνατὸν νὰ ληφθῶσιν ὡς βᾶσις.

Πολὺ φοβούμεθα ὅμως ὅτι τοιαύτη ὑποχρέωσις ὑπερβαίνει τὰς παρούσας δυνάμεις τοῦ τόπου. Ἀπ' ἐναντίας, πρέπει νὰ ἀποφύγῃ ἡ κυβέρνησις ὑποχρεώσεις δυναμένας νὰ τὴν περιαγύγῃ-

σιν ἐκ νέου εἰς τὰ σφάλματα τοῦ παρελθόντος, ἐν ἣ περιπτώσει θὰ ἡδυνάτῃ νὰ ἐκπληρώσῃ τὰς ὑποχρεώσεις, τὰς ὁποίας θὰ ἀνελάμβανεν.

Σχετικῶς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦ σιδηροδρόμου Πειραιῶς-Λαρίσης σὰς ἐπαναλαμβάνομεν ὅτι δὲν παραδεχόμεθα, ὅπως τὰ ὑπολειπόμενα ἔργα ἀπορροφήσωσι, ἔστω καὶ προσωρινῶς, μέρος τῶν δημοσίων προσόδων τῶν ἀνηκόντων εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν τόκων. Τὰ ἀναγκαῖα διὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ σιδηροδρόμου κεφάλαια δεόν νὰ ληφθῶσιν ἐκ τοῦ προνομιοῦχου δανείου, ἢ νὰ ἐκχωρηθῇ ἡ γραμμὴ εἰς ἰδιωτικὴν ἐταιρίαν ἐπὶ τῇ βάσει οἰκονομικοῦ συνδυασμοῦ, μὲ ἐλαφρὰν ὑποχρέωσιν τοῦ Κράτους, ἐκτεινομένην ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν, διότι οἱ πιστωταὶ ποτὲ δὲν θὰ συγκατατεθῶσιν εἰς ἐλάττωσιν τῆς ἰδίας αὐτῶν προσόδου, ὅπως οὕτως ἀρυσθῇ ἡ κυβέρνησις κεφάλαια πρὸς ἀποπεράτωσιν σιδηροδρομικῆς γραμμῆς, οὐδόλως ἐνδιαφερούσης τοὺς ὁμολογιούχους.

Τὸ μόνον ἐφικτὸν εἶναι ἡ πιθανὴ συγκατάθεσις αὐτῶν, ὅπως τὸ διὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ ἐν λόγῳ σιδηροδρόμου δάνειον, χαίρῃ προτεραιότητά ἐπὶ τῶν τόκων τοῦ παλαιοῦ χρέους.

Αἱ ἀπαντήσεις αὗται εἰς τὰς ἐνστάσεις τοῦ κ. Τρικούπη σὰς δίδονται πρὸς ἐπίρρωσιν τῶν προτέρων ἡμῶν ὁδηγιῶν.

Ὁ κ. Τρικούπης ζητεῖ ἐπίσης νὰ τοῦ ὀρίσωμεν ἀκριβέστερον πῶς ἐννοοῦμεν τὴν ἀνασύστασιν (reconstitution) τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς.

Εἶμεθα πρόθυμοι νὰ τῷ ὑποβάλωμεν τὰς δεούσας λεπτομερείας ἅμα ἀποδεχθῇ τὰς γνωστὰς ἡμῶν βάρεις. Δυνάμεθα ὁμῶς ἀπὸ τοῦδε νὰ γνωρίσωμεν ὑμῖν, συμπληροῦντες τὰς προλαβούσας δηλώσεις μας, ὅτι ἐννοοῦμεν νὰ ἀυξήσωμεν τὰ κεφάλαια τῆς Τραπεζῆς εἰς 50 ἐκτομμύρια πραγματικῶς. ἐπὶ τῷ ὄρω ὅτι καὶ τὸ προνόμιον αὐτῆς θὰ ἔχῃ τὴν αὐτὴν διάρκειαν οἷαν καὶ τὸ προνομιοῦχον δάνειον, δηλ. 50 ἔτη, αἱ δὲ ἄλλαι δύο προνομιοῦχοι τράπεζαι θὰ συγχωνευθῶσιν εἰς μίαν μὲ τὴν

νάαν Τράπεζαν, είτε ἐπὶ τῇ βάσει ἀπ' εὐθείας συνεννοήτως μετὰ τῶν διοικήσεων αὐτῶν, είτε ἅμα τῇ λήξει τῶν προνομίων των.

Ταῦτα εἰσὶ τὰ μόνα δυνάμενα νὰ ἐνδιαφέρωσι τὸν κ. πρωθυπουργὸν σημεῖα· πάντα τὰ λοιπὰ ἀφορῶσι τὴν μετὰ τῶν μετόχων τῶν ἐν λόγῳ τραπεζῶν συνεννόησιν τῆς ἡμετέρας ὁμάδος.

Ὅσον δὲ διὰ τὸ προνομιούχον δάνειον, φρονοῦμεν ὅτι δὲν πρέπει νὰ ὑπερβῇ τὸ ποσὸν τῶν 100 ἑκατομμυρίων πραγματικῶν, προωρισμένων ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν διακονίαν τοῦ κυμαινομένου χρέους καὶ τοῦ Funding, διότι ἂν ὑπερέβαινε τὸ ἀνωτέρω ποσὸν θὰ ἀπήτει καὶ ὑπηρεσίαν ὑπέρμετρον, τοῦθ' ὅπερ δυσχερῶς θὰ ἀπεδέχοντο οἱ παλαιοὶ πιστωταί.

Ἐκ τοῦ ποσοῦ τῶν 100 ἑκατομμυρίων τοῦ δανείου τούτου, 45 ἑκατομμ. θὰ διετίθεντο εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν τόκων τοῦ ἐξωτερικοῦ χρέους, ἀνά 15 ἑκατ. κατ' ἔτος, πρὸς ἀποφυγὴν ἐξαγωγῆς χρυσοῦ. Ταυτόχρονως, ἐν συνεννοήσει μετὰ τῆς κυβερνήσεως, ἡ Τράπεζα θὰ παρεκράτει κατ' ἔτος ἐκ τῶν γενικῶν εἰσπράξεων τοῦ Δημοσίου, ἀνάλογον ποσὸν εἰς τραπεζογραμμάτια, ἐπὶ τῇ βάσει ὠρισμένης τιμῆς συναλλάγματος. Τὰ οὕτω παρακρατούμενα τραπεζογραμμάτια θὰ κατεστρέφοντο ἐκ τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας. Ὑποτιθεμένου, ὅτι ὁ μέσος ὅρος τῆς τιμῆς ταύτης θὰ ἦτο πρὸς 150 τὸ φράγκον, θὰ κατεστρέφοντο τὸ ποσὸν 70 ἑκατ. περίπου τραπεζογραμμάτων ἀπέναντι τῶν 45 ἑκατ. φράγκων τοῦ προνομιούχου δανείου.

Φρονοῦμεν. Κύριε, νὰ σὰς ἀνεπιτόξωμεν ἀρκούντως τὰς ὀριστικὰς βραβεῖς. ἅς σὰς διεβίβωχαμεν διὰ τοῦ ἡμετέρου τηλεγραφήματος τῆς 6ης Δεκεμβρίου.

Θὰ ἀρεσθῶμεν νὰ προσθέσωμεν ἐν τελει, ὅτι οἱ θεμελιώδεις οὔτοι ὅροι εἰσὶν ὀριστικώτατοι. Κατὰ συνέπειαν, ἂν ὁ κ. Τρικούπης σπουδαίως ἐννοῇ νὰ διαπραγματευθῇ μεθ' ἡμῶν, δεῖον νὰ ἀποδεχθῇ αὐτοὺς ἀνεπιφυλάκτως. Ἄλλως θεωροῦμεν

τὴν ἐντολὴν μας περαιωμένην τὰς δὲ διαπραγματεύσεις, ipso facto, ἀποληξάσας.

Δέξασθε κύριε, κ. λ. π.

(Ὑπογρ.) Βλαστός.

Ταύτοχρόνως μὲ τὴν ἐπίσημον ταύτην ἐπιστολὴν, ὁ κ. Βλαστός ἔγραψε καὶ ἑτέραν πρὸς τὸν Ὀρνστάϊν ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἡμερομηνίαν 8 Δεκεμβρίου (ν.ἔ.), ἐμπιστευτικὴν ὅμως ταύτην.

⊕ .

Ἡ ἐμπιστευτικὴ ἐπιστολή.

Ἐκ τῆς ἐμπιστευτικῆς πρὸς τὸν κ. Ὀρνστάϊν ἐπιστολῆς τοῦ κ. Βλαστοῦ, τὸ μόνον μέρος ὅπερ δύναμαι νὰ ἀνακοινώσω, καθὸ ἐνδιαφέρον τὸν τόπον καὶ τὴν Κυβέρνησιν, εἶνε τὸ ἀφορῶν τὴν ἀνασύστασιν τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς καθὼς καὶ τὰ ἐπισυννημμένα σχέδια τὰ περιέχοντα τοὺς ὅρους ὑφ' οὓς ἠννόει ὁ κ. Βλαστός νὰ διακανονίσῃ τὸ Δημόσιον Χρέος τῆς Ἑλλάδος:

» Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς παρούσης μου καὶ τὴν μελέτην τῶν ἐπισυννημμένων ἐγγράφων θὰ ἦσθε ὁ μόνος ὁ γνωρίζων ἐν Ἀθήναις ποῦ βουλόμεθα νὰ καταλήξωμεν.

» Ἡ γνῶσις αὕτη θὰ σᾶς χρησιμεύσῃ ὡς φαιειδὸς ὁδηγὸς ἐν τῷ λαβυρίνθῳ ἐν ᾧ ὀφείλετε νὰ βαδίσητε κανονίζοντες τὴν διεύθυνσιν τῶν διαπραγματεύσεων.

« Βεβαίως τὸ σχέδιον ἡμῶν θὰ ἀπαντήσῃ σπουδαίαν ἀντιδρασίαν παρὰ τοῖς ἐν Ἀθήναις Τραπεζίταις, πρὸς οὓς προτείνω τὴν πληρωμὴν τῶν προσωρινῶν δανείων εἰς τίτλους εἰς τὸ ἄρτιον. . . . »

» Ἀλλὰ, μέχρις οὗτου σᾶς διαβιβάζω ἐπισήμως τὰ ἐν λόγῳ ἔγγραφα, ὑποτίθεται ὅτι τὰ ἀγνοεῖτε καθολοκληρίαν· εἰς οὐδένα δὲ μὴ ἀναφέρητε ὅτι πρόκειται περὶ ἀντικαταστάσεως τῆς παλαιᾶς Ἑθνικῆς Τραπεζῆς διὰ γέας (à personne vous ne parlerez d' une substitution d' une Banque nouvelle à la Banque ancienne). Κἀμετε ἀπλῶς χρῆσιν τῆς ἀορίστου λέξεως, ὅτι πρόκειται : περὶ ἀναχωρεύσεως (réfonde) ἢ ἀνασυστάσεως (reconstitution).

« Τὰ περαιτέρω διὰ τὴν σύνταξιν τῆς μετὰ τῆς Κυβερνήσεως δὲν θὰ ἀπαντήσωσιν οὐδεμίαν δυσκολίαν, ἀρκεῖ νὰ καταστήσῃτε καταληπτὸν εἰς τὸν κ. Τρικούπην ὁπόσον θὰ ἦτο ἐπικίνδυνον καὶ λίαν ἀδέξιον νὰ δηλώσῃ εἰς τοὺς πιστωτάς : Ἴδου λάβετε 30, 40, 50, εἴτε καὶ 60 τοῖς ἑκατὸν ἐξ ὧν σᾶς ὀφείλει τὸ Κράτος. Ἄν ἡ οἰκονομικὴ μας κατάστασις βελτιωθῇ βραδύτερον μὴν ἐλπίζητε τίποτε περιπέλειον.

« Οἷα διαφορετικὴ θὰ ἦνε ἡ στάσις του, ἀξιοπρεπεστέρι καὶ καρπογορωτέρα, ἂν ἔλεγεν : αἰδὸν τί δύναται νὰ προσφέρῃ ἡμῖν σήμερον ἡ Ἑλλάς (πράγματι πολλῶ ὀλιγώτερα τῶν ὑπὸ τοῦ κ. Τρικούπη προσφερομένων). « Ἄν γάριν τῶν ὑμετέρων προσωρινῶν θνητῶν ἢ κατὰστασις τοῦ τόπου βελτιωθῇ, ἢ τήγῃ ἡμῶν θὰ βελτιοῦται ἀναλόγως. Ἡ τοιαύτη προσδοκία τῶν ὀμολογιούχων (παρατηρεῖ ὁ κ. Βλαστός) θὰ εἶνε βεβαίως κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἀπατηλὴ (illusoire), ἀλλ' εἶνε φρόνιμον νὰ ἀφιθῇ αὐτοῖς τοιαύτη ἐλπίς διὰ τὸ μέλλον . . . »

Ἴδου τόρα τό :

Περὶ ἀνασυστάσεως τῆς Ἑθνικῆς Τραπεζῆς σχέδιον τοῦ κ. Βλαστοῦ

« Ἡ Ἑθνικὴ Τραπεζα καθίσταται ὁ ἄξων τῆς οἰκονομικῆς ἀναμορφώσεως τῆς Ἑλλάδος.

» Ἴνα δυνηθῆ νὰ παρέξῃ τὰς προσδοκώμενας ὑπ' αὐτῆς ἐκδουλεύσεις δεῖται ἐξευρέσεως νέων κεφαλαίων.

» Ὀφείλει νὰ διατηρήσῃ τὸ γόητρόν της ἐν τῷ ἐξωτερικῷ.

» Ὀφείλει νὰ διαφυλάξῃ τὰ συμφέροντα τῶν σημερινῶν μετόχων αὐτῆς.

» Ἡ Τράπεζα δὲν θὰ δυνηθῆ νὰ ἐξεύρῃ νέα κεφάλαια εἰμὴ ὑπὸ δύο ὄρους :

1ον) Ὅτι τὰ νέα κεφάλαια δὲν θὰ χρησιμεύσωσιν εἰς τὴν ἐκκαθάρισιν παλαιῶν λογαριασμῶν.

2ον) Ὅτι Διεθνῆς καὶ ἀνεξάρτητος διαχείρησις θὰ τὴν ἀποτρέψῃ ἀπὸ τοῦ νὰ διακυβεύσῃ ἐκ νέου τὰ κεφάλαιά της.

» Ἡ Τράπεζα δὲν θὰ κατορθώσῃ νὰ διαφυλάξῃ τὸ ἑαυτῆς γόητρον ἐν τῇ τόσον ἀκροσφαλῇ δικκανονίσει τοῦ Δημοσίου Χρέους ἢ ἐκπληροῦσα εὐσυνειδήτως τὰς ἰδίας αὐτῆς ὑποχρεώσεις.

» Ἡ Τράπεζα δὲν δύναται νὰ ἐλπίσῃ τὴν διάσωσιν τῶν συμφερόντων τῶν Μετόχων της καὶ ἐξασφαλίσῃ ἑαυτῇ τὴν ψῆφόν των ἀνευ παροχῆς εἰς αὐτοὺς νέων πλεονεκτημάτων, ἱκανῶν νὰ καλύψωσι τὰς ζημίας ἅς ἀτυχῶς προὔξενησεν ἢ παροῦσα κατὰστασις.

• Πρὶν ἢ προσβῆ τις εἰς τὴν ἐξεύρεσιν τῶν μέσων πρὸς συνδυασμὸν τῶν διαφόρων συμφερόντων, ὀφείλει νὰ ἐξετάσῃ τὴν γενικὴν κατάστασιν τοῦ ἰσολογισμοῦ τῆς Τραπεζῆς.

» Ἐχω προ ὀφθαλμῶν τὸν ἰσολογισμόν μέχρι τῆς 31 Δεκεμβρίου (1892), ὅστις ἄλλως τε θὰ ὑπέστη τροπολογίας, καὶ δεῖται ἐπιμελέστερας ἐξετάσεως.

» Εἶνε πασίδηλον ὅτι μὲ κατὰστασιν τοσοῦτον ἀκροσφαλῆ οὐδεὶς δύναται νὰ σκεφθῆ περὶ καταβολῆς ἐν αὐτῇ νέων κεφαλαίων.

» Ἐξ ἄλλου, δὲν πρέπει οὔτε κἀν νὰ σκεφθῆ τις ὅτι εἶνε δυνατόν νὰ ἀντλήσῃ τὸ ὑγιέστερον μόνον μέρος τοῦ ἐνεργητικοῦ τῆς Τραπεζῆς. Τὸ τοιοῦτον θὰ ἐσήμαινε τὴν ἀπογύμνωσιν τῶν

πιστωτῶν τῆς καὶ θὰ προῦκξει ἀμέσως τὴν ἀπείτησιν τῶν ὀφειλομένων. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐκκρήσις τῶν λογαριασμῶν τῆς, κατὰ τὰς παρούσας κρίσιμους περιστάσεις θὰ συνεπέφερον ἀκαταλόγιστους ζημίας.

» Ὅχι μόνον τὸ ἐναπόθεμα τῶν Δημοσίων Τίτλων—47 ἑκατομμύρια— αἱ ἀξίαι τοῦ χαρτοφυλακίου κ. τ. λ. θὰ ὑφίσταντο ὑπέρμετρον ὑποτίμησιν, ἀλλὰ καὶ ἡ Ζημία τοῦ λαχειοφόρου δανείου θὰ ἦτο ἀκαταλόγιστος.

» Ὁ ἰσολογισμὸς τῆς Τραπεζῆς ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου δὲν εἶναι ἀρκούντως σαφές.

» Γινώσκουμεν ἀπλῶς ὅτι κατὰ τὴν 1ην Ἰανουαρίου 1894 θὰ κυκλοφορῶσιν 168.930 ὁμολογιῶν τῶν 400 φράγκων, ἤτοι 67.572,000 φράγκα ἐνομαστικοῦ κεφαλαίου, ἀπαιτούντος ἐτησίως ὑπηρεσίαν 3,900,000 φράγκων περίπου, ἐπὶ 35 ἔτη ἀκόμη μέχρι τοῦ 1929.

» Ὁ ἰσολογισμὸς τῆς Τραπεζῆς δὲν ἀναφέρει κατὰ πόσον τὸ δάνειον τοῦτο ἀντιπροσωπεύεται ἐν τῷ παθητικῷ. Βεβαίως τοῦτο ἐμπεριέχεται εἰς τὸ κεφάλαιον τῶν «ἐπὶ τόκῳ καταθέσεων» ἀνερχομένων εἰς 94 ἑκατομμύρια.

» Τὸ λαχειοφόρον ὑπολογίζεται ἀναμφιβόλως οὐχὶ εἰς τὸ ὀνομαστικὸν ποσὸν τοῦ ὀφειλομένου κεφαλαίου, ἀλλ' εἰς τὸ ποσὸν ὅπερ καθαρῶς ἀπέφερον εἰς τὴν Τράπεζαν ἡ ἐκδοσις τοῦ δανείου.

» Οὐδεμίαν ὅμως παρατηρεῖται πρόβλεψιν διὰ τὴν εἰς τὸ ἔρτιον ἀποπληρωμὴν αὐτοῦ.

» Ποῖον δὲ εἶναι τὸ ἀντιστάθμισμα τῶν εἰς χρευστῶν ὀφειλομένων 67 ἑκατομμυρίων; Παρατηροῦμεν ὅτι ἀναφέρονται 35 ἑκατομμύρια δραγμῶν ἐξ ἐνυποθήκων δανείων καὶ ἕτερα 21,500,000 δρ. ἐκ δανείων εἰς Δῆμους, ἤτοι τὸ ὅλον δραγμ. 58,500,000. Ὡς πρόσδοτον, ὁ λογαριασμὸς: Κέρδη καὶ Ζημίαι τῆς 2ας Ἰεμαθνήας τοῦ 1892 παρουσιάζει:

Ἐξ ἐνυποθήκων δανείων δρ.	1,500,000
Ἐκ δανείων πρὸς Δήμους »	900,000
	δρ. 2,400,000

» Μία ἐξαμηνία τῆς ὑπηρεσίας τοῦ δανείου ἀπαιτεῖ φράγκα 1,900,090· ὑπολογιζομένης τῆς ἐπικαταλλαγῆς εἰς 50 0)0 κατὰ μέσον ὄρον, ἔχομεν ἀνάγκην δρ. 2,850,000, ἄρα ζημία, 450,000 καθ' ἐξαμηνίαν διὰ συναλλαγματικὴν διαφορὰν, ἦτο, δρ. 900,000 κατ' ἔτος.

» Ἄν ἡ ἐπικαταλλαγὴ, ἀπὸ 50 0)0, ἀνῆρχετο εἰς 75 0)0, ἡ ἐκ ταύτης ζημία θὰ ἦτο τότε 2,025,000 δραχμῶν ἑτησίως.

» Πρὸς ταῦτα, ὑποκειμένων ἐπίσης τῶν λοιπῶν πόρων τῆς Τραπεζῆς εἰς ἀκατάπαυστον ἐπαισθητὴν μείωσιν, ἕνεκα τῆς ὑποτιμῆσεως τῶν Ἑλληνικῶν χρεωγράφων, τὸ ἐθνικὸν τοῦτο καθίδρυμα θὰ περιέλθῃ, τάχιον ἢ βράδιον, εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς ἀναστολῆς τῆς ὑπηρεσίας τοῦ Λαχειοφόρου Δανείου.

» Ἐπομένως, οἰοιδήποτε καὶ ἂν ὦσιν οἱ ἐξ ἀνωτέρας δυνάμεως λόγοι, ἡ ἔλλειψις τῆς ἐκπληρώσεως τῶν ὑποχρεώσεων τῆς Τραπεζῆς θὰ καταστρέψωσι διὰ παντὸς τὴν πίστιν αὐτῆς ἐν τῷ ἐξωτερικῷ οὕτως, ὥστε οὐδέποτε θὰ δυνηθῇ πλέον νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ὄργανον τῆς οἰκονομικῆς ἀνορθώσεως τῆς Ἑλλάδος.

» Καὶ μετὰ τὴν κατὰπτωσιν τῆς Τραπεζῆς, ἡ παντελὴς χρεωκοπία τοῦ Κράτους, μεθ' ὅλων αὐτῆς τῶν συνεπειῶν, καθίσταται ἀναπόφευκτος.

» Ἐπάναγκες ὄθεν νὰ ληφθῇ σύντομος πρόνοια ὑπὲρ τῆς Ἑθνικῆς Τραπεζῆς ὅπως δυνηθῇ νὰ ἐκπληρῇ ἀπροσκόπτως τὰς ὑποχρεώσεις τῆς ἐν τῷ ἐξωτερικῷ.

» Τὸ ἐπόμενον σύστημα, ἐξακολουθεῖ ἡ ἐκθεσις τοῦ κ. Βλαστοῦ, μολ φαίνεται παρουσιάζον τὴν καταλληλοτέραν λύσιν.

• Νὰ συστηθῇ νέα Ἑλληνικὴ Τράπεζα ἢ Τράπεζα τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου, ἀντικείμενον ἔχουσα τὴν πραγματοποίησιν τῆς οἰκονομικῆς ἀναμορφώσεως τοῦ τόπου, τὴν εἰσ-

πραξιν τῶν Δημοσίων Προσόδων καὶ τὴν ἀντιπροτώπυειν τῶν συμπερόντων τῶν κατόχων ἑλληνικῶν χρεωγράφων. Ἡ ἐν λόγῳ Τράπεζα νὰ χαίρῃ τὸ ἀποκλειστικὸν προνόμιον τῆς ἐκδόσεως τραπεζογραμματίων, ἡ δὲ Κυβέρνησις νὰ μὴ ἔχη τὸ δικαίωμα ἐκδόσεως χαρτονομίσματος.

» Τὰ κεφάλαια τῆς νέας Τραπεζῆς θὰ ἀνέρχωνται εἰς..... ἑκατομμ.

» Ἡ Τράπεζα θὰ συνεννοηθῇ μετὰ τῆς Κυβερνήσεως περὶ τῶν ὄρων ἐνὸς Δανείου ἐκκαθαρίσεως, προωρισμένου εἰς τὴν ἄρσιν τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας.

» Ἡ παλαιὰ Ἐθνικὴ Τράπεζα νὰ παραιτηθῇ τοῦ προνομίου τῆς ὑπὲρ τῆς νέας Τραπεζῆς ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐκδοσιν τραπεζογραμματίων.

» Πρὸς ἀποζημίωσιν, διὰ τὴν παραχώρησιν ταύτην, θὰ λάβῃ 10 ἑκατομμύρια φράγκων εἰς μετοχὰς τῆς νέας Τραπεζῆς. «Οὕτω, ἄνευ τροποποιήσεως τοῦ ἑαυτῆς καταστατικοῦ καὶ τοῦ ἀποθεματικοῦ κεφαλαίου, χρησιμεύοντος εἰς ἐγγύησιν τῶν ὑποχρεώσεων τῆς, ἀπέναντι τῶν πιστωτῶν τῆς, οἱ μέτοχοι τῆς παλαιᾶς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς θὰ συμμετάσχῃσι, κατὰ τὸ ἕμισυ τῶν ἀρχικῶν κεφαλαίων αὐτῶν, εἰς τὴν νέαν Τράπεζαν, χωρὶς πρὸς τοῦτο νὰ καταβάλωσιν ἕτερα χρήματα. Δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου ἐκάστη παλαιὰ μετοχὴ θὰ αὐξηθῇ κατὰ τὸ ἕμισυ, ἔπειρ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα θὰ ὑπερβῇ ταχέως τὸ ἄρτιον τῶν 500 φράγκων.

» Ἡ ὑπὲρ τῆς νέας Τραπεζῆς παραίτησις τοῦ προνομίου τῆς Παλαιᾶς, συνεπάγεται καὶ τὴν μεταβίβασιν ἐκείνου τοῦ μέρους τοῦ ἐνεργητικοῦ αὐτῆς, ὅπερ συμπεριλαμβάνει τὸ χαρτοφυλάκιον, τὰς προκαταβολὰς κλπ., ὅ,τι δηλαδὴ ἀποτελεῖ τὸ ἀντιστάθμισμα τῶν ἐν κυκλοφορίᾳ 50 ἑκατομμυρίων δραχμῶν, εἰς τραπεζογραμμάτια ἰδιοῦ λογαριασμοῦ τῆς Τραπεζῆς, χρεὸς ὅπερ ἀναλαμβάνει ἡ Νέα Τράπεζα.

» Τὸ παθητικὸν τῆς παλαιᾶς θὰ περιορισθῇ συνεπῶς ἀπέ-

ναντι τρίτων εἰς τὸ λαχειοφόρον δάνειον καὶ εἰς τὰς Καταθέσεις, ἀντιπροσωπευομένων ὑπὸ τῶν ἐπὶ ὑποθήκη δανείων καὶ τῶν δημοτικῶν καὶ λοιπῶν ὀφειλῶν.

» Θὰ τῆ μείνη ἐπίσης ὁ λογαριασμὸς τῶν ἑλληνικῶν χρεωγράφων ὡς ἀντίκρουσμα τῶν κεφαλαίων καὶ τοῦ ἀποθεματικοῦ της.

» Ὡστε, χωρὶς κατ' οὐδὲν νὰ τροποποιηθῆ ἡ θέσις τῆς παλαιᾶς ἀπέναντι τῶν πιστωτῶν της καὶ χωρὶς ποσῶς νὰ μεταβάλῃ τὴν ἀρχικὴν ἀξίαν τῶν μετοχῶν της, ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα θὰ παρέξῃ μέγα πλεονέκτημα εἰς τοὺς μετόχους της, διὰ τῆς ἐγκαταλείψεως ὑπ' αὐτῶν τοῦ ἐαυτῆς προνομίου.

» Παραδεχθῶμεν πρὸς σιγμὴν ὅτι, συνεπεῖα τῆς μελλούσης οικονομικῆς ἀναμορφώσεως τοῦ τόπου καὶ τῆς προελευσομένης συναλλαγματικῆς βελτιώσεως, ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα θὰ κατορθώσῃ ν' ἀναπληρώσῃ τὸ μετοχικὸν καὶ ἀποθεματικὸν κεφάλαιόν της, ὥστε ἐκάστη μετοχὴ παλαιὰ ν' ἀνέλθῃ: εἰς δραχ. 1,750 ἢτοι δρ. 35,000,000, ἀξία τῶν 20,000 μετοχῶν της, πλέον 500 φρ., ἅτινα θὰ ἐλάμβανεν κατὰ μετοχὴν ὑπὸ τῆς νέας Τραπεζῆς, τὸ ἀρχικὸν κεφάλαιον τῆς παλαιᾶς Ἐθνικῆς θὰ ὑπερέβαινε 50 ἑκατομμύρια, ὑπολογιζομένης καὶ τῆς ὑπερτιμῆσεως τῶν νέων μετοχῶν.

» Δυστυχῶς ἡ Παλαιὰ Ἐθνικὴ, ἣτις θὰ καθίστατο τοῦ λοιποῦ Ἐθνικὴ ὑποθηκευτικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος, δὲν θὰ ἔχῃ πλέον ἄλλους πόρους ὀφειλείας εἰμὴ τὸ ἐκ τῶν ἐπὶ ὑποθήκη δανείων προῶν εἰς δραχμὰς καὶ τὰ ἐκ τοῦ συνήθους γύρου τῶν διαθεσίμων κεφαλαίων της, εἰς νέα δάνεια, κέρδη.

» Θὰ ἐξακολουθῆ ἐν τούτοις ὑφισταμένη τὴν ἐκ τῆς ἐπικαταλλαγῆς προερχομένην ζημίαν τοῦ λαχειοφόρου Δανείου της.

» Ὅθεν, ἀνάγκη ἐπείγουσα εἶναι νὰ ἐξασφαλισθῆ ἡ Τράπεζα διὰ τὴν ἐκ νομισματικῆς διαφορᾶς προκύπτουσαν ζημίαν, ἕως ὅτου ἐπέλθῃ ἡ προσδοκωμένη οικονομικὴ βελτίωσις.

» Εἶνε φρόνιμον, μετὰ τὴν σύστασιν τῆς Νέας Προνομιοῦχου

Τραπέζης, νὰ ἐγκαταλειφθῆ ἡ Παλαιὰ Ἐθνικὴ εἰς τὴν τύχην της ; διότι, παραιτουμένη αὕτη τοῦ προνομίου της, θὰ εὐρίσκετο ἐνώπιον τοῦ διλήμματος : ἢ νὰ καταστρέψῃ τοὺς μετόχους της ἐξακολουθοῦσα τὴν εἰς χρυσὸν ὑπηρεσίαν τοῦ Λαχειοφόρου Δανείου, ἢ νὰ ἀναστείλῃ αὐτὴν τοῦ λοιποῦ ἀδιαφοροῦσα ὅτι, οὕτω πράττουσα, θὰ προῦξένει μοιραίως καίριον τραῦμα εἰς τὴν πίστιν τῆς *Νέας Προνομιοῦχου Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος*, κατὰ συνέπειαν θὰ παρέλυσεν καὶ πᾶσαν ὑπὲρ τῆς οἰκονομικῆς ἀνορθώσεως τοῦ τόπου ἐνέργειαν ταύτης.

» Οὐδέποτε ἡ Κυβέρνησις δύναται νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν καταστροφὴν των Μετοχων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι διὰ τῆς θυσίας ταύτης θὰ ἴσωζε τὴν ἰδίαν αὐτῆς πίστιν. Δὲν εἶνε δὲ δυνατόν νὰ ὑποθέσῃ τις ὅτι θὰ μείνῃ ἀδιάφορος θεατὴς τῶν ἐλευθρίων συνεπειῶν τῆς παρουσίας καταστάσεως τῆς Τραπέζης χωρὶς νὰ λάβῃ πρόνοιαν ὑπὲρ αὐτῆς.

» Ὄφειλε ὅθεν νὰ ἐπεμβῆ ἡ Κυβέρνησις, ἀναγνωρίζουσα ὅτι ἡ ὑπαρξὶς τῆς Τραπέζης καὶ ἡ αὐστηρὰ ἐκπλήρωσις τῶν ὑποχρεώσεων αὐτῆς στενωῶς συνδέονται μὲ τὴν ἀνορθωσιν τοῦ τόπου.

» Ἢ ἐν τῷ μέλλοντι ὑπαρξὶς τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης θὰ ἐξασφαλισθῆ τότε μόνον ὅταν ἡ πρόσοδος τῶν δανείων της θὰ ἐπαρκῆ διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Λαχειοφόρου της. Ἡ δὲ σημερινὴ ἀνεπάρκεια προέρχεται ἕνεκα τῆς ἐπιζημιῶν ἐπικαταλλαγῆς.

» Ἢ ἐπικαταλλαγὴ εἶνε πάλιν συνέπεια τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας, ἐπιβληθείσης ὑπὸ τοῦ Κράτους.

» Τὸ Κράτος λοιπὸν εἶναι ὁ πρόξενος τῶν σημερινῶν δυσχερειῶν τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης.

» Σκοπὸς τῆς οἰκονομικῆς διαρρυθμίσεως εἶναι ἡ βελτίωσις τοῦ συναλλάγματος διὰ τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας, ἡ βελτίωσις δὲ αὕτη πρωτίστως καὶ κυρίως θὰ ὠφελήσῃ τὴν Κυβέρνησιν.

» Ἢ διαρρυθμίσεις κατὰ συνέπειαν τῶν οἰκονομικῶν τοῦ Κράτους μόνον διὰ τῆς ἀρωγῆς τῆς Τραπέζης θὰ ἐπιτυγχάνετο,

ὥστε δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ φαντασθῆ τις ὅτι τὸ Κράτος μόνον πρέπει νὰ δρέψῃ ἅπαντας τοὺς καρποὺς τῆς προσδοκωμένης βελτιώσεως, ἐγκαταλειφθῆ δὲ εἰς τὴν τύχην τῆς ἢ Τράπεζα, τῆς καταστροφῆς τῆς ὁποίας ἀρχικὸς αἷτιος εἶναι αὐτὴ ἢ Κυβέρνησις.

»Ἡ Τράπεζα ὀφείλει ὅθεν νὰ ἐξαρτήσῃ τὴν ἀρωγὴν τῆς ἐκ τῆς ἀποδοχῆς τοῦ ὄρου, ὅτι ἐν τῷ μέλλοντι πᾶσα ἐκ συναλλαγματικῆς διαφορᾶς προκύπτουσα ζημίαι τοῦ Λαχειοφόρου Δανείου τῆς Τραπεζῆς θὰ καλύπτεται εἰς βᾶρος τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ Κράτους.

»Τὸ βᾶρος ὅμως τοῦτο θὰ εἶναι ἀναμφιβόλως ἐφήμερον, καθόσον μὲ τὰ προβαλλόμενα μέτρα ἢ ἐπικαταλλαγὴ ταχέως θὰ ἐκλείψῃ.

»Μόνον διὰ τοιούτου συνδυασμοῦ εἶναι δυνατὸν νὰ παραιτηθῆ ἢ Ἐθνικὴ Τράπεζα τοῦ ἑαυτῆς προνομίου ὑπὲρ τῆς Νέας Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, χωρὶς νὰ διακυβευθῶσι τὰ συμφέροντα τῶν παλαιῶν μετόχων».

Τοιοῦτον καθ' ὅλην αὐτοῦ τὴν ἔκτασιν τὸ περίφημον ἐκεῖνο σχέδιον ὅπερ, ὡς παρατηρεῖ ὁ ἀναγνώστης, δὲν ἦτο ἄλλο ἢ ἡ σύστασις νέας Τραπεζῆς τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου, μὲ διεθνῆ διαχείρισιν καὶ Κομιτάτα ἐν τῷ ἐξωτερικῷ, κατὰ τὸν τύπον τῆς Ὁθωμανικῆς Τραπεζῆς. Εἰς τὴν νέαν δὲ ταύτην Διεθνῆ Τράπεζαν, προωρισμένην, κατὰ τὸν πατριωτικώτατον Πορτογάλλον Μαρκήσιον νὰ καταστῆ ὁ κύριος ἄξων τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς τοῦ Κράτους δέον νὰ παραχωρήσῃ ἢ νῦν Ἐθνικὴ Τράπεζα τὰ Προνόμιά τῆς, τῆς Κυβερνήσεως ὑποβαλλομένης εἰς τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἀποζημιώσῃ τοὺς παλαιοὺς Μετόχους καὶ ν' ἀναλάβῃ εἰς βᾶρος τοῦ Δημοσίου προϋπολογισμοῦ ἅπασαν τὴν ἐκ τῆς συναλλαγματικῆς διαφορᾶς ζημίαν τοῦ Λαχειοφόρου Δανείου !! Ὅτε δὲ πάλιν ὁ κ. Βλαστός διατείνεται, μετὰ τοῦ συνήθους αὐτοῦ στόμφου, ἐν τῇ δημοσιευθείσῃ ἐπιστολῇ τῆς ἐν τῇ Ἐπιθεωρήσει, ὅτι ὁ κ. Τρικούπης, ὅστις

ἡδύνατο νὰ λύσῃ τὸ ζήτημα τοῦ Δημοσίου Χρέους διὰ χαρτονομίσματος, ἄνευ ἐγγυήσεως ἐλαχίστου ὀρίου, πληρωτέου εἰς χρυσὴν, καὶ δὲν ἐπραξέ τοῦτο»—ὕπαινίττεται τὰς προεκτεθείσας προτάσεις, αἵτινες προὐκάλεσαν τότε τὴν ρῆξιν τῶν διαπραγματεύσεων, πρὸ τοῦ νόμου τῆς 10ης Δεκεμβρίου.

I.

Τὸ Σχέδιον περὶ τῆς διακανονίσεως τοῦ Δημοσίου χρέους.

Ἴδου τώρα τὸ περὶ τῆς διακανονίσεως τοῦ Δημοσίου Χρέους περίφημον, ὡς τὸ ἀπεκάλει ὁ κ. Ὅρνσταϊν σχέδιον τοῦ κ. Βλαστοῦ.

» Ἡ Ἑλλὰς ὑπεσχέθη ὑπερμέτρως πολλὰ, ἔγραφε τότε ὁ κ. Βλαστός.

» Ἐκχωρήσασα τὰς σπουδαιότερας τῶν προσόδων τῆς εἰς ἐγγυήσιν τῶν δανείων αὐτῆς, στερεῖται σήμερον ἐπαρκῶν πόρων πρὸς συντηρήσιν τῆς.

» Ἡ Κυβέρνησις εὐρίσκεται ὄθεν ἐνώπιον τοῦ διλήματος :

— ἢ νὰ φέρῃ τὸν τόπον εἰς ὀριστικὴν παραλυσίαν καὶ εἰς τὴν πολιτικὴν καὶ διοικητικὴν ἀποσύνθεσιν.

— ἢ νὰ διακηρύξῃ τὴν ἀνεπάρκειαν αὐτῆς [πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν ὑποχρεώσεων τοῦ Κράτους καὶ προτείνῃ] συμβιβασμὸν εἰς τοὺς δανειστάς.

Ἡ τελευταία αὕτη περίπτωσις ἐπιβάλλεται σήμερον.

» Ἡ λύσις ἦν ἐπειράθησαν κατὰ τὸν τελευταῖον Ἰούνιον (ὁ κ.

Βλαστός υπαινίττεται τὸ Funding) ἀποτελεῖ ἡμίμετρον τε (palliatif), ὅπερ οὐδεμίαν δύναται νὰ ἐπιφέρει θεραπείαν.

» Ἡ ἐντελής ἀναστολή τῶν πληρωμῶν, κατὰ τὴν λῆξιν τοῦ Ἰανουαρίου 1894, φαίνεται ἀναπόδραστος. Πρέπει δὲ νὰ ἐπέλθῃ ἡ ἀναστολή ὅπως προκίψῃ ἐξ αὐτῆς καὶ προνομιούχοι δάνειοι.

» Μόνον τοιοῦτον δάνειον θὰ μᾶς ἐπιτρέψῃ νὰ ἐπιληρθῶμεν τῆς ἐρσύνης οἰκονομικῶν μεταρρυθμίσεων, καταστάντων σήμερον ἀναποφεύκτων.

» Αἱ γενικαὶ ἰδέαι, αἵτινες δέον τὰ διέπωσι τὰ ληρηθησόμενα κατάλληλα μέτρα, δύναται νὰ συνοψισθῶσιν ὡς ἑξῆς :

» Α') πρὸ παντὸς συμβιβασμοῦ δέον νὰ προηγηθῇ μελέτη τῆς γενικῆς καταστάσεως τοῦ τόπου, πρὸ τῆς ἐνάρξεως διαπραγματεύσεων, ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ὁμολογιούχων τῶν ἐνδιαφερομένων ἐπικρατειῶν (Γαλλίας, Ἀγγλίας, Γερμανίας).

» Β') ἡ μελέτη αὕτη πρέπει νὰ καθορίσῃ :

— τὸ ἀδύνατον τῆς περαιτέρω ἀυξήσεως τῶν φόρων.

— τὸ ἀδύνατον τῆς ἐλαττώσεως τῶν δημοσίων δαπανῶν.

— τὴν διάθεσιν τοῦ περισσεύματος τῶν προσόδων τοῦ Κράτους ὑπὲρ τοῦ δημοσίου χρέους.

Γ') Ἀναλόγως τῶν συμπερασμάτων καὶ ἀποτελεσμάτων τῆς τοιαύτης μελέτης θὰ καθορισθῶσι καὶ αἱ θυσίαι, ἧς θὰ ἐπιβάλωμεν εἰς τοὺς ὁμολογιούχους.

» Αἱ θυσίαι αὗται θὰ βασιζῶνται ἐπὶ τῶν ἐπομένων γενικῶν ἀρχῶν :

α'.) Ἐκχώρησις προνομίου ἐπὶ τῶν δημοσίων προσόδων, πρὸ πάσης ἄλλης δαπάνης, πρὸς χρεωλυτικὴν ὑπηρεσίαν τοῦ συνομολογηθησόμενου νέου Δανείου.

β'.) Σπουδαία ἐλάττωσις τῶν τόκων τοῦ δημοσίου χρέους ἄνευ μειώσεως τοῦ ὀνομαστικοῦ κεφαλαίου καὶ καθορισμὸς ποσοῦ διὰ τὴν ἐτησίαν ἀπόσβεσιν δι' ἐξαγορᾶς.

γ'.) Διατήρησις τῶν διαφόρων ὑφισταμένων κατηγοριῶν :
 Τοῦ προνομίου δανείου τῶν Μονοπωλίων.

Τῶν ὑπεγγύων Δανείων.

Τῶν κοινῶν Δανείων (παγίων καὶ δανείου Πειραιῶς-Λαρισ-
 τής).

δ'.) Βελτιώσεις ἐν τῷ μέλλοντι τῆς τύχης τῶν κατόχων :

Διὰ τῶν γενικῶν πλεονασμάτων καὶ διὰ τῶν οἰκονομιῶν
 τῶν τόκων τῶν προελευσομένων ἐκ τῆς ἐτησίας ἀποσβέσεως
 τίτλων.

Δ'.) Ἡ μετὰ τῶν πιστωτῶν σύμβασις θὰ ὀρίσῃ τὸ σύστημα
 τοῦ ἐλέγχου καὶ τῆς εἰσπράξεως τῶν φόρων, εἰς ἀντικατάστα-
 σιν τοῦ λειτουργοῦντος νῦν συστήματος.

Τὸ σύστημα, ὅπερ θὰ συνδυάσῃ τὰς νομίμους ἀπαιτήσεις
 τῶν πιστωτῶν μὲ τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ Κράτους, ἔγκειται ἐν
 τῷ ἀναδιοργανισμῷ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς μετὰ προσλήψεως
διεθνῶν κομιτάτων ἐν τῇ διοικήσει αὐτῆς (admission de
 Comités internationaux dans son Administration).

» Ἡ τοιαύτη Τράπεζα θὰ καταστῇ τὸ κύριον ὄργανον
 πρὸς εἰσπραξίν ἀπάντων τῶν φόρων τοῦ Κράτους καὶ θὰ μερι-
 μᾶ διὰ τὴν ἱκανοποίησιν τῶν ἀναγκῶν τῆς Κυβερνήσεως ὡς
 καὶ διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ δημοσίου χρέους.

ε'.) Τὸ προνομιακῶς προσδιορισθόμενον ποσὸν διὰ τὴν
 ἐτησίαν ὑπηρεσίαν τοῦ νέου δανείου, ἐκ τῶν γενικῶν ἐσόδων
 τοῦ Κράτους, δεῖον νὰ ἐπαρκῇ διὰ τὴν ἐκκαθάρισιν τῶν πα-
 λαιῶν ὑποχρεώσεων καὶ διὰ τὴν πληρωμὴν ἐπὶ μίαν τριετίαν
 τῶν τοκομεριδίων τοῦ ἐξωτερικοῦ χρέους, ὅπως οὕτω ἀπαλ-
 λαγῇ ἡ Κυβέρνησις τῆς ἀνάγκης ἀγορᾶς καὶ ἐξαγωγῆς χρυσοῦ
 καθόλου αὐτὸ τὸ διάστημα.

» Οὐδὲν πλέον θὰ συνομολογηθῇ δάνειον μετὰ τὸν συμβι-
 βασμὸν ἕνευ δημιουργίας νέων εἰδικῶν πρὸς τοῦτο φόρων.

» Θὰ ἀσχοληθῶμεν κατωτέρω μόνον περὶ τοῦ Ἐξωτερικοῦ

Χρέους καθόσον ἡ διακανόνισις τοῦ Ἐσωτερικοῦ θὰ γείνη ἐπὶ τῶν αὐτῶν βάσεων.

» Ἴδου ὑπὸ ποίους ὄρους τὸ προεκτεθὲν πρόγραμμα θὰ ἦτο πραγματοποιησίμῳ.

Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις, διακηρύτουσα τὴν ἀνάγκην τῆς ἀναστολῆς πάσης πληρωμῆς τῶν τοκομεριδίων, θὰ ζητήσῃ ἡμιεπισήμως ἀπὸ τὰς Κυβερνήσεις Γαλλίας, Ἀγγλίας καὶ Γερμανίας νὰ τῇ ὑποδειχθῇ ὁ τρόπος διὰ τὴν πρόσκλησιν εἰς Ἀθήνας ἀπεσταλμένων πρὸς ἀντιπροσώπευσιν τῶν ὑπηκόων αὐτῶν, κατόχων ἑλληνικῶν χρεωγράφων.

» Ἀναμφιβόλως αἱ προρρηθεῖσαι κυβερνήσεις θὰ ὑποδείξωσι τὰς ἐκδοτρίαις ἑλληνικῶν δανείων Τραπεζας πρὸς λήψιν τῶν καταλληλοτέρων μέτρων.

» Δύο συστήματα δύναται τις νὰ παραδεχθῇ πρὸς τοῦτο : 1ον. Τὴν ἀπ' εὐθείας μετὰ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ὁμολογιούχων συνεννόησιν.

Πλεονεκτήματα τοῦ συστήματος : Πληρεξουσιότης, ἣτις ἤθελε δοθῇ αὐτοῖς πρὸς καθορισμὸν τῶν ἐπιβληθησομένων ὄρων συμβιβασμοῦ εἰς τοὺς ἐν γένει κατόχους ἑλληνικῶν χρεωγράφων.

Μειονεκτήματα : Δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου θὰ συνιστῶντο **Κομιτάτα ἐπιδιώκοντα ἰδιοτελεῖν συμφέροντα.**

» Τὸ τοιοῦτον θὰ προὔκλει ὑπερμέτρους καὶ ἀπραγματοποιήτους ἀξιώσεις τῶν κατόχων, ἅς θὰ διετύπουν ἐπιτακτικῶς οὕτως, ὥστε οἰαδήποτε λύσις τοῦ ζητήματος νὰ καθίσταται ἀνέφικτος.

» 2ον. Διορισμὸς ἀντιπροσώπων ὑπὸ τῶν ἐκδοτριῶν Τραπεζῶν.

» *Πλεονεκτήματα :* Ἐνότης ἐνεργείας, εὐκολία συνεννοήσεως πρὸς ἐξεύρεσιν ταχείας καὶ πρακτικῆς λύσεως.

» *Μειονεκτήματα.* Δυσχέρεια εἰς τὸ νὰ δοθῇ τὸ ἀπαιτούμενον κῦρος εἰς τοιοῦτου εἶδους συμβιβασμὸν, καθόσον αἱ ἐκ-

δότηραι Τράπεζαι δὲν δύνανται νὰ ἀναλάβωσιν οὐδεμίαν πρὸς τοῦτο εὐθύνην. Κατὰ συνέπειαν ἡ μεσολάβησις αὐτῶν δὲν δύναται νὰ φέρῃ ἄλλον χαρακτῆρα εἰμὴ συμβουλευτικόν.

» Ὁ συμβιβασμὸς τότε μόνον θὰ εἶνε ἔγκυρος καὶ ἀνεγνωρισμένος ὅταν οἱ ὁμολογιούχοι ἀποφασίσωσι νὰ εἰσπράττωσι τὰ περικεκομμένα τοκομερίδιά των.

» Ἐν τούτοις μία οἰαδήποτε συνεννόησις μετὰ τῶν κατόχων θὰ ἔχῃ τοῦτο τὸ πλεονέκτημα, ὅτι ἡ μετ' αὐτῶν σύμβασις θὰ εἶνε ἀπόρροια ἀμοιβαίας συζητήσεως, οὐχὶ αὐθαίρετος καὶ μονομερὴς διακανόνισις, ἐπιβεβλημένη διὰ τῆς βίας.

» Ἡ Κυβέρνησις ὀφείλει, ἅμα ἐπέλθῃ συνεννόησις τις ἐπὶ τῶν νέων βάσεων, νὰ κυρώσῃ μετ' ἐκτάκτου ἐπισημότητος τὸν νόμον τῆς διακανονίσεως τοῦ Δημοσίου Χρέους !

(Δὲν ἐξηγεῖται ἐνταῦθα ὁ κ. Βλαστός ἂν ἐννοῇ τυμπανοκρουσίαν ἢ κωδοнокρουσίαν, συνοδεύουσαν τὴν δημοσίευσιν τοῦ νόμου).

» Ταυτοχρόνως μὲ τὴν γενησομένην μελέτην τῆς καταστάσεως ὑπὸ τῶν πληρεξουσίων τῶν κατόχων, ἡ Κυβέρνησις ὀφείλει νὰ διαπραγματευθῇ μετ' ἄλλης ομάδος χρηματιστῶν (groupe financier) ἣτις θὰ ἐπεφορτίζετο νὰ πραγματοποιήσῃ τοὺς ὅρους τῆς γενικῆς ἐκκαθαρίσεως ὡς θέλει ἐκτεθῆ ἀμέσως.

Προκαταρκτικὴ μελέτη

Οἱ πληρεξούσιοι τῶν κατόχων ὀφείλουσι πρωτίστως, νὰ ἐπιληφθῶσι σοβαρᾶς μελέτης τῶν πόρων τοῦ Κράτους καὶ περὶ τοῦ δυνατοῦ τῆς αὐξήσεως αὐτῶν διὰ νέων φόρων.

» Ἡ ἐπὶ τούτῳ Ἐπιτροπὴ θὰ καθορίσῃ οὕτω τὸ ποσὸν τῶν πραγματικῶν πόρων ἐπὶ τῶν ὁποίων ἡ Κυβέρνησις δύναται νὰ βασισθῇ.

» Θὰ ἐξακριβώσῃ ἀκολούθως τὰς ἀναγκαίας δαπάνας διὰ τὴν

κανονικήν λειτουργίαν τῶν διαφόρων δημοσίων ὑπηρεσιῶν τῆς ὅλης διοικήσεως τοῦ Κράτους.

» Ἡ ἀύστηροτέρα οἰκονομία πρέπει νὰ ἐπικρατήσῃ κατὰ τὴν κληροδότησιν τῶν σχετικῶν πιστώσεων καθ' ἕκαστον κλάδον τῆς διοικήσεως».

« Ἡ δικαιοδοσία τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου δεόν νὰ εὐρυνθῆ εἰς τρόπον ὥστε νὰ δύναται αὐτὸ ἐγκαίρως νὰ προλαμβάνῃ πᾶσαν τυχόν ὑπέρβασιν τοῦ προϋπολογισμοῦ.

» Μόνον διὰ τοιούτου τρόπου θὰ δυνηθῆ ἡ ἀρμοδία ἐπιτροπὴ νὰ ἐξακριβώσῃ τὴν σπουδαιότητα τοῦ ὑπολειφθησομένου ποσοῦ ὑπὲρ τοῦ Δημοσίου Χρέους.

» Δὲν θὰ ᾔνε ἴσως ὑπερβολὴ νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι τὸ ἐν λόγῳ ποσὸν θὰ ἀνέρχεται τοῦλάχιστον εἰς 16 ἑκατομμύρια φράγκα χρυσῶν, ἐξ ὧν 6 ἑκατομμύρια περίπου θὰ ἀπαιτηθῶσι διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ νέου προνομιοῦχου Δανείου, τὰ δὲ μένοντα 10 ἑκατομμύρια θὰ διετίθεντο εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ παλαιοῦ ἐξωτερικοῦ χρέους, εἰς 2 προσθετέον ἔτηρον 1,000,000 δραχμῶν εἰς χαρτονομίσμα διὰ τὰ Ἐσωτερικὰ Δάνεια.

Ὅπως ἀσφαλέστερον προβῶμεν εἰς τὴν διανομὴν τοῦ διαθέσιμου ὑπὲρ τοῦ Δημοσίου Χρέους ποσοῦ δεόν νὰ ἐξακριβώσωμεν τὰς νέας ὑποχρεώσεις εἰς 2ς θὰ ὑποβάλῃ τὸ Κράτος ἢ ἐκκαθάρισις τοῦ παρελθόντος, καθὼς καὶ ἡ ἀνάγκη τῶν λεπτείων μέτρων πρὸς βελτίωσιν τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τοῦ τόπου».

Ἐνταῦθα, ὁ κ. Βλαστός παραθέτει τὸν πίνακα τοῦ Δημοσίου Χρέους τῆς Ἑλλάδος, ὑπολογίζων αὐτὸ εἰς 567.268,000 φράγκων, διὰ τὰ εἰς χρυσὸν δάνεια, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ Funding καὶ εἰς 51,574,000 δραχμῶν διὰ τὰ εἰς χαρτονομίσμα.

Ἀκολούθως, προβαίνει εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν ἐκκαθαρισθησίων λογαριασμῶν διὰ τοῦ προϊόντος τοῦ προνομιοῦχου δανείου.

» Τὸ προνομιοῦχον δάνειον εἶνε ἐπάναγκες, λέγει ὁ κ. Βλαστός:

1ον. Πρὸς ἐκκαθάρισιν τοῦ κυμαινομένου χρέους.

2ον. Ἴνα παρέξῃ εἰς τὴν Κυβέρνησιν τὸν ἀναγκαῖον χρυσὸν διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ δημοσίου χρέους ἐπὶ ὠρισμένον διάστημα χρόνου κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη, ὥστε ταύτοχρόνως νὰ καταστρέφεται ἐκ τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας ἀνάλογον ποσὸν τραπεζογραμματίων.»

Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ὁ κ. Βλαστός ὀρίζει ποσὸν 45 ἑκατομμυρίων ἐκ τοῦ συνόλου τῶν 100 ἑκατομμυρίων τοῦ προνομιοῦχου δανείου, ἕτερα δὲ 10 ἑκατομμύρια δι' ἔξοδα ἐν μέρει τῆς μετατροπῆς τῶν παλαιῶν δανείων, τὸ δὲ ὑπόλοιπον νὰ χρησιμεύσῃ εἰς τὴν ἐξέυρεσιν συνδυασμοῦ τινος πρὸς ἀποπεράτωσιν τοῦ σιδηροδρόμου Πειραιῶς-Λαρίσσης.

Ἀνακεφαλαιῶν δὲ τὰ διάφορα ἄρθρα, διαθέτει ὡς ἐξῆς τὸ σύνολον τοῦ νέου δανείου :

«Φράγκα 21,000,000 Διὰ τὰ προσωρινὰ δάνεια.

» 45,500,000 διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἐξωτερικοῦ χρέους ἐπὶ 3 ἔτη.

» 10,000,000 Διὰ τὸν σιδηρόδρομον Πειραιῶς-Λαρίσσης καὶ δι' ἔξοδα.

» 11,000,000 Διὰ τὴν ἀποπληρωμὴν τοῦ Φούντιγγ.

• 13,000,000 Διὰ τὴν ἀκύρωσιν τοῦ δανείου τῶν 16 1/2 ἑκατομμ. Κωνσταντοπούλου).

Φράγκα 100,000,000 τὸ ὅλον.

Ἄλλ' ἐνταῦθα παρετήρησεν ὁ κ. Βλαστός ὅτι εἶχε λησμονήσει τὰ εἰς χρυσὸν ὀφειλόμενα εἰς τὰς Τραπεζὰς 16,800,000 φράγκα, ἀπέναντι τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας. Προσέθηκε λοιπὸν ἰδιοχείρως εἰς τὸ πρὸς τὸν κ. Ὀρνστάιν ἀποσταλὲν σχέδιον τὴν ἀκόλουθον παρατήρησιν :

«Εἰς τὰ ἄνω ποσὰ προσθετέον ἕτερον ποσὸν 17,000,000

φράγκων χρυσῶν διὰ τὴν ἀπότισιν τοῦ εἰς χρυσὸν δανείου τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας».

«Οὕτω λοιπὸν, τὸ προτεινόμενον προνομιούχον δάνειον θὰ ἀνήρχετο εἰς 117 ἑκατομμύρια πραγματικά, ἅτινα ὁ φλογερὸς πατριώτης κ. Βλαστός, προσέφερεν ἐπὶ τόκῳ **τοῦλάχιστον 7 0/0**».

Τὰ δὲ 117 αὐτὰ ἑκατομμύρια κεφαλοποιούμενα πρὸς 5 0/0, θὰ ἀπήτουν τὴν ἔκδοσιν δανείου προνομιούχου 164 ἑκατομμυρίων, ὀνομαστικοῦ κεφαλαίου, δηλ. εἰς τὰ 78 0/0 (!).

Μετὰ ταῦτα ἐπιλαμβάνεται οὕτω πῶς τοῦ ζητήματος τῶν θυσιῶν, εἰς τὰς ὁποίας δεόν νὰ ὑποβληθῶσιν οἱ κάτοχοι παλαιῶν χρεωγράφων :

«Τὸ χρεωλύσιον καταργεῖται.

» Διὰ τὴν θυσίαν εἰς ἣν θὰ ὑποβληθῶσιν οἱ ὁμολογιούχοι, ἔνεκα τῆς ἐλαττώσεως τοῦ ἀρχικοῦ τόκου τῶν δανείων, θὰ ἐφαρμόζωνται εἰς τὸ μέλλον αἱ ἀκόλουθοι ἀρχαί :

» 1ον. Τὸ ὀνομαστικὸν κεφάλαιον τῶν δανείων διατηρεῖται ἀκέραιον.

» 2ον. Ἐκ τοῦ ποσοῦ τῶν 10 ἑκατομμυρίων, ὀρισθέντος ἀνωτέρω διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἐξωτερικοῦ χρέους, θὰ πληρῶνηται τόκος 1 1/2 0/0. Τὸ περίσσευμα θὰ χρησιμεύῃ εἰς ἀπόσβεσιν τίτλων **δι' ἐξαγορᾶς εἰς τὰς τρεχούσας τιμὰς ἐν τῷ χρηματιστηρίῳ. (1)**

» 3ον. Τὰ παλαιὰ Δάνεια διαιροῦνται εἰς τρεῖς κατηγορίας, ὡς ἐξῆς :

Πρώτη κατηγορία : Δάνειον τῶν Μονοπωλίων 133 ἑκατομ.

Δευτέρα κατηγορία : Δάνεια 1881-1884 193 ἑκατομ.

(1) Τοῦτο δὲν εἶνε χρηματιστικὴ φενάκη ; Τί σημαίνει τότε ἡ πρώτη παράγραφος ὅτι δῆθεν τὸ ὀνομαστικὸν κεφάλαιον διατηρεῖται εἰς τὸ ἀκέραιον, ἀφοῦ ἀμέσως κατωτέρω ὀρίζεται ἡ ἀπόσβεσις αὐτοῦ εἰς τρεχούσας ἀγοραίας τιμὰς.

Τρίτη κατηγορία : Δάνεια Π. Α. και Πάγια 215 εκατομ.

**Βαθμιαία βελτιώσεις
τῆς τύχης τῶν ὁμολογιούχων.**

α' Αποδεχόμενοι τὴν ἐλάττωσιν τοῦ τόκου των, ἐπὶ τῷ ὄρω ὅπως αὕτη χρησιμεύη εἰς τὴν ἀπόσβεσιν τίτλων δι' ἐξαγορᾶς εἰς τὰς τρεχούσας τιμὰς, οἱ ὁμολογιούχοι θὰ συντελέσωσι :

» 1ον. Εἰς τὴν ὑπερτίμησιν τῶν τίτλων των, οἱ ὅποιοι ἀναλόγως τῆς βαθμιαίας αὐτῶν ἐλαττώσεως διὰ τῆς ἐτησίας ἀποσβέσεως σπουδαίου ποσοῦ θὰ ἀνακτῶσι μεγαλητέραν ἀξίαν.

2ον. Εἰς τὴν βαθμιαίαν βελτίωσιν αὐτοῦ τοῦ τόκου οὔτινος ἢ περικοπῆ, ἐν πάσῃ περιπτώσει, κατέστη σήμερον ἀναπόφευκτος.

» Ὡς πρὸς τὴν ἀπόσβεσιν τοῦ χρέους, πρέπει νὰ διακρίνωμεν:

α'.) Τὴν τακτικὴν ἀπόσβεσιν, ἐνεργουμένην δι' ἐξαγορᾶς τίτλων μὲ μέρος τοῦ προσδιωρισμένου ἐτησίως ποσοῦ διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ δημοσίου χρέους.

β'.) Τὴν ἐκτακτον ἀπόσβεσιν ἣτις θὰ ἐνεργῆται διὰ μέρους, 50 0/0 π. χ., τῶν ἐνδεχομένων πλεονασμάτων τοῦ προϋπολογισμοῦ.

» Ἡ ἐκ τῆς ἀποσβέσεως τῶν χρεωγράφων προερχομένη οἰκονομικὰ τόκων προώρσται εἰς τὴν αὔξησιν τῶν περικεκομμένων τόκων.

» Ἡ ἀπόσβεσις θὰ ἐνεργῆται δι' ἐξαγορᾶς ἢ διὰ κληρώσεως ἀναλόγως τῆς ἀγοραίας τιμῆς τῶν χρεωγράφων.

» Θὰ γίνηται διὰ κληρώσεως, ὅταν ἡ τιμὴ αὐτῶν φθάσῃ τὰ :

70 0/0	μὲ	τόκον	1 1/2	τοῖς	ἐκατὸν,
80 0/0	»		1.2		»
100 0/0	»		ἄνω	τοῦ	3

Λειτουργία τοῦ προτεινομένου συστήματος.

» Ἡ ἐφαρμογή τοῦ συστήματος τούτου θὰ ἔχη ὡς φυσικὴν συνέπειαν τὴν ἐλάττωσιν τῶν τόκων ὡς ἐξῆς :

» Τὰ δάνεια τῶν 4 0/0 θὰ ἀπολαμβάνωσι 37 1/2 0/0 τοῦ ἀρχικοῦ αὐτῶν τόκου. Τὰ δὲ δάνεια τῶν 5 0/0, μόνον 30 0/0 τοῦ ἀρχικοῦ τόκου.

» Τοιοῦτοτρόπως τὸ δάνειον τῶν Μονοπωλίων, καθὸ προνομιούχον, θὰ πλεονεκτῇ τῶν ἄλλων, καὶ θὰ ἔρχεται πρῶτον ὡς πρὸς τὴν ἀπόσβεσιν ἔνεκα τῆς κατατάξεως αὐτοῦ εἰς τὴν πρώτην κατηγορίαν. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι τὸ αὐτὸ πλεονέκτημα δίδεται καὶ εἰς τὰ πάγια τῶν 4 0/0, ἀλλὰ ταῦτα θὰ ἀποσβένωνται τελευταῖα, καθὸ ἀνήκοντα εἰς τὴν τρίτην κατηγορίαν».

Ἐπεταὶ ἐν τῷ σχεδίῳ πίναξ ἀναλυτικὸς τῆς μεθόδου τῆς ἀποσβέσεως καὶ τῆς βαθμιαίας ἀξίσεως τῶν τόκων.

Διὰ τὴν ἀπόσβεσιν τῶν Ἐσωτερικῶν Δανείων, ὁ κ. Βλαστός παραδέχεται τὴν αὐτὴν μέθοδον, κατατάττων ἐπίσης αὐτὰ εἰς τρεῖς κατηγορίας, μὲ τὴν μόνην διαφορὰν ὅτι ἡ ὑπηρεσία αὐτῶν ἐκτελεῖται εἰς νόμισμα τοῦ τόπου, δηλ. εἰς χαρτονόμισμα.

Τὸ κυμαινόμενον χρέος

Ἡ ἀπόδοσις τοῦ κυμαινομένου χρέους, μὴ οὔσα ἐφικτὴ, ἔστω καὶ διὰ τῆς βαθμιαίας πληρωμῆς, δεόν νὰ μετατραπῇ εἰς πάγιον χρέος ἐπὶ τόκῳ 5 0/0.

» Οὕτω τὸ ἔσωτερικὸν τοῦτο Χρέος θέλει μετατραπῇ εἰς τίτλους πληρωτέους εἰς χρυσὸν ἐπὶ τῇ βάσει ὠρισμένης τιμῆς συναλλάγματος, ἀντιπροσωπευομένους ὑπὸ τῶν 45 ἑκατομμυρίων τοῦ προνομιούχου δανείου.

Δάνειον τῶν 16,500,000 (Κωνσταντοπούλου)

Διὰ τὴν ἀπότισιν τοῦ δανείου τούτου ἐπρότεινεν ὁ κ. Βλα-
στός τίτλους εἰς τὸ ἄρτιον, τοῦ νέου προνομιοῦχου Δανείου.

Τὸ Δάνειον Χάμπρο (Φούντιγγ) θὰ ἐξεκαθαρίζετο
ἐπίσης διὰ τοῦ αὐτοῦ τρόπου.

Εἶσοραξις τῶν ὑπεγγύων προσόδων.

» Ἡ κυριωτέρα βᾶσις μονίμου συμβιβασμοῦ ἐγκεῖται ἐν τῇ
ἀσφαλεῖ εἰσπράξει τῶν ὑπεγγύων προσόδων καὶ ἐν τῇ αὐστηρᾷ
ἐπιβλέψει τῆς χρήσεως αὐτῶν.

» Τὰ μέχρι τεῦδε δοκιμασθέντα συστήματα ἐφάνησαν ἀτε-
λεσφόρητα, διὰ τὸν λόγον ἴσα-ἴσα ὅτι οἱ ἐπιφορτισμένοι τὰ τῆς
εἰσπράξεως ἐξαρτῶνται ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως.

» Ὁ πρῶτιστος λοιπὸν ὅρος τοῦ προκειμένου συστήματος
δέον νὰ εἶνε ἡ ἐντελής ἀπαλλαγὴ ἐν τῷ μέλλοντι τῆς εἰσπρά-
ξεως τῶν ὑπεγγύων προσόδων διὰ δημοσίων πρακτόρων, ἀνα-
τιθεμένης τοῦ λοιποῦ τῆς ὑπηρεσίας ταύτης εἰς ἰδιαιτέραν αὐ-
τοτελῇ Διαχείρισιν ἀνεξάρτητον πάσης κυβερνητικῆς ἐπηρείας.

» Πρὸς τοῦτο ὑπάρχουσι διάφορα μέσα

» Θὰ ἠδύνατο π. χ.

— Νὰ ἐπεκταθῇ ἡ δικαιοδοσία τῆς Ἑταιρίας τῶν Μονο-
πωλίων ἢ νὰ ἰδρυθῇ παρομοία Διεύθυνσις. Τοῦτο ὅμως θὰ προ-
σέβαλλε τὴν ἐθνικὴν φιλοτιμίαν.

ἢ — Νὰ συστηθῇ Ταμεῖον τοῦ Δημοσίου Χρέους ἐνῶ θὰ
παρεκάθηντο καὶ ἀντιπρόσωποι τῶν ὁμολογιούχων.

ἢ τέλος — Νὰ ἀνατεθῇ ἡ ὅλη Ταμιακὴ ὑπηρεσία τοῦ Κρά-
τους εἰς τὴν νέαν Ἑθνικὴν Τράπεζαν.

» Ἡ ἐταιρία τῶν Μονοπωλίων παρέσχεν ἤδη ἀρκετὰς ὑπη-
ρεσίας εἰς τὴν Κυβέρνησιν. Δέον λοιπὸν νὰ διατηρηθῇ καὶ ἐν-

τῷ μέλλοντι, ἀλλ' ὡς ἀπλοῦς εἰσπράκτωρ τῶν γνωστῶν φόρων, ὧν ἔχει τὴν διαχείρισιν, μὲ τὴν ὑποχρέωσιν νὰ τοὺς παραδίδῃ εἰς τὸ κεντρικὸν ταμεῖον, ὅπερ θὰ ἀνελάμβανε τὴν συγκέντρωσιν ὅλων τῶν ἐσόδων τοῦ Κράτους.

» Διότι μετὰ τὴν ἀνικανότητα ἣν ἔδειξε, μὴ δυνηθεῖσα νὰ προστατεύσῃ τὸ δάνειον τοῦ 1887 ἐναντίον τῆς ἀυθαιρεσίας τοῦ νόμου τῆς 10 Δεκεμβρίου, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἀπολαύσῃ εἰς τὸ ἐξῆς ἀρκούσης ἐμπιστοσύνης ὅπως ἐπεκτείνῃ τις τὴν δικαιοδοσίαν αὐτῆς.

» Ἡ σύστασις εἰδικοῦ Ταμεῖου θὰ ἐγίνετο προθύμως ἀποδεκτὴ ὑπὸ τῶν πιστωτῶν, ἂν ἐπρόκειτο νὰ γείνη ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ λειτουργοῦντος συστήματος, τοῦ ἀποδώσαντος τόσον θαυμάσια ἀποτελέσματα, χάρις εἰς τὰ φῶτα καὶ τὴν συνδρομὴν τῶν ὑπὸ τῶν μεγάλων Δυνάμεων διοριζομένων ἀντιπροσώπων.

» Ἄλλ' ὁ ἐν Αἰγύπτῳ διοργανισμὸς ἐκεῖνος εἶναι ἀσυμβίβαστος μὲ τὸν χαρακτῆρα τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ. Δὲν ὑπολείπεται ὅθεν ἢ ἡ ἀνάθεσις εἰς τὴν νέαν Ἐθνικὴν Τράπεζαν τῆς γενικῆς Ταμιακῆς ὑπηρεσίας τοῦ Κράτους, ὑφ' οὗς ὄρους ἐξεθέσαμεν ἐν τῷ ἐπὶ τούτῳ σχεδίῳ.

» Ἀνεξαρτήτως, ἐπιλέγει ὁ κ. Βλαστός, τοῦ ὑποδεικνυομένου ἐν τῷ ἐν λόγῳ σχεδίῳ σκοποῦ, ὃν θὰ ἐκπληροῖ ὡς Τράπεζα τοῦ Κράτους, δύναται ταύτοχρόνως νὰ προεξοφλῇ ἐπὶ ἐνεχειρῶ, ἔχουσα εἰς τοῦτο ὡς ὑπογραμμὸν, π. χ., τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν τῆς Ρουμανίας.»

ΙΑ΄.

Ῥῆξις τῶν διαπραγματεύσεων καὶ διοργάνωσις τῶν Κομιτάτων.

Τὰ μέχρι τοῦδε δημοσιευθέντα αὐθεντικὰ ἔγγραφα δίδουσι πλήρη καὶ ἀκριβῆ ἰδέαν τῶν σκέψεων καὶ σχεδίων, δι' ὧν ὁ κ. Βλαστός—ὑπὸ τὸ πρόσχημα φιλογεροῦ πατριωτισμοῦ καὶ συμπαθοῦς ἀφοσιώσεως πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν—ἐπηγγέλλετο καὶ ἐπαγγέλλεται ἔτι σήμερον τὴν ἀναγέννησιν τοῦ Ἀρυσσοῦ Αἰῶνος ἐν Ἑλλάδι, ἐν τῇ κοιτίδι τῶν συγγενῶν του! !

Ὁ κ. Ὀρνστάιν, εἰ καὶ μὴ Ἕλληνας, πολὺ ἑλληνικώτερα ὅμως φρονῶν τῶν περὶ τὸ Comptoir National Ἑλλήνων, ἀμαλαβῶν γνῶσιν τῆς ἀδιαλλάκτου στάσεως τοῦ κ. Βλαστοῦ, λυπούμενος μοὶ ἰδὴ ἔλωσεν ὅτι ἀπώλεσε πᾶσαν περὶ συμβιβασμοῦ ἐλπίδα, διότι οἱ κ. κ. Βλαστός καὶ Βαρδάκ δὲν ἐννοοῦσι, μοὶ προσέθηκε, νὰ ὑποχωρήσωσιν οὔτε κατὰ κεραίαν ἐπὶ τῶν ἐν τῇ ἐπιστολῇ τῆς 23 Νοεμβρίου διατυπωθεισῶν προτάσεων. Ὁ κ. Ὀρνστάιν διατάττετο νὰ διακόψῃ πᾶσαν διαπραγματεύσιν μετὰ τῆς ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ ἐπανακάμψῃ εἰς Παρισίους, ἀν ὁ κ. Τρικούπης δὲν ἀπεδέχετο τὰς προτάσεις των.

Φύσει συνδιαλλακτικὸς καὶ ἀποφεύγων νὰ παροξύνῃ τὰ πνεύματα μοὶ ἀπέκρυψε κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν τὰς δύο ἐπιστολάς, τῆς 8 Δεκεμβρίου, τοῦ κ. Βλαστοῦ, καθὼς καὶ τὰ συνοδεύοντα αὐτὰς σχέδια περὶ διακανονίσεως τοῦ Δημοσίου χρέους καὶ ἀνασυστάσεως τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς. Δὲν ἔλαβον πλήρη γνῶσιν αὐτῶν εἰμὲν περὶ τὰ τέλη παρελθόντος Ἰουλίου, κατὰ τὴν διακοπὴν τῶν μετὰ τῶν τριῶν ἀπεισταλμένων τελευταίων διαπραγματεύσεων.

Μοὶ τὰ ἀπέκρυψε δὲ τότε, διότι ἐξέσπεν οἷαν ἀγανάκτησιν

θὰ ἐξήγειρε παντὶ Ἑλληνι ἡ ἀνακοίνωσις παραπλησίων χρηματιστικῶν σκέψεων.

Προσεπάθησαν, λίαν ἐπιτηδείως, οἱ ἐν Παρισίοις πατριῶται, νὰ ἐπιρρίψωσιν ὅλην τὴν εὐθύνην τῆς ρήξεως τῶν διαπραγματεύσεων τοῦ 1893 εἰς τὸ πείσμα καὶ τὸ ἀνένδοτον τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, προκαλεσάσης ἀμέσως τὸν νόμον τῆς 10 Δεκεμβρίου.

Καὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην ὁ κ. Τρικούπης δὲν ἐφάνη δυστυχῶς ὀξύδερκῆς πολιτικὸς, ἐμπέσας ἀπερισκέπτως εἰς τὴν παγίδα εἰς ἣν ἐνόμιζεν ὅτι θὰ περιέπλεκε τοὺς ἐν λόγῳ χρηματιστὰς διὰ τοῦ νόμου ἐκείνου· διότι ἂν ὁ κ. Τρικούπης, ἦττον ἀποτόμως καὶ μετὰ περισσοτέρας γαλήνης καὶ ψυχραιμίας ἀπέβλεπε πρὸς τὴν δημιουργηθεῖσαν τότε κατάστασιν, ἕνεκα τῶν υπερμέτρων, παραλόγων καὶ ἀπαραδέκτων τῶ ὄντι ἀξιώσεων τοῦ *Μιξογενοῦς ἐκείνου Συρδικάτου*, περιορίζετο δὲ ἀπλῶς νὰ ἐκθέσῃ ἀπ' εὐθείας πρὸς τοὺς ἀληθεῖς κατόχους τῶν Ἑλληνικῶν χρεωγράφων τὴν πραγματικὴν κατάστασιν τῶν οἰκονομικῶν τοῦ Κράτους, καταγγέλλων ταύτοχρόνως εἰς τὴν Εὐρώπην ἀπάσας τὰς παραλόγους ἀπαιτήσεις τῶν αὐτοκλήτων *Σωτήρων τῆς Ἑλλάδος*, χωρὶς νὰ ἦτο ἀνάγκη οὔτε τὰς συμβάσεις νὰ παραβιάσῃ οὔτε ποσοστόν τι ἐκ τοῦ προτέρου νὰ ὀρίσῃ, φρονῶ ὅτι καὶ ἡ θέσις τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ ἰδική του θὰ ἦσαν σήμερον ὅλως διάφοροι.

Ἡ παραφορὰ ἐκείνη καὶ ἡ παντελὴς ἔλλειψις πολιτικῆς διορατικότητος τῆς κυβερνήσεως δὲν ἐχρησίμευσαν εἰς ἄλλο, εἰμὴ εἰς τὴν ἐκμετάλλευσιν τοῦ ἀπερισκέπτου μέτρου τῆς 10 Δεκεμβρίου, ὑπὸ ἐπιτηδείων χρηματιστῶν, οἵτινες κατώρθωσαν, ὡς ἐκ τῆς παντοδυναμίας τῶν μέσων, ἅτινα διαθέτουσιν ἐν τῷ διεθνεῖ τύπῳ, νὰ ἐξεγείρωσιν ἀληθῆ σταυροφορίαν καὶ προκαλέσωσι τὰς λαιδορίας καὶ τὰς ἀράς ὅλου σχεδὸν τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ τύπου κατὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους.

Θὰ ἐνθυμῆται ὁ ἀναγνώστης τὸ ὅ,τι ὁ κ. Βλαστός, ἀπαντῶν εἰς τὴν ἀπειλὴν τοῦ κ. Τρικούπη ἐν τῇ πρὸς τὸν κ. Ὀρνστάιν ἐπιστολῇ τῆς 8 Δεκεμβρίου, ἔλεγεν, ὅτι δὲν ἀπέδιδεν ἄλλην σημασίαν εἰς τὴν ἀπειλὴν τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ : «νὰ ἀποταθῆ δηλαδή ἀπ' εὐθείας πρὸς τοὺς ὁμολογιούχους, ἂν τὸ συνδικάτον δὲν ἐμετρίαζε τοὺς ὄρους του», εἰμὴ ὅτι ὁ κ. Τρικούπης μετεχειρίζετο αὐτὴν αὖς ἀπλοῦν ἐπιχειρήμα διὰ νὰ γίνῃται κυβέρνησις.

Δηλαδή ὁ κ. Βλαστός καὶ οἱ περὶ αὐτὸν θυματοθῆραι χρηματισταὶ οὐδέποτε ἐπίστευον ὅτι ὁ πρωθυπουργὸς θ' ἀπετόλμα νὰ καταφύγῃ εἰς αὐθαίρετον μέτρον διὰ τὴν λύσιν τοῦ οἰκονομικοῦ ζητήματος.

Ἐκαστος ἐννοεῖ λοιπὸν ὅποια ὑπῆρξε τότε ἡ ἐκπληξίς καὶ ταῦτοχρόνως ἡ ἔργῃ τοῦ διευθύνοντος τὸ Γαλλο-Ἀγγλο-Γερμανικὸν Συνδικάτον ὅταν εἶδε διαλυόμενα, συνεπιὰ τοῦ νόμου τῆς 10 Δεκεμβρίου, ὅλα του τὰ ὄνειρα καὶ καταρρέοντα ἅπαντα ἐκεῖνα τὰ ἔξοχα καὶ περίφημα σχέδια τῆς ἀναμορφώσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου διὰ τῆς συστάσεως τῆς Νέας Τραπεζῆς τοῦ κ. Βλαστοῦ.

Ἄλλὰ μὲ ὄλην αὐτὴν τὴν οἰκτρὰν ἀποτυχίαν τῶν τότε διαπραγματεύσεων, ἄνθρωποι τοιοῦτου φυράματος, χρηματίσαντες συνεργάται καὶ συνέταιροι τοῦ μυστηριώδους ἀσθενοῦς, Δόκτορος Κορνηλίου Χέρτς, καὶ τοῦ αὐτοχειριάσαντος Reinach, παίξαντες εἰς τὰς χεῖρας τῶν Κυβερνήσεως Μεγάλων Κρατῶν, δὲν εἶναι ἐξ ἐκείνων, οἵτινες ὑποχωροῦσιν ἐνώπιον ἐνὸς Ἑλλήνος Πρωθυπουργοῦ. Δὲν ὑποκύπτουσι τόσο εὐκόλως ὅταν μάλιστα εὐρίσκονται ἀπέναντι ἀδεξίων πολιτικῶν ἀνδρῶν, οἵτινες ἀπροσδοκῆτως παρέχουσιν αὐτοῖς ὅπλα ἱκανὰ, δι' ὧν τοῖς ἐπιτρέπεται νὰ τοὺς ἀντικρούσωσι μετὰ περισσοτέρας εὐστοχίας.

Τοιαύτη δὲ διὰ τοὺς χρηματιστὰς εὐκαιρία ὑπῆρξεν ὁ ὀλέθριος νόμος τῆς 10 Δεκεμβρίου.

Ἡ πρώτη λοιπὸν μέριμνα τῶν περὶ τὸ Comptoir National,

μετὰ τὴν ἐφήμερον παραζάλην, ἕνεκα τῆς ἀποτυχίας τῶν διαπραγματεύσεων, ὑπῆρξεν ἡ ἄνευ ἀναβολῆς διοργάνωσις Κομιτάτων ἀντιστάσεως. ἀντιπροσωπευόντων δὴθεν ὁμολογιούχους, πράγματι ὁμοῦ διευθυνόντων τὰ συμφέροντα αὐτοῦ τοῦ ἰδίου Γαλλο-Ἀγγλο-Γερμανικοῦ Συνδικάτου. Τοιοῦτοτρόπως, ὁ κ. Τρικούπης, ὅστις ἤλπιζε νὰ εὐρεθῆ ἀπέναντι νέων ἀνθρώπων, ὅλως ἄλλα ἐχόντων συμφέροντα, εὐρέθη αἴφνης ἀντιμέτωπος τῆς αὐτῆς σπείρας χρηματιστῶν, μετημφιεσμένων ὁμοῦ τὴν φορὰν ταύτην εἰς ἀτυχῆ θύματα τοῦ νόμου τῆς 10 Δεκεμβρίου.

Διὰ τοῦ *Moniteur des Tirages Financiers*, ἐφημερίδος ἀνηκούσης τῷ κ. Duchateau, φίλου καὶ παλαιοῦ συναδέλφου τοῦ κ. Βλαστοῦ εἰς τὸ διοικητικὸν συμβούλιον τοῦ *Crédit Mobilier*, ἤρξατο νὰ γίνηται ἐκκλησις πρὸς τοὺς κατόχους ἐλληνικῶν χρεωγράφων, δι' ἧς προὔτρεποντο οὗτοι νὰ ἀνατεθῆ εἰς τὴν διεύθυνσιν τῆς ἐν λόγῳ ἐφημερίδος ἡ ἀντιπροσωπευσις τῶν συμφερόντων αὐτῶν ἐν τῷ συνισταμένῳ Κομιτάτῳ.

Τὸ ἐν λόγῳ Κομιτάτον συνῆλθε τὸ πρῶτον, τὴν 17 Δεκεμβρίου 1893 εἰς τὸ *Hôtel Continental* ὑπὸ τὴν προεδρίαν *Tony Chauvin* τινός, ἀσχολουμένου εἰς τὰ Πορτογαλλικὰ χρεώγραφα. Πάντα τὰ λοιπὰ μέλη αὐτοῦ φαίνονται, τοῦλάχιστον ἐκ τοῦ ὀνόματος αὐτῶν, ἀορίστου ἐθνικότητος ἄνθρωποι, ὡς π. γ. *de Coppens*, *d'Hondschoote*, *Da Costa*, *Sgouta* κλπ.

Ἴδου ποῖοι ἦσαν οἱ αὐτόκλητοι συνήγοροι τῶν δὴθεν Γάλλων ὁμολογιούχων, θυμάτων τοῦ νόμου τῆς 10 Δεκεμβρίου, οἱ ἀξιούσιντες νὰ παρασύρωσι καὶ αὐτὴν τὴν Γαλλικὴν Κυβέρνησιν εἰς διπλωματικὰς παραστάσεις ἐναντίον τῆς Ἑλλάδος!

Οἱ οὕτω συνελθόντες ἐν Παρισίοις *Διαμαρτυρηταὶ*, ἐναντίον τοῦ νόμου τῆς 10 Δεκεμβρίου, ἐψήφισαν:

1ον. τὴν σύστασιν τοῦ ἐν λόγῳ Κομιτάτου, κτλ.

2ον. Ἐντονον διαμαρτύρησιν κατὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως.

3ον. Τὴν ἀνάγκην προκαταρκτικῆς μελέτης τῆς καταστάσεως τοῦ τόπου ἐν Ἑλλάδι, πρὸ πικρῶς συμβιβασμοῦ.

4ον. Τὴν ἐπιθυμίαν ὅπως ἡ Διεύθυνσις τοῦ Comptoir National παρέξῃ εἰς τὸ Γαλλικὸν Κομιτάτον τὴν πολύτιμον αὐτοῦ ὑποστήριξιν ! Ἐδῶ ἐφηρμώσθη κατὰ γράμμα τό : «Γιάννης κερνᾷ καὶ Γιάννης πίνει». Τὸ Comptoir National διωργάνωσε καὶ παρεσκεύασε ὅλην αὐτὴν τὴν οἰκτρὰν κωμωδίαν· καὶ τὰ ἰδιά του ὄργανα ἐξέφραζον τὴν ἐπιθυμίαν διὰ ψηφίσματος, γὰρ ἐπικαλεσθῆ τὸ Κομιτάτον τὴν ὑψηλὴν προστιοίαν τοῦ Comptoir National !

«Ἀπασαι δὲ αἱ προτάσεις ἐγένοντο παμφηφει ἀποδεκταί», λέγει τὸ πρακτικὸν τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος γενικῆς συνελεύσεως τῶν ἐν Γαλλίᾳ κατόχων. Τὸ πρακτικὸν τοῦτο, δημοσιευθὲν ἐν τῷ Moniteur des Tirages Financiers τῆς 21 Δεκεμβρίου 1893, ἀναφέρει ὅτι : ἀπλείστοι ἐκ τῶν παρισταμένων ἔλαβον τὸν λόγον. *Εἰς ἐξ αὐτῶν μάλιστα, Ἑλληνικῆς καταγωγῆς, ἐντονώτατα ἐστιγματίσει, τὸσον ἐν ὀνόματι αὐτοῦ ὅσον καὶ ἐν ὀνόματι πολλῶν ὁμογενῶν του, τὴν ληστρικὴν διαγωγὴν τοῦ κ. Τρικούπη».*

Ταῦτα δὲ δημοσιεύουσα ἡ ἐφημερίς τοῦ κ. Duchateau ἐπιλέγει :

«Ἡ διαμαρτυρία αὕτη διεθνῶς ἐντιμότητος (Cette protestation d'honnêteté internationale) ἐχειροκροτήθη θερμότατα». Παραλείπει ὁμως ἡ σύνταξις τῆς ἐφημερίδος νὰ μᾶς γνωρίσῃ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Ἑλλήνου τοῦ φημιζομένου ἐπὶ honnêteté internationale !!

Ἐν τῷ μεταξύ τούτῳ ὁ κ. Ὀρνστάιν εἶχεν ἐγκαταλείψει τὰς Ἀθήνας. Θὰ παρακολουθήσωμεν αὐτὸν μέχρι Ἀγγλίας ὅπου, ἅμα τῇ ἀφίξει του εἰς Παρισίους, ἀπεστάλη ὑπὸ τοῦ κ.

Βλαστοῦ ὅπως ἐργασθῆ ὑπὲρ γενικοῦ συνασπισμοῦ τῶν Κομιτάτων.

ΙΒ΄.

Συνασπισμὸς τῶν Κομιτάτων

Ἐν τῇ 3ῃ ἐπιστολῇ, ὁμιλῶν περὶ τῆς ρήξεως τῶν διαπραγματεύσεων κατὰ τὸν Δεκέμβριον 1893, ἔγραφον ὅτι «ὁ κ. Ὀρνστάϊν λέξεις δὲν εὑρισκεν ἱκανὰς ἵνα χαρακτηρίσῃ τὸ πεισμῶνως ἀδιάλλακτον τοῦ κ. Βλαστοῦ εἰς ὃν ἐξ ὀλοκλήρου ἀπέδιδε τὴν ρῆξιν τῶν διαπραγματεύσεων».

Πῶς, μετὰ τοιαύτην περὶ τοῦ κ. Βλαστοῦ τότε γνώμην, μετεβλήθησαν τὰ πράγματα, ὅτε ἐπανακάμψας εἰς Παρισίους ὁ κ. Ὀρνστάϊν ἐγνώρισεν ἐκ τοῦ συνεγγυς τὸν ἀντιπρόεδρον τοῦ Comptoir National, δὲν θέλω νὰ τὸ ἐξετάσω· τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι μόλις ἀφίχθεις εἰς Παρισίους ὁ κ. Ὀρνστάϊν ἀνεδέχθη νὰ μεταβῆ εἰς Λονδῖνον καὶ συνδυάσῃ ἀπὸ κοινοῦ τὴν ἐνέργειαν τῶν τριῶν Κομιτάτων κατὰ τῆς Ἑλλάδος.

Ὡς πρῶτον σχέδιον τῆς ἐκστρατείας ταύτης ὁ κ. Βλαστός συνέλαβε κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν τὴν ἀποπομπὴν τοῦ κ. Τρικούπη ἀπὸ τῆς ἐξουσίας καὶ τὴν ἐπάνοδον τοῦ κ. Ράλλη. Τοῦτο καταφαίνεται ἐνεργῶς ἐκ διαφόρων ἐπιστολῶν :

Ὡς ἐξάγεται, οἱ Ἄγγλοι τραπεζίται δὲν ἐφαίνοντο τότε τόσον εὐδιαθετοί, ὅπως συνεργασθῶσι μετὰ τοῦ κ. Βλαστοῦ, ἐδυσπίστουν δὲ περὶ τῆς σοβαρότητος τῶν διαβεβαιώσεων τοῦ κυρίου τούτου, ὅτι δῆθεν εἶχεν εἰς τὴν διάθεσίν του σπουδαίαν ὁμάδα κεφαλαιούχων, ἱκανὴν νὰ ἐπιληφθῆ τὴν ἀνόρθωσιν τῶν οἰκονομικῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς.

Τὰς ἀμφιβολίας ταύτας τῶν Ἑγγλων τραπεζιτῶν ἀνεκοίνωτον ὁ κ. Ὀρνστάιν τῷ κ. Βλαστῷ ἐν ἐπιστολαῖς ὑπὸ ἡμερομηνίαν 9 καὶ 11 Ἰανουαρίου, συνιστῶν αὐτῷ νὰ μεταβῇ αὐτοπροσώπως εἰς Λονδίνον μετὰ τοῦ κ. Βαρδάκ πρὸς διασκέδασιν τῶν περὶ τῆς ὁμάδος αὐτῶν ἀμφιβολιῶν τῶν Ἑγγλων.

Εἰς τὰς ἀνακοινώσεις ταύτας ἀπήντησεν ὁ κ. Βλαστός, ὑπὸ ἡμερομηνίαν 13 Ἰανουαρίου 1894, ὡς ἐξῆς :

α᾽ Ἐλαβον μετὰ τοῦ κ. Βαρδάκ καὶ ὁμοῦ ἐμελετήσαμεν τὰς δύο ὑμῶν ἐπιστολάς τῆς 9 καὶ 11 Ἰανουαρίου,

» Ἐπιδοκιμάζομεν τὰ διαβήματά σας καὶ τὴν μέθοδον ἣν ἀκολουθεῖτε. Δὲν δυνάμεθα ἢ ν' ἀναμένωμεν τὰ ἀποτελέσματα.

» Ἡ ἰδέα τοῦ κ. Κασσιέλ νὰ κάμωμεν τὸν κ. Τρικούπην νὰ ἐπανέλθῃ ἐπὶ τῶν μέτρων τὰ ὁποῖα ἔλαβε καὶ νὰ τὸν ὑποχρεώσωμεν νὰ ἐπαναφέρῃ τὰ πάντα εἰς τὴν ἀρχαίαν τῶν θέσιν, ἰσοδυναμεῖ ἀπολύτως πρὸς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ὠρίσαμεν ἀπὸ συμφώνου μεθ' ὑμῶν. Οὐδεμία συνεννόησις εἶναι δυνατόν σπουδαίως νὰ ζητηθῇ μετὰ τὸν ὑπουργὸν αὐτὸν τὸν ἀνακατωσιάρχη καὶ ἐλαφρόν (παρατηρήσατε ὅτι μένω πάντοτε κοινοβουλευτικὸς εἰς τὰς ἐκφράσεις μου).

• Τοῦτο δὲν ἐπιδέχεται συζήτησιν καὶ εἶνε ἀνάγκη νὰ ἀσχοληθῶμεν νὰ καταστρώσωμεν ἀπὸ κοινοῦ τὰ τρία Κομιτάτα καὶ αἱ Τράπεζαι τὸ σρέδιον, τὸ ὁποῖον θὰ ἐπιτρέψῃ τῷ Βασιλεῖ νὰ ἀποπέμψῃ τὸν κ. Τρικούπην, μετὰ τὴν βεβαιότητα ὅτι θὰ φέρωμεν μετὰ τὴν ἀποπομπὴν αὐτοῦ τὴν ὀριστικὴν λύσιν τῶν στενοχωριῶν τοῦ Βασιλείου.

» Οὗτ' ὁ κ. Βαρδάκ οὐτ' ἐγὼ δὲν κρίνομεν τὴν στιγμὴν κατάλληλον ὅπως μεταβῶμεν εἰς Λονδίνον. Θὰ ἀναχωρήσωμεν τότε μόνον ὅταν μᾶς πληροφορήσῃτε ὅτι τὸ Ἑγγλικὸν Κομιτάτον ἀπεδέχθη εὐμένως, κατ' ἀρχὴν, τὰς ὑμετέρας προτάσεις.

Δὲν συνειθίζω νὰ τρέχω κατόπι τινὸς οἰοσθήποτε καὶ ἀρεῖν. Δὲν ἐπιθυμῶ δὲ νὰ ἐπανέλθω ἐκ Λονδίνου χωρὶς νὰ εἶμαι

ἐκ τοῦ προτέρου βέβαιος περὶ τῆς ὀριστικῆς συμφωνίας μετὰ τῶν Ἀγγλων.

» Σχετικῶς πρὸς τοὺς ἐνδυσμαούς, οὓς σᾶς ἐξέφρασαν οἱ ἐν Λονδίῳ περὶ τοῦ «*ἂν ὑφίσταται χρηματιστικὴ ὁμὰς ἱκανὴ νὰ προσφέρῃ πραγματικὴν καὶ σοβαρὰν ἀρωγὴν*» φρονῶ ὅτι οἱ ἀμφιβάλλοντες περὶ τούτου δὲν ἐσκέφθησαν ὅτι, ἐν τῇ προκειμένῃ ὑποθέσει, ἡ ἡμετέρα ὁμὰς δὲν προτίθεται νὰ ζητήσῃ, οὐδεμίαν χρηματικὴν συνεισφοράν ὑπὸ τῶν ἐν Λονδίῳ (1)

Τὰ ἀπαιτούμενα κεφάλαια διὰ τὴν ἐπιχείρησιν, ἐν ἣ περιπτώσει οἱ ὁμολογιούχοι θὰ κατέληγον εἰς συνεννόησιν μετὰ τῶν Τραπεζιτῶν καὶ ἡ Ἑλλάς θὰ καθίστατο ἐνδοτικωτέρα, θὰ προσεφέροντο ἅπαντα ὑφ' ἡμῶν.

» Σᾶς διηγοῦνται ὅτι ὁ κ. Κασσέλ διεξήγαγεν ἐπιτυχῶς σπουδαιοτάτας ἐπιχειρήσεις : Δὲν ἀμφιβάλλω περὶ τούτου.

» Ἄλλ' αὐτὸς καὶ οἱ φίλοι του θὰ ἤκουσαν ἴσως ὅτι ὁ κ. Βαρδὰκ μετὰ τῶν φίλων του, ἀφ' ἐνός, καὶ ἡ ὁμὰς τοῦ Comptoir National, ἀφ' ἐτέρου, ἔτυχεν ἐπίσης νὰ ἀναλάβωσι καὶ διεξαγάγωσιν ἔτι σπουδαιοτέρας ἐπιχειρήσεις, ἥττον δυσχερεῖς τῆς προκειμένης.

» Ὅπως συμπεράνω, θὰ προσθέσω ὅτι θὰ ἀναμένω τῆς μετὰ τοῦ ἀγγλικοῦ κομιτάτου συνετεύξεως ὑμῶν καὶ ἂν ἡ ἀπάντησις εἶναι εὐνοϊκὴ τότε μόνον θὰ μεταβῶ εἰς Λονδίον ἵνα σᾶς παρέξω τὴν ἐπικουρίαν, ἧς ἔχετε ἀνάγκην διὰ νὰ φέρητε εἰς

(1) Ἀνάγκη νὰ παραβάλωμεν ἐνταῦθα τὴν πρὸς τὸν κ. Ὀρυστάϊν ἐπίσημον ἐπιστολὴν τῆς 23 Νοεμβρίου 1893, τῶν κ. κ. Βλαστοῦ καὶ Βαρδὰκ. ἐν ἣ μετὰ τοσοῦτου στόμφου ἔγραφον τότε οὗτοι, νὰ δηλώσῃ ὁ κ. Ὀρυστάϊν τῷ κ. Τρικούπη ὅτι «οἱ Διευθυνταὶ τοῦ Gallo-Ἀγγλο-Γερμανικοῦ Συνδικάτου εἰσὶ διατεθειμένοι νὰ συνάψωσιν ὀριστικὴν σύμβασιν κτλ.» Ἐν τούτοις ἐκ τῆς ἀνωτέρω τῆς 13 Ἰανουαρίου 1894 καταφαίνεται ἑναργῶς ὅτι Ἀγγλοὶ τούλάχιστον κεφαλαιοῦχοι καὶ Τραπεζίται, μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, οὐδέποτε εἶχον προσχωρήσει εἰς τὸ περίφημον ἐκεῖνο διεθνὲς Συνδικάτον.

αἰσιον πέρας τὸ ἔργον ὑμῶν· ἄλλως θὰ ἀναμείνω ὑπομονητικῶς ἕως ὅτου ὁ χρόνος συντελέσῃ τὸ ἔργον, καταπραύνη τοὺς ἀνυπομόνους καὶ ἐξεγείρῃ ἐκ τοῦ ληθάργου τοὺς κεκοιμισμένους».

Ὅπως ὑμέτερος
Βλαστός.

Ἐπὶ τῶν ἐνεργειῶν τούτων, ὁ κ. Ὀρστάιν ἠρκέσθη νὰ μοι ἀνακρινώσῃ τότε τὰ ἐξῆς ἐκ Λονδίνου, ὑπὸ ἡμερομηνίαν 21 Ἰανουαρίου 1894 (ν. ἔ).

» Τὸ συνδικάτον δὲν ἐννοεῖ νὰ παρέξῃ πλέον τὴν ἀρωγὴν τοῦ πρὸς ἀνόρθωσιν τῶν οικονομικῶν τῆς Ἑλλάδος ἢ ἐπὶ τῷ ὄρω, αἱ προτάσεις αὐτοῦ νὰ γενῶσιν ἐκ τοῦ προτέρου ἀποδεχταὶ ὑπὸ τῶν τριῶν κομιτάτων ὅπως ὑποβλήθῃ τῇ Ἑλληνικῇ Κυβερνήσει κοινὸν σχέδιον συμβιβασμοῦ. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἦλθον ἐνταῦθα ὅπου καὶ διατρίβω εἰσέτι καὶ ὅπου εὐρήκα τὴν αὐτὴν, ὡς καὶ ἐν Παρισίοις δυσπιστίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἀδιαφορίαν πρὸς τὴν παροῦσαν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν. Ὑπὸ τοιοῦτους ὅρους, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ἐλθῇ τις εἰς ἐπικουρίαν Κράτους, ὅπερ διέπραξε τὴν εἰδεχθεστέραν τῶν χρεωκοπιῶν καὶ ἔθηκε χεῖρα ἐπὶ ἐγγυήσεων τόσον πανηγυρικῶς ἐκχωρηθεισῶν ἄλλοτε; Ὅποιαν ἐμπιστοσύνην δύναται τις πλέον νὰ ἔχῃ πρὸς Κυβέρνησιν ὕστερον ἀπὸ τοιοῦτον ληστρικὸν πραξικόπημα; Πρὸ παντός ἄλλου μέτρου, ἀπαιτοῦν οἱ ἐνταῦθα ὅπως ὁ κ. Τρικούπης ἐπαναφέρῃ τὰ πράγματα εἰς τὴν προτέραν αὐτῶν θέσιν.

α' Ὁ Sir John Lubbock, ἀπήτησε τοῦτο ἀπὸ τοῦ κ. Ρωμάνου. Διεξάγονται δὲ διαπραγματεύσεις οὕτως ὥστε ὁ κ. Τρικούπης νὰ ποιήσῃται δῆλωσιν ἐν τοιοῦτῳ πνεύματι. Εἶμαι εἰς θέσιν νὰ γνωρίζω ὅτι ὁ κ. Πρωθυπουργὸς εἶναι εὐδιάθετος νὰ προβῇ εἰς μερικὴν τούλάχιστον ἀναίρεσιν.

» Ἐν τούτοις, οἱ ἐνταῦθα μ' ἐπεφόρτισαν νὰ τοῖς ὑποβάλω ἐκθεσιν περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι καταστάσεως καθὼς καὶ ἐγγρά-

φους προτάσεις περί τοῦ πρακτέου. Συνέταξα λοιπὸν καὶ ὑπέβαλα ὑπόμνημα, ἐν ᾧ συμπεραίνω ὅτι ἡ Ἑλλάς, ἐγκαταλειμμένη εἰς τὰς ἰδίας αὐτῆς δυνάμεις δὲν θὰ δυνηθῆ νὰ πληρῶσῃ πέραν τῶν 30 000, ὅτι ἀπεναντίας, θὰ ἠδύνατο, ἐπὶ τῇ βάσει χρηματικῆς ἀρωγῆς. νὰ φθάσῃ βαθμιαίως καὶ μέχρι 70 000.

» Ὅφειλω ὅμως νὰ σᾶς ὁμολογήσω ὅτι δὲν βαυκαλιζόμαι ποσῶς μὲ ἀπατηλὰς ἐλπίδας περὶ ταχείας ἐπιτυχίας τῶν ἐνεργειῶν μου, διότι εἶναι λίαν δύσκολον νὰ διαπραγματεύηται τις μετὰ τριῶν ταύτοχρόνως κομιτάτων, ἔτι δὲ δυσκολώτερον νὰ συνδύσῃ τὰ ἰδιαίτερα ἐκάστου συμφέροντα μὲ τὸ γενικὸν συμφέρον τῶν ὁμολογιούχων, ἀφ' ἑνός, καὶ, ἐξ ἄλλου, μὲ τὰ πολυειδῆ συμφέροντα τῶν χρηματιστῶν.

» Προσθετέον εἰς ὅλας αὐτὰς τὰς δυσκολίας καὶ τὴν πρὸς τὸν κ. Τρικούπην ἐπικρατοῦσαν σήμερον δυσπιστίαν, ὡς σᾶς τὸ προέλεγον ἀνωτέρω. Ὅσον ἦτο ἄλλοτε δημοτικὸς ἐν Εὐρώπῃ τόσον σήμερον τὸν καταγγέλλουσι πάντες ἐπὶ κακῇ πίστει. Τοῦτο εἶναι ἔτι μᾶλλον λυπηρὸν, καθότι ἐν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ συγγέεται καὶ αὐτὸ τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος.

» Ἐξ ἐναντίας, παρατηρῶ εὐχαρίστως ὅτι μετὰ περισσοτέρας ἐμπιστοσύνης καὶ συμπαθείας ἀποφαίνονται ἀπανταχοῦ περὶ τῶν κ. κ. Ράλλη καὶ Σωτηροπούλου. Ἄν ἐπανήρχοντο εἰς τὴν ἐξουσίαν πλεῖσται δυσκολίαι θὰ ἐξωμαλύνοντο. Ἄλλὰ θὰ ἦτο ἄρα γε δυνατόν νὰ διατηρηθῶσιν εἰς τὴν ἐξουσίαν, ἂν κατωρθοῦτο ὁ Βασιλεὺς νὰ τοὺς καλέσῃ εἰς τὰ πράγματα ; Ἐν πάσῃ περιπτώσει, βεβαίως ἡ Δύτου Μεγαλειότης θὰ ἐπεκροτεῖτο ὑπὸ συμπάσης τῆς Εὐρώπης »

Ἐν μεταγενεστέρα ἐπιστολῇ ὑπὸ ἡμερομηνίαν 5 Φεβρουαρίου μοὶ ἔγραφε πρὸς τοῖς ἄλλοις :

» Τὸ σχέδιον τῆς ἐνεργείας μας συνίσταται εἰς τό :

» νὰ διαμαρτυρηθῶμεν πρῶτον.

»να θέσωμεν ἀκολούθως καὶ γενικὰς ἀρχὰς, ὧν θὰ ἀπαι-
τήσωμεν τὴν ἀποδοχὴν ὑπὸ τοῦ κ. Τρικούπη.

»να μελετήσωμεν ἐν τῷ μεταξὺ ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῶν κο-
μιτάτων καὶ τῆς χρηματιστικῆς ὁμάδος, σχέδιον συμβιβασμοῦ
ὄπερ ὁ κ. Τρικούπης ἐφείλει νὰ ἀποδεχθῆ. Ἄν ἀρνηθῆ νὰ τὸ
πράξῃ, θὰ ζητηθῆ τότε ἡπέμβασις τοῦ Βασιλέως ὅπως σχη-
ματίσῃ νέον ὑπουργεῖον . . . »

Ἄμα λαβὼν τὴν παράδοξον ταύτην ἐπιστολὴν, ἐν ἣ κατε-
φάνετο πόσον ὀλίγην γνῶσιν ἔχουσιν οἱ ξένοι τῶν πολιτικῶν
θεσμῶν ἐν Ἑλλάδι καὶ πόσον πλανῶνται φρονοῦντες ὅτι τὸ
Στέμμα δύναται νὰ τεθῆ εἰς τὴν διάθεσιν τῶν τυχόντων χρη-
ματιστῶν, ὅπως ἀνεβ-κατεβάξῃ ὑπουργεῖα κατὰ τὴν ἀρέσκειάν
των, ἔκρινα καθήκόν μου νὰ ἀνακοινώσω ἀμέσως ὅπου δεῖ ἐμ-
πιστευτικῶς τοὺς τοιοῦτους παραλογισμοὺς τῶν ἐν λόγῳ Τρα-
πεζιτῶν. Πράγματι, εἰδοποιήθη τότε ὁ κ. Ρωμᾶνος ὅπως κα-
ταστήσῃ γνωστὸν εἰς τοὺς ἐν Λονδίῳ, ὅτι οἰκτρῶς πλανῶνται
κἂν φανταζονται ὅτι ἡ Βασιλεία θὰ λάβῃ ποτὲ οἰανδήποτε
πρωτοβουλίαν ἐν τῷ οἰκονομικῷ ζητήματι, χωρὶς νὰ συνάδῃ
αὕτη καὶ μὲ τὴν γνώμην τῆς κυριάρχου ἐθνικῆς ἀντιπροσω-
πείας, τῆς πλειονοψηφείας τῆς Βουλῆς.

Δὲν ἤξεύρω ἂν τοῦτο ἢ ἄλλο περιστατικὸν συνετέλεσεν εἰς
τὸ νὰ ἐπαναληφθῶσι τότε διαπραγματεύσεις μετὰ τοῦ κ. Τρι-
κούπη. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἐπανελήφθησαν τοιαῦται καὶ ἀπέ-
ληξαν εἰς τὴν ἀποστολὴν ἀντιπροσώπων.

ΙΓ.

Συνεννόησις τῶν Κομιτάτων καὶ ἐνεργεῖαι αὐτῶν

Χάρις εἰς τὰς δραστηρίους ἐνεργείας τοῦ κ. Ὀρνστάιν ἐπε-
τεύχθη συνεννόησις μεταξὺ τῶν Κομιτάτων.

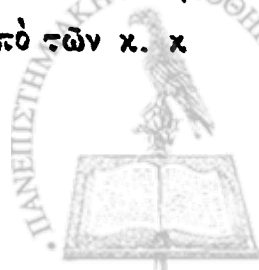
Συνεπεία τούτου, ὁ κ. Βλαστός θεωρῶν *ὀλίγον κοσμητικὴν* (*peu décorative*) τὴν προσωπικότητα τοῦ ἀσήμου Tony Chauvin, ὡς προέδρου τοῦ γαλλικοῦ κομιτάτου, παρὰ τὸ μέγα κῦρος καὶ τὸ γόητρον τοῦ ὀνόματος τοῦ Σίρ Τζὼν Λούββοα, προέδρου τοῦ συμβουλίου τῶν ἄγγλων ὁμολογιούχων, κατέφυ-
γεν εἰς τὴν φιλόφρονα προθυμίαν τοῦ κ. Βαλφραϊ, ἀρχαίου διπλωματικοῦ ὑπαλλήλου τῆς Γαλλικῆς κυβερνήσεως, ὅστις ἐδέχθη τὴν προσφερθεῖσαν προεδρείαν.

Ἄλλ' ἢ ὀνόματι ἀντικατάστασις αὕτη εἰς τὴν προεδρείαν τοῦ γαλλικοῦ κομιτάτου, ἢ ἀκριβέστερον τοῦ κομιτάτου Βλαστοῦ δὲν ἔσχεν ἢ τὸν χαρακτῆρα ἀπλοῦ δανείου ὀνόματος (*prête-
nom*) διότι, ὡς θὰ φανῆ κατόπιν, ὁ κ. Βλαστός ἔμεινε καὶ μένει πάντοτε ἡ ψυχὴ, ὁ ὀργανωτῆς καὶ ὁ μοιραδικὸς διευθυν-
τῆς τοῦ κομιτάτου τούτου.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν, ἀρχὰς Φεβρουαρίου 1894, ὁ κ. Ὀρνστάιν μοι ἔγραφε πρὸς τοῖς ἄλλοις, ἐκ Παρισίων :

«Ὁ συνασπισμὸς τῶν τριῶν Κομιτάτων εἶνε ἤδη γεγονὸς τετελεσμένον.

»Κατὰ τὴν σημερινὴν συνεδρίασιν (5 Φεβρουαρίου) συνετάχθη τὸ κείμενον διαμαρτυρήσεως πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνη-
σιν. Θὰ ἀναμείνωμεν τῶρα τὴν ἀπάντησιν τοῦ κ. Τρικούπη, πρὶν ἢ συνέλθωσιν τὰ τρία κομιτάτα καὶ αἱ ἐκδότριαι τῶν ἑλλη-
νικῶν δανείων Τράπεζαι, ἀντιπροσωπευόμεναι ὑπὸ τῶν κ. κ

Hambro, Erlanger, Bleichroeder, National-Bank και Comptoir National υπέβαλα δὲ τοῖς τελευταίοις τούτοις τὰς προτάσεις ἡμῶν περὶ οἰκονομικῆς ἀνορθώσεως τῆς Ἑλλάδος.

α Ἄλλως τε αἱ προτάσεις αὐταὶ εἶχον ἤδη γείνει ἀποδεκταὶ κατ' ἀρχὴν ὑπὸ τῶν ἐν λόγῳ Τραπεζιτῶν, ἐν ἰδιαιτέρᾳ συνελύσει λαβούσῃ ἰχώραν παρὰ τῷ κ. Βλαστῷ. Μόνοι οἱ Γερμανοὶ δισταζοῦσι νὰ προσχωρήσωσιν εἰς τὴν ἰδέαν νέου προνομιστοῦ δανείου, φοβούμενοι ὅτι τοῦτο δυσμενῶς θὰ ἐγένετο ἀποδεκτὸν ὑπὸ τῶν ἐν Γερμανίᾳ κατόχων. Οἱ κύριοι οὗτοι δὲν ἀντιλαμβάνονται ἀκόμη καλὰ τὴν σπουδαιότητα τοῦ ζητήματος. Ἐλπίζωμεν ἔμως νὰ τοὺς πείσωμεν ἐπὶ τέλους».

Ἐν μεταγενεστέρᾳ ἐπιστολῇ τῆς 13(25) Μαρτίου, ἀγγέλων μοι τὴν ἀφίξιν τῆς ἀπαντήσεως τοῦ κ. Τρικούπη, ὁ κ. Ὀρνστάιν ἔγραφε πάλιν ἐκ Παρισίων :

• Ἐπὶ τοῦ παρόντος πολὺ ὀλίγον ἀσχολοῦνται ἐνταῦθα περὶ τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων. Ἀνέμενον κατ' ἀρχὰς τὴν ἀπάντησιν τοῦ κ. Τρικούπη εἰς τὴν ἀπὸ κοινοῦ διαμαρτύρησιν τῶν τριῶν κομιτάτων ἡ ἀπάντησις αὕτη ζωηρὰν ἐπροξένησεν ἀπογοήτευσιν. Τὴν θεωροῦν μάλιστα ὡς ἐμπαιγμὸν. Ἠσχολήθησαν ἀκολουθῶς περὶ τῆς ἀνάγκης ἀποστολῆς εἰς Ἀθήνας πληρεξουσίων. Ἡ ἰδέα περὶ ἀποστολῆς ἡμιεπισήμων ἀντιπροσώπων ἐγκατελείφθη. Δὲν θὰ ἀποσταλῶσι τοιοῦτοι οὔτε ἐπισήμως, ἐκτὸς μόνον ἂν ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ρητῶς προσκαλέσῃ τοιοῦτους.

» Πρόκειται σήμερον περὶ ἀποστολῆς δευτέρας ταύτοσῆμου διαμαρτυρήσεως δι' ἧς θὰ ἀπαιτηθῇ ὅπως ὁ Τρικούπης ἐξηγηθῇ σαφῶς ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῶν ἐγγυήσεων. Θὰ τῷ προταθῇ ν' ἀνατεθῇ ἡ διαχείρησις τῶν ὑπεγγύων προσόδων εἰς ἑταιρίαν τινὰ, κατὰ τὸν τύπον τῆς ἑταιρίας τῶν Μονοπωλίων. Ἄν ἀρνηθῇ, θὰ θεωρηθῇ τὸ τοιοῦτον ὡς ρῆξις τῶν διαπραγματεύσεων, ἧς θὰ φέρῃ ὅλας τὰς συνεπειάς.

• Αὕτη εἶναι ἡ τελευταία διαλλακτικὴ ἀπόπειρα τῶν κο-

μιτάτων πριν επικαλεσθῶσιν τὴν ἐπέμβασιν τῶν δυνάμεων. Με διαβεβαιοῦσιν ὅτι ἡ Γαλλικὴ Κυβέρνησις εἶναι πάντοτε εὐδιάθετος νὰ ἐνεργήσῃ ἐντόνως ὡς τὸ ἔπραξε τελευταίως ἀπέναντι τῆς Προτογαλλίας. Οἱ κ. κ. Casimtr-Perier καὶ Burdeau ἐδήλωσαν τοῦτο ἀνεπιφυλάκτως πρὸς τοὺς κ. κ. Βαλφραὶ καὶ De Normandie, τὸν πρόεδρον τοῦ Comptoir National.

Ἡ Γερμανία ἔχει τὰς αὐτὰς ὡς ἡ Γαλλία διαθέσεις. Ἡ Ἀγγλία φαίνεται ἥττον πρόθυμος, ἀλλ' ἐπὶ τέλους θὰ ἀναγκασθῇ νὰ ἐπέμβῃ καὶ αὐτὴ ἢ τουλάχιστον νὰ μεσολαβήσῃ ὅπως καταστήσῃ τὴν Ἑλλάδα προσεκτικωτέραν.

» Μὴ ἐκπληχθῆτε λοιπὸν ἂν κατ' αὐτὰς ἐπιφανῶσι στόλοι παρὰ ταῖς ἑλληνικαῖς ἀκταῖς ὅτε πλέον οἱ ἐν Ἀθήναις θὰ ἀνοίξωσι τοὺς ὀφθαλμούς !!! »

Τὰ μέχρι τοῦδε ἐκτεθέντα δὲν γρήζουσιν οὐδενὸς σχολείου. Ἡ ἀπλὴ αὐτῶν ἀνάγνωσις ἐπιτρέπει παντὶ ἀμερολήπτῳ κριτῇ νὰ ἀποφανθῇ ἂν ὑπὸ τοιοῦτους ἐκβιαστικούς ὄρους ἦτο δυνατόν νὰ διεξαχθῶσι ποτὲ ἐπιτυχῶς διαπραγματεύσεις, ἀποβλέπουσαι εἰς τὸ κοινὸν συμφέρον τοῦ Κράτους καὶ τῶν δανειστῶν του.

Βεβαίως ὁ νόμος τῆς 10 Δεκεμβρίου, ὡς διευτυπώθη ἡτο σφάλμα καὶ σφάλμα ἀσύγνωστον. Ἦτο μέτρον ἀδέξιον, οὐτινος τὰς ὀλεθρίας συνεπειὰς ὑφίσταται ἄχρι τῆς σήμερον ἡ Ἑλλὰς καὶ ἅπας ὁ Ἑλληνισμὸς, διότι παραβιάζοντες μετὰ τοσαύτης ἀπειρυσκεψίας διεθνεῖς συμβάσεις παρέσχομεν, ἡμεῖς αὐτοὶ, ἰσχυρὰ ὄπλα εἰς κακοήθεις καὶ ἀσυνειδήτους χρηματιστὰς οἵτινες, ἐπιτηδείως στρέψαντες αὐτὰ καθ' ἡμῶν, συνεχάλυψαν ταῦτοχρόνως τὰς ἰδίας αὐτῶν ἀσχημίας καὶ τὰς δολίας χρηματιστικὰς, καὶ ἰδιοτελεῖς βλέψεις των κατὰ τῆς οἰκονομικῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλλάδος, καὶ πρὸ τῆς 10 Δεκεμβρίου καὶ μετὰ τὸν ἀτυχῆ τοῦτον νόμον.

Ἄλλ' ὑπάρχει τις, ἀμερολήπτως καὶ ἐν συνειδήσει κρίνων, ὁ δυνάμενος νὰ ὑποστηρήξῃ ὅτι οἰαδῆποτε Ἑλληνικὴ Κυβέρ-

νηαις δύναται ποτε μετὰ γαλήνης καὶ ἐπιτυχῶς νὰ διεξαγάγη διαπραγματεύσεις τόσοσν σοβαρὰς, μετ' ἀνθρώπων, οἵτινες πᾶν ἄλλο ἀντιπροσωπεύουσιν ἢ ὁμολογιοῦχοις ; Μετ' ἀνθρώπων, οἵτινες κατώρθωσαν νὰ παρασύρῳσιν εἰς τὴν ὑπ' αὐτῶν, τόσοσν ἐπιτηδεῖως, ἐξυφανθεῖσαν πλεκτάνην καὶ αὐτοὺς τοὺς εὐκολοπίστους Ἑγγλοὺς καὶ Γερμανοὺς, τοὺς μόνους ἀντιπροσωπεύοντα ; ὅποσοῦν σεβαστὰ συμφέροντα ;

Ι Δ .

Ἐξήγησις ἀνεξηγήτων

Ἦκουσα πολλοὺς κᾶπως δικαίως παρατηροῦντασ, τὸ πῶσ εἶναι δυνατόν εἰς κᾶποιοσ Βλαστοὺς νὰ ρυμουλκῆ τόσοσν δικεκριμένους μεγάλους Εὐρωπαϊοὺς Τραπεζίτασ, ὡσ τοὺς εὕρισκομένους, πρὸ πάντων, ἐπὶ κεφαλῆσ τοῦ Ἑγγλικοῦ κομιτάτου !

Εὐλόγως ὄθεν εἰκάζει ἕκαστοσ ὅτι ἀποδίδεται εἰς τὸν ἐν λόγῳ κύριον, πλέον τοῦ δέοντοσ σημασία.

Βεβαίως δὲν εἶναι τὸ ἄτομον τοῦ κ. Βλαστοῦ, ὁπερ ἐπιβάλλει, ἐτι ὀλιγώτερον αὐτόσ προσωπικῶσ εἶναι εἰς κατάστασιν νὰ ρυμουλκῆσ ἄνδρασ ὡσ τὸν Σιρ Τζῶν Λούββοκ, τοὺς κ. κ. Χάμπρο, Βλαίχρόδερ καὶ λοιποὺς συναδέλφοὺσ των. Δὲν πρέπει ὁμωσ νὰ λησμονῶμεν ὅτι ὁ πονηρόσ Ἑνατολίτησ, ἀλλὰ Πορτογάλλοσ τὴν εὐγένειαν Μαρκίσιοσ, φλογερόσ δὲ, ὅτὲ μὲν Γάλλοσ ὅτὲ δὲ Ἑλληὴν πατριώτησ, κατώρθωσε, συνεπιεῖξ ἐξαιρετικῶν περιστάσεων—τάσ ὁποίασ δὲν εἶναι τοῦ προκειμένου νὰ ἐμβαθύνωμεν—καὶ χάρισ εἰς γνωστάσ ὑψηλάσ προστασίασ, νὰ καθίξῃ, ἀπὸ ἀπλοῦ διευθυντίσκου ἐνόσ των ὑποκαταστημά-

των τῆς Τραπεζῆς τῆς Κωνσταντινουπόλεως, θέσιν ἀντιπροέδρου τοῦ νέου Comptoir d' Escompte.

Δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν ὅτι, δικαίως, εἴτε ἀδίκως, τὸ Comptoir National παρίσταται καὶ σήμερον ἔτι ὡς ἐπίσημος Τράπεζα τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ἐν Γαλλίᾳ, ὁ δὲ κ. Βλαστός, καὶ ἐν ἐπιστολαῖς καὶ ζώσῃ φωνῇ καυχᾶται ἀπροκαλύπτως ὅτι διατελεῖ εἰς *λίαν* στενάς σχέσεις καὶ εἰς τακτικὴν ἀλληλογραφίαν μετὰ προσώπων περιστοιχιζόντων τὸν Βασιλέα τῶν Ἑλλήνων καὶ ἀπολαμβανόντων τῶν πιστῶν τῆς αὐτοῦ Μεγαλειότητος, ὅτι δι' αὐτῶν κατορθῶν ὅ,τι θέλει ἐν Ἑλλάδι ὡς ἐκ τῆς ἐπιρροῆς ἣν οἱ ἐν Ἀθήναις φίλοι του ἐξασκουσιν ἔντε τῇ Αὐτῇ καὶ παρὰ τῇ Κυβερνήσει !!

Τοιουτοτρόπως, ὁ κ. Βλαστός κατώρθωσε νὰ νομιζῆται παρὰ τισι τραπεζιτικοῖς κύκλοις ὅτι εἶναι ὁ μόνος ἐν Παρισίοις ὁ γινώσκων, κἀλλιον παντὸς ἄλλου, ὄχι μόνον τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ πράγματα ἐν Ἑλλάδι, ἀλλὰ καὶ τὰς ἀδυναμίας τῶν πολιτικῶν αὐτῆς ἀνδρῶν καθὼς καὶ τὰς σκέψεις τοῦ Βασιλέως.

Ὁ κ. Βλαστός μετ' ὄντως εὐαγγελικῆς ταπεινοπροσύνης διακηρύττει ἐν τούτοις, ἐν τῇ προσφάτως δημοσιευθείσῃ, ἐν τῇ Ἐπιθεωρήσει ἐπιστολῇ του :

» Ὁ κ. Τρικούπης μοὶ περιποιεῖ τὴν τιμὴν νὰ μὲ θεωρῇ αἷτιον τῆς ἀντιστάσεως τῶν ὁμολογιούχων. Εἰθίσται αὐτῷ νὰ δίδῃ παραπλησίας ἐρμηνείας σκοπούσας πάντοτε νὰ μὲ παριστῶσιν ὡς διαδραματίζοντα σπουδαῖον πρόσωπον, ὅπερ δὲν ἔχω, καὶ νὰ μοὶ ἀποδίδωσι σημασίαν οὐδόλως διεγείρουσιν τὴν φιλοδοξίαν μου . . . Μοὶ ἀποδίδει δὲ καταχθονίους σκοπούς καὶ ἐπιρροὴν Ἐξοχότητος ἐπὶ τῶν ἀποφάσεων τῶν ὑπουργείων τῆς Γαλλίας καὶ Γερμανίας.»

Ἄν ντιρρήτως, ὁ κ. Βλαστός οὐδεμίαν ἔσχεν, οὔτε ἔχει, οὔτε θὰ ἔχη ποτὲ ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν ἀποφάσεων τῶν ὑπουργείων

τῆς Γερμανίας. Οὐδεις δὲ οὐδέποτε ἐφαντάσθη νὰ τῷ ἀποδώσῃ τοιαύτην ἐπιρροήν.

Δὲν ἔχει ὁμως οὕτω ὅσον ἀφορᾷ προγενέστερα γαλλικὰ ὑπουργεῖα, πρὸ πάντων κατὰ τὴν θλιβερὰν ἐποχὴν τῶν Παναμαϊκῶν, διότι, ἂν πρέπει νὰ πιστεύσωμεν τὰς ἰδίας αὐτοῦ καυχησιολογίας, ὑπῆρξεν ἐποχὴ καθ' ἣν διεδραμάτισεν ἐν Γαλλίᾳ ἐπιρροὴν Ἐξοχότητος.

Δὲν εἶν' ἄρὰ γε αὐτὸς ὁ ἴδιος Βλαστός ὅστις καταγγεληθεὶς ποτε ὡς ἀποτρέψας τοὺς Γάλλους κεφαλαιούχους ἀπὸ τοῦ νὰ λάβωσι μέρος εἰς τὴν συνομολόγησιν τοῦ μετὰ τοῦ οἴκου Χάμ-προ δανείου, κατὰ τὸ 1893, ἐδημοσίευσεν ἐνυπογράφως τὴν γελοίαν ἐκείνην ἐπιστολήν, ἐν τῷ Gaulois τῆς 23 Φεβρουαρίου 1893, ἐν ᾗ, μεταξὺ ἄλλων ἔλεγε :

»Δὲν δύναμαι νὰ παρέλθω ἄνευ ἀπαντήσεως τὸ ἄρθρον ὑμῶν τῆς 20 Φεβρουαρίου.

»Πρόκειται περὶ ζητήματος ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τὸ ὁποῖον κάλλιστα γινώσκω.

»Ἐγὼ εἶμαι ἐκεῖνος ὅστις εἶχον τὴν τιμὴν νὰ ἐπιθύρω τὴν προσοχὴν τῆς προηγουμένης Κυβερνήσεως ἐπὶ τῶν μηχανορραφῶν τῆς Ἀγγλίας ἐν Ἑλλάδι· δὲν ὑπῆρξα δὲ ποσῶς ξένος εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς ἀποστολῆς τοῦ οικονομικοῦ ἐφόρου κ. Roux ἐπιφορτισθέντος νὰ μελετήσῃ τὰ οικονομικὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ νὰ παρακολουθήσῃ παραλλήλως τὴν ἐνέργειαν τοῦ Ἀγγλοῦ ἀπεσταλμένου.»

Ἄς παραβάλῃ ὁ ἀναγνώστης τὰ τότε γραφέντα ὑπὸ τοῦ κ. Βλαστοῦ μὲ τὴν πρόσφατον αὐτοῦ ἐπιστολήν πρὸς τὴν Ἐπιθεώρησιν καὶ ἄς κρίνῃ περὶ τοῦ συγχρόνου τούτου ἠθοποιοῦ τῶν χρηματιστικῶν παρασκηνίων.

Ἵστερον ἀπὸ τὰ προειρηθέντα, δὲν πρέπει νὰ φαίνεται ποσῶς παράδοξον εἶναι, κατὰ τὴν ἐξέλιξιν τοῦ οικονομικοῦ ὑμῶν ζητήματος, καὶ Ἀγγλοὶ καὶ Γερμανοὶ διακεκριμένοι Τραπεζί-

ται, ὅλως ἀπνησχολημένοι εἰς τὴν διαχείρισιν ὑποθέσεων καὶ συμφερόντων πολλῶ σοβαρωτέρων καὶ μεγαλειτέρων τῶν τοῦ ἑλληνικοῦ ζητήματος ἔδωσαν, καλῇ τῇ πίστει, ἀκρόασιν εἰς τὰς μεγαλαυχίας τοῦ Comptoir National, διαβεβαιοῦντος ὅτι ἡ διοίκησις αὐτοῦ μεγίστην ἐξασκεῖ ἐν Ἑλλάδι ἐπιρροὴν ἐν τῷ κυβερνητικῷ κύκλῳ.

Λίαν φυσικὸν ἦτο κατὰ συνέπειαν ν' ἀνατεθῇ, σιωπηλῶς οὕτως εἰπεῖν, ἡ διεύθυνσις τῶν μετὰ τῆς Ἑλλάδος διαπραγματεύσεων εἰς τὴν εἰδικότητα τῆς διοικήσεως τοῦ Comptoir National.

Μὴ φανταζώμεθα ὅτι ὁ Σὶρ Τσὼν Λούββοκ, οἱ κ. κ. Χάμ-προ, Κάσελ, Βλαῖχορόδερ καὶ τόσοι ἄλλοι μεγάλοι Τραπεζίται ἀσχολῶνται ἰδιαζόντως περὶ τῶν ἑλληνικῶν πραγμάτων ἢ ὅτι ἐπιδιώκωσι μετὰ τοσαύτης ζήσεως κερδοσκοπικὰς ἐπιχειρήσεις ἢ ἄλλα ἰδιαίτερα συμφέροντα ἐν Ἑλλάδι. Ἡ ἀνάμιξις των εἰς ἑλληνικὰ δάνεια ὑπῆρξε δι' αὐτοὺς ἀνέκαθεν πάρεργον. Ἐσμὲν δὲ βέβαιοι ὅτι τὸ ὅ,τι ἐλπίζουσι νὰ κερδίσωσιν ἐν Ἑλλάδι, ὅλοι ὁμοῦ, ἐντὸς ἐνὸς ἔτους, ἕκαστος αὐτῶν συχνὰ τὸ κερδίζει, ἀσφαλέστερον, ἐν τῷ εὐρεῖ κύκλῳ τῶν συνήθων αὐτοῦ ἐργασιῶν ἐντὸς ἐνὸς ἴσως μηνὸς ἢ καὶ ὀλιγώτερον,

Ἐκεῖνοι λοιπὸν οἱ ὅποιοι πρὸ πάντων ἀσχολοῦνται περὶ τῶν ἑλληνικῶν πραγμάτων καὶ ἐκμεταλλεύονται τὰς δυσχερείας τοῦ τόπου, ἀφ' ἐνὸς, καὶ τὰ συμφέροντα, ἀφ' ἑτέρου, τῶν ἐν Εὐρώπῃ ἀπλοικῶν κατόχων ἑλληνικῶν χρεωγράφων, ἐξ ὧν πλεῖστοι ἴσως καὶ ἀγνοοῦσι ποῦ εὐρίσκεται ἀκριβῶς τὸ ἑλληνικὸν βασιλεῖον, εἶναι ἐκεῖνοι οἵτινες, διδαχθέντες ἐν τῇ μεγάλῃ σχολῇ τοῦ Χαβιαροχάνου τὴν τέχνην τοῦ ληστεύειν τὰς Κυβερνήσεις καὶ ἀπογυμνεῖν τοὺς φορολογουμένους, ἐπεκάθησεν ἀπὸ τῶν 1874-1876 ὡς ἄλλος Ἐφιάλτης, ἐπὶ τοῦ στήθους τοῦ δυστήνου ἐργατικοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ καὶ, ὑπὸ τὸ πρόσχημα ψευδοῦς πατριωτισμοῦ, ἔφεραν τὴν Ἑλλάδα, τὴν κοιτίδα τῶν συγγενῶν των, εἰς τὴν ἀξιοθρήνητον καὶ οἰκτρὰν κατάστασιν

εις τὴν τὴν εὐρίσκομεν σήμερον!! Αὐτοὶ εἶναι οἱ δῆθεν Σω-
τῆρες καὶ Ἄναμορφοταὶ τῆς συγχρόνου Ἑλλάδος ἢ μάλλον
οἱ χρηματιστικοὶ αὐτοὶ Μολόχ, εἰς τὰς ἀνοικτὰς ἐκ στοργῆς
ἀγκάλας τῶν ὁποίων ἐρρίφθησαν τόσον εὐπίστως αἱ ἀνέκαθεν
ἐλληνικαὶ Κυβερνήσεις, ἀφοῦ πρῶτον ἐκάλυψαν τὰ στήθη των
μὲ τὰ μεγαλῆτερα παράτημα τοῦ Κράτους!

Διατί ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις, ἣτις βεβαίως ἐγνώριζε μέγα
μέρος τῶν γνωστῶν ἐκείνων σκευωριῶν, δὲν ἀπεφάσισε θαρρα-
λέως καὶ μετὰ παρρησίας νὰ ἀποσπάσῃ, καὶ διὰ τοῦ τύπου
καὶ διὰ τῆς διπλωματικῆς ὁδοῦ, τὴν προσωπίδα τῶν μιξογε-
νῶν αὐτῶν χρηματιστῶν κερδοσκοπῶν, οἵτινες τόσον ἐπιτηδείως
παραιοφύρουσι παντοῦ καὶ εἰς αὐτὰς ἔτι τὰς Λύλας καὶ τὰ
ὑπουργεῖα, ὅπως ἀναισχύντως ἐκμεταλλευθῶσι καὶ δανειστὰς
καὶ δανειζομένας Κυβερνήσεις.

Διατί νὰ μὴ διαφωτισθῶσιν ἰγκαίρως, μεθ' ὅλου τοῦ κύ-
ρους ὅπερ φέρουσιν αἱ ἐπίσημοι, ἔστω καὶ ἡμιεπίτημοι, πλη-
ροφορίαι μίας Ἀρχῆς, αἱ τε ξέναὶ ἐνδιαφερόμεναι Κυβερνήσεις
καὶ τὸ κοινὸν ἐν γένει περὶ τῶν ἀληθῶν αἰτιῶν τῶν προκαλε-
σάντων τὴν ρῆξιν τῶν διαπραγματεύσεων, πρὸ τῆς 10 Δεκεμ-
βρίου καὶ τελευταίως κατὰ τὸν παρελθόντα Ἰούλιον;

Διατί νὰ μὴ ζητηθῇ ἡμιεπισήμως καὶ φιλικῶς ἀπὸ τῶν ξέ-
νων κυβερνήσεων ἢ σύστασις κοιμητῶν ἀντιπροσωπευόντων
ἀληθεῖς καὶ πραγματικοὺς ὁμολογιούχους, κατέχοντας χρεώ-
γραφα ἑλληνικὰ πρὸ τοῦ νόμου τῆς πτωχεύσεως καὶ κατατε-
θημένα ἐν ὠρισμέναις Τραπεζίαις, ὅπως ἀποκτήσωσι δικαίωμα
ψήφου ἐν τῇ συνελεύσει τῶν οὕτω κατηρτισμένων Κομιτάτων;

Ὅμιλῶ περὶ κατόχων ἑλληνικῶν χρεωγράφων πρὸ τῆς 10
Δεκεμβρίου διότι αὐτοὶ εἶναι τὰ θύματα τῆς οἰκονομικῆς ἀτυ-
χίας τῆς καταλαβούσης τὴν Ἑλλάδα. Ἐνῶ οἱ ἀγοράσαντες
τοιαῦτα μετὰ τὴν ἐπίσημον κήρυξιν τῆς πτωχεύσεως καὶ ἀπο-
κτήσαντες, κατὰ συνέπειαν, αὐτὰ ἀντὶ πινακίου φακῆς, αὐτοὶ
δὲν εἶναι τὰ θύματα. Αὐτοὶ εἶναι οἱ προσπαθοῦντες ἐκ τοῦ θύ-

ματός των, τῆς Ἑλλάδος, ν' ἀπορροφήσωσι καὶ τὴν τελευταίαν ἰκμάδα καὶ τὴν τελευταίαν ρανίδα τοῦ αἵματός της. Αὐτοὶ κάτοχοι γενόμενοι τῶν ἐλληνικῶν χρεωγράφων εἰς τὴν τιμὴν τῶν 28 καὶ 30, αὐτοὶ ἀπολαμβάνουσι σήμερον τόκον πλεον τῶν 5 0/0, ἐνῶ οἱ πρὸ τῆς 10 Δεκεμβρίου ὁμολογιούχοι ἔχουσι μόλις 1 1/2 — 200 ! Πλὴν τούτου, μόλις ἐπέλθη διακανόνισις τοῦ δημοσίου χρέους πρὸς σχετικὴν βελτίωσιν τῆς τύχης τῶν τελευταίων τούτων, τῶν ἀληθῶν θυμάτων, οἱ πρῶτοι θὰ ἐπι καρποθῶσιν ἀμύθητα κέρδη ἔνεκα τοῦ ὑψωμοῦ, ὅστις, φυσικὰ, θὰ ἐπέλθη μετὰ τὸν προκείμενον συμβιβασμόν. Καὶ ὁμως αὐτοὶ εἶναι ἐκεῖνοι οἵτινες προπηλακίζουσι ἀνέκαθεν τὴν τε κυβέρνησιν καὶ τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος, αὐτοὶ εἶναι οἱ ἐξεγείροντες καὶ οἱ ἐξερεθίζοντες διὰ τῶν Πρακτόρων τῶν μεγάλῃ μερίδι τοῦ εὐρωπαϊκοῦ τύπου ἐναντίον τῆς Ἑλλάδος, ὅπως πάλιν αὐριον δὲν θὰ διστάσωσι νὰ πλέξωσιν ἐν ταῖς ἐξυπηρετούσαις τὰ συμφέροντα αὐτῶν ἐφημερίσι, διθυράμβους ὑπὲρ αὐτῆς, ἂν μία οἰαδῆποτε ἐλληνικὴ Κυβέρνησις τοῖς παρεχῶρει τὴν οικονομικὴν διαχείρησιν τοῦ τόπου καὶ τοῖς ἐξεχώρει τὸ προνόμιον τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς ! Οἱ ἐκμεταλλεῦται ἄρα οὗτοι δὲν εἶναι δίκαιον, δὲν εἶναι πρέπον, δὲν εἶναι ἠθικόν νὰ κέκτηνται ψῆφον περὶ τῆς τύχης τοῦ θύματός των.

Μόνον μὲ τοιαῦτα κομιτάτα, ἀντιπροσωπεύοντα τοὺς ἀδικηθέντας ἢ μᾶλλον, τοὺς ζημιουθέντας ὁμολογιούχους δύναται μία Κυβέρνησις νὰ προσέλθῃ εἰς διαπραγματεύσεις ἀποτελεσματικὰς καὶ σκοπίμους, ἂν τοιαῦται διαπραγματεύσεις εἶναι ἀναπόδραστοι πρὸς διακανονισμόν τοῦ δημοσίου χρέους.

Ἄλλ' εἰς τοιαύτας ἀποκαλύψεις καὶ διευκρίνισιν τῆς ἀληθοῦς καταστάσεως τῶν πραγμάτων δὲν προέβη ἐγκαίρως ἡ Κυβέρνησις. Ἄν οὕτω ἐπολιτεύετο ὁ κ. Τρικούπης, φρονῶ ὅτι δὲν θὰ ὑπεῖχε νῦν καὶ αὐτὸς τὰς συνεπείας τῆς παραλείψεως ταύτης, καὶ ἡ κατάστασις τῶν πραγμάτων θὰ ἦτο σήμερον λίαν διάφορος, καὶ ἡ θέσις τῆς Ἑλλάδος ἡ πολιτικὴ καὶ οικονομικὴ ἀσυχ-

κρίτως καλλιτέρα. Πάντως δὲ δὲν θὰ καθίσταντο κρισιμώτεραι αἱ παροῦσαι περιστάσεις δι' ἀλλαγῆς ὑπουργείου, οὐδὲ ἀκαίρως λίαν θὰ περιήρχετο ἡ χώρα εἰς τὴν σιδηρὰν πλέον ἀνάγκην τοῦ ἐκλονικοῦ ἀγῶνος, ὅστις ἔπρεπε νὰ εὕρῃ συντετελεσμένην τὴν λύσιν τοῦ οἰκονομικοῦ ζητήματος, ὅπερ τόγῃ νῦν ἔχον εἶναι ὁ οὐσιωδέστερος σκοπὸς τῆς ἐθνικῆς ἐνεργείας.

ΙΕ΄.

Γνώμη περὶ τοῦ τρόπου τῆς διαρρυθμίσεως τοῦ Δημοσίου Χρέους.

Εἶπον καὶ ἄλλοτε ὅτι τὸν κ. Ὀρνσταίν ἐγνώρισα καὶ ἐξετίμησα ὡς ἄνθρωπον ἀγαθότατον, εἰλικρινῆ καὶ εὐθῆ.

Δὲν ἀπέδιδον λοιπὸν εἰς ἄλλο τὴν, μετὰ τὴν ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Παρισίους ἐπάνοδον του, μετὰστασιν καὶ προσχώρησιν εἰς τὰς ιδέας τοῦ κ. Βλαστοῦ εἰμὴ εἰς τὸ εὐκολόπιστον καὶ καλοκάγαθον τοῦ χαρακτήρος αὐτοῦ μὴ διαβλέποντος οὐδαμοῦ ὑστεροβουλίαν.

Ἡ σχολιὰ ὅμως ὁδὸς εἰς ἣν περιέπεσεν, ἀναδεχθεὶς νὰ ἐξυπηρετήσῃ κατὰ γράμμα τὰ σχέδια καὶ τὰς ιδέας τοῦ κ. Βλαστοῦ, ἅς πρὸ ὀλίγου ἔτι κατέκρινε καὶ εἰρωνεύετο ὁ ἴδιος, πρὸ τῆς ἐξ Ἀθηνῶν ἀναχωρήσεως του, μοὶ ἐφαίνετο λίαν ἐπικίνδυνος. Διὰ τοῦτο προσεπάθησα νὰ τὸν ἀποτρέψω ὑποδεικνύων ἐπὶ ποίων βάσεων, κατ' ἐμὴν τοῦλάχιστον ἀντίληψιν, μοὶ ἐφαίνετο ἱφικτὸς εὐλογος συμβιβασμὸς, δυνάμενος νὰ γενῆ ἀποδεκτὸς ἐν Ἑλλάδι.

Τὰς σκέψεις μου ταύτας διτύπωσα ἐν ἐπιστολῇ μου πρὸς

αὐτὸν ὑπὸ ἡμερομηνίαν 26 Ἀπριλίου 1894, καὶ ἐν ἑτέρα συμπληρωματικῇ ὑπὸ ἡμερομηνίαν 1]13 Μαΐου. Τὴν τελευταίαν ταύτην ἐπιστολὴν, συνωδευμένην καὶ μὲ ἄλλα σχετικὰ ἔγγραφα, ἀπέστειλα μάλιστα πρὸς αὐτὸν οὐχὶ ταχυδρομικῶς ἀλλὰ διὰ τοῦ ἀναχωρήσαντος τότε ἐντεῦθεν ἰδιαιτέρου γραμματέως του, ὃν ἐπεφόρτισα καὶ ζώσῃ φωνῇ νὰ καταστήσῃ καταληπτὸν τῷ προΐσταμένῳ του τὸ ἀδύνατον τῆς ἀποδοχῆς ἐκ μέρους οἰασδῆποτε Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως σχεδίων τοιούτων, οἷα τὰ προβαλλόμενα ὑπὸ τῶν ἐν Παρισίοις χρηματιστῶν.

»Μοὶ φαίνεται, ἔγραφον, ὅτι ἡ βῆσις ἐπὶ τῆς ὁποίας διαπραγματεύονται τὰ κομιτάτα μετὰ τῆς Κυβερνήσεως εἶναι τοιαύτη, ὥστε προκαλεῖ τὸν κίνδυνον τῆς διαιωνίσεως τοῦ ζητήματος.»

Ἐν συνόψει, προσέθετον τὰ ἐξῆς : «Καὶ ἐνταῦθα ὑπάρχουσι χρηματισταὶ ἐνδιαφερόμενοι, ἕκαστος τῶν ὁποίων προβάλλει ἴδιον σχέδιον, σχέδιον ὅμως μονομερές σύμφωνον μόνον πρὸς τὰ ἴδια συμφέροντα αὐτῶν. Ὀλίγοι δυστυχῶς σκέπτονται περὶ ἐξευρέσεως μέτρων ἐπιτηδείων πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ἀνορθώσεως τῶν οἰκονομικῶν τῆς χώρας καὶ πρὸς βελτίωσιν τῶν ἐλληνικῶν χρεωγράφων.»

»Ὁ κ. Χ..., π. χ., ἐγκυμονεῖ σχέδιον συμβιβασμοῦ προσφυοῦς πρὸς τὰ ἴδια συμφέροντα. Ὁ σκοπὸς τοῦ σχεδίου αὐτοῦ δὲν εἶναι ὁ διακανονισμὸς καὶ ἡ ὀριστικὴ λύσις τοῦ ζητήματος, διότι τὸ ὀριστικὸν τῆς λύσεως ἀντίκειται πρὸς τὰ συμφέροντά του τὰ διαρκῆ. Σκοπὸς τοῦ σχεδίου τούτου εἶναι ἡ πρόκλησις ἐφημέρου τινὸς βελτιώσεως τῆς ἐπισυναλλαγῆς ἐπὶ 2 ἢ 3 ἔτη, ἐπαρκοῦς πρὸς ἐξασφάλισιν αὐτῷ καὶ τοῖς συνεταίροις του τὴν κάρπωσιν σπουδαίων κερδῶν. Ἄν δὲ μετὰ ταῦτα ἡ κατάστασις ἐπιδεινωθῇ ἐκ νέου, ὁ κ. Χ..., πρὸς δικαιολογίαν τῆς προσωρινότητος τοῦ σχεδίου του, ἔχει εὐκόλον τὴν ἀπάντησιν, κυνικήν μὲν, ἀλλ' εὐκρινῆ καὶ πολλὰ ὑπονοοῦσαν, λέγει δηλαδὴ ἀσυστόλως εἰς τοὺς φίλους του : *ἐπειτα πάλιν βλέπομεν, ἀεδῶ*

είμεθα πάλιν, ἵνα εὐρωμεν νέον συνδυασμὸν διὰ τὴν περαιτέρω βελτίωσιν..»

Περαινῶν τὴν ἀνωτέρω ἐπιστολὴν μου ἔθετον ὡς ἑξῆς τὸ ζήτημα :

« Ἡ πρόσκαιρος λύσις τοῦ ζητήματος εἶναι ὁ ἡμέτερος σκοπός ; Ὑπὸ παρομοίων ἰδεῶν ὀφείλουσι νὰ ἐμπορῶνται οἱ ἐν Παρισίοις ; Τοιαύτας σκέψεις ἐπιτρέπεται ἡμῖν νὰ συμμερισθῶμεν καὶ προσωπικὰ συμφέροντα νὰ ἐξυπηρετήσωμεν ; Δὲν φρονῶ τοιοῦτόν τι. Ἐπ' ἐναντίας, φρονῶ ὅτι ἐπιβάλλεται ἡμῖν, λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν ὅ,τι χρήσιμον καὶ πρακτικὸν δυνατὸν νὰ περιέχῃ ἕκαστον τῶν προβαλλομένων σχεδίων, νὰ υποδείξωμεν τὰς βάσεις γενικωτέρου καὶ ὀριστικοῦ σχεδίου, ἐν συνδυασμῷ τοῦ κοινοῦ συμφέροντος τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὸ τῶν κατόχων τῶν ἑλληνικῶν χρεωγράφων».

« Κατ' ἐμὴν λοιπὸν γνώμην ἰδοὺ ὑπὸ ποίους γενικοὺς ὅρους δύναται νὰ ἐξασφαλισθῇ ἡ ἐπιτυχὴς λύσις :

1 — Νὰ συστηθῇ εἰδικὴ ὑπηρεσία τοῦ Δημοσίου Χρέους ὑπὸ τὴν διοίκησιν Συμβουλίου ἀποτελουμένου ὑπὸ τῶν ἀνωτέρων λειτουργῶν τοῦ Κράτους καὶ προεδρευομένου ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν οἰκονομικῶν. Μέλη τοῦ Συμβουλίου νὰ εἶναι : Ὁ πρόεδρος τοῦ Ἀρείου Πάγου, ὁ πρόεδρος τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου, οἱ διοικηταὶ τῆς Ἐθνικῆς καὶ τῶν δύο ἄλλων προνομιοῦχων Τραπεζῶν, ὁ διευθυντὴς τοῦ Λογιστηρίου, εἰς ἀνώτερος ὑπάλληλος τοῦ ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν κ. τ. λ.

2— Ἡ γενικὴ διεύθυνσις τῆς ὑπηρεσίας ν' ἀνατεθῇ εἰς ἑμπειρον διακεκριμένον καὶ εἰδικὸν ἄνδρα ἔχοντα μόνιμον ὑπηρεσίαν τοῦλάχιστον ἐπὶ πενταετίαν.

3— Ὁ τόκος νὰ ὀρισθῇ εἰς τὸ 50 0/0 τοῦ ἀρχικοῦ τόκου, ἀλλὰ εἰς χαρτονόμισμα, δηλ. τὸ ὀλικὸν ποσὸν τῆς ὑπηρεσίας τῶν ἑξωτερικῶν δανείων νὰ μὴ δύναται νὰ ὑπερβῇ, ἐν οὐδεμίᾳ περιπτώσει, τὰς 12,500,000 δραχμάς, ἀφιεμένης εἰς

ὄφελος τῶν ὁμολογιούχων πάσης διαφορᾶς προελευσομένης ἐν τῷ μέλλοντι ἐκ βελτιώσεως τοῦ συναλλάγματος.

Κατὰ τὰ πρῶτα ὅμως τρία ἔτη οἱ κρτοχοὶ νὰ μὴ λαμβάνωσι πλέον τοῦ 1 0/0 εἰς χρυσὸν οἰαδήποτε καὶ ἂν εἶναι ἡ τιμὴ τοῦ συναλλάγματος, πᾶσα δὲ προκύπτουσα κατ' ἔτος οἰκονομία ἐκ Τραπεζογραμμάτων, μεταξύ τῶν 12,500,000 δραχμῶν καὶ τῆς ἀπαιτηθησομένης ποσότητος αὐτῶν διὰ τὴν ἀγορὰν χρυσοῦ πρὸς πληρωμὴν τοῦ 1 0/0 τόκου, νὰ καταστρέφηται ἐκ τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας. Τοῦτο δὲ ὅπως, σὺν τοῖς ἄλλοις μέτροις τοῖς ληφθησομένοις ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως, ἐξασφαλισθῆ ἢ ταχεῖα ἄρσις τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας καὶ ἡ βελτιώσις τοῦ συναλλάγματος.

Διὰ τοῦ τρόπου τούτου καὶ διὰ τῶν γενικῶν μέτρων ἅτινα ὑποδεικνύονται κατωτέρω, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς προσόδου τοῦ καπνοῦ καὶ σιγαροχάρτου, μοὶ φαίνεται ὅτι, ἐντὸς πενταετίας, εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξασφχλισθῆ: α) ἡ ἐντελής ἄρσις τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας, β) ἡ ἀπόδοσις εἰς τὰς Τραπεζὰς τῶν ὀφειλομένων εἰς χρυσὸν 16,800,000 φράγκων καὶ γ) ἡ ἐξόφλησις τῶν προσωρινῶν δανειῶν, διὰ συνδυασμοῦ τοῦ ὁποῦ παραλείπω τὴν ἀνάπτυξιν ἐνταῦθα. Ἄρκει νὰ προσθέσω ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις δὲν θὰ εἶχεν ἀνάγκην νὰ καταφύγῃ πρὸς τοῦτο εἰς νέον ἐξωτερικὸν δάνειον. Τοιοῦτοτρόπως, ἀπὸ τοῦ τετάρτου ἔτους, ὅτε τὰ 12,500,000 δραχμῶν θὰ ἀνῆκον ἐξολοκλήρου εἰς τοὺς ὁμολογιούχους τὸ συνάλλαγμα θὰ εἶναι βελτιωμένον εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε οὗτοι θὰ ἀπελάμβανον περὶ τὰ 40 0/0 τῶν ἀρχικῶν τόκων εἰς χρυσόν. Ἐννοεῖται ὅτι ἡ πληρωμὴ τῶν τόκων εἰς τὸ ἐξωτερικὸν θὰ γίνηται πάντοτε εἰς χρυσόν, τῆς μετατροπῆς τῶν 12,500,000 δραχμῶν ἐνεργουμένης διὰ τῆς ὑπηρεσίας τοῦ Δημοσίου Χρέους.

4—Νὰ δοθοῦν ὡς ὑπέγγυοι φόροι διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Δημοσίου Χρέους, αἱ καθαραι πρόσοδοι τοῦ Χαρτοσήμου, τοῦ Ἄλατος, τῶν Πυρρείων, τοῦ Πετρελαίου καὶ τῶν Χαρτοπα-

γνίων. Ἡ δὲ πρόσδοδος τοῦ Καπνοῦ καὶ σιγαροχάρτου νὰ ὀρισθῆῃ εἰδικῶς ὑπὲρ τῶν ληφθησομένων μέτων πρὸς ἀπόδοσιν τῶν εἰς χρυσὸν ὀφειλῶν εἰς τὰς Τραπεζὰς καὶ πρὸς βαθμιαίαν ἄρσιν τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας. (1)

5—Αἱ εἰσπράξεις τῶν ἐν λόγῳ προσόδων νὰ κατατίθηνται ἐν Ἀθήναις εἰς Τράπεζαν.

6—Νὰ καταργηθῆῃ πᾶσα ὑποχρεωτικὴ ἀπόσβεσις τοῦ Δημοσίου Χρέους, ὀριζομένου ἀπλῶς ὡς χρεωλυσίῳ ποσοῦ μὴ ὑπερβαίνοντος τὰς 500,000 δραχμῶν κατ' ἔτος. Πᾶσα δὲ περετέρω ἀπόσβεσις νὰ γίνηται μόνον ὅπᾳκις θὰ προκύπτουν πλεονέσματα τῶν ὑπεγγύων προσόδων καὶ ἐκ τούτων μόνον μέρος, ἦτοι 50 0/0, νὰ διατίθηνται πρὸς τὸν σκοπὸν τούτον, τὸ δὲ ὑπόλοιπον νὰ ἀποδίδηται εἰς τὸν τακτικὸν προϋπολογισμὸν τοῦ Κράτους.

7—Ἡ ἀπόσβεσις νὰ γίνηται διὰ κληρώσεων εἰς τὰ 70 0/0 τῆς ὀνομαστικῆς ἀξίας τῶν ἐν κυκλοφορίᾳ τίτλων.

8—Ἡ Κυβέρνησις νὰ ἐπιφυλάττηται τὸ δικαίωμα τῆς ἀναθεωρήσεως καὶ τροποποιήσεως τῶν ὑπεγγύων φόρων, ἐπὶ τῷ ὄρῳ ν' ἀναπληρώσῃ τῆν ἐκ τῶν εἰσπράξεων τυχόν προελευσομένην ἐλάττωσιν, λαμβανομένης ὡς βάσεως τοῦ μέσου ὄρου τῆς τελευταίας τριετοῦς χρήσεως.

Τοιαῦται ἦσαν αἱ ἰδέαι ἃς ὑπέβαλα τότε τῷ κ. Ὀρνστάιν ὡς βᾶσιν δυνατοῦ συμβιβασμοῦ. Ἐννοεῖται ὅτι δὲν μεταδίδω ἐνταῦθα εἰμὴ τὰς γενικὰς ἀρχὰς, παραλείπων χάριν συντομίας, τὰς λεπτομερείας καὶ τὰς σχετικὰς ἀναπτύξεις ἐπὶ ἐκάστου κεφαλαίου τοῦ σχεδίου τούτου, ὑπὸ τὴν ἔποψιν τοῦ συμφέροντος τοῦ Κράτους, τῶν ὁμολογιούχων καὶ τῶν ἐνδιαφερομένων Τραπεζῶν.

(1) Τὸν τρόπον τούτον τῆς διαθέσεως τῶν ὑπεγγύων προσόδων ἀπεδέχθησαν ἀνολούθως καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν Κομιτάτων, διὰ τοῦ Πρωτοκόλου Ζ' τῆς 3 Ἰουλίου (ν. ἔ.)

Ταυτοχρόνως μὲ τὴν ἀποστολὴν πρὸς τὸν κ. Ὀρνστάϊν τῶν ἐν λόγῳ ἐπιστολῶν ἐσκέφθην ὅτι δὲν θὰ ἦτο ἄσκοπον νὰ ὑποβάλω καὶ πρὸς τὸν κ. πρωθυπουργὸν τὰς ἐπὶ τοῦ προκειμένου σκέψεις, συνοδεύσας αὐτὰς καὶ ὑπὸ τῶν ἐξῆς παρατηρήσεων, ἐπιδοθεισῶν τῷ κ. Τρικούπη τὴν 5 Μαΐου

Ἑπόμνημα πρὸς τὸν κ. Τρικούπην

Τὸ Κράτος, ἔγραφον, εἶναι ἠθικῶς δεσμευμένον ἀπέναντι τῶν δανειστῶν του, καίτοι οὐδεμίᾳ ἀρχῇ δύναται νὰ τῷ ἐπιβάλῃ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ὑποχρεώσεων του.

« Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις περιῆλθε σήμερον εἰς τὴν ἀπόλυτον ἀνάγκην νὰ περιορίσῃ τὰς ὑποχρεώσεις της εἰς ὃ ἀκριβῶς ὄριον τῇ ἐπιτρέπουσιν αἱ δυνάμεις αὐτῆς.

» Εἶναι ἄρα γε ἀνάγκη νὰ προσπαθήσῃ τις νὰ καταπείσῃ τοὺς πιστωτὰς της καὶ τὴν κοινὴν γνώμην ἐν Εὐρώπῃ περὶ τῆς καλῆς αὐτῆς πίστεως, ἀφοῦ, ἀνεξαρτήτως παντὸς ἄλλου λόγου, αὐτὸ τὸ συμφέρον τῆς δημοσίας πίστεως τοῦ Κράτους καὶ τοῦ ἑλληνισμοῦ ὀλοκλήρου αὐστηρῶς ἐπιβάλλει ταύτην εἰς τὸν τόπον ;

» Ἡ ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ὀφείλει ἀναμφιβόλως νὰ ὑποδεχθῇ φιλοφρονέστατα τοὺς ἀπεσταλμένους τῶν ὁμολογιούχων καὶ νὰ παράσῃ εἰς αὐτοὺς πάντα τὰς δυνατὰς πληροφορίας ὅπως τοὺς διαφωτίσῃ ἀκριβῶς περὶ τῶν ἀληθῶν δυνάμεων τοῦ τόπου. Δὲν ἔπεται ὁμως ἐκ τούτου ὅτι εἶναι καὶ ὑποχρεωμένη κατ' ἀντιμωλίαν, οὕτως εἰπεῖν, νὰ συζητήσῃ μετ' αὐτῶν τοὺς ὄρους τοῦ συμβιβασμοῦ.

» Ἡ παραδοχὴ τοιαύτης ἀρχῆς θὰ ἔδιδε τόπον εἰς πλείστα ἄτοπα καὶ ἀντιρρήσεις :

1. Τὸ τοιοῦτον θὰ ἔθιγε τὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ Κράτους.
2. Ἡ ἀντιπολίτευσις δικαίως θὰ ἐμέμφετο τὴν Κυβέρνησιν ἐπὶ τῇ παραχωρήσει ταύτῃ, καθόσον, ἐκτὸς τῆς Τουρκίας, οὐ-

δεμία ἄλλη Κυβέρνησις συνεζήτησε κατ' ἀντιμωλίαν μετὰ τῶν πιστωτῶν τῆς τὰ τῆς ἀναγκαστικῆς μεταβολῆς τῶν ὄρων τῶν δανείων τῆς ἢ τὰ τῆς περικοπῆς τῶν τόκων αὐτῶν.

3. Τὰ κομιτάτα Βερολίνου, Λονδίνου καὶ Παρισίων κατέχουσι καὶ ἀντιπροσωπεύουσι σχετικῶς ελάχιστα ποσὰ τοῦ ὅλου ἐξωτερικοῦ χρέους τῆς Ἑλλάδος.

» Προσθετόν ὅτι ἡ κατ' ἀντιμωλίαν συζήτησις θὰ παρουσίαζε καὶ τοῦτο τὸ λίαν δυσάρεστον ἄτοπον, ὅτι θὰ διαιώνιζεν ἐπ' ἀόριστον τὰς διαπραγματεύσεις καὶ συνεπῶς θ' ἀνέβαλε τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος.

» Ἐν τούτοις εἶναι καιρὸς νὰ τεθῆ τέρμα εἰς κατάστασιν, ἣτις παρατεινομένη καθίσταται ἐπικίνδυνος διὰ τὸ Κράτος, καταστρεπτικὴ διὰ τοὺς ιδιώτας, ἐπιζήμιος διὰ τοὺς πιστωτάς.

» Ἐξ ἄλλου, τίνα εἰσὶ τὰ πλεονεκτήματα διαπραγματεύσεων πρὸς ἀντιπροσώπους μειονοχηφίας :

» Ἄν οὗτοι φρονῶσιν ὅτι ἡ Ἑλλάς εἶναι κακῆς πίστεως εἰζεύρουσι κάλλιστα ὅτι μόνη ἔνοπλος δύναμις δύναται νὰ ἐπιβάλλῃ εἰς Κράτος τὴν ἐκπλήρωσιν μιᾶς οἰκισθῆποτε ὑποχρέωσης, ἄλλως δὲ εὐχὴ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ὄρων τοῦ συνομολογηθέντος συμβιβασμοῦ θὰ κατεφαίνετο ἡ κακὴ αὐτοῦ πίστις.

» Ὁ μόνος τρόπος ἵνα πεισθῶσιν οἱ ξένοι ὁμολογιούχοι καὶ ἡ Εὐρώπη περὶ τῶν ἀγαθῶν προθέσεων τῆς ἐλληνικῆς κυβερνήσεως, εἶνε ἡ παροχὴ ἐλπίδος περὶ βελτιώσεως ἐν τῷ μελλοντι τῆς τύχης τῶν ὁμολογιούχων, διὰ τῆς δημιουργίας τοιαύτης ἀλληλεγγύης μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῆς χώρας, ὥστε καὶ αὐτοὶ νὰ ἐνδιαφέρονται περὶ τῆς οἰκονομικῆς ἀνορθώσεως καὶ τῆς εὐημερίας αὐτῆς.

» Μόνον ἐπὶ τῷ ὄρω τούτῳ θὰ ἤρκαυντο ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰς ελάχιστον τὸν τόκον, ἰδίως ἂν ἡ τακτικὴ αὐτοῦ πληρωμὴ ἐξησφαλιζέτο διὰ τῶν ἀναγκαιῶν ἐγγυήσεων καὶ ἐξέλειπε τοῦ λοιποῦ πᾶς κίνδυνος δευτέρως χρωκοπίας.

» Ἡ διαφορὰ τοῦ συναλλάγματος, ἣτις εἶνε ἡ κυριωτέρα αἰτία τοῦ ἀνισοζυγίου τοῦ προὔπολογισμοῦ, ἐπιβάλλει ἀναντιρρήτως τὴν ἀνάγκην τῆς ταχείας λήψεως μέτρων ἐγγυωμένων τὴν ἀποκατάστασιν ὑγιοῦς νομισματικῆς κυκλοφορίας.

» Ἀλλὰ τὸ πάθημα τῆς τελευταίας οἰκονομικῆς πολιτικῆς τῆς Ἑλλάδος δέον νὰ καταστήσῃ ἐν τῷ μέλλοντι προσεκτικούς τοὺς ἀρμοδίους, προκειμένου περὶ προτάσεων δυναμένων νὰ προσθέσωσι νέα βόρῃ εἰς τὸ δημόσιον χρέος, πρὸ πάντων δὲ νὰ **αὐξήσωσι τὰς εἰς χρυσὸν ὑποχρεώσεις** τοῦ Κράτους.

» Ἡ Κυβέρνησις μόνη εἶνε εἰς θέσιν νὰ προτείνῃ, ἐν ἀνάγκῃ δὲ καὶ ἐπιβάλλῃ λύσιν ἔντιμον, συστηματικὴν, πρακτικὴν, ἐξασφαλίζουσαν τὸ μέλλον.

» Πρὸ πάντων ὁμως ἐπιβάλλεται ὑπὸ τῶν περιστάσεων νὰ ὀρισθῶσι πόροι εἰδικῶς ἀφιερωμένοι εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ δημοσίου χρέους καὶ ἐντελῶς ἄσχετοι πρὸς τὰς λοιπὰς προσόδους τοῦ Κράτους· πρὸς τοῦτο δὲ πρέπει νὰ συστυθῇ εἰδικὴ ὑπηρεσία τοῦ δημοσίου χρέους, ὑπὸ τὸν ἔλεγχον βεβαίως διατελοῦσα τοῦ ἐλληνικοῦ κοινοβουλίου, ἀλλ' ἀνεξάρτητος ἀπὸ τῆς λοιπῆς οἰκονομικῆς διαχειρίσεως καὶ τῶν κομματικῶν ἐπιρροῶν.

» Ἐν σύννοψι, δέον νὰ προσενεχθῇ εἰς τοὺς ὁμολογιούχους τόκος, μικρὸς κατ' ἀρχὰς, μάλιστα ὅσον τὸν δυνατὸν ἡλιττωμένος, ἀλλ' ἀσφαλῆς καὶ ἐπιδεκτικὸς βελτιώσεως, χωρὶς οὔτε τὰ κυριαρχικὰ δικαιώματα τοῦ Κράτους νὰ μειωθῶσιν, οὔτε νὰ *αὐξηθῶσιν αἱ εἰς χρυσὸν ὑποχρεώσεις* του.»

Ταῦτα ἔγραφον δύο μῆνας πρὸ τῆς ἀφίξεως τῶν ἀντιπροσώπων. Ἐκτοτε ὄχι μόνον δὲν μετέβαλον γνώμην—ὅπως μερικοὶ ἀλλάσσουν τοιαύτας μετα τῆς αὐτῆς εὐκολίας μεθ' ἧς καὶ χεῖτων, προβάλλοντες συγχρόνως ὡς μόνον ἐπιχείρημα, κατὰ τὰς συζητήσεις περὶ ζητημάτων κοινοῦ συμφέροντος, τὴν συκοφαντίαν καὶ τὴν ὕβριν, ὅσκις δὲν συμφωνεῖ τις πρὸς αὐτοὺς ἢ δὲν ἐγκολποῦται τὰ πολιτικὰ αὐτῶν συμφέροντα καὶ τὰς κομματικὰς τῶν ἐμπαθείας—ἀλλὰ καὶ ἐμμένω εἰς τὰς ἰδέας ταύτας

ἔτι μᾶλλον, καθόσον τὰ γεγονότα μ' ἰδικαίωσαν πληρέστατα.

ΙΣΤ'.

Τὰ κατὰ τὰς παραμονάς τῆς ἀφίξεως εἰς Ἀθήνας τῶν τριῶν ἀντιπροσώπων.

Κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν, Ἀπρίλιον 1894, εἶχεν ἐπισκεφθῆ τὰς Ἀθήνας ὁ κ. Φελίξ Φῶρ, τότε ἀντιπρόεδρος τῆς Γαλλικῆς Βουλῆς, νῦν δὲ πρόεδρος τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας. Ἐχων τὴν τιμὴν νὰ γνωρίζω τὸν διάστημα ξένον ἀπὸ τοῦ 1881 καὶ ἐπὶ μακρὸν διατελέσας ἐν Σμύρνῃ ἀντιπρόσωπος τοῦ ἐν Χάβρη καταστήματος αὐτοῦ, ἔσχον εὐκαιρίαν ἐπανειλημμένως νὰ συνδιαλεχθῶ τότε μετ' αὐτοῦ περὶ τοῦ οἰκονομικοῦ ζητήματος. Ὁ κ. Φελίξ Φῶρ λίαν ἐνδιαφερόμενος ἀνέκαθεν εἰς τὰ πράγματα τῆς Ἀνατολῆς ἐν γένει, ἰδίως ὁμῶς εἰς τὰ τῆς Ἑλλάδος, μετὰ μεγίστου ἐνδιαφέροντος ἔλαβε γνῶσιν ὅλων τῶν περιστατικῶν καὶ μετὰ διαφόρων πολιτικῶν ἀνδρῶν συνδιελέχθη ἐπίσης περὶ τοῦ οἰκονομικοῦ ζητήματος.

Ἀσπαζόμενος κατ' ἀρχὴν τὰς προεκτεθείσας γενικὰς βάσεις ἐντίμου συμβιβασμοῦ μετὰ τῶν πιστωτῶν, μοι ἐπέτρεψε μάλιστα νὰ ἐκθέσω τὰς ἰδίαις αὐτοῦ σκέψεις ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐν τῷ γαλλικῷ τύπῳ. Ἡ ἀλληλογραφία μου ἐκείνη ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ Matin τῆς 24 Ἀπριλίου 1894.

Ὁ κ. Ὀρνστάιν ἅμα λαβὼν τὴν ἐπιστολήν μου τῆς 28 Ἀπριλίου μοι ἐτηλεγράφησεν ὑπὸ ἡμερομηνίαν 2 Μαΐου ὅτι: αἰπὶ τοῦ παρόντος οὐδὲν δυνατὸν γενέσθαι. » Συνεπεία τοῦ τηλεγραφήματος ἐκείνου εἶχον ἀποφασίσει νὰ ἐγκαταλείψω τὰς

Ἀθήνας καὶ ἐπανακάμψω εἰς Παρισίους, ὅτε τὴν 8 Μαΐου ἔλαβον ἕτερον τηλεγράφημα τοῦ ἰδίου, ὡς ἐξῆς :

« Προκειμένου νὰ ἀναχωρήτωσι δι' Ἀθήνας ἀπεσταλμένοι τῶν κομιτάτων, καλὸν θὰ ἦν νὰ ἀναβάλητε τὴν ἀναχώρησίν σας ὅπως παρακολουθήσητε τὰς διαπραγματεύσεις

» Ἀναχωρῶ αὔριον μετὰ τοῦ κ. Βλαστοῦ διὰ Βερολῖνον ὅπου θὰ συνέλθωσι τὰ τρία κομιτάτα καὶ ἀποφασίσωσι περὶ τοῦ πρακτέου».

Περὶ τὸν νὰ προσθέσω ὅτι ὑπὸ τοιοῦτους ὄρους ἠναγκάσθην νὰ ἀναβάλω τὴν ἀναχώρησίν μου. Ἐν τῷ μεταξῦ, ὁ γραμματεὺς τοῦ κ. Ὀρνσταϊν ὅστις εἶχεν ἀπέλθῃ ἐξ Ἀθηνῶν κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας φέρων τὴν πρὸς τὸν κ. Ὀρνσταϊν συμπληρωματικὴν, εἰς τὴν τῆς 26 Ἀπριλίου, ἐπιστολὴν μου τῆς 1]13 Μαΐου, ἀφίκετο εἰς Παρισίους, διασταυρωθεὶς μὲ τὴν ἐξῆς ἐπιστολὴν τοῦ κ. Ὀρνσταϊν, τῆς 8 Μαΐου, ἐν ἣ μοὶ ἔλεγεν :

» Εὐχαριστῶ διὰ τὰ λίαν ἐνδιαφέροντα γραφόμενά σας. Τελευταίως οἱ ἐνταῦθα ἠσυχολήθησαν πολὺ ὀλίγον περὶ τῶν ἐλληνικῶν πραγμάτων.

» Ἡ ἐπιστολὴ ὑμῶν μ' ἐξήγαγεν τῆς ἀδιαφορίας εἰς τὴν ὁποίαν εἶχον ἤδη συνειθίσει. Ἀνέγνων αὐτὴν μετ' ἰδιάζοντος ἐνδιαφέροντος. Ὡς ἐκ τῆς σπουδαιότητος δὲ αὐτῆς ἀπεφάσισα νὰ ἀνακοινώσω εἰς τὸν κ. Βλαστὸν τὰ κυριώτερά της μέρη. . .

» Ἡ ἐπικρατοῦσα ἐνταῦθα ἰδέα εἶναι ἡ ἐνίσχυσις ἀπλῶς τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς ἄνευ μεταμορφώσεως αὐτῆς (sans la transformer) (1) δι' αὐξήσεως τῶν κεφαλαίων της, ὥστε νὰ ἐξα-

(1) Ἐν τῷ κεφαλαίῳ ΙΑ'. τῆς 2 Φεβρουαρίου, εἶπον ὅτι ὁ κ. Ὀρνσταϊν, κατὰ τὴν ρῆξιν τῶν πρώτων διαπραγματεύσεων, κατὰ τὰς παραμονὰς τοῦ νόμου τῆς 10 Δεκεμβρίου, μοὶ εἶχεν ἀποκρῦψει τὸ περὶ ἀναδιοργανώσεως τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς σχέδιον τοῦ κ. Βλαστοῦ, καθ' ὃ ἐπρόκειτο περὶ συστάσεως ὅλως Νέας Τραπεζῆς. Διὰ τοῦτο καὶ κατὰ Μάϊον ἐν τῇ ἀνωτέρῳ ἐπιστολῇ τοῦ μοὶ ὁμιλεῖ πάντοτε περὶ ἀπλῆς ἐνίσχυσεως τῆς Τραπεζῆς.

σφαλισθῆ ἐπὶ τρία ἔτη ἢ εἰς χρυσὴν πληρωμὴ τῶν τοκομεριδίων, νὰ καταστρέφεται δὲ τὸ ἀντίτιμον εἰς χαρτονόμισμα πρὸς ἐλάττωσιν τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας.

»Ὡς πρὸ μικροῦ σᾶς ἐτηλεγράφησα ἀναχωροῦμεν (ὁ κ. Βλαστός καὶ ἐγὼ) διὰ Βερολῖνον ἔνθα θὰ συνέλθωσι τὰ τρία Κομιτάτα τὴν προσεχῆ Παρασκευήν. Πρόκειται νὰ δοθῶσι τοῖς ἀπεσταλμένοις ὁδηγίαί, ἐν εἴδει προγράμματος, πρὸς κοινὴν ἐνέργειαν, ἐν πλήρει ὁμωφωνίᾳ, κατὰ τὰς προσεχεῖς ἐν Ἀθήναις διαπραγματεύσεις. Ἐνεκα αὐτῆς τῆς νέας φάσεως τῶν πραγμάτων εἶναι καλὸν νὰ διαμείνητε εἰσέτι ἐν Ἀθήναις ὅπως παρακολουθήσητε τὰς διαπραγματεύσεις. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ Συνδικάτον τῶν Τραπεζιτῶν, φρονῶ ὅτι δὲν θὰ προβάλη ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰς τὸ μέσον, ἀλλὰ βραδύτερον, ὅταν οἴτε ἀπεσταλμένοι καὶ ἡ Κυβέρνησις ἀναγνωρήσωσι τὴν ἀνάγκην χρηματικῆς ἀρωγῆς. Ἀναμφιβόλως οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν κομιτάτων θὰ ἀναγνωρίσωσι τὴν τοιαύτην ἀνάγκην, διότι οὐδὲν θὰ κατορθωθῆ ἂν ταῦτοχρόνως μὲ τὸν συμβιβασμὸν δὲν ληφθῆ πρόνοια ὑπὲρ τῆς βελτιώσεως τοῦ συναλλάγματος. Τοῦτο δὲ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιτευχθῆ ἄλλως εἰμὴ δι' ἐξασφαλίσεως εἰς τὴν Ἑλλάδα ἰσχυρῶς Τραπεζῆς.»

Αὕτη εἶναι ἡ τελευταία ἐπιστολὴ ἣν μοι ἔγραψεν ὁ κ. Ὀρυσταῖν ἐκ Παρισίων πρὸ τῆς καθόδου εἰς Ἀθήνας μετὰ τῶν ἄλλων δύο συναδέλφων του. Σπουδαῖον ὅμως πρόσωπον ἐν Παρισίοις λίαν συνδεδεμένον μετ' αὐτοῦ καὶ τῶν περὶ τὸ Comptoir National, ἐνήμερον δὲ εἰς τὰ καθέκαστα καὶ φίλος μου, ἔγραψέ μοι ἐπιστολὴν, ὑπὸ ἡμερομηνίαν 21 Μαΐου, ἐξ ἧς ἀποσπῶ τὰ ἀκόλουθα ἐνδιαφέροντα :

»Ἐξ ὧν ἀντελήφθην, οἱ ἀπεσταλμένοι τῶν κομιτάτων θ' ἀπαιτήσωσι τὴν κατάργησιν τῆς Ἑταιρίας τῶν Μονοπωλίων καὶ τὴν σύστασιν ἐιδικῆς διαχειρίσεως τῶν ὑπεγγύων προσόδων ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τριῶν ξένων. Ὁ κ. Ὀρυσταῖν διατείνεται ὅτι ἐν τῷ νόμῳ περὶ συστάσεως τῆς Ἑταιρίας τῶν Μονοπωλίων

θὰ ἐξευρεθῆ διάταξις τις ἐπιτρέπουσα τὸν διορισμὸν ξένων διευ-
θυντῶν.

» Ἐπανέρχονται, ὡς παρατηρεῖτε, πάντοτε εἰς τὸ αὐτὸ ση-
μεῖον, τὸ τοῦ ξενικοῦ ἐλέγχου.

» Ἡ ἐμὴ πεποίθησις εἶναι ὅτι μ' ἔλον τὸ διαλλακτικὸν ὕφος
τῆς ἀπαντήσεως τοῦ κ. Τρικούπη αἱ διαπραγματεύσεις θὰ μεί-
νωσιν ἄγονοι ἐπ' αὐτοῦ τοῦ σημείου...

» Ἀπορῶ μάλιστα πῶς χρηματισταὶ τόσον διακεκριμένοι πε-
ριπίπτουσιν ἀκόμη εἰς παρομοίαν πλάνην.

» Ἀλλὰ τίς οἶδεν ὅποια σκευωρία ὑφαίνονται ἐν τοῖς πα-
ρασκηνίοις! Κατ' ἐμὴν γνώμην τὰ ἑλληνικὰ οἰκονομικὰ εἶναι
τὸ Χάος, καὶ ἴσως δὲν ἀπατῶμαι πιστεύων ὅτι ἐν τῷ βάθει
πρόκειται περιμανιώδους ἀγῶνος μεταξὺ Βλαστοῦ καὶ Τρικούπη.

» Ὅ,τι γράφω ὑμῖν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀπεικονίζει ἀπλῶς
τὰς προσωπικὰς μου ἐντυπώσεις. Εἰσὶν ἀπαύγασμα τοῦ φαι-
νομένου ὅτι δὲν διορῶ τι εἰλικρινές, σαφές καὶ καθαρῶς ὠρι-
σμένον οὔτε ἐν τοῖς μέχρι τοῦδε διαπραχθεῖσιν οὔτε ἐν τῇ μελ-
λούσῃ πορείᾳ, ἣν πρόκειται νὰ ἀκολουθήσωσιν οἱ κύριοι οὔτοι.»

Ταῦτα ἔγραψεν περὶ τὰ τέλη παρελθόντος Μαΐου ἄνθρωπος
εὐσυνείδητος καὶ ἀμερόληπτος· λίαν δὲ ἐνήμερος τοῦ ζητήματος.

ΙΖ'.

Ἄφιξις τῶν ἀντιπροσώπων καὶ Διαπραγματεύσεις.

Οἱ τρεῖς ἀντιπρόσωποι ἀφίκοντο εἰς Ἀθήνας τὴν 23/5 Ἰου-
νίου.

Πρώτη μου φροντίς υπῆρξεν νὰ ἐρωτήσω τὸν κ. Ὀρνστάιν ἄν, ἀναδεχόμενος τὴν ἐντολὴν νὰ ἀντιπροσωπεύσῃ τὸ Ἰαλλικὸν Κομιτάτον, ἐπεφυλάχθῃ πᾶσαν ἐλευθερίαν νὰ ἐξετάσῃ πρῶτον, ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῶν συναδέλφων του, τὴν ἀληθῆ κατάστασιν τοῦ τόπου καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς μελέτης ταύτης νὰ ἐκπονήσωσιν ἀκολούθως, ὁμοῦ οἱ τρεῖς ἀντιπρόσωποι, σχέδιον συμβιβασμοῦ. Ἰκανοποιοῦν μὲν τοὺς πιστωτὰς, ἐν ἀρμονίᾳ ὁμῶς μὲ τοὺς πραγματικοὺς πόρους καὶ τὰς δυνάμεις τοῦ Κράτους, ἢ, ἡρώτησα αὐτὸν, ἄν εἶχον ρητὰς καὶ ὠρισμένας ὁδηγίας τῶν Κομιτάτων, ὅπως ἐπιβάλωσιν εἰς τὴν Κυβέρνησιν προμεμελητημένον καὶ ὠρισμένον σχέδιον. Ὁ κ. Ὀρνστάιν μοὶ ἐπεβεβαίωσε τὸ δεύτερον, προσθεὶς ὅτι δὲν εἶχον καμμίαν ἐντολὴν ὅπως προβῶσιν εἰς προκαταρκτικὴν μελέτην τῆς καταστάσεως, καθόσον τὰ Κομιτάτα ἤρκοῦντο εἰς τὰς προγενεστέρας ἐκθέσεις τῶν κ. κ. Λόου καὶ Ροῦ καθὼς καὶ εἰς τὴν εἰσήγησιν τοῦ κ. Τρικούπη, κατὰ τὴν ὑποβολὴν τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ 1894. Δὲν ἐβίστασα νὰ ἐκφράσω τῷ κ. Ὀρνστάιν τὴν λύπην μου βλέπων αὐτὸν ἀναδεχθέντα παραπλησίαν ἐντολὴν τῆς ὁποίας τὴν ἐκβασιν δὲν ἦτο δύσκολον νὰ προῖδῃ τις.

Κατ' ἐμὴν γνώμην ἡ πορεία τῶν πληρεξουσίων ὄφειλε νὰ ἴναι ὅλως διάφορος. Ἔπρεπε ν' ἀφεθῆ αὐτοῖς πλήρης ἐλευθερία ὅπως ἐκπονήσωσι, μετὰ σοβαρὰν ἐπὶ τόπου μελέτην τῆς καταστάσεως, ἴδιον, ἐξ ἰδίας δηλαδὴ ἀντιλήψεως, εὐρύτερον σχέδιον συμβιβασμοῦ, ἐξασφαλίζον ριζικὴν, ὅσον τὸ δυνατόν, λύσιν καὶ ἐξαρτῶν τὴν βελτίωσιν τῆς τύχης τῶν κατόχων ἐκ τῆς βαθμιαίας βελτιώσεως τῶν οἰκονομικῶν τοῦ Κράτους. Τὸ τοιοῦτον δὲ σχέδιον νὰ ὑποβάλωσιν ἀκολούθως εἰς τε τὰ ἀποστείλαντα αὐτοὺς Κομιτάτα καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν, ἀφίνοντες εἰς τὰ ἰνδιαφερόμενα μέρη τὴν εὐθύνην τῆς ἀποδοχῆς ἢ τῆς ἀπορρίψεως τῶν προτεινομένων.

Ἄλλ' ὡς μὴ ὄφειλεν, ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς τῆς ἀφίξεώς των, οἱ τρεῖς ἀντιπρόσωποι ἔλαβον στάσιν ὅλως ἐπιβλη-

τικὴν, ἀποδίδοντες εἰς τὴν ἀποστολὴν των χαρακτῆρα ἐπισήμων διπλωματικῶν, οὕτως εἰπεῖν, ἀπεσταλμένων ἐπιφορτισμένων νὰ ἐπιβάλλωσιν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν ὄρους ἐκ τοῦ προτέρου διατετυπωμένους ἐν ταύτοσήμεν προγράμματι ὅπερ, ἐν περιπτώσει μὴ ἀποδοχῆς, ἐφαντάζοντο ὅτι θὰ ἐπιβάλλετο εἰς τὴν Ἑλλάδα ὑπὸ τῶν Μεγάλων Δυνάμεων!!! Ἀμφιβάλλω ἂν ὁ Μέντσικωφ, ἀποβιβαζόμενος ἄλλοτε εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἦτο τόσο ἀπειλητικὸς καὶ τόσο ἄκαμπτος, ὡς οἱ δύο πρὸ πάντων ἐκ τῶν τριῶν ἀπεσταλμένων, οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Γαλλικοῦ καὶ Γερμανικοῦ Κομιτάτου.

Ἴδου δὲ χάριν περιεργείας, ποῖαι ἦσαν αἱ ἀρχικαὶ ἐπίσημοι καὶ ταυτόσημοι ὁδηγίαι τῶν πληρεξουσίων :

• Α'.—Παραχώρησις τῶν προσόδων τῶν ὀριστέων πρὸς ἐγγύησιν τοῦ χρέους.

Β'.—Ἰδρυσις νέας ἐταιρείας ὑπὸ τῶν τριῶν Κομιτάτων καὶ τῶν Τραπεζῶν τῶν ἐκδοσάντων Ἑλλ. δάνεια.

Ἐκάστη τῶν τριῶν Τραπεζῶν ἐκδόσεως (1) θὰ εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ ὑποδείξῃ κατὰ τὸ τρίτον, τὰ μέλη τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου τῆς Ἐταιρείας

Ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν ἐκχωρουμένων προσόδων θὰ ὑπελογίζοντο τὰ γενικὰ ἔξοδα τῆς ἐταιρείας καὶ τὰ ὑπὲρ τῶν συμβούλων.

Θὰ προαφηροῦντο ἔπειτα :

1) Ἀναγκαῖον ποσὸν πρὸς πληρωμὴν τόκου 6 0/0, προωρισμένον εἰς ἐξόφλησιν, διὰ κληρώσεων, τῶν μετοχῶν τοῦ κεφαλαίου τῆς ἐταιρείας, αἱ ὁποῖαι τότε θὰ ἀντηλλάσσοντο πρὸς μετοχὰς χαριστικὰς (actions de jouissance).»

Τὰ Κομιτάτα αὐτὰ ἀφοῦ προεῖδον, ὡς συνετοὶ οἰκογενειάρχαι, περὶ τῶν μέσων τῆς ἐξασφαλίσεως τόκου 6 0/0 ὑπὲρ τοῦ

(1) Ὡς παρατηρεῖ ὁ ἀναγνώστης ποσῶς δὲν γίνεται ἐνταῦθα λόγος περὶ τῶν Κομιτάτων τῶν ἀντιπροσοπευόντων τοὺς ὁμολογιούχους, ἀλλὰ περὶ Τραπεζῶν

κεφαλαίου τῆς εταιρείας, καὶ τῆς ἐξοφλήσεως τῶν μετοχῶν αὐτῶν ἐκ τοῦ προϊόντος τῶν ἐσόδων τῶν προοριστέων ὑπὲρ τῶν δανειστῶν τῆς Ἑλλάδος, προβαίνουνσιν ἀκολούθως εἰς τὴν διαίρεσιν τοῦ χρέους εἰς τρεῖς κατηγορίας, ἀπονέμουντες εἰς τὴν ἑλληνικὴν κυβέρνησιν τὸ δικαίωμα τῆς ἐξαγορᾶς τῶν τίτλων εἰς τὴν τιμὴν τῆς ἡμέρας.

Τοὺς ὅρους τούτους παραλείπω ν' ἀναγράψω ἐνταῦθα, καθόσον διευτυπώθησαν ἤδη σχεδὸν κατὰ γράμμα, ὑπὸ τῶν τριῶν ἀντιπροσώπων, εἰς τὸ πρωτόκολλον Δ'. καὶ ὑπεβλήθησαν τῷ κ. Τρικούπη, κατὰ τὸν παρελθόντα Ἰούνιον, ὑπὸ τὸν τίτλον : «Βάσεις περὶ Συμβιβασμοῦ».

Τέλος τὸ τελευταῖον ἄρθρον τῶν ὁδηγίων αὐτῶν ἔχει οὕτως :
«Ὁ νόμος ὁ κυρώσων τὸν μέλλοντα συμβιβασμὸν ὀφείλει νὰ δημοσιευθῇ ὑπὸ τύπον ἰδιαιτέρως ἐπίσημον καὶ νὰ γνωστοποιηθῇ διὰ τῆς διπλωματικῆς ὁδοῦ εἰς τὰς Δυνάμεις, ὅπως οὕτω περιβληθῇ τὸν χαρακτῆρα διεθνοῦς συνθήκης».

Τοιαῦται ἦσαν αἱ ὁδηγίαι μὲ τὰς ὁποίας οἱ ἀντιπρόσωποι ἔφθασαν εἰς τὰς Ἀθήνας, ἀλλ' ἐλογάριαζον χωρὶς τὸν.....κ. Τρικούπην.

Οὗτος καλῶς πάντοτε πληροφορημένος περὶ τῶν ἰδιαιτέρων σκοπῶν τῶν τραπεζιτῶν, οἵτινες διηύθυνον τὴν ἐνέργειαν τῶν Κομιτάτων, ἔσπευσε νὰ καταστήσῃ γνωστὸν τοῖς ἀντιπροσώποις, ὅτι δὲν θὰ ἀνεγνώριζεν αὐτοῖς ἢ τὸν χαρακτῆρα ἀπλῶν ἀντιπροσώπων ἰδιαιτέρων καὶ ἰδιωτικῶν συμφερόντων, μεθ' ὧν δὲν εἶχεν ἄλλο νὰ πράξῃ ἢ νὰ συζητήσῃ τοὺς ὅρους τῆς ἀναποφεύκτου κατὰστάσεως μειώσεως τῶν τόκων τῶν ἤδη συνωμολογημένων περὶ τῶν ἐθνικῶν δανείων καὶ νὰ καθορίσῃ τὰς προσόδους τὰς ἀναγκαίας εἰς ἀσφάλειαν τῆς ὑπηρεσίας τῶν δανείων. Ἐδήλωσε προσέτι ὅτι τὸ κράτος ἐν τῇ κυριαρχίᾳ του θὰ διετῆρει μόνον του τὴν ἄμεσον εἰσπραξίν τῶν προσόδων του, μὴ δυνάμενον νὰ παραδεχθῇ ἐν οὐδεμίᾳ περιπτώσει τὴν

ἀνάμιξιν διεθνούς εταιρίας εἰς τὴν οἰκονομικὴν διοίκησιν τοῦ βασιλείου.

Πρῶτον τηλεσίγραφον

Ὁ κ. Βλαστός μανιώδης ἐκ τῆς τοιαύτης στάσεως τοῦ κ. Τρικούπη ἐτήλεγράφησε τῷ κ. Ὀρστάιν, ἐπιτετραυμένῳ τοῦ γαλλικοῦ κυβερτάτου, νὰ συμφωνήσῃ μετὰ τῶν δύο συναδέλφων του καὶ νὰ ἐπιδώσῃ πραγματικῶς ἐν τηλεσίγραφον εἰς τὸν κ. Τρικούπην, ἀπαιτοῦντες :

1) Διαχείρησιν ἄμεσον τῶν ἐκχωρουμένων προσόδων παρὰ εταιρίας ἀνεξαρτήτου.

2) Τὸ πρῶτον τῶν ἐκχωρουμένων προσόδων θὰ ἀπέβαιεν ἰδιοκτησία τῶν ὀμολογησέων κ.λ..

3) Προσωρινότητα τῶν θυσιῶν.

4) Νὰ ἀναμένωσιν ἐπὶ 48 ὥρας τὴν ἀπάντησιν τοῦ κ. Τρικούπη.

Τὴν ἀπειλητικὴν ταύτην στάσιν ἔλαβεν ὁ κ. Βλαστός μόλις μετὰ δέκα ἡμέρας ἀπὸ τῆς ἀφίξεως τῶν ἐπιτρόπων εἰς Ἀθήνας.

Καθ' ἣν στιγμὴν οἱ τελευταῖοι οὗτοι συνεσκέπτοντο μεταξύ των περὶ τοῦ ζητήματος ἂν ὑπῆρχε λόγος νὰ προβῶσιν ἢ ὄχι εἰς τὸ μέτρον τοῦτο τὸ ὑπερβολικὸν καὶ ἄκαιρον, κατεπλάγησαν μανθάνοντες παρ' ἑνὸς ἀπεσταλμένου τοῦ κ. Τρικούπη ὅτι, ἂν ποτε ἐτόλμων νὰ τῷ ἐπιδώσωσι τηλεσίγραφον, ἡ κυβέρνησις δὲν θὰ τὸ εἶδετο καὶ θὰ ἐκήρυττε κλεισμένην πᾶσαν περαιτέρω διαπραγματεύσιν.

Ἐξ ἄλλου οἱ πρεσβευταὶ τῆς Γερμανίας, τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς Γαλλίας πληροφορηθέντες τὸ συμβῆν ἀπηγόρευσαν ρητῶς εἰς τοὺς ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν των νὰ μεταχειρισθῶσι τρόπους, τοὺς ὁποίους δὲν θὰ ἠδύναντο νὰ ἐπιδοκιμάσωσι καὶ οἱ ὅποιοι ἤρχισαν νὰ διεγείρουσι τὴν κοινὴν ἰλαρότητα ἐν Ἀθήναις.

ΙΗ΄.

Ἡ ἄρκτος καὶ τὸ δέριμα της

Δὲν ἐλησμόνησε βεβαίως ὁ ἀναγνώστης τὴν περίφημον ἐκείνην περικοπὴν τῆς ἐπιστολῆς τοῦ πατριωτικωτάτου κ. Βλαστοῦ, ἐν ἣ μετὰ τοσαύτης ἀναιδεΐας ἐχαρακτήριζεν ἀρχοῦδα τὴν «Κοιτίδα τῶν συγγενῶν του», τὴν Ἑλλάδα, κατάλληλον διὰ σκότωμα, ὅπως, μετὰ τῶν μετ' αὐτοῦ χρηματιστῶν, διανεμηθῆ τὸ δέριμα της, δηλ. τὰς ὑπεγγύους προσόδους.

Ἴδου ὀλόκληρος ἐκείνη ἡ ἐπιστολὴ χάριν τῶν παρ' ἡμῖν θαυμαστῶν τοῦ εὐγενοῦς Μαρκισίου. Εἶναι τῷ ὄντι μοναδικὴ ἀπόλαυσις διὰ τὸν ἀναγνώστην τό τε ὕφος καὶ ἡ ὑπόθεσις τοῦ ἀθανάτου τούτου ἰγγράφου :

Παρίσιον τῆ 4 Ἰουλίου 1894.

α Ἀκριβέ μου Κύριε Ὁρσάιν

» Ὁ κ. Οὐλμὰν (Διευθυντὴς τοῦ Comptoir National) σὰς κατέστησεν ἤδη ἐνήμερον τῆς μετὰ τῶν Ἀγγλῶν ἀλληλογραφίας του.

» Εὐρίσκω ὁμῶς ἐπικίνδυνον τοῦ ν' ἀρχίσῃτε τὰς διαπραγματεύσεις ζητοῦντες ἐπιμόνως πράγματα ὑπερβολικά. Ἀφίεμαι εἰς τὸ ἡμέτερον εὐεπίβολον (tact), ὅπως αἱ αἰτήσεις ὑμῶν μὴ φέρωσι χαρακτῆρα ἀπειλητικόν, ἀλλὰ μᾶλλον προτάσεων διαλλακτικῶν.

» Ὁ κ. Harriot, τοῦ οἴκου Χάμπρο, ζητεῖ ὅπως τὸ Φούντιγγ καταταχθῆ εἰς ἀνάλογον μὲ τὸ δάνειον τῶν Μονοπωλίων κατηγορίαν, δηλ. ἂν τὸ Μονοπώλιον πρόκηται ν' ἀπολαύσῃ 1,50 ἀντὶ 1,20, τὸ Φούντιγγ νὰ λάβῃ τότε 1,87 1)2 ἀντὶ τοῦ 1,50.

οὐ
ὅτι

» Ἐξ ἄλλου οἱ Γερμανοὶ ἀπηύθυναν μωρὰν ἐπιστολὴν εἰς τὸ Ἀγγλικὸν Κομιτάτον. (Les allemands ont écrit une lettre idiote au Comité de Londres). Δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι, διὰ τοῦ κ. Σταίβη θὰ κατορθώσῃτε νὰ ἐπαναφέρητε τὰ πράγματα ἐπὶ πρακτικοῦ τινος ἐδάφους.

» Ἄς ἀρχίσωμεν φονεύοντες τὴν ἀρκούδαν καὶ ὕστερον συζητοῦμεν περὶ τοῦ τρόπου τῆς διανουῆς τοῦ δέρματός της, δηλαδή ἄς ἀρχίσωμεν ἔχοντες εἰς χεῖράς μας:

1ον. Τὰς ὑπεγγύους προσόδους μὲ ἀνώτατον ὄριον δραχμῶν.

» 2ον Τὴν παραχώρησιν νέας ἐταιρείας τῶν ἐκχωρουμένων προσόδων.

» 3ον. Τὴν ἐξαφάνισιν τῶν ἀρχαίων μοιρασιῶν, καὶ μετὰ ταῦτα θὰ συζητήσωμεν μετὰ τῶν τριῶν κομιτάτων διὰ τὰ μοιράσωμεν μετὰξὺ μας τὸν παρὰ 3».

Ἐν ἐτέρᾳ ἐπιστολῇ ὑπὸ χρονολογίαν 12 Ἰουνίου, ὁ ἀντιπρόεδρος τῆς Ἐθνικῆς Προξοφλητικῆς Τραπεζῆς προδίδεται ἀκόμη καὶ ἀποδεικνύει ὅτι αἱ διαπραγματεύσεις ἐν Ἀθήναις δὲν ὤφειλον νὰ ὑπηρετήσωσιν εἰμὴ τὰς προσωπικὰς του βλέψεις :

» Ἀπηύθυνα ἡμῖν τὴν πρωίαν, ἔλαγε, τηλεγράφημα ὅπερ βεβαιῶ ἐξ ἄλλου, διὰ νὰ σὰς ζητήσω νὰ μὴ μ' ἀφίνητε ἄνευ εἰδήσεων καὶ νὰ μοὶ τηλεγραφῆτε καθ' ἐκάστην ἐσπέρην.

» Γνωρίζετε κάλλιστα τοὺς Ἀθηναίους καὶ εἰξέυρετε μεθ' ὀπόσης ταχύτητος καὶ αἱ ἐλάχιστοι εἰδήσεις διαδίδονται. Προσῆκει ὅπως εἰς τὰς παρούσας περιστάσεις μανθάνω ἀκριβῶς ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν πᾶν ὅ,τι γίνεται καὶ ὅπως ἡμεῖς ὁ πρῶτος ὁ πληροφορούμενος ὅ,τι κάμνετε αὐτοῦ κάτω.—Εἰξέυρετε ποῖον συμφέρον ἰδιαιτέρον ἐξαρτῶ ἀπὸ τῆς ἐπιτυχίας τῆς ἀποστολῆς σας καὶ αἱ καθημερινὰ ἀνακοινώσεις ὑμῶν εἶναι ἀναγκαῖαι ἐξίσου διὰ τὸ κομιτάτον ὅσον καὶ δι' ἐμέ.

« Ὄταν εἶμαι ἄνευ εἰδήσεων ὑμῶν, ὡς κατ' αὐτὰς, δὲν εἶ-

Ξεύρω τί πρέπει νά πιστεύσω περί ὄλων τῶν ἐν κυκλοφορίᾳ φημῶν καί ἡ ἄγνοια αὕτη μοί εἶνε πολὺ ὀδυνηρά. Σας παρακαλῶ λοιπὸν, ἐπιμόνως, νά λαμβάνητε τὸν κόπον νά μοί ἀποστέλλητε καθ' ἐκάστην ἐσπέραν τηλεγράφημα, ὥστε νά τὸ εὕρισκω καθ' ἐκάστην πρωίαν φθάνων εἰς τὸ γραφεῖον....»

Ἴδού τώρα τὸ τηλεγράφημα τὸ σταλὲν τὴν αὐτὴν ἡμέραν εἰς τὸν κ. Ὀρνστάιν ὑπὸ τοῦ κ. Βλαστοῦ, καί τὸ ὁποῖον βεβαιοῖ ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς ἀνωτέρω ἐπιστολῆς :

«*Ἑλληνικὸν συναλλάγμα ἐκπίπτει. Εἴμεθα ἄνευ εἰδήσεων ὑμῶν. Λυπούμεθα διὰ τὴν σιωπὴν σας καὶ διὰ τὸν χρόνον, ὅστις ἀπαιτεῖται διὰ νὰ φθάσωσιν αἱ ἀνακοινώσεις ὑμῶν. Παρακαλοῦμεν νά τηλεγραφῆτε ἡμῖν καθ' ἐσπέραν.*»

Ἐρωτῶμεν, κατὰ τί ἡ πτώσις ἢ ἡ ὑψωσις τοῦ ἑλληνικοῦ συναλλάγματος ἠδύνατο νά ἐνδιαφέρῃ τὸ κομιτάτον τῶν ὁμοιογιοῦχων κατὰ τὰς μετὰ τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως διαπραγματεύσεις ; Θὰ ἐξηγεῖτο εὐκολώτερον πόσον τοῦτο ἠδύνατο νά ἐνδιαφέρῃ ἐκείνους, οἵτινες ἐκερδοσκοποῦν εἰς τὴν ὑψωσι ἢ τὴν πτώσιν καὶ οἵτινες, κατὰ συνέπειαν, ἐπεθύμουν νά ἦσαν αἱ πρῶτοι πληροφορημένοι».

Συνηγοροῦντες ὑπὲρ τῆς συστάσεως εἰδικῆς ὑπηρεσίας τοῦ Κράτους, διὰ τὴν διαχείρησιν τῶν ὑπεγγύων προσόδων, ἔχομεν ἀκριβῶς ὑπ' ὄψιν τὴν πρόληψιν ἐν τῷ μέλλοντι παντὸς τοιούτου καὶ πλείστων ἄλλων ἀτόπων, ἅτινα ἀναποφεύκτως συνεπάγεται πάντοτε διαχείρησις δημοσίων προσόδων, ὅσας αὕτη ἀνατίθεται εἰς ἰδιωτικὰς ἐταιρίας.

Προφανῆς ἀπόδειξις τούτου εἶναι ἡ διαγωγὴ τοῦ κ. Βλαστοῦ ὅστις, πρὶν ἢ εἶτι θέσῃ εἰς χεῖρας τὴν διαχείρησιν τῶν ὑπεγγύων προσόδων, καὶ ἐν ἀρχῇ ἀκόμη τῶν διαπραγματεύσεων, ὅτε ὤφειλε νά φανῇ λίαν προσεκτικὸς μὴ φωραθῇ κερδοσκοπῶν δι' ἴδιον λογαριασμὸν, δὲν ἠδυνήθη ἐν τούτοις νά μὴ ἐμπέσῃ εἰς τὸν πειρασμὸν τοῦ νά ἐκμεταλλευθῇ ἀμέσως τὴν ἐξαιρετικὴν του θέσιν, κερδοσκοπῶν ἐπὶ τοῦ συναλλάγματος.

Ὅσῃν ἠθικότητι καὶ ἀκεραιότητι καὶ ἂν ὑποθέσωμεν ὅτι κέκτηνται διοικητικὰ συμβούλια, ἰδιωτικῶν ἀνωνύμων ἐταιριῶν, εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ μεριμνῶσιν οἱ διαχειριζόμενοι, μάλιστα ἐν Ἑλλάδι, ὅπου δυστυχῶς τὸ πνεῦμα τοῦ συνεταιρισμοῦ εἶνε εἰσέτι πολὺ ὀλίγον ἀνεπτυγμένον, πρῶτιστα καὶ κύριον περὶ τοῦ ἀτομικοῦ συμφέροντος τῶν ἰδρυτῶν καὶ συμβούλων τῆς ἐταιρίας.

Ἐν τοῖς διοικητικοῖς συμβουλίαις τῶν παρ' ἡμῖν ἀνωνύμων ἐταιριῶν, ἡ ἰδιοτέλεια προηγεῖται δυστυχῶς, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, παντὸς ἄλλου συμφέροντος, ἐξ οὗ καὶ ἡ κατὰπτωσις πάσης ἐταιρικῆς ἐπιχειρήσεως ἐν Ἑλλάδι.

Ἡ Εὐρώπη τὸ πλεῖστον τῆς εὐημερείας της ὀφείλει εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ συνεταιρισμοῦ, ἐνῶ παρ' ἡμῖν οἱ μετὰ κόπου πολλοῦ ἀποταμιευθέντες ἰδρυτῆς τοῦ φιλοπόνου ἰδιώτου καταβροχθίζονται εἰς τὸν λαβύρινθον τῶν διοικητικῶν συμβουλιῶν καὶ παρασυμβουλιῶν τῶν ἀνωνύμων ἐταιριῶν.

Ἀφοῦ λοιπὸν μετὰ τοσαύτης ἀναγλησίας θυσιάζονται καὶ παραγνωρίζονται ὑπὸ τῶν διοικητικῶν συμβούλων τὰ συμφέροντα αὐτῶν τῶν ἀτυχῶν μετόχων των, πῶς εἶνε δυνατόν νὰ πιστεύσωμεν ὅτι τὰ συμφέροντα τοῦ Κράτους καὶ τῶν ὁμολογιούχων, οἵτινες οὔτε κἂν μέτοχοι τῆς ἐταιρίας τυγχάνουσι, θὰ ἐξυπηρετοῦντο λυσιτελέστερον καὶ ἐπιτυχέστερον ;

Μωρία θὰ ἦτο συνεπῶς ν' ἀνατεθῇ ἡ ὑπηρεσία τοῦ δημοσίου χρέους εἰς ἰδιωτικὴν ἐταιρίαν.

Καθιστῶντες μεσεγγυοῦχον οἰανδῆποτε ἰδιωτικὴν ἐταιρίαν μεταξὺ τοῦ Κράτους καὶ τῶν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ πιστωτῶν του εἶνε ταῦτό ὡς νὰ ὑποβάλλῃ τις τὴν Κυβέρνησιν εἰς ἀπόλυτον κηδαιμονίαν τῶν συμβούλων τῆς ἐν λόγῳ ἐταιρίας.

Ἡ Κυβέρνησις θὰ καθίστατο οὕτω αἰχμάλωτος μιᾶς σπείρας χρηματιστῶν, οἵτινες, ἐν πάσει ἐν τῷ μέλλοντι κυβερνητικῇ δράσει ὑπὲρ τῆς οἰκονομικῆς ἀνορθώσεως τοῦ τόπου, θὰ ἐξήσκουν μεγίστην ἐπιρροὴν εἰς τὰς ἀποφάσεις της.

Ἡ δημιουργία τοιαύτης ἐξαιρετικῆς θέσεως εἰς ἰδιωτικὴν ἑταιρίαν θὰ ἦτο οὐ μόνον σκάνδαλον, ἀλλὰ καὶ φραγμὸς ἀνυπέρβλητος τοῦ λοιποῦ εἰς πᾶσαν ἰδιωτικὴν πρωτοβουλίαν καὶ εἰς τὸν ἐλεύθερον συναγωνισμόν, προφανῶς δὲ ἐξουδένωσις τῆς τε Ἐθνικῆς Τραπεζῆς καὶ παντὸς ἐν γένει πιστωτικοῦ καθιδρύματος ἐν Ἑλλάδι. Διότι, διὰ τῆς ἀναγνωρίσεως εἰς τοιαύτην ἑταιρίαν τοῦ δικαιώματος ἐλέγχου καὶ διαχειρίσεως ὑπεγύων προσόδων, καθὼς καὶ τῆς μετατροπῆς τῶν εἰσπράξεων εἰς χρυσόν, εἶνε ταῦτό ὡς νὰ καθίστατο τὸ Κράτος ἢ γαλουχοῦσα ἀγελάς μιᾶς προνομιούχου χρηματιστικῆς ὀλιγαρχίας, τῶν ἰδρυτῶν καὶ συμβούλων τῆς ἐν λόγῳ ἑταιρίας, οἵτινες θὰ ἔχωσι τὸ μονοπώλιον τοῦ κανονίζεῖν ἐν Ἑλλάδι τὸ ἐξωτερικὸν συνάλλαγμα κατὰ τὸ ἴδιον αὐτῶν συμφέρον.

Τὰ πλεονεκτήματα παραπλησίου μονοπωλίου θὰ εἶναι ἀκατάλογιστα καὶ ὑπὸ πλείστας ἄλλας ἐπόψεις, χωρὶς κανέν ἄλλο ἀντιστάθμισμα, οὔτε διὰ τὸ Δημόσιον οὔτε διὰ τὸν φορολογούμενον ἑλληνικὸν λαόν, *αἰωνία ἀγελάδα δι' ἄρμεγμα*, εἰμὴ ὅτι θὰ καθίσταντο πάντες εἰς τὸ ἐξῆς ὑποτελεῖς διεθνoῦς χρηματιστικῆς σπείρας. ὅπως ἐν Τουρκίᾳ καὶ οἱ ὑπήκοοι τοῦ Σουλτάνου διατελοῦσι κηδεμονευόμενοι τοῦ Ξενικοῦ Ἐλέγχου.

Ἀδιακόπως καὶ παντοιοτρόπως οἱ κύριοι χρηματισταὶ μᾶς ἐξαίρουσι τὰ εὐεργετήματα τῆς ἐν Τουρκίᾳ Διεθνoῦς ἐπιτροπῆς, ὑποδεικνύοντες συστηματικῶς αὐτὴν καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὡς *μίσουρ σωτήριον* πρὸς τὴν οἰκονομικὴν αὐτῆς ἀνόρθωσιν καὶ ἀναγέννησιν παρ' ἡμῖν τοῦ χρυσοῦ αἰῶνος!

Τὸ ἐφ' ἡμῖν ἐντελῶς συμπεριζόμεθα τὰς περὶ ἐντοπίου ἐλέγχου ἰδέας τοῦ κ. Θ. Δηλιγιάννη καθὼς καὶ τὴν γνώμην αὐτοῦ περὶ τοῦ ἐν Τουρκίᾳ διεθνoῦς ἐλέγχου, ὃν παριστάνουσι τινες ὡς διαχέοντα ἀμύθητα ἀγαθὰ εἰς τε τὴν διοίκησιν καὶ εἰς τὸν τόπον ἐκείνον.

Ἰπὸ τὴν ἐποψίν τοῦ στενοῦ συμφέροντος τῶν κατόχων τουρκικῶν χρεωγράφων, ἢ ἐν Τουρκίᾳ Διεθνoῦς Ἐπιτροπῆ παρὲ-

χει αναμφιβόλως υπηρεσίας τινάς, εἰ καὶ, ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως αὐτῆς ἀπὸ τοῦ 1881, δὲν κατώρθωσεν εἰσέτι νὰ αὐξήσῃ οὔτε κατὰ $1/8$ τὸν ἀρχικῶς εἰς 1 0/0 ὀρισθέντα τόκον ἐπὶ τοῦ περικεκομμένου κατὰ 40 0]0 ὀνομαστικοῦ κεφαλαίου τοῦ δημοσίου χρέους τῆς Τουρκίας!

Ἡ ἐν Τουρκίᾳ Διεθνὴς Ἐπιτροπὴ ἐκμεταλλεύεται καὶ εἰσπράττει τὰς καλητέρας καὶ ἀσφαλεστέρας προσόδους τοῦ Κράτους ὡς ἀσυνείδητός τις ἐνοικιαστής ξένου κτήματος, ὅστις οὐδενὸς φεῖδεται ὅπως καρποθῆ πρὸς ἴδιον ἀποκλειστικὸν ὄφελος πᾶν ὅτι ἡ φυσικὴ γονιμότης τοῦ ἐδάφους δύναται ν' ἀποδώσῃ, μέχρι παντελοῦς ἐξαντλήσεως, ἀλλ' οὐδὲν ἄλλο μὲν καὶ περὶ τῆς καλῆς καὶ πατρικῆς συντηρήσεως τοῦ κτήματος.

Δὲν εἶνε ἀληθὴς φενακὴ ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι ὁ ἐν Τουρκίᾳ Διεθνὴς ἔλεγχος συντελεῖ εἰς τὴν οἰκονομικὴν, γεωργικὴν καὶ βιομηχανικὴν ἀνόρθωσιν τοῦ τόπου;

Ἄρκεῖ ἀπλῆ ἐπίσκεψις τῶν τουρκικῶν ἐπαρχιῶν, εἴτε ἐν Εὐρώπῃ εἴτε ἐν Ἀσίᾳ, ἵνα πεισθῆ τις ἐν ὁποίᾳ πτωχείᾳ, ἀθλιότητι καὶ κακομοιριᾷ κατατρύχονται ὀλόκληροι πληθυσμοί!

Ἄν λοιπὸν τοιαῦτα καὶ ἐν Ἑλλάδι πρόκηται νὰ προκύψουν ἀγαθὰ ἐκ τῆς διαχειρίσεως τῶν Δημοσίων προσόδων ὑπὸ Ἀρκουδοκτόνων χρηματιστῶν ὁ ἑλληνικὸς λαὸς δύναται νὰ ζήσῃ ἔτι καὶ ἄνευ αὐτῶν.

Δύναται νὰ προσενέγκῃ εἰς τοὺς πιττωτάς του ἐχέγγυα ἀσφαλέστερα ἅμα καὶ παγιώτερα, χωρὶς νὰ ἔχῃ ἀνάγκην νὰ προσφύγῃ πρὸς ἄλλην ἰδιοτελῆ μεσεγγυοῦχον ἐταιρίαν.

Δὲν ἔρρευσε τοσοῦτον αἷμα, οὐδὲ ἡ Εὐρώπη σύμπασα ἠγωνίσθη ἐν Πύλῳ ὑπὲρ τῆς ἑλληνικῆς Ἀνεξαρτησίας, ὅπως ἡ Ἑλλάς καταστῆ, ἐπὶ Γεωργίου Α', ὑποτελῆς μερικῶν μισογενῶν κερδοσκοπῶν.

Βεβαίως, δὲν εἶνε ἔργον μου ν' ἀποφανθῶ περὶ τῆς διατηρήσεως ἢ καταργήσεως τῆς ἐταιρίας τῶν Μονοπωλίων. Φρονῶ ὁμως ὅτι ἡ σύστασις εἰδικῆς υπηρεσίας τοῦ Κράτους διὰ τὴν

διαχείρισιν τοῦ Δημοσίου Χρέους κατ' οὐδέν παρακωλύει τὴν λειτουργίαν τῆς ἐταιρίας ταύτης ὡς ἀπλοῦ εἰσπράκτορος γνωστών εἰδικῶν φόρων ὧν ἡ κυβέρνησις ἀνέθηκεν ἄλλοτε εἰς αὐτὴν τὴν φροντίδα διὰ συμβάσεως.

Ὁλεθριώτατον ὁμως θὰ ἦτο, μοι φαίνεται, ὑπὸ πλείστας ἐπόψεις, νὰ δοθῇ εἰς τοιαύτην ἢ ἄλλην *ιδιωτικὴν ἀνώνυμον ἐταιρίαν* χαρακτηρ **ἐπισήμου μεσεγγυούχου τοῦ Κράτους** ἀπέναντι τῶν πιστωτῶν του.

Ἐκτός τῶν προεκτεθέντων ἀτόπων, θὰ προέκυπτε καὶ τοῦτο ὅτι ἡ ἀπλῆ καὶ μόνη ἀναγνώρισις μιᾶς τοιαύτης ιδιωτικῆς ἐταιρίας ὡς μεσεγγυούχου, θὰ ἤρκει νὰ ἐξασφαλίσῃ εἰς μερικoὺς ἰδρυτὰς καὶ συμβούλους αὐτῆς ἀμύθητα κέρδη ἐκ τοῦ ὑψωμοῦ, ἐν παρόμοιον μονοπωλιακὸν προνόμιον θὰ προεκάλει ἀμέσως, εἰς τὰς μετοχὰς τῆς ἐταιρίας, **χωρὶς ἐλάχιστον ἀντιστάθμισμα** διὰ τὸ Δημόσιον.

Πλὴν τούτου, διὰ τῶν ἐν τῷ Κράτει πολυαριθμῶν εἰσπρακτορικῶν ὑποκαταστημάτων της ἢ ἐν λόγῳ ἐταιρία θὰ ἐκτᾶτο τοσαύτην ἀυθεντίαν καὶ θὰ ἐξήσκει ἀνάλογον ἠθικὴν ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν φορολογουμένων, ὥστε ἡ Κυβέρνησις ἥτις ἤθελε ποτὲ διὰ τοῦ *ρουσφετολογικοῦ συστήματος*, ἐξαρτήσῃ τὴν κοινοβουλευτικὴν της ὑπαρξιν ἐν τῷ μέλλοντι ἐκ τῆς ὑποστηρίξεως τοιαύτης παντοδυνάμου χρηματιστικῆς ἐταιρίας, θὰ καθίστατο ὁ ἀληθὴς δικτάτωρ ἐν τῷ τόπῳ. ἐπιβαλλομένη οὐχὶ μόνον εἰς τὴν Βασιλείαν ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν Ἑλληνικὸν λαόν, διὰ τῶν πολυαριθμῶν, ὡς προεῖπον, εἰσπρακτορικῶν ὑποκαταστημάτων της ἅτινα κατὰ τὰς ἐκλογὰς θὰ μετετρέποντο εἰς τοσαῦτα ἀκαταμάχητα ἐκλογικὰ ὄργανα.

I ⊕ .

**Διὰ τίνων μέσων ὁ κ. Βλαστός προκαλεῖ τὴν
ἀντίστασιν τῶν Κομιτάτων.**

Τὰ μέχρι τοῦδε ἐκτεθέντα ἀποκαλύπτουσιν ἐναργῶς καὶ τοῦτο τὸ σκάνδαλον ὅτι εἰς ἀρχαῖος διπλωματικὸς ὑπάλληλος τῆς Γαλλικῆς Κυβερνήσεως, ὁ κ. Βαλφραι ἐτέθη λίαν δουλοπρεπῶς, ἀγνοῶ εἰς ποῖα ἐλατήρια ὑπέικων, εἰς τὴν παντελεῆ διάθεσιν τοῦ κ. Βλαστοῦ, ὅπως τῷ χρησιμεύσῃ ὡς παραπέτασμα τῆς οἰκτρᾶς ταύτης χρηματιστικῆς σκευωρίας, ἀναδεχόμενος τὸν *Μιαν ἀμφίβολον τιμητικὸν τίτλον*, προέδρου τοῦ Γαλλικοῦ Κομιτάτου, πᾶν ἄλλο ἀντιπροσωπεύοντος ἢ συμφέροντα θυμάτων τοῦ νόμου τῆς 10 Δεκεμβρίου.

Ἡ διαγωγή τοῦ Valfrai εἶναι τόσον μᾶλλον προβληματικὴ καὶ ἀκατανόητος καθόσον, ἐνῶ ἡ ἔδρα τοῦ Κομιτάτου εἶναι εἰς τὸν ἀρ. 3 τῆς ὁδοῦ Grammont, ἅπασα ἡ ἐπίσημος ἀλληλογραφία, ἡ ἀφορῶσα τὰς διαπραγματεύσεις ἀπευθύνετο ὑπὸ τοῦ κ. Ὀρνστάιν εἰς τὸ Comptoir National, πρὸς τὸν Βαλφραι, ἀπεσφαγίζετο ὅμως ὑπὸ τοῦ ἐν τοῖς παρασκηνοῖς ἐργαζομένου κ. Βλαστοῦ, ὅστις καὶ ἀπῆντα ἐν τῷ ἰδίῳ ὀνόματι πρὸς τὸν κ. Ὀρνστάιν δίδων αὐτῷ τὰς ἀναγκαίας ὁδηγίας!

Τοῦτο ἐξάγεται τρανώτατα ἐξ ὅλης τῆς ἀλληλογραφίας.

Οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ μετὰ τῶν μελῶν τῶν δύο ἄλλων Κομιτάτων αὐτὸς ὁ ἴδιος Βλαστός ἐμικροραδιούργει· ἀπόδειξις ἡ πρὸς τὸν κ. Ο' Leary, γενικὸν γραμματέα τοῦ Ἀγγλικοῦ κομιτάτου, ἐπιστολὴ του τῆς 3 Ἰουλίου 1894, ἣν ἐδημοσίευσεν ἤδη ἡ *Ἐφημερὶς τῶν Συζητήσεων* ἐν τῷ φύλλῳ τῆς 1 Σεπτεμβρίου. Διὰ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης, ἵνα συγκαλύψῃ τὰς ἐν

τῷ κρυπτῷ ραδιουργίας του ἐναντίον τῆς Ἑλλάδος καὶ ἵνα μὴ φανῇ ὅτι προὐκάλει κατ' αὐτῆς ἀγρίαν σταυροφορίαν, ἠγωνίζετο νὰ ὠθήσῃ εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀντιστάσεως αὐτὸ τὸ ἀγγλικὸν κομιτάτον καθὼς καὶ τὸ γερμανικόν. Ἡ ἐν λόγῳ ἐπιστολὴ ὡς ἐκ τῆς μεγίστης αὐτῆς σπουδαιότητος χρήζει ἀναδημοσιεύσεως ἐνταῦθα

Ἴδου αὐτὴ ἐν πιστῇ μεταφράσει :

Παρίσιοι, τὴν 13 Ἰουλίου 1894.

Ἀγαπητέ μοι Κύριε O'Leary,

Ἄσπον περισσοτέρας λαμβάνω ἐξ Ἀθηνῶν πληροφορίας, τόσοσ πείθομαι ὅτι κωμῳδία παίζεται αὐτὴν τὴν στιγμὴν, ἥς θὰ εἴμεθα τὰ θύματα. Συνεπείχ τῶν δισταγμῶν τῶν Κομιτάτων καὶ τοῦ φυσικοῦ πόθου τῶν τριῶν ἐπιτετραμμένων, ὅπως φησάσωσιν εἰς ἀποτέλεσμα καὶ ἐπανεέλθωσιν με ὑπογεγραμμένην σύμβασιν, ὁ κ. Τρικούπης μέλλει νὰ ἐπιτύχῃ παρ' ἡμῶν ὅλως διάφορον πρᾶγμα ἐκείνου, ὅπερ εἶχομεν ἀποφασίσει ἐν ἀρχῇ. Θὰ ποιήσωμεν αὐτῷ σειράν παραχωρήσεων καὶ τὸ ἀποτέλεσμα θὰ εἶνε ἀξιοθρήνητος ἀποτυχία. Μὴ λησμονῆτε ἀληθῶς ὅτι προτιμώτερον εἶνε οὐδὲν νὰ γείνη παρὰ νὰ συνομολογήσωμεν συμβασμίν, ὅστις δὲν θὰ ἐπιλύσῃ οὐδὲν, ὅστις δὲν θὰ ἐπιταχύνη τὴν ἐπάνοδον τῆς πίστεως τῆς Ἑλλάδος. Εἰς τοῦτο ἐγκεῖται τὸ κύριον ἀντικείμενον καὶ τὸ κοινὸν συμφέρον τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν ὁμολογιούχων.

Λαμβάνω ἐπιστολὴν ἀπὸ προσώπου ἐκ τῶν περιστοιχοῦντων τὸν Βασιλέα καὶ μέγιστον ἔχορτος κῆρος—(τοῦτο λίαν ἐμπιστευτικῶς μεταξὺ ἡμῶν)—ἐξ ἧς ἀποσπῶ τὰ ἀκόλουθα :

Ἄ ὁ κ. Τρικούπης θὰ πράξῃ ὅ,τι δύναται πρὸς παράτασιν » τῶν διαπραγματεύσεων καθόσοι ἐννοεῖ, ἀφ' ἐνός, ὅτι θὰ τῷ » εἶναι δυσχερὲς νὰ φυλάξῃ ἐπὶ τρεῖς μῆνας ἐν τῷ χαρτοφυλάκιῳ του τὴν σύμβασιν, ἣν θὰ ὑπογράψῃ· γινώσκει, δέ, ἀφ'

» ἐτέρου, ὅτι ἂν συγκαλέσῃ ἐπὶ τούτῳ ἔκτακτον σύνοδον, ἢ Βουλὴν
 » θὰ ψηφίσῃ μὲν αὐτήν, ἂν εὕρῃ τοὺς ὄρους συμφέροντας εἰς
 » τὸν τόπον, θὰ ἀνατρέψῃ ὅμως εὐθὺς ἀμέσως τὴν κυβέρνησιν
 » του. Ἐπίσης, ἂν ἡ Βουλὴ δὲν κρίνῃ τὴν σύμβασιν συμφέ-
 » ρουσαν διὰ τὴν Ἑλλάδα, θὰ τὴν ἀπορρίψῃ, συνέπεια δὲ τού-
 » του θὰ εἶνε πάλιν ἡ πτώσις τοῦ ὑπουργείου· ὥστε, ἐνώπιον
 » βεβαίας πτώσεως κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις, ὁ κ.
 » Τρικούπης ἔχει συμφέρον νὰ μὴ ὑπογράψῃ σήμερον οὐδεμίαν
 » σύμβασιν καὶ νὰ ὑποβάλῃ τοιαύτην εἰς τὴν Βουλὴν μόνον
 » κατὰ τὸν προσεχῆ Ὀκτώμβριον, ἵνα οὕτω παρατείνῃ τὴν
 » ἐξουσίαν του.

» Ἐνῶ τὸ καλῶς ἐννοούμενον συμφέρον τῶν ἀπεσταλμένων
 » εἶνε νὰ ὑποχρεώσῃ τὸν κ. Τρικούπην νὰ κλείσῃ μίαν σύμβα-
 » σιν ἢ νὰ διαρρήξῃ τὰς διαπραγματεύσεις, ἐνόσω ὑπάρχει
 » ἀκόμη ἐλπίς, ὅπως νέον ὑπουργεῖον συνεχίσῃ αὐτὰς ἀμέσως,
 » διότι ὑπάρχει κίνδυνος, μὴ ἀργώτερον κατὰ Ὀκτώμβριον, αἱ
 » διαθέσεις τοῦ τόπου καὶ τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν ὑποστῶσι με-
 » ταβολήν.»

« Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη μοι φαίνεται ἐπιλέγει, ὁ κ. Βλαστός,
 ἀρκούντως ἐνδεικτικὴ καὶ ἐπιμένω εἰς ἄμεσον σύγκλησιν τῶν
 Κομιτάτων, ἂν δὲν συμφωνήσωμεν δι' ἀλληλογραφίας.

» Ἐσωκλείω ἐν τῇ παρούσῃ τὸ σχέδιον συμβάσεως, ἣν, ὡς
 τελευταίαν παραχώρησιν, ἠδυνάμεθα νὰ διαβιβάσωμεν εἰς τοὺς
 ἀντιπροσώπους. Πέμπω ἐπίσης ἀντίγραφον τοῦ σχεδίου τούτου
 πρὸς τὸ Κομιτάτον τοῦ Βερολίνου, παρακαλῶν αὐτὸ νὰ τὸ με-
 λετήσῃ. Τὸ κατ' ἐμὲ, δὲν θὰ ἐξέλθω τοῦ προγράμματος τού-
 του καὶ, ἂν τὰ τρία Κομιτάτα εἶνε σύμφωνα, εἶμαι τῆς γνώ-
 μης—ἐν περιπτώσει ἀπορρίψεως τῶν προτάσεων αὐτῶν—ἵνα
 οἱ ἐπίτροποι ἡμῶν ἔχωσι τὴν διαταγὴν ν' ἀπέλθωσι τῶν Ἀθη-
 νῶν καὶ ἀμέσως προβῶμεν εἰς δημοσίευσιν τῶν πρωτοκόλλων
 κτλ.

(Ὑπογραφή)

Βλαστός.

Πρὶν ἢ προβῶ περαιτέρω ὀφείλω νὰ παρατηρήσω ἐνταῦθα ὅτι ἀναμφισβητήτως ὁ κ. Βλαστός ἀναισχύντως ψεύδεται, γράφων πρὸς τὸν κ. O'Leary ὅτι διατελῆ ἐν ἀλληλογραφίᾳ μετὰ σπουδαίου προσώπου, ἐκ τῶν περιστοιχούντων τὸν Βασιλέα, καθιστῶντος αὐτὸν ἐνήμερον περὶ τῆς κυβερνητικῆς καταστάσεως ἐν Ἑλλάδι. Βεβαίως δὲ, οὔτε ὁ γηραιὸς κ. Κουντουριωτῆς, οὔτε οὐδεὶς ἐκ τῶν ὑπασπιστῶν τῆς Α. Μεγαλειότητος, οὔτε ὁ ἰδιαιτέρος γραμματεὺς, οὔτε ὁ γενικὸς ἐπιμελητὴς τοῦ Βασιλέως ἔγραψάν ποτε τὰ ἐν τῇ ἐπιστολῇ τοῦ κ. γνωστοῦ χρηματιστοῦ ἀναφερόμενα· ὥστε ἀλλοῦ δέον ν' ἀναζητηθῆ ὁ ἐπιστέλλων καὶ πράκτωρ ἐν Ἀθήναις τοῦ κυρίου τούτου, ἂν ἡ ἀναζήτησις αὕτη δύναται νὰ παρουσιάσῃ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν ἐνδιαφέρον τι.

Κ'.

Ἡ ἀντίστασις τῶν Κομιτάτων

Ὁ ἥρωα τῆς ἀντιστάσεως τῶν Κομιτάτων, κ. Βλαστός, γνωρίζων τῷ κ. Ὀρνστάιν τὴν παρά τοῖς Ἀγγλοῖς ἐνέργειάν του, ἔγραψεν, ὑπὸ ἡμερομηνίαν 5 Ἰουλίου :

αΣᾶς βεβαιῶ τὴν ἐπιστολὴν ἣν σὰς ἀπηύθυνεν ὁ κ. Wehrlé⁽¹⁾ τὴν 5 τρέχοντος Ἰουλίου. Ἐκτοτε ἔλαβον τὴν ἐπιστολὴν τῆς 28 Ἰουνίου τὴν ὅποیان ἀπηυθύνετε μετὰ τοῦ πρωτοκόλλου Ε' πρὸς τὸν κ. Βαλφραί.

(1) Ὁ κ. Wehrlé διατελεῖ ἰδιαιτέρος γραμματεὺς τοῦ κ. Βλαστοῦ, δὲ αὐτὸς διώρισε καὶ γραμματεῖα τοῦ δῆθεν γαλλικοῦ κομιτάτου.

» Ὁ κ. Βαλφραϊ ἐτηλεγράφησε χθές 4 Ἰουλίου, τὰ ἐξῆς πρὸς τοὺς ἐν Βερολίνῳ καὶ Λονδίνῳ :

« Νομίζομεν ὅτι ἡ ἀνάγνωσις τοῦ πρωτοκόλλου Ε΄. καὶ τοῦ τελευταίου τηλεγραφήματος τοῦ κ. Ὀρνστάϊν, οὕτινος ἐπέμψαμεν ἡμῖν χθές ἀντίγραφον, σᾶς ἀφαιρεῖ ὡς καὶ εἰς ἡμᾶς πᾶσαν ἐλπίδα περὶ συμβιβασμοῦ. Εἴμεθα τῆς γνώμης νὰ ἐξουσιοδοτήσωμεν τοὺς ἐπιτρόπους ἡμῶν νὰ ἐκλέξωσι τὸν τρόπον καὶ τὴν στιγμήν τῆς ἐξ Ἀθηνῶν ἀναχωρήσεώς των».

» Ἐγκλείστως θὰ εὐρῆτε τὴν ἀπάντησιν τοῦ κ. Ο'Leary.

» Πιστεύω, μᾶλλον τὰ ψεῦδη τοῦ κ. Τρικούπη, ὅτι ἐγὼ εἶμαι ἀκόμη ὁ συμβιβαστικώτερος πάντων : καθότι, τὸ «κάτω κάτω τῆς γραφῆς» ἐπιδιώκω πράγματα χρήσιμα δι' ὅλον τὸν κόσμον. Τόσῳ τὸ χειρότερον ἂν «αὐτὸς ὁ κύριος» (ὁ Τρικούπης) δὲν τὸ ἐννοῆ. Οὕτω οἰκτρῶς θὰ συμπληρώσῃ τὴν σειράν τῶν ἡρώων τῆς Ἑλληνικῆς Ἀνεξαρτησίας, τῶν ὁποίων ὁ πατήρ του μᾶς ἀφηγήθη τὴν ἱστορίαν.....»

Ἴνα μὴ ὑπολειφθῇ ἡ ἐλαχίστη ἀμφιβολία περὶ τοῦ κατὰ πόσον ὁ πανοῦργος χρηματιστῆς οὗτος διεδραμάτισε πρόσωπον ἥρωος ἐν τῇ ἰλαροτραγωδίᾳ ταύτῃ τῶν διαπραγματεύσεων, εἶνα: ἀνάγκη ν' ἀναφέρω καὶ τὴν ἀκόλουθον ἐπιστολὴν του τῆς 9 Ἰουλίου, ἐξ ἧς ἐναργέστερον καταφαίνεται τὸ ὅλως βωβὸν καὶ οἰκτρὸν πρόσωπον ὃπερ ἔπαιξεν ἀνέκαθεν ὁ κ. Βαλφραϊ :

« Ἀκριβέ μου Κύριε Ὀρνστάϊν», ἔγραφεν ὁ κ. Βλαστός τὴν 9 Ἰουλίου. Σᾶς βεβαιῶ τὴν ἐπιστολὴν μου τῆς 5 Ἰουλίου καθὼς καὶ τὸ τηλεγράφημά μου τῆς 6.

» Ἐγὼ δὲ ἔλαβον τὰς πρὸς τὸν κ. Βαλφραϊ ἐπιστολάς σας τῆς 2 Ἰουλίου καθὼς καὶ τὰ πρωτόκολλα ΣΤ' καὶ Ζ'.

» Τὰ τηλεγραφήματά σας τῶν 5 καὶ 6 Ἰουλίου ἐλήφθησαν ἐπίσης ἀσφαλῶς. Σᾶς ἐσωκλείω ἀντίγραφα διὰ τὴν καλὴν τάξιν.

» Τέλος, πέμπω ὑμῖν ἐπίσης ἀντίγραφα τῶν διαμειφθέντων

ἐπιστολῶν καὶ τηλεγραφημάτων μεταξὺ Λονδίνου καὶ Βερολίνου ἀπὸ τῆς τελευταίας μου ἀνακοινώσεως»..

Ἡ ὅλη λοιπὸν ἐνέργεια τοῦ ἀρχαίου διπλωμάτου κ. Βαλφραϊ δὲν συνίστατο εἰς ἄλλο εἰμὴ εἰς τὸ πῆγαινε κ' ἔλα μεταξὺ Comptoir National καὶ ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν ὅπως ἐκτελή τὰς διαταγὰς τοῦ κ. Βλαστοῦ, ἐπικαλούμενος τὴν ἐπέμβασιν τῆς Γαλλικῆς Κυβερνήσεως ὑπὲρ τῶν ἐν Γαλλίᾳ θυμάτων τοῦ νόμου τῆς 10 Δεκεμβρίου.

Ὁ κ. Ἄνοτῶ, ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν, ἐξαπατηθεὶς, κατ' ἀρχάς, καὶ ὑπὸ σπουδαίαν κᾶπως λαβὼν ἔποψιν τὴν σύστασιν τοῦ γαλλικοῦ Κομιτάτου, εἶχε δόσει εὐμενῆ ἀκρόασιν εἰς τὰς παραστάσεις τῶν χρηματιστικῶν ἠθοποιῶν Βαλφραϊ—Βλαστοῦ. Τοῦτο καὶ τινα ἄλλα προηγούμενα περιστατικὰ ἄτιστα συνετέλεσαν εἰς τὸ νὰ ἀνοίγωνται εὐμενῶς αἱ θύραι τῶν γαλλικῶν ὑπουργείων τῷ κ. Βλαστῶ, ἐξῆψαν ἔτι μᾶλλον τὴν παρομιώδη καταστᾶσαν ἔπαρσιν τοῦ κλεινοῦ εὐγενοῦς Πορτογάλλου Μαρκισίου, ὥστε ἀυστόλως ἐξεφράζετο τοῖς φίλοις αὐτοῦ κομπορημονῶν ὅτι αἱ οἱ σημερινοὶ ὑπουργοὶ τῆς Γαλλίας εἶναι εἰς τὴν διάθεσίν του»! (Tous ces ministres sont à ma disposition»), ἔλεγεν αὐτολεξεί.

Ἐν ἑτέρᾳ του δὲ ἐπιστολῇ πρὸς τὸν κ. Ὀρνστάιν, ἰδιοχείρως προσέθετεν ἐν ὑστερογράφῳ, ὑπὸ ἡμερομηνίαν 13 Ἰουνίου:

»Δὲν θὰ παύσω νὰ συνιστῶ ὑμῖν ἐνέργειαν κατὰ τοῦ κ. Τρικούπη. Εἰξεύρετε ὅτι ἡ ἀντιπολίτευσις τοῦ τύπου ἐν Ἑλλάδι εἶνε ὁ, τι γελοῖον (l'opposition de la presse est une mauvaise plaisanterie). αὐτὸ, τι ἀποδεχθῆ ὁ κ. Τρικούπης θὰ τὸ περάσῃ ἀπὸ τὴν Βουλὴν».

Πάντα ταῦτα τὰ διαβήματα τοῦ ἀντιπροέδρου τοῦ Comptoir National, ἐξ ἑνὸς, αἱ μεγαλαυχίαι του, ἐξ ἄλλου, ὅτι ἐν Γαλλίᾳ μὲν ὅλοι οἱ ὑπουργοὶ εἶναι εἰς τὴν διάθεσίν του, ἐν Ἑλλάδι δὲ ὅτι ἀσπουδαιότατα πρόσωπα ἐκ τῶν περιστοιχίζοντων τὸν Βασιλέα (;!) τὸν ἐξυπηρετοῦσι τυφλῶς», κατὰ

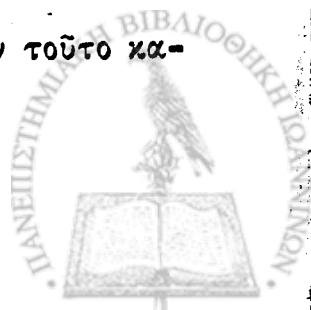
συνέπειαν, ὅτι τὸ ὑπουργεῖον Τρικούπη θὰ ἀνετρέπετο ἅμα τῇ ρῆξει τῶν διαπραγματεύσεων καὶ ὅτι κατὰ τὴν διαβεβαίωσιν τοῦ ἐν Ἀθήναις σπουδαιοτάτου ἀνταποκριτοῦ του, τοῦ χαίροντος τὰ πιστὰ τοῦ Βασιλέως θὰ ἤρχετο νέον ὑπουργεῖον τῆς ἀρεσκείας των, — πάντα ταῦτα, λέγω, ἔσχον ὡς ἀποτέλεσμα νῦν καταπίεσιν τὰ ἄλλα κομιτάτα περὶ τῆς ἀνάγκης ἀποστολῆς δευτέρου τελεσιγράφου. Τὸ κείμενον καὶ αὐτοῦ τοῦ τελεσιγράφου εἶχε μὲν παρασκευασθῆ καὶ συνταχθῆ ἐν Παρισίοις, ἐπέτυχεν ὁμως τὸ Comptoir National ὅπως τοῦτο διαβιβασθῆ εἰς Ἀθήνας τηλεγραφικῶς ὑπὸ τοῦ ἀγγλικῆ Κομιτάτου, ὁ δὲ κ. Βλαστός ἐτηλεγράφησε πρὸς τὸν κ. Ὀρστᾶν νὰ μὴ λάβῃ πλέον οὐδεμίαν πρωτοβουλίαν διὰ τὴν ἐπίδοσιν εἰς τὴν ἐλληνικὴν Κυβέρνησιν ἐγγράφων, ἀλλὰ νὰ περιορισθῆ εἰς τὸ νὰ προσυπογράψῃ καὶ ἀκολουθῆ εἰς τὸ ἐξῆς τὰς πράξεις καὶ ἐνεργείας τοῦ "Ἀγγλου ἀπεσταλμένου».

Κ Α'.

Ἐπίδοσις ἀπλοῦ ὑπομνήματος ἀντὶ τελεσιγράφου.

Ἵστερον ἀπὸ τὸ πάθημα κατὰ τὴν λῆψιν τοῦ πρώτου τελεσιγράφου, οἱ τρεῖς ἀπεσταλμένοι ἀπεφάσισαν, ἀπὸ κοινοῦ, ὅτε ἔλαβον διαταγὴν νὰ ἐπιδώσωσι τὸ δεῦτερον τελεσίγραφον, νὰ μετριάσωσι πολὺ τὸ ὕφος αὐτοῦ καὶ ἀντὶ τελεσιγράφου νὰ τὸ ἐπιδώσωσιν εἰς τὴν Κυβέρνησιν ὑπὸ μορφήν ἀπλοῦ ὑπομνήματος ἄνευ ὑπογραφῆς καὶ ἄνευ ἡμερομηνίας.

Περιττὸν γ' ἀναδημοσιεύσω ἐνταῦθα τὸ ἐγγράφον τοῦτο κα-

ὅσον ὑπάρχει ἐν τῷ δημοσιευθέντι ἤδη πρωτοκόλλῳ Η'. τῆς 10 'Ιουλίου.

Οἱ τρεῖς ἀντιπρόσωποι ἐτηλεγράφησαν πρὸς τὰ κομιτάτα τῶν τὴν τοιαύτην τροποποίησιν. Καὶ ὁ μὲν Ἄγγλος ἀπεσταλμένος ἔλαβε θερμὰ συγχαρητήρια τοῦ προέδρου τοῦ διὰ τοῦτο, ἐν Παρισίοις ὅμως ἡ τροποποίησις προεκάλεσε κατὰ τοῦ κ. Ὀρνστάιν τοὺς κεραυνοὺς τοῦ κ. Βλαστοῦ, ὅστις ἐν τῇ ἀπὸ 12 'Ιουλίου 1894 ἐπιστολῇ του ἤλεγχεν αὐστηρότατα τὸν ἐπιτροπὸν του ὡς ἐξῆς :

• Βεβαιουῦμαι μετὰ λύπης ἐκ τῶν τελευταίων τηλεγραφημάτων ὑμῶν, ὅτι αἱ προθέσεις μου δὲν κατενοήθησαν καλῶς ὑφ' ἰμῶν, ἢ ὅτι αἱ ὁδηγίαι μου, αἱ περιεχόμεναι ἐν τοῖς τηλεγραφήμασί μου, κακῶς ἠρμηνεύθησαν. Προσῆκει λοιπὸν νὰ ὀρίσω ἐνταῦθα σαφῶς τὰς γραμμὰς τοῦ προγράμματος, ὅπερ εἶχον χαράξει

» Μεταβαίνω εἰς τὸ δευτερον σημεῖον, ὅπερ δὲν φαίνεται μοι ἤτιον σπουδαῖον.

» Μετὰ πολλὰς προσπαθείας εἶχον κατορθώσει γὰ ἐπιτύχω παρὰ τῶν Γερμανῶν καὶ τῶν Ἄγγλων ἐν τηλεσίγραφον, ὅπερ θὰ ἀπεστέλλετο κατ' εὐθείαν ἐκ Λονδίνου, καὶ τὸ ὅποῖον δὲν θὰ εἴχετε ἢ νὰ ἰπογράψητε μετὰ τοῦ Σίρ Γκράν Δάφ. Ἡ οὐσία καὶ ὁ τύπος τοῦ τηλεσιγράφου τούτου εἶχον ὠρίμως σταθμισθῆ καὶ ἐχειροκρότου ἐμαυτὸν, διότι ἐπέτυχον τὴν συμφωνίαν τῶν τριῶν Κομιτάτων ἐπὶ τῆς συντάξεως αὐτοῦ. Καὶ ἰδοὺ ὅτι σήμερον μανθάνω μετ' ἐκπλήξεως, ὅτι ἀντικαθίστατε τὸ τηλεσίγραφον διὰ σημειώματος φύσεως τοιαύτης, ὥστε νὰ ἀργίσωσι νεαὶ διαπραγματεύσεις.

» Δὲν δύναμαι νὰ ἐξηγήσω τὴν στάσιν ταύτην εἰμὴ ὡς ἀποτέλεσμα μακρᾶς διαμονῆς ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ τῇ διαλυτικῇ καὶ ἕνεκα τῆς ἐκστρατείας τῆς γενομένης περὶ ὑμᾶς ὑπὸ τῶν ὑπουργῶν καὶ ὑπὸ διαφόρων φίλων, οὓς εἶνε περιττὸν νὰ ὀνομάσω »

Ἐκαστος ἐννοεῖ ὅποια ὑπῆρξεν ἡ δικαία ἀγανάκτησις τοῦ κ. Ὀρνστάιν ἐκ τῆς ὑβριστικωτάτης ταύτης ἐπιστολῆς τοῦ κ. Βλαστοῦ πρὸς αὐτόν. Δὲν εὑρίσκει λόγους ἱκανοὺς ὅπως στιγματίσῃ ὡς ἤρμοζε τὴν διαγωγὴν τοῦ ἀντιπροέδρου τοῦ Comptoir National ἀποκαλῶν αὐτόν τὸν κακοδαίμονα τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν ὁμολογιούχων.

Διὰ τοῦτο ἐσκέφθη τότε πρὸς στιγμὴν ν' ἀνακεφαλαιώσῃ ἐν μιᾷ ἐπιστολῇ, εἰς ἀπάντησιν, πᾶν ὅ,τι ἀσυνεπές καὶ κακὴθες εὑρίσκει καὶ ἐξήγαγεν ἐκ τῆς μακρᾶς μετὰ τοῦ ἐν λόγῳ κυρίου ἀλληλογραφίας του. Πρὸς τοῦτο ἐπεφόρτισε τὸν γραμματέα του ν' ἀναδιφήσῃ ὅλην τὴν μετὰ τοῦ κ. Βλαστοῦ ἀλληλογραφίαν του, καὶ πρὸ τῆς 10 Δεκεμβρίου καὶ μετὰ τὴν πτώχευσιν, λάβῃ δὲ τὰς δεούσας πρὸς τὸν σκόπον του σημειώσεις.

Μετὰ παρέλευσιν ὅμως τῶν πρώτων αὐτῶν ἐντυπώσεων ἐγκατέλειπε πᾶσαν περὶ δριμείας ἀπαντήσεως ἰδέαν, περιορίσθη δὲ νὰ γράψῃ τῷ κ. Βλαστῷ ὅτι ἡ τελευταία του ἐπιστολὴ ἀνέκφραστον τῷ προὔξενησε λύπην, ἀλλ' ὅτι μανθάνων ὅτι (ὁ κ. Βλαστός) προτίθεται νὰ μεταβῇ εἰς τὰ νερά τοῦ Κάρλοβαδ, εὔχεται ἵνα αὐτὰ τὸν ὠφελήσουν πράγματι.

Αὕτη εἶναι ἡ μόνη πονηρὰ ἀπάντησις ἣν ἔδωκε τῷ κ. Βλαστῷ.

ΚΒ΄.

Ὅριστικὴ ρῆξις τῶν διαπραγματεύσεων

Οἱ τρεῖς ἀντιπρόσωποι, τροποποιοῦντες τὸν χαρακτῆρα τοῦ τελεσιγράφου καὶ ὑποβάλλοντες εἰς τὸν πρωθυπουργὸν τὸ ἔσχατον ὄριον τῶν προτάσεων των ὑπὸ τὸν τύπον ἀπλοῦ ὑπομονήματος, ἐπὶ τῇ βάσει πάντοτε τοῦ συστήματος τῆς διανομῆς

τῶν πλεονασμάτων τῶν ὑπεγγύων προσόδων, πρωτίστως ἐμε-
ρίμων, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς προθέσεις τοῦ κ. Βλαστοῦ, νὰ
μὴ προκαλέσῃ τὴν ὀριστικὴν ρῆξιν τῶν διαπραγματεύσεων.
Πρὸς τοῦτο κατώρθωσαν ὥστε καὶ αὐτὰ τὰ Κομιτάτα νὰ ἐπι-
δοκιμάσωσιν ἐπὶ τέλους τὴν τοιαύτην πορείαν. Διετόχθησαν
κατὰ συνέπειαν ν' ἀναχωρήσωσι τότε μόνον, διακόπτοντες τὰς
διαπραγματεύσεις, ἐν ἣ περιπτώσει ὁ Τρικούπης θὰ ἤρνεϊτο νὰ
διατυπώσῃ ἐγγράφως τὰς περὶ συμβιβασμοῦ ἀντιπροτάσεις του
ἔστω καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ συστήματος τῶν ὀρισμένων ποσοστῶν
τῆς ὑπὸ τοῦ κ. Τρικούπης προφορικῶς προτεινομένης ἀνιούσης
κλίμακος.

Ὡς ἀμερόληπτος μάρτυς, τῶν διεξαγομένων τότε διαπραγμα-
τεύσεων, εἶμαι εἰς θέσιν νὰ γνωρίζω ἀκριβῶς ὅτι ὁ κ. Τρικού-
πης δὲν ἐννόει οὐδὲν νὰ διατυπώσῃ ἐγγράφως, ὡς ὄρον ἀπο-
δεκτέον ὑπ' αὐτοῦ, ἐὰν τὸ τοιοῦτον δὲν ἐγίνετο ταυτόχρονα
ἀποδεκτὸν καὶ ὑπὸ τῶν τριῶν ἐπιτρόπων. Τοῦτο ὄχι μόνον ὁ
ἴδιος εἶχε δηλώσει τοῖς ἀντιπροσώποις κατὰ τὰς διαπραγμα-
τεύσεις, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ἐπίδοσιν τοῦ τελευταίου τελεσι-
γράφου τὸ διεμήνησεν αὐτοῖς διὰ τοῦ κ. Σκουλούδη.

Οἱ τρεῖς ἀντιπρόσωποι, διερμηνεύοντες τότε τὰς τελευταίας
ὁδηγίας τῶν κομιτάτων ὅτι ἀπέδέχοντο, κατ' ἀρχὴν, ὡς βᾶσιν
τῆς ἐξακολουθήσεως τῶν διαπραγματεύσεων, τὸ σύστημα τοῦ
κ. Τρικούπης, ἀπεφάσισαν νὰ μονογραφήσωσιν ἀπὸ κοινοῦ μετὰ
τοῦ πρωθυπουργοῦ τοὺς θεμελιώδεις ὄρους οἵτινες ὤφειλον νὰ
χρησιμεύσωσιν εἰς τὴν σύνταξιν τῆς ὀριστικῆς συμβάσεως. Τοῦτο
πράττοντες οἱ τρεῖς ἐπίτροποι οὐδαμῶς ἐφαντάζοντο ὅτι τὰ τρία
κομιτάτα θ' ἀπέρριπτον τόσον ἀποτόμως καὶ ἀνοικεῖως τὸ σύ-
στημα τῆς ἀνιούσης κλίμακος, καθόσον ἐσκέπτοντο, ὅτι δὲν
ὑπῆρχε τότε λόγος εἰς τὸ νὰ διαταχθῶσιν ὑπὸ τῶν κομιτάτων
νὰ μὴ διαρρήξωσι τὰς διαπραγματεύσεις ἐν ἣ περιπτώσει ὁ
κ. Τρικούπης ἐγγράφως θὰ διετύπου τὰς ἀντιπροτάσεις του.

Τεκμήριον τούτου εἶναι καὶ ἡ πρὸς τὸν κ. Τρικούπην ἐπι-

στολή τοῦ κ. Σταίβη, τοῦ γερμανοῦ ἀντιπροσώπου, δι' ἧς ἐπιστρέφων πῶ προέδρῳ τῆς Κυβερνήσεως τὸ ἕτερον τοῦ μονογραφηθέντος σημειώματος ἢ τῆς μονογραφηθείσης προκαταρκτικῆς συμφωνίας ἔλεγεν :

Athènes, le 22)10 Juillet 1894.

Monsieur le président du conseil.

J'ai l'honneur de transmettre ci-joint à votre Excellence un des deux exemplaires du document devant servir comme base pour l'arrangement définitif et dûment signé par moi et mes deux collègues.

Je profite de l'occasion pour réitérer à Votre Excellence l'assurance de ma très haute considération.

STÆVIE

Ἐν Ἀθήναις τῇ 10)22 Ἰουλίου 1894.

Κύριε Πρόεδρε τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου.

Λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ διαβιβάσω εἰς τὴν Ὑμετέραν Ἐξοχότητα συνημμένον ὡδε τὸ ἕτερον τῶν δύο πρωτοτύπων τῆς πράξεως τῆς μελλούσης νὰ χρησιμεύσῃ ὡς βᾶσις τοῦ ὀριστικοῦ συμβιβασμοῦ καὶ προσηκόντως ὑπογεγραμμένης παρ' ἐμοῦ καὶ τῶν δύο συναδέλφων μου.

Δράττομαι τῆς εὐκαιρίας, ἵνα ἐπαναλάβω πρὸς τὴν Ὑμετέραν Ἐξοχότητα τὴν διαβεβαίωσιν τῆς ὑψίστης ὑπολήψεώς μου.

(Ὑπογ.) **Σταίβη**

Ὡς παρατηρεῖ ὁ ἀναγνώστης, ἐν τῇ ἐπισήμῳ ταύτῃ ἐπιστολῇ τοῦ γερμανοῦ ἀντιπροσώπου, οὐδαμοῦ ἀναφέρεται ὅτι.

οι τρεις επίτροποι έμονογράφησαν τὰ προκαταρκτικῶς συμφωνηθέντα ad referendum.

Δηλαδή, εν 'τῇ συνειδήσει τῶν τριῶν πληρεξουσίων καί τοῦ πρωθυπουργοῦ, ἡ ἄρνησις καί ἡ ἀποδοκιμασία τῶν τριῶν Κομιτάτων ἐθεωρεῖτο καθ' ὅλα ἀπίθανος, ἡ δὲ διὰ τοῦ τηλεγράφου τότε ἀνακοίνωσις εἰς τὰ κομιτάτα τοῦ κειμένου τῆς μονογραφηθείσης συμφωνίας ἐγένετο ὑπὸ τῶν πληρεξουσίων ἀπλῶς διὰ τὸν τύπον καί ἐκ καθήκοντος ὑφισταμένων πρὸς προϊσταμένους, μὲ τὴν βεβαιότητα τῆς ἐπιδοκιμασίας τῶν γενομένων.

Ἡ Τοιαύτη δὲ βεβαιότης ἦτο τόσον ἀκράδαντος ἐν αὐτοῖς, καθόσον πρὶν ἢ ἐτι τὰ κομιτάτα ἀπαντήσωσιν, οἱ κ. κ. Ὀρνστάιν καί Σταίβη, ἀφ' ἐνός, ὁ δὲ κ. Σκουλούδης, ἀφ' ἑτέρου, συνῆλθον εἰς τρεῖς συνεχεῖς συνεδριάσεις ἐν τῷ γραφείῳ τοῦ κ. Ὀρνστάιν καί ἐπελήφθησαν τῆς συντάξεως σχεδίου ὀριστικῆς συμβάσεως, τοὺς ὅρους τῆς ὁποίας ἐπρόκειτο νὰ συζητήσωσιν ἀκολουθῶς ὀριστικῶς μετὰ τοῦ κ. πρωθυπουργοῦ. Ἦσαν ἤδη εἰς τὸ ὕψος ἀρθρον τῆς ἐν λόγῳ συμβάσεως ὅτε ἀφίκετο ἡ ἀπροσδόκητος ἀπάντησις τῶν κομιτάτων, διατάττουσα τοὺς ἀντιπροσώπους, χωρὶς οὐδένα ἄλλον λόγον, νὰ διαρρήξωσι τὰς διαπραγματεύσεις καί ἐγκαταλείπωσι τὰς Ἀθήνας.

Αὕτη εἶνε ἡ καθαρὰ ἀλήθεια καί ἡ ἐξιστόρησις τῶν τελευταίων ἐπεισοδίων.

Ἐπὶ τῇ λήψει τοιοῦτου τηλεγραφήματος, εἰ τρεῖς ἀντιπρόσωποι εἶμιναν ἐμβρόντητοι καί ἐνεοὶ μὴ πιστεύοντες οἱ ἴδιοι εἰς τὰ ὅσα τοῖς μετέδιδεν ὁ τηλεγράφος. Ἡ ἀγανάκτησις τῶν κατὰ τῶν ἰδίων Κομιτάτων ἦτο ἀπερίγραπτος, ὁ δὲ κ. Ὀρνστάιν δὲν εἰδίστασι νὰ τὴν ἐκδηλώσῃ διὰ τοῦ εὐσχημοτέρου τρόπου ἐν τῇ ἐκτεταμένη γνωστῇ ἤδη ἐπιστολῇ τοῦ πρὸς τὸν κ. Βαλφραϊ, τῆς 28 Ἰουλίου 1894.

Ὁ δὲ Ἀγγλος ἀντιπρόσωπος, ὅτε δύο ἡμέρας μετὰ τὴν λήψιν τοῦ ἐν λόγῳ τηλεγραφήματος, ἔλαβεν ἕτερον, δι' οὐ παρακαλεῖτο νὰ παρατείνῃ, ἐκ νέου τὴν ἐν Ἀθήναις διαμονὴν—

διότι τὸ Κομιτάτον τοῦ τῷ ἔλεγεν ὅτι κακῶς εἶχεν ἀντιληφθῆ τὴν ὅλην οἰκονομίαν τοῦ ὑπὸ τοῦ κ. Τρικούπη προτεινομένου συστήματος καὶ ὅτι νέαι θὰ τῷ διεπιβάζοντο ὁδηγίαι μετὰ τὴν προσεχῆ συνεδρίασιν τῶν μελῶν τοῦ Κομιτάτου—ἀπήντησεν ἀμέσως ὅτι, μετὰ τὰ λαβόντα χώραν, αὐτὸς ἀνεχώρει ἀνυπερθέτως καὶ δὲν ἐννόει νὰ παρατείνῃ τοῦ λοιποῦ τὴν ἐν Ἀθήναις διαμονὴν του. Οὕτω ἡ ρῆξις τῶν διαπραγματευσέων κατέστη γεγονὸς τετελεσμένον καθότι καὶ ὁ Γερμανὸς ἐπίτροπος εἶχεν ἤδη ἐγκαταλείψει τὰς Ἀθήνας πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως τῶν δύο ἐτέρων συναδέλφων του.

Χάριν ἀκριβείας καὶ χάριν αὐτῆς τῆς ἀληθείας ὀφείλω ν' ἀναφέρω ἐνταῦθα γεγονὸς μέχρι τοῦδε ἄγνωστον τοῖς πᾶσιν, ὅπερ ὁμως, φρονῶ, οὐκ ὀλίγον συνετέλεσεν εἰς τὴν ἐπιπολαίως καὶ ἀπερισκέπτως ληφθεῖσαν ἀπόφασιν τῶν κομιτάτων :

Ὁ κ. Ὀρνσταῖν, διαβιβάζων τηλεγραφικῶς εἰς τὸ Κομιτάτον τοῦ αὐτοῦ τὸ κείμενον τῆς πρωτογράφου συμφωνίας μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, τὸ μετέδωκεν ἀπλῶς ὡς ἐγγραφον ἀντιπρότασιν τοῦ κ. Τρικούπη χωρὶς ν' ἀναφέρῃ ὅτι καὶ οἱ τρεῖς ἀντιπρόσωποι εἶχον μονογραφῆσει αὐτό.

Ὁ κ. Ὀρνσταῖν ἀνέφερε μόνον ὅτι οἱ δύο συνάδελφοί του ἀπεδέχοντο τὰς προτάσεις τοῦ κ. Τρικούπη.

Πρὸς ταχυτέραν μεταφορὰν τοῦ καθαροῦ τηλεγραφήματος εἰς κρυπτογραφικὸν συνεργάσθεις τότε μετὰ τοῦ γραμματέως τοῦ κ. Ὀρνσταῖν παρετήρησα τῷ τελευταίῳ, ὅτι ἀνακριθῆς μοι ἐφαίνετο ἡ διαβίβασις. Ὁ κ. Ὀρνσταῖν μοι ἀπήντησεν ὅτι ἐπὶ σκοπῷ οὕτω ἐτηλεγράφει, ἵνα μὴ φωραθῇ δι' ὑπέρβασιν τῶν ὁδηγιῶν του, ἀλλ' ὅτι δὲν ἀμφιβάλλει περὶ τῆς ἀποδοχῆς ὑπὸ τῶν Κομιτάτων τῶν προτάσεων τοῦ κ. Τρικούπη.

Μόνος ὁ Ἄγγλος ἀντιπρόσωπος εἶχε τηλεγραφήσει ὅχι μόνον ὅλην τὴν ἀλήθειαν ὅτι συνυπέγραψε μετὰ τοῦ κ. Τρικούπη, ἀλλὰ προσέθηκεν ὅτι «ἀνεδέχето ἅπασαν τὴν εὐθύνην τῆς πράξεώς του.»

Μόνον ὅτε οἱ ἀντιπρόσωποι ἔλαβον τὴν ἀπροσδόκητον ἀπάντησιν τῶν Κομιτάτων, ὁ κ. Ὀρνστάϊν μοι ἐξέφρασε τὴν μεταμέλειάν του ὅτι δὲν ἠκολούθησε τὸ παράδειγμα τοῦ Ἄγγλου συναδέλφου του. Τοῦτο ἐξηγεῖ καὶ τὴν ἀμηχανίαν τῶν ἀντιπροσώπων κατὰ τὴν ἐπίδοσιν εἰς τὸν κ. πρωθυπουργὸν τῆς τελευταίας δηλώσεώς των τῆς 27 Ἰουλίου, ἐν ἣ προσπαθοῦσι νὰ παραστήσωσιν ὅτι ἡ ὑπ' αὐτῶν μονογράφησις ἐσήμαινεν ἀπλῶς σύστασιν πρὸς ἀποδοχὴν ὑπὸ τῶν Κομιτάτων τῶν ἀντιπροτάσεων τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως.

Κ Γ'.

Μετὰ τὴν ρῆξιν τῶν διαπραγματεύσεων.

Μετὰ τὴν ἐξ Ἀθηνῶν ἀναχώρησιν τῶν ἀντιπροσώπων ἐπανεκάμψα εἰς Παρισίους, ὅπου ἀφικόμεν τὴν 11 Αὐγούστου (ν. ἔ.) καθ' ἣν ἡμέραν ὁ κ. Ὀρνστάϊν ἠτοιμάζετο νὰ μεταβῇ εἰς Λονδίνον, ἵνα παρασταθῇ εἰς τὴν γενικὴν συνέλευσιν τῶν Ἄγγλων ὁμολογιούχων τῆς 14 Αὐγούστου, εἰς τὴν ὁποίαν ἐπρόκειτο νὰ ὑποβληθῇ ἡ μετὰ τοῦ Ἀγγλικοῦ Κομιτάτου μονομερῆς σύμβασις τοῦ κ. Τρικούπη.

Ὅ,τι πρὸ πάντων μ' ἐξέπληξε κατὰ τὴν μετὰ τοῦ κ. Ὀρνστάϊν συνέντευξιν μου ἐν Παρισίοις, ἦτο ἡ εἶδησις τῆς εἰς Λονδίνον μεταβάσεώς του με νέας ὁδηγίας τοῦ κ. Βλαστοῦ.

Ἐνθυμεῖται ὁ ἀναγνώστης τὴν ἀγανάκτησιν ἣν προῦξένησε τῷ κ. Ὀρνστάϊν, πρὸ τῆς ἐξ Ἀθηνῶν ἀναχωρήσεώς του, ἡ πρὸς αὐτὸν τελευταία αὐθάδης ἐπιστολὴ τῆς 12 Ἰουλίου τοῦ κ. Βλαστοῦ.

Μετὰ τὴν ἀπότομον δὲ ρῆξιν τῶν διαπραγματεύσεων,

ἀπροσδοκῆτως προκληθεῖσαν ὑπὸ τῶν Κομιτάτων, οἱ ἀντιπρόσωποι, πρὸ πάντων οἱ κ. κ. Ὀρυσταῖν καὶ Σταίβη, πρὶν ἢ ἀναχωρήσωσιν ἐξ Ἀθηνῶν οὐχὶ εἰς ἓνα μόνον ἀπροκαλύπτως κατέκριναν τὴν ἀπόφασιν τῶν Κομιτάτων καὶ ἐδικαιολόγησαν τὴν στάσιν τοῦ κ. Τρικούπη ἀρνηθέντος νὰ δεχθῆ τὸ τελευταῖον τηλεσίγραφον.

Μετὰ τὰ ἐπεισόδια ταῦτα, ἀκατάληπτός μοι ἐφάνη ἡ αἰφνιδία καὶ ἐκ νέου μετάστασις τοῦ κ. Ὀρυσταῖν εἰς τὰς ἰδέας τοῦ κ. Βλαστοῦ· ἀλλ' ἰδοὺ τίνι τρόπῳ μοὶ ἐξήγησε ταύτην αὐτὸς ὁ κ. Ὀρυσταῖν ὅταν, ἅμα ἀφιχθεὶς εἰς Παρισίους, τοῦ ἐξέφρασα τὴν ἀπορίαν μου :

«Κατὰ τὴν πρώτην συνέντευξιν μετὰ τοῦ κ. Βλαστοῦ, ἅμα ἐπανέκαμψα ἐνταῦθα, μοὶ ἀφηγήθη ὁ κ. Ὀρυσταῖν, εὐρῆκα αὐτὸν ἐκτάκτως εὐπροσῆγορον καὶ περιποιητικὸν πρὸς με· οὔτε νύξιν κἂν μοὶ ἔκαμε περὶ τῆς τελευταίας του ἐπιστολῆς καὶ τῆς εἰς αὐτὴν ἀπαντήσεώς μου.

»Συνεπεία τῶν ἀνταλλαχθεῖσῶν μεταξὺ ἡμῶν ἐξηγήσεων ἐπὶ τῶν αἰτιῶν τῶν προκαλεσάντων τὴν ρῆξιν τῶν διαπραγματεύσεων, ἐξουλούθησεν ὁ κ. Ὀρυσταῖν, προκύπτει, κατὰ τὰς διαβεβαιώσεις τοῦ κ. Βλαστοῦ, ὅτι ἡ ρῆξις προῆλθεν ἐκ κακῆς συνεννοήσεως. Τοὺς, ἐν τῷ μετὰ τοῦ κ. Τρικούπη μονογραφημένῳ σημειώματι, θεμελειώδεις ὅρους, οὓς εἶχομεν τηλεγραφικῶς ἀνακοινώσει εἰς τὰ κομιτάτα, ἐξέλαβαν ὡς τοὺς μόνους οὓς ἐπρόκειτο ν' ἀναγράψωμεν καὶ ἐν τῇ ὀριστικῇ συμβάσει τοῦ συμβιβασμοῦ καὶ ὅτι, τὰ κομιτάτα ἐνόμισαν ὅτι ἀποδεχόμενοι αὐτοὺς οἱ τρεῖς ἀντιπρόσωποι, παρητοῦντο τῶν σπουδαιοτέρων ὄρων : τῆς ἀναδιοργανώσεως δηλ. τῆς Ἑταιρίας τῶν Μονοπωλίων, τῆς ἐν αὐτῷ προσλήψεως τριῶν ἀντιπροσώπων τῶν ὁμολογιούχων μὲ τὸ δικαίωμα τοῦ veto καὶ τῆς τροπῆς εἰς χρυσὸν, κατὰ δεκαπενθημερίαν ὑπὸ τῆς Ἑταιρίας τῶν Μονοπωλίων, τῶν εἰσπράξεων της, ἄνευ τῆς ἀναμίξεως τῆς Κυβερνήσεως. Ἀφοῦ ἐξήγησα εἰς τὸν κ. Βλαστὸν ὅτι οἱ ὅροι οὗτοι

κατὰ μέγα μέρος εἶχον ἤδη γείνει ἀποδεκτοὶ ὑπὸ τοῦ κ. Τρικούπη καὶ ὅτι θὰ περιλαμβάνοντο εἰς τὴν ὀριστικὴν σύμβασιν, ἧς τῆς συντάξεως οἱ ἀντιπρόσωποι εἶχον ἤδη ἐπιληφθῆ ἐν προκαταρκτικῷ σχεδίῳ μετὰ τοῦ κ. Σλουλούδη, ἀλλ' ὅτι εἶχομεν κρίνει περιττὸν νὰ κάμωμεν μνεσίαν αὐτῶν ἐν τῷ μονογραφηθέντι σημειώματι, ὅπερ καθόριζε μόνον τὴν οἰκονομίαν τοῦ συστήματος τοῦ κ. Τρικούπη, ὁ κ. Βλαστός μὲ ἐξέφρασεν εὐλικρινῶς τὴν λύπην του διὰ τὴν κακὴν συνεννόησιν, προσθεὶς ὅτι κατ' ἀρχὴν δὲν θὰ εἶχε τότε καμμίαν ἀντίρρησιν. Διὰ τοῦτο, αὐτὸς τε καὶ ὁ κ. Βαλφραι, ἐπιμόνως μὲ παρεκάλεσαν ν' ἀναδεχθῶ ὅπως καὶ πάλιν μεταβῶ εἰς Λονδίνον πρὸ τῆς συνελεύσεως τῆς 14 Αὐγούστου καὶ ὑποβάλω εἰς τὸ ἀγγλικὸν κοιμητήριον, ὅτι καὶ τὸ γαλλικὸν εἶνε πρόθυμον νὰ προσχωρήσῃ εἰς τὴν πρόσφατον σύμβασιν, ἣν ἀπεδέχθη μετὰ τοῦ κ. Ρωμάνου, ἂν ἤθελον ἐπιμείνει παρὰ τῷ κ. Τρικούπη, ἵνα οἱ προαναφερθέντες ὄροι, θεμελιώδεις καθ' ἡμᾶς, ἀλλὰ δὲν εἰξεύρομεν πῶς παρελείφθησαν ὑπὸ τῶν Ἑγγλων, προστεθῶσιν εἰς τὴν προκειμένην σύμβασιν. Ἐν ἰναντία περιπτώσει εἶμαι ἐντεταλμένος νὰ δηλώσω ὅτι τὸ γαλλικὸν κοιμητήριον θὰ ἐμμεῖνη διαμαρτυρούμενον καὶ ἀντενεργοῦν μετὰ τοῦ Γερμανικοῦ.

»Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἀπεστάλη ἤδη εἰς Λονδίνον ὑπὸ τῶν Γερμανῶν ἱκανώτατος ἀντιπρόσωπος, κάποιος Rosler, μεθ' οὗ θὰ ἀναγκασθῶ νὰ συμπράξω, ἐν ἡ περιπτώσει οἱ Ἑγγλοι δὲν θ' ἀπεδέχοντο τὰς προτάσεις μου.»

Ἴδου ἀκριβῶς, κατ' οὐσίαν, τὰς ἐξηγήσεις, ἃς ὁ κ. Ὀρνστάιν μὲ ἔδωκε. Τὴν ἐπομένην, 12 Αὐγούστου, ἡμέραν Κυριακὴν, ἀνεχώρησε διὰ Λονδίνον.

Τὰ ἐκεῖ διαβήματα τοῦ ἀπέτυχον καθ' ὁλοκληρίαν, διότι οἱ Ἑγγλοι τῷ παρετήρησαν εὐλόγως, ὅτι ἔνεκα τῆς συνεργουμένης τὴν ἰκαύριον γενικῆς συνελεύσεως, οὐχὶ μόνον ὁ ὑλικὸς καιρὸς δὲν ὑπολείπεται διὰ νέα διαβήματα παρὰ τῷ κ. Τρικούπη ἀλλ'

ὅτι ἔκρινον καὶ ἀνάρμοστον νὰ ζητήσωσι νέας τροποποιήσεις εἰς σύμβασιν ἣν αὐτοὶ πρὸ ὀλίγου εἶχον ἤδη ἀποδεχθῆ.

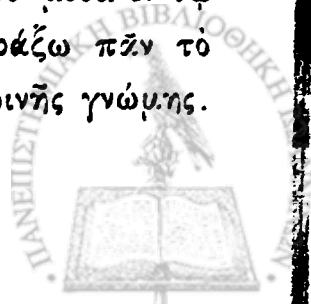
Οὕτω, ἡ ἐν λόγῳ σύμβασις ὑπεβλήθη τὴν 14 Αὐγούστου εἰς τὴν γενικὴν συνέλευσιν ἄνευ τῶν ὑπὸ τοῦ γαλλικοῦ κοιμιτάτου αἰτηθεισῶν τροποποιήσεων, οἱ δὲ ἀπεσταλμένοι τοῦ γερμανικοῦ καὶ γαλλικοῦ κοιμιτάτου ἀνενδότως εἰργάσθησαν πρὸς ἀπόρριψιν ὑπὸ τῆς συνελεύσεως τῆς γνωστῆς συμβάσεως.

Ἴδου, ἐπὶ τοῦ προκειμένου, τί μοὶ ἔγραψεν ἐκ Λονδίνου ὁ κ. Ὁρνστάιν ὑπὸ ἡμερομηνίαν 15 Αὐγούστου, δηλ. τὴν ἐπομένην τῆς γενικῆς συνελεύσεως :

Σὺς ἐτηλεγράφησα χθὲς ἀναγγέλλων ὅτι ἡ συνέλευσις ἀνέβαλε τὴν ἀπόφασιν τῆς. Συνεπῶς ἡ ὑποβληθεῖσα σύμβασις περὶ συμβιβασμοῦ σχεδὸν ἀπερρίφθη. Τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο ἐπιτεύχθη ὑπὸ τῶν Γερμανῶν, οἵτινες διωργάνωσαν ἐπὶ τούτῳ λίαν ἐπιτηδεῖαν ἀντίδρασιν. Ἄλλως τε ἡ σύμβασις ἔτυχε κακῆς καὶ ἀσθενοῦς ὑπερασπίσεως ἐνώπιον τῆς συνελεύσεως ὑπὸ τοῦ Ἀγγλικοῦ κοιμιτάτου. Τὸ πᾶν λοιπὸν εἶναι διὰ ξαναάρχισμα. Τί θὰ κατορθωθῆ; οὐδὲν γνωρίζω περὶ τούτου. Τοῦθ' ὅπερ ἐξάγεται, τοῦ λοιποῦ οἱ Γερμανοὶ ὀφείλουσιν ν' ἀναλάβουσιν πᾶσαν πρωτοβουλίαν».

»Συνεπεῖα τῆς ἀποτυχίας ταύτης τῆς ἐν Λονδίῳ συνελεύσεως, οἷτε Γερμανοὶ καὶ οἱ τοῦ Γαλλικοῦ κοιμιτάτου ὑπεκίνησαν ἀμέσως συστηματικὴν ἐν τῷ τύπῳ σταυροφορίαν οὐ μόνον ἐναντίον τοῦ κ. Τρικούπη, ἀλλ' ἐναντίον καὶ παντὸς ὅ,τι Ἑλλην ἔχει πολῦτιμον καὶ σεβαστὸν: ἐναντίον τῆς Ἑλλάδος ὅλης καὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Ἰπὸ τοιούτους ὄρους, ἐδήλωσα τῷ κ. Ὁρνστάιν ἅμα ἐπιστρέψαντος ἐκ Λονδίνου ὅτι δὲν μοὶ ἦτο πλέον ἐπιτετραμμένον νὰ ἐμμείνω τοῦ λοιποῦ ἐν τῇ αὐτῇ ὡς καὶ πρότερον ἐπιφυλακτικότητι, ἀλλ' ὅτι μῶλα τὰ ἀσθενῆ μου μέσα ἐν τῷ τύπῳ καὶ παρὰ τῇ Γαλλικῇ Κυβερνησει θὰ πράζω πᾶν τὸ ἐπ' ἐμοὶ πρὸς διαφώτισιν καὶ αὐτῆς καὶ τῆς κοινῆς γνώμης.

Προσέθηκα δὲ αὐτῷ ὅτι τὸν ἄφωνα ἐλεύθερον νὰ συνεργάζεται· ἐν τῷ μέλλοντι μετὰ τοῦ κ. Βλαστοῦ ἢ νὰ παραιτηθῇ τοῦ γαλλικοῦ κοιμητηρίου.

Ὁ κ. Ὀρνστάιν, φρονίμως ποιῶν καὶ μὴ δυνάμενος πλέον νὰ συμμερισθῇ τὴν ἀπέναντι τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως νέαν βιαίαν καὶ ἀκατανόμαστον στάσιν τοῦ κ. Βλαστοῦ, προὔτιμησε νὰ ἐπιδώσῃ τὴν παραίτησίν του. Τοῦτο ἔλαβε χώραν τὴν 18 Αὐγούστου. Διὰ τοῦτο οὔτε προσεκλήθη πλέον αὐτὸς νὰ παρασταθῇ καὶ ἐκθέσῃ, ὡς ὄφειλε, τὰ κατὰ τὰς διαπραγματεύσεις, εἰς τὴν ἐν Παρισίοις συνέλευσιν τοῦ γαλλικοῦ κοιμητηρίου τῆς 27 Αὐγούστου.

Σ Δ'.

Ἡ κατὰ τῆς Ἑλλάδος ὑποκίνησις τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Τύπου

Ἐκαστος γινώσκει πῶς, ἂν οὐχὶ ἅπας, μείζων ὅμως μερὶς τοῦ εὐρωπαϊκοῦ τύπου τίθεται δουλοπρεπῶς εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν ἰδιωτελῶν χρηματιστικῶν συμφερόντων μεγάλων τραπεζῶν καὶ παντοδυνάμων συνδικάτων, ὅτε μὲν πρὸς ἐξύμνησιν, ὅτε δὲ πρὸς καταπολέμησιν τοιαύτης ἢ τοιαύτης ἐπιχειρήσεως ἀναλόγως τοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ.

Διὰ νὰ μὴ ἀναφέρω πλείστα σύγχρονα καὶ πασίγνωστα παραδείγματα ὡς τὸ τῆς ἐπιχειρήσεως τοῦ Παναμᾶ, ἐν ἡ μεγίστη μερὶς τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ τύπου, ἦτις, ὡς ἀντάλλαγμα τοῦ μάννα ὅπερ ἐξεπέμπετο εἰς τὰς διαφόρους Συντάξεις ἐκ τῶν ταμείων τῶν ἐνδιαφερομένων χρηματιστῶν ἐπεδίδοτο εἰς ἀχαλινώτους

διθυράμβους περί τῆς σπουδαιότητος δῆθεν τῆς ἐπιχειρήσεως, πρὸς ἐξαπάτησιν τοῦ εύκολοπίστου κοινοῦ, ἵνα μεταβιβάσῃ εἰς τὰ θυλάκια τῶν ἀπλοϊκῶν τὰς προσφερομένας ὑπὸ τῶν χρηματιστῶν μετοχὰς καὶ ὁμολογίας, μήπως δὲν εἶνε αὐτὸς ὁ ἴδιος τύπος, ὅστις ἄλλοτε ἀνεξελέγκτως ἐξεθείαζε τὰ ψευδῆ πλεονάσματα τῶν ἑλληνικῶν προὔπολογισμῶν καὶ προέτρεπε τὸν κόσμον νὰ σπεύσῃ εἰς τὴν ἀγορὰν ἑλληνικῶν χρεωγράφων;

Ὁ αὐτὸς τύπος, ἐξυπηρετῶν σήμερον ἀντίθετα συμφέροντα τῶν ἰδίων χρηματιστῶν, ἀβασανίστως καὶ δουλοπρεπῶς ἐπιδαφιλεύει λοιδορίας καὶ προπηλακισμοὺς κατὰ τε τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως καὶ κατὰ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Οὕτω αὔριον πάλιν, μετὰ τῆς αὐτῆς εύκολίας, προθύμως θὰ συνηγορήσῃ ὑπὲρ αὐτῶν εἰς πρῶτον σύνθημα τῶν τροφοδοτούντων τοὺς ἐν λόγῳ δημοσιογράφους χρηματιστῶν, ἐν ᾗ περιπτώσει οἰαδῆποτε ἑλληνικὴ κυβέρνησις ἤθελεν ἀποδεχθῆ τὰς ἰδιοτελεῖς αὐτῶν προτάσεις περὶ ξενικοῦ ἐλέγχου ἐν Ἑλλάδι καὶ περὶ συστάσεως νέας προνομιοῦχου τραπέζης, ἀντὶ τῆς παλαιᾶς Ἐθνικῆς.

Μεταξὺ τῶν σπουδαιότερων ἐφημερίδων, αἵτινες ἔθεντο εὐμενῶς τὰς στήλας αὐτῶν εἰς τὴν διάθεσιν τῶν ὀργάνων τοῦ γαλλικοῦ κομιτάτου ἢ μᾶλλον τοῦ Comptoir National, ἐξέχουσι τὸ «Φιγαρώ» καὶ τὸ «Economiste Européen».

Ἴδου μερικαὶ περικοπαὶ δημοσιευθεῖσαι ταύτοχρόνως ἐν ταῖς εἰρημέναις ἐφημερίσι τὴν 1ην Σεπτεμβρίου, δηλ. ἀμέσως μετὰ τὴν συνέλευσιν τοῦ γαλλικοῦ Κομιτάτου, τῆς 27 Αὐγούστου!

«Τὸ «Figaro» ἔγραφε, τὴν 1 Σεπτεμβρίου μεταξὺ ἄλλων, ὑπὸ τὰ ἀρχικὰ στοιχεῖα A. Z. τὰ ἐξῆς :

«Αἱ οἰκονομίαι τοῦ γαλλικοῦ λαοῦ ὑπέστησαν ἀπὸ ἡμίσεως κίῳνος, συνεπειᾶ ἀλλεπαλλήλων πτωχεύσεων τῶν ὀφειλετῶν αὐτοῦ, ὑπερόγκους καὶ τρομερὰς ζημίας.

«Ὅσακις ὁ ὀφειλέτης οὗτος εἶναι ἐταιρία ἰδιωτικὴ, τὰ γαλλικὰ κεφάλαια ἔχουσι τοῦλάχιστον αὐτὴν τὴν ἐγγύησιν καὶ τὴν

παοαμυθίαν ὅτι ἀφ' ἧς ἡμέρας γίνεται ἀναστολή πληρωμῆς τῶν ὀφειλομένων τόκων, ἅπαν τὸ ἐνεργητικὸν τῆς ὀφειλέτιδος εταιρίας ἀνήκει εἰς τοὺς πιστωτάς· ἐὰν δέ, ὡς μὴ ὤφειλε, τὸ ἐνεργητικὸν τοῦτο δὲν ἐπαρκῆ πρὸς κάλυψιν τῆς πιστώσεως, ὁ Γάλλος κεφαλαιοῦχος δὲν διατρέχει τὸν κίνδυνον νὰ ἴδῃ μετὰ συντριβῆς καρδίας κρατούμενον ὑπὸ τοῦ ὀφειλέτου τὸ διαθέσιμον κεφάλαιον, ὃπερ τῷ εἶχε χορηγήσει.

«Αἱ γαλλικαὶ ἀποταμιεύσεις ἐστάθησαν ἥττον εὐτυχεῖς μετὰ τινων γνωστῶν πτωχῶν καὶ ἀσυρειδήτων Κρατῶν ἅτινα διὰ πομπῶν καὶ ψευδῶν ἐπαγγελιῶν ἔβαλαν εἰς τὸ χέρι τὸν γαλλικὸν λαὸν καὶ αὐτοῦ ἐπῆραν τὸν παρὰ» (ils ont réussi à lui extorquer son argent).

«Δὲν ἐκπληττόμεθα μὲ τὴν διαγωγὴν τοῦ Περου, τοῦ Μεξικοῦ, τῆς Ἀργεντινῆς κ. τ. λ. Εἶναι γῶραι ἐν ἀνωμάλῳ καὶ ἐπαναστατικῇ διατελοῦσαι εἰσέτι καταστάσει.

» Ἀλλ' ὅταν, ἐν πλήρει Εὐρώπῃ παρατηρεῖ τις χώρας καυχωμένας ἐπὶ εὐνομίᾳ καὶ ἀξιούσας ὅτι διοικῶνται κατὰ τὸν τύπον τῶν μᾶλλον πεπολιτισμένων ἐπικρατειῶν, ὅταν βλέπῃ τις τὴν Πορτογαλίαν, πρὸ τινων ἐτῶν, καὶ τὴν Ἑλλάδα, σήμερον, κυρικῶς καὶ ἀναισχύτως νὰ μὴ ἐκπληρῶσι τὰς ρητὰς ὑποχρεώσεις των καὶ νὰ καθιερωσιν ὡς βιοποριστικὴν βιομηχανίαν τὴν χρεωκοπίαν, λέγομεν ὅτι τὸ τοιοῦτον εἶναι ἀφόρητον καὶ κατὰ συνέπειαν ἐπείγει νὰ ληφθῶσι σπουδαῖα μέτρα...»

» Ὅ,τι ἀποτελεῖ τὸ ἀτύχημα τῆς Ἑλλάδος, ἐξακολουθεῖ κατωτέρῳ ὁ ἀνώνυμος ἀρθρογράφος ὅστις δὲν εἶναι ἄλλος εἰμὴ αὐτὸς ὁ πατριωτικώτατος Βλαστός, εἶναι μίᾳ δεκάς χιλιάδων πολιτικῶν, ὧν οἱ ἡμίσεις, ὑπὸ τὸν κ. Τρικούπην, καὶ οἱ ἄλλοι ἡμίσεις, ὑπὸ τὸν κ. Δηλιγιάννην, διαμεισθητοῦσιν ὑπὲρ αὐτῶν τὴν ἐξουσίαν, οὐχὶ ὅπως ἐφαρμόσωσιν ἰδίαν ἕκαστον τῶν κομμάτων πολιτικῆν, ἀλλὰ πρὸς ἰκανοποίησιν προσωπικῶν φιλοδοξιῶν καὶ ἀκορέστων ὀρέξεων...»

Αύθημερόν με τὸ δημοσίευμα τοῦ Φιγαρῶ ὁ Economiste Européen ἐδημοσίευσεν ἕτερον ἐκτενές ἄρθρον ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι, μετὰ τῆς αὐτῆς δριμύτητος καὶ πλήρες ἀνακριθειῶν, ὑπὸ τὴν ὑπογραφήν ἀγνώστου τινός, E. Charitos, τοῦ ὁποίου ὁμῶς ὑποβολεὺς εἶναι καὶ πάλιν αὐτὸς ὁ πατριώτης Βλαστὸς, καταλήγει δὲ καὶ τὸ ἐν λόγῳ ἄρθρον μετὰ τὴν ἀκόλουθον ἀπειλήν :

»Φρονοῦμεν ὅτι οἱ ὁμολογιῶχοι ἔχουσι τὴν δύναμιν νὰ ἐξαναγκάσωσι τὸν κ. Τρικούπην πρὸς μετάνοιαν δι' ὅσην ἔδειξε περιφρόνησιν πρὸς τοὺς πιστωτὰς τῆς Ἑλλάδος καὶ ἔλλειψιν εἰς ἐκπλήρωσιν τῶν ὑποχρεώσεων αὐτῆς.»

Κ Ε'.

Συμπέρασμα.

Τὰ προεκτεθέντα μέχρι τοῦδε, κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν καὶ ἐπὶ τῇ βάσει αὐθεντικῶν ἐγγράφων, δίδουν πλήρη καὶ πιστὴν τὴν ἠθικὴν εἰκόνα τῶν λαβόντων χώραν, ἐν τε τῷ φανερῷ καὶ ἐν τοῖς χρηματιστικοῖς παρασκηνοῖς πρὸ τοῦ νόμου τῆς 10 Δεκεμβρίου ἀπὸ τῆς ἐλεύσεως εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ ὑπουργείου Σωτηροπούλου Ράλλη, καθὼς καὶ μετὰ τὸν νόμον τῆς ἐπισήμου πτωχεύσεως, μέχρι τῆς ἀποτυχίας τῆς μετὰ τοῦ Ἑγγλων συμβάσεως καὶ μετὰ ταῦτα.

Ὁ ἀμερολήπτως παρακολουθήσας τὰς διαφόρους φάσεις τῶν διαπραγματεύσεων πείθεται ὅτι αὐταὶ δὲν ἐσκόπουν ἀνέκαθεν ἢ τὴν ἱκανοποίησιν ἰδιοτελῶν συμφερόντων ἀσχέτων ὅλως πρὸς τὰ συμφέροντα τοῦ Κράτους καὶ τῶν ἀληθῶν κατόγων ἐλληνικῶν χρεωγράφων.

Ἐνοχα ἢ ἀθῶα, τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι τὸ ἀγγλικὸν καὶ γερμανικὸν κομιτάτα ἐξυπηρέτησαν κατὰ τὰς διαπραγματεύσεις οὐχὶ τὰ ἀληθῆ συμφέροντα τῶν ἐντολέων των, ἀλλὰ τοὺς σκοποὺς καὶ τὰς ἰδιοτελεῖς βλέψεις μιᾶς γνωστῆς ομάδος Λεβαρτίων περὶ τὸ Courtoir National, οὗτινος ὁ ἀντιπρόεδρος, ὑπὸ πρόσχημα πάντοτε ψευδοῦς πατριωτισμοῦ, ἀσυστόλως ἐξεμετὸ ταλλεῦθη καὶ ἐκμεταλλεῖται τοὺς ἀπλοῖκους καὶ ἐν Ἑλλάδι, καὶ ἐν Γαλλίᾳ, καὶ ἐν Τουρκίᾳ, καὶ ἐν αὐτῇ ἔτι τῇ Πορτογαλίᾳ.

» Ἐνὸς μόνον κήδεται, γράφει ἐν τῇ πρὸς τὴν Ἐπιθεώρησιν ἐπιστολῇ του ὁ ψευδοευγενῆς οὗτος Πορτογάλλος Μαρκήσιος, τῆς τιμῆς καὶ τῶν συμφερόντων τῆς Ἑλλάδος (! ! ?) κοιτίδος τῆς οἰκογενείας του (! ; !), » ἦν ὁμως καταγγέλλει ἐν τῷ Figaro, ὅτι ἔβαλε στὸ χέρι τοὺς ἀπλοῖκους ἐν Εὐρώπῃ καὶ τοὺς «ἐπήρε τὸν παρᾶ» καὶ ὅτι ἡ Ἑλλάς καθιέρωσεν ὡς βιοποριστικὴν βιομηχανίαν τὴν χρεωκοπίαν» ! ! !

Ὁ κ. Βλαστός, ὅστις ὁσάκις τὸν συμφέρει ἐπιδείκνυται ὡς Ἕλληνα πατριώτη, ἐγεννήθη ἐν Βουκουρεστίῳ ἐκ μητρὸς Πολωνίδος οὐδέποτε δὲ ἐξεπαιδεύθη οὔτε κατώκησεν ἐν Ἑλλάδι. Μόλον τοῦτο πάσχει λέγει ὁ καῦμένος δεινὸν πατριωτισμοῦ νόσημα διὰ τὴν Ἑλλάδα, ψύχωσιν πληθώρας πατριωτισμοῦ, οὗτινος ἦλθεν ἡ ὥρα ἵνα κάμωμεν κάποιαν παρακράτησιν, ὅπως τῷ ἀποδώσωμεν τὴν πρέπουσαν ἀξίαν.

Φλέγεται ὑπὸ πατριωτισμοῦ καὶ διὰ τὴν Γαλλίαν, πρὸς σωτηρίαν τῆς ὁποίας εἶχε προσφέρει ἄλλοτε, κατὰ τὴν ἐνώπιον τῆς ἐπιτροπῆς τῆς Βουλῆς, ἐπὶ τῶν Παναμαϊκῶν, δικαιολογίαν του, 50 χιλιάδας φράγκων ἀτόκως !

Φλέγεται ἐν τούτοις ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ πατριωτισμοῦ καὶ διὰ τὴν Ἑλλάδα ἐν ἣ, λέγει, ἔχει εἰσέτι προσφιλέστατα πρόσωπα, ὅχι συμφέροντα· δι' ὄνομα Θεοῦ, ἅς διαγραφῇ ἀπὸ τὰ λεξικά τοῦ κ. Βλαστοῦ ἢ λέξις αὕτη, μή τοι ἡ ὑπόμνησις ὀξύνει τὸ

δεινὸν νόσημά του καὶ μολύνει τὰς ἀγνάς προθέσεις σου, διότι ἀγνή πρόθεσις ὑπηγόρευσε τὴν πατριωτικὴν ἐκείνην ἔκφρασιν, ἣν διετύπωσε προκειμένου περὶ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν διαπραγματεύσεων τοῦ συμβιβασμοῦ δυσχερειῶν της: «Ἄς φονεύσωμεν πρῶτον τὴν Ἄρκτον καὶ ἔπειτα μοιράζομεν τὸ δέρμα της!!.»

Δὲν μᾶς εἶπεν ὁμοῦς ὁ κ. Βλαστός ἂν πατριωτισμὸς ἐπίσης ἐξώθησεν αὐτὸν καὶ πρὸς τὴν Πορτογαλίαν καὶ ἂν ἡ χώρα αὕτη εἶνε κοιτίς ἄλλων αἰσθημάτων διὰ τὸν ἀξιότιμον τοῦτον κύριον

Βέβαιον εἶναι ὅτι ὁ κ. Βλαστός ἀναμιχθεὶς εἰς τὰ ἀνθηρὰ οἰκονομικὰ τῆς Πορτογαλίας τὰ ἐπρόκοψεν, ὡς εἶναι γνωστὸν, καὶ κατέκτησεν ἐνδόξως τὸν τίτλον τοῦ *Μαρκησίου*, ὃν καὶ φιλαρέσκως ἀναγινώσκει εἰς τὰς γαλλικὰς ἐφημερίδας.

Ἐθνικὸν δυστύχημα ὅτι τοιοῦτον ἐπιφανῆ *Μαρκήσιον* μίαν μόνον παραγκωνίζει χώρα, ἡ ἀγνώμων Ἑλλάς, ὁ Βασιλεὺς της καὶ οἱ ὑπουργοὶ του.

Διὰ τοὺς εἰδότας ὁμοῦς τὸν ἄνθρωπον καὶ τὰς σκέψεις του. οὐδόλως εἶνε ἐκπληκτικὰ ὅσα πράττει καὶ πολὺ ὀλιγώτερον ὅσα λέγει. Τὸ χαρακτηριστικὸν αὐτοῦ γνῶρισμα εἶναι τὸ θράσος. Οὐδέποτε τὸ τουπέ καὶ ἐν πράξει καὶ ἐν καυχησιολογίαις ἐπροσωποποιήθη τελειότερον καὶ ἀκριβέστερον.

Ἡ προσωπικότης αὐτοῦ τοῦ ἀδεξίου ἠθοποιοῦ τῶν χρηματιστικῶν καὶ κυβερνητικῶν παρασκηνίων, οἰκτροῦ ἀπομιμητοῦ τοῦ περιφήμου δόκτορος Κορνηλίου Χέρτζ, ἀλλ' ἐπαξίου συνεταίρου τοῦ αὐτοχειριασθέντος *Reinach* εἰς διαφόρους ὑπόπτου προελεύσεως ἐπιχειρήσεις, ἐν αἷς κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ἤξιωσαν νὰ μολύνωσι τὰς ἀριστοκρατικὰς τῶν χεῖρας, ἡ προσωπικότης, λέγω, αὐτοῦ δὲν ἀναφαίνεται μόνον εἰς τὰ παναμαϊκὰ καὶ εἰς τὰς μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως διαπραγματεύσεις περὶ συμβιβασμοῦ. Ἄνευρίσκομεν αὐτὴν τὴν «ἐξοχότητα» καὶ εἰς πλείστας ἄλλας μυστηριώδεις ἐπιχειρήσεις. μ.α.

λιστα δὲ εἰς τὴν τῆς Κορινθιακῆς διώρυγος, ἣτις ὄφειλε νὰ ἐνδιαφέρῃ τὴν γαλλικὴν Κυβέρνησιν καὶ τὸ γαλλικὸν κοινὸν, ὡς καὶ τὴν Γαλλικὴν καὶ αὐτὴν ἐτι τὴν Ἑλληνικὴν εἰσαγγελίαν πολλῶ μᾶλλον ἢ ἡ μετὰ τῶν δανειστῶν τῆς Ἑλλάδος διακανόνισις τοῦ Δημοσίου Χρέους.

Ἄφοῦ πρόκειται περὶ ἀποκαλύψεως τῆς κακοηθεστέραις καὶ στυγερωτέραις ἀγυρτεῖαις μιᾶς σπείρας ἀσυνειδήτων χρηματιστῶν, οἵτινες πρὸς ἐπίμετρον τῶν δεινῶν τῆς ἀτυχοῦς ταύτης χώρας ἐπεκάθησαν ὡς ἄλλος Ἐφιάλτης ἐπὶ τοῦ στήθους τοῦ δυστήνου ἑλληνικοῦ Λαοῦ, ἀνάγκη νὰ ἐπιχυθῇ σήμερον φῶς καὶ εἰς τὰ τῆς Κορινθιακῆς διώρυγος, τοῦ Ἑλληνικοῦ τούτου Παναμίσκου, ἐν ᾧ κατεληστεύθησαν καὶ ἀπειγυμνώθησαν ἀπεινώως μέτοχοι καὶ ὁμολιγιούχοι, πρὸ πάντων ἐν Γαλλίᾳ, διὰ ποσὰ ἀσυγκρίτως μεγαλείτερα ἢ τὰ ἰδανικὰ ἑκατομμύρια, ἅτινα τὸ Comptoir National διεκδικεῖ τάχα σήμερον ὑπὲρ ἀνυπάρκτων Γάλλων κατόχων.

Τὴν λίαν ἐνδιαφερόυσαν ταύτην ἔρευναν θὰ κάμωμεν ἐν εἴδει παραρτήματος ἐν τοῖς ἐπομένοις.

Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΠΑΝΑΜΙΣΚΟΣ

Ἡ

ΤΑ ΚΟΡΙΝΘΙΑΚΑ

Α.

Αἱ ἐργασίαι τῆς τομῆς τοῦ Κορινθιακοῦ Ἴσθμοῦ ἤρξαντο κατὰ τὸ 1882 ὑπὸ Ἑταιρίας Γαλλικῆς συστηθείσης, ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ παλαιοῦ Comptoir d'Escompte, μὲ κεφάλαιον 30 ἑκατομμυρίων φράγκων.

Κατὰ τὴν δημοσίαν ἐγγραφὴν τοῦ κεφαλαίου, τὸ ἀνωτέρω ποσὸν ἐκαλύφθη πεντάκις.

Τὰ ἔργα τῆς τομῆς ἐξηκολούθησαν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥτον ἀνευ διακοπῆς μέχρι τοῦ 1889, ἀλλὰ, διὰ λόγους οὓς δὲν εἶναι τοῦ προκειμένου ν' ἀναπτύξωμεν, τὰ ἀρχικὰ κεφάλαια ἐφάνησαν ἀνεπαρκῆ καὶ πρὸ τοῦ τέλους τῆς χρήσεως τοῦ ἔτους 1887 εἶχον ἤδη ἐξολοκλήρου ἐξαντληθῆ.

Ἐπὶ τὴν προστασίαν τοῦ αὐτοῦ Comptoir d'Escompte, ἡ Ἑταιρία κατέφυγε κατὰ τὸ 1888 εἰς τὴν ἐκδοσιν 60,000 ὁμολογιῶν τῶν 500 φρ., ἀντιπροσωπευόντων ὀνομαστικὸν κεφάλαιον ἐτέρων 30 ἑκατομμυρίων φράγκων.

Ἐξ αὐτῶν 21,000 εἶχον ἐκποιηθῆ ἐν τῇ ἀγορᾷ, τῆφρον-
τίδι τῆς ἐν λόγῳ Τραπεζῆς· ὑπελείποντο δὲ κατατεθειμέναι
ἀνεκποιήτοι εἰς τὸ Comptoir d'Escompte 39,000 ὁμο-
λογίαι, ὅτε κατὰ Μάρτιον τοῦ 1889 ἐπῆλθεν ἀπροσδοκῆτως ἡ
καταστροφή τῆς Τραπεζῆς ταύτης.

Μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης εἶχον δαπανηθῆ διὰ τὴν τομὴν
περὶ τὰ 42 ἑκατομμύρια φράγκων· δὲν ὑπελείπετο δὲ πρὸς τε-
λείαν ἀποπεράτωσιν τοῦ ἔργου τιμὴ μολὶς τὸ ἐν τέταρτον τοῦ
ὅλου ἔργου, μὴ ἀπαιτοῦντος, κατὰ τὰς γενομένας τότε ἀκρι-
βεστέρας μελέτας ὑπὸ τῶν μηχανικῶν τῆς Ἑλληνικῆς κυβερ-
νήσεως, πλέον τῶν 14 ἑκατομμυρίων φράγκων. Ἀπέναντι αὐ-
τῶν ἡ παλαιὰ Γαλλικὴ ἐταιρία εἶχε τὰς ἐν τῷ παλαιῷ Com-
ptoir d'Escompte 39,000 ἀνεκποιήτους ὁμολογίας τῆς, με-
ἀξίαν ἀγοραίαν, τότε, 445 φράγκων κατὰ τίτλον.

Ἡ αἰφνιδίως ἐπελθοῦσα ὁμως κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν κα-
ταστροφή τῆς Προεξοφλιτικῆς Τραπεζῆς, ἀρ' ἐνός, καὶ ἡ
πρόσφατος πτώσις τῆς Ἐταιρίας τοῦ Παναμᾶ, ἐξ ἄλλου, εἶχον
συγκλονήσει τοσοῦτον τὰ χρηματιστήρια, ὥστε ἡ τιμὴ τῶν
μὲν ὁμολογιῶν τῆς Κορινθιακῆς ἐπιχειρήσεως, ἀπὸ 445, κα-
τῆλθον ἀποτόμως εἰς 110 φράγκα, τῶν δὲ μετοχῶν τῆς,
ἀπὸ 170 εἰς 65 φράγκα.

Τότε ὁ Στρατηγὸς TURR. ὑπερανθρώπους καταβαλὼν προσ-
παθείας, μετῆλθε πᾶν μέσον πρὸς σωτηρίαν τοῦ ὑπὲρ τὰ 3)4
συντελεσθέντος ἔθνοφελοῦς τούτου ἔργου, ὡς μόνον δὲ τοιοῦτον
σωτήριον μέσον πρακτικὸν καὶ ἥμισυ δαπανηρὸν ἐπεκαλεῖτο
τὴν ἐγγύησιν ἀπλοῦ τόκου, ἐπὶ τῶν ὑπολειπομένων 39,000
ὁμολογιῶν, ἐκ μέρους οὐχὶ μόνον τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως
ἀλλὰ καὶ τῶν ἀμεσώτερον ἐνδιαφερομένων κυβερνήσεων τῆς
Αὐστρίας, τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Γαλλίας. Καὶ αἱ μὲν τρεῖς
τελευταῖαι ἐφάνησαν πρόθυμοι νὰ παρέξωσι πᾶσαν δυνατὴν
χρηματικὴν ἀρωγὴν, ἡ Ἑλληνικὴ ὁμως κυβέρνησις ἀπέκρουσε
τὴν ἰδέαν ταύτην χαρακτηρίσασα αὐτὴν ὡς θίγουσαν τὴν ἐθνι-

κὴν ἀξιοπρέπειαν καὶ τὰ κυριαρχικὰ δικαιώματα τοῦ Κράτους.

Ἦρνεῖτο ὁμως ταῦτοχρόνως ν' ἀναλάβῃ αὐτὴ ἡ ἰδία εἰς βᾶρος τοῦ Ἑλληνικοῦ προϋπολογισμοῦ τὴν σχετικῶς ἀσήμαντον θυσίαν, ἣτις κατὰ τὰ πρῶτα μόνον ἔτη τῆς ἐκμεταλλεύσεως θὰ ἦτο ἴσως πραγματικὴ, ἐνόσῳ αἱ εἰσπράξεις τῆς ἐταιρίας δὲν θὰ ἐπῆρκουν πρὸς κάλυψιν τοῦ τόκου τῶν προνομιούχων ὁμολογιῶν· ἔπειτα ὁμως θὰ ἦτο ἀπλῆ ἠθικὴ κυβερνητικὴ ἀρωγὴ πρὸς τὴν ἐταιρίαν. Πολλοὶ διατείνονται ὅτι ἡ ἄρνησις αὐτῆς τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ὑπέκρυπτε σχέδια ἰδιοτελέστερα ἢ τοὺς προβαλλομένους λόγους, ἀποβλέποντα εἰς τὴν διάλυσιν τῆς παλαιᾶς γαλλικῆς, ὅπως οὕτω ἅπαν τὸ ἐνεργητικὸν καὶ τὸ κατὰ 3/4 συντελεσθὲν πολυδάπανον ἔργον αὐτῆς περιέλθῃ εἰς χεῖρας μερικῶν μεγαλοσχῆμων χρηματιστῶν, μεθ' ὧν κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἡ κυβέρνησις ἐπραγματοποιεῖ τοὺς περιφήμους γνωστοὺς οἰκονομικοὺς συνδυασμοὺς περὶ συνομολογήσεως καὶ μετατροπῆς ἑθνικῶν δανείων.

Ταῦτα συνέπιπτον ἀκριβῶς μὲ τὴν ἀναγόρευσιν τότε τοῦ κ. Βλαστοῦ εἰς τὴν ἀντιπροεδρίαν τοῦ νέου Comptoir National, ἐποχὴν ἀφ' ἧς ἡ τε ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἐν Ἑλλάδι εἰσαγγελικὴ Ἀρχὴ, ὧφειλε νὰ παρακολουθήσῃ ἀγρυπνώτερον τὰς ἐνεργείας τῆς γνωστῆς χρηματιστικῆς συμμορίας, τῆς τόσον ἐπιτηδεῖως διοργανισθείσης πρὸς ἀπογύμνωσιν τῶν ἀπλοϊκῶν καὶ καταδολεῦσιν πρὸ πάντων τῶν ἑθνικῶν συμφερόντων.

Εὐθὺς ἀμέσως μετὰ τὴν ἄρνησιν τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, τῇ ὑπεβολῇ καθὰ βεβαιοῦται, τῶν περὶ τὸ Comptoir National, προὐκλήθη διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως ἡ κήρυξις τῆς πτωχεύσεως τῆς Γαλλικῆς ἐταιρίας, καὶ ἡ ὑποχρεωτικὴ διάλυσις αὐτῆς τὴν 7 Φεβρουαρίου 1890.

B.

Ταυτοχρόνως μὲ τὴν κήρυξιν εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως τῆς πρώτης Ἑταιρίας, τὰ γαλλικὰ δικαστήρια διώρισαν Liquidateur κάποιον κ. Φιλίς, ὃν καὶ περιέβαλον δι' ἀπολύτου πληρεξουσιότητος καὶ μὲ τὸ δικαίωμα τῆς μεταβιβάσεως καὶ ἐκχωρήσεως, ἐν ἀνάγκῃ, εἰς νέαν ἑταιρίαν ὅλου τοῦ ἐνεργητικοῦ τῆς παλαιᾶς, ὑφ' οὓς ὅρους αὐτὸς ἤθελεν ἐγκρίνει.

Ὡς παρατηρεῖ ὁ ἀναγνώστης τὰ πάντα διεξήχθησαν κατὰ νομικώτατα, περιβεβλημένα τοῦ ἀναγκαίου νομίμου κύρους. Ἡ διάλυσις τῆς ἑταιρίας διετάχθη τὴν 7 Φεβρουαρίου 1890. Εὐθὺς ἀμέσως ἀνεφύη εἰς τὸ μέσον κάποιος Λάζαρος Νικολάου Σώχος καὶ, ἐν ιδιότητι ἀρχηγοῦ δῆθεν ἰσχυρῆς οὐμάδος κεφαλαιούχων, παρουσιάσθη ἐνώπιον τοῦ ὑπὸ τῶν γαλλικῶν δικαστηρίων διορισθέντος Liquidateur, κ. Φιλίς, δηλῶν ὅτι, μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν μυστηριωδῶν παρτοδενάμων ὁμοῦ κεφαλαιούχων, εἶναι εἰς θέσιν, ἂν ἀποπερατώσῃ ταχέως τὸ ἔργον τῆς τομῆς τοῦ Ἴσθμοῦ, ἂν αὐτὸς εὐηρεστεῖτο νὰ τῷ ἐκχωρήσῃ τὰ ὑπάρχοντα συντετελεσμένα ἔργα μεθ' ὅλων τῶν ἐξαρτημάτων, ἀποτελούντων τὸ μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης στοιχίσαν ὑπὲρ τὰ 42 ἑκατομμύρια φράγκων ἐνεργητικῶν τῶν παλαιῶν μετόχων καὶ ὁμολογιούχων, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον Γάλλων.

Ἄγνοοῦμεν ἂν ὁ κ. Φιλίς, ὃν τὰ γαλλικὰ δικαστήρια ἔκριναν ἄξιον νὰ περιβάλλωσι δι' ἀπεριορίστου ἐξουσίας, ἐφρόντισε τότε νὰ πληροφορηθῇ τίς ἡ ἀτομικότης καὶ φερεγγυότης τοῦ ἐνώπιον αὐτοῦ κ. Λ. Ν. Σώχου, τοῦ ὑποδείξαντος, ἐνώπιον συμβουλευιογράφου, ὡς ἐπίσημον αὐτοῦ κατοικίαν τὴν ἐν **Παρισίῳ**ς Ἑλληνικὴν Πρεσβείαν, καὶ τίνες τέλος οἱ μυστηριώδεις αὐτοῦ συνεταῖροι, τραγοὶ κεφαλαιούχοι.

Τὸ ἐφ' ἡμῖν γνωρίζομεν μόνον, ἂν δὲν ἀπατώμεθα, ὅτι ὁ ἐν λόγῳ νεαρὸς κύριος κατάγεται ἐκ τοῦ Δήμου Πανόρμου τῆς Τήνου.

Ἡ οἰκογένειά του ὁμως ἐγκατέλειπε τὴν νῆσον ταύτην ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἐγκαταστάσα ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐνθα ἡ μὲν μήτηρ διετέλει ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς οἰκογενείας τοῦ φιλογενεστάτου κ. Γ. Ζαρίφη, ὁ δὲ πατὴρ ἐξήσκει, ἴσως καὶ ἐξασκεῖ εἰσέτι, τὸ ἐπάγγελμα τοῦ λιθοξόου ἐν τῇ ὀθωμανικῇ πρωτεύουσῃ.

Ὁ νεαρὸς κ. Σῶχος, διακρινόμενος ἐπὶ φιλομαθείᾳ καὶ εὐφυλίᾳ, ἀπεστάλη ἀπὸ δεκαετίας περίπου εἰς Παρισίους ἵνα ἐκεῖ, ὑπὸ τὴν προστασίαν καὶ τῇ γενναίᾳ ἀρωγῇ τῆς κυρίας Α. Βλαστοῦ, τὸ γένος Ζαρίφη, ἐκμάθῃ τὴν γλυπτικὴν, εἰς τὴν ὁποίαν φαίνεται καὶ διεκρίθη διότι τελευταίως κατεσκεύασε καὶ τὸν ἀνδριάντα τοῦ Κολοκοτρώνη.

Πῶς τώρα ὁ γλύπτης κ. Α. Σῶχος, ὁ κατὰ τὸ 1890 διὰ τῆς γενναιοδωρίας τῆς κυρίας Α. Βλαστοῦ σπουδάζων ἐτι ἐν Παρισίοις, μετημφιέσθη εἰς ἀρχηγὸν χρηματιστικῆς συνδικάτου ὑπὲρ οὗ, ὡς θέλει ἰδεῖ κατωτέρω ὁ ἀναγνώστης, ἡγγυᾶτο, βεβαιῶν ὅτι τὸ ἐν λόγῳ συνδικάτον ἦτο εἰς θέσιν νὰ ἀποπερατώσῃ ἔργον ἀπαιτοῦν ὑπὲρ τὰ εἴκοσι ἑκατομμύρια φράγκα, τοῦτο ὀλίγον ἐνδιαφέρει τοὺς ἀπλοῦς θνητούς.

Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ὁ κ. Φιλίς, ὁ ἐπίσημος Liquidateur τῆς παλαιᾶς ἐταιρίας τὸν ἔλαβεν ὑπὸ λίαν σοβαρὰν ἐποψίν καὶ χωρὶς νὰ χάνουν ἀμφότεροι καιρὸν εἰς μικρολογίας διὰ πληροφορίας περὶ τοῦ ἀξιοχρέου τῶν συμβαλομένων μερῶν, κ. τ. λ.—αὐταὶ αἱ διατυπώσεις εἶναι ἀναγκαῖαι μόνον ὡσάκις πρόκειται περὶ μικροδοσοληψιῶν μεταξὺ κοινῶν ἐμπόρων—ἀμέσως παρουσιάσθησαν, ἐν Παρισίοις, ἐνώπιον τῶν συμβολαιογράφων Lavignat et son collègue, καὶ ὑπὸ ἡμερομηνίαν 12)24 Φεβρουαρίου 1890, συνεβλήθησαν ἐν συνόψει τὰ ἐξῆς :

1ον. Ἡ Διεθνὴς Ἐταιρία τοῦ Ἴσθμοῦ τῆς Κορίνθου διαλύεται συνεπεὶα δικαστικῆς ἀποφάσεως.

2ον. Ὁ κ. Λάζαρος Ν. Σῶχος, ἔχων συνήθη μὲν κατοικίαν εἰς τὴν ὑπ' ἀριθμὸν 72 οἰκίαν τοῦ Προαστείου Ἀγίου Ἰακώβου, ἐκλέγει ὅμως ὡς ἐπίσημον κατοικίαν τὴν ἐν **Παρισίοις Ἑλληνικὴν Πρεσβείαν**, διὰ πᾶν τὸ ἀφορῶν τὰς ὑποθέσεις τῆς Κορινθιακῆς Διώρυγος, καὶ συμβάλλεται, ἐν ὀνόματι συνδικάτου περὶ οὗ ἐγγυᾶται· λαμβάνει δὲ τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν ὑπολειπομένων ἔργων, ἐπιφυλάττων μέρισμά τι, ἐν τῶν καθαρῶν κερδῶν τῆς ἐκμεταλλεύσεως, πρὸς ὄφελος τῆς παλαιᾶς γαλλικῆς ἐταιρίας.

Οἱ ὄροι ὑφ' οὓς συνεβλήθη ὁ κ. Λ. Σῶχος συνοψίζονται εἰς τὴν ὑποχρέωσιν, ὅτι τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἀντιπροσωπευόμενον συνδικάτον θὰ συνίστα, ἐντὸς ἐνὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς ὑπογραφῆς, νέαν ἀνώνυμον Ἑλληνικὴν Ἐταιρίαν, μὲ κεφάλαιον 5 ἑκατομμυρίων φράγκων.

Ἡ νέα Ἐταιρία θὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα νὰ ἐκδώσῃ 46,667 ὁμολογίας, τῶν 500 φράγγων ἐκάστην, ὑποθηκευσίμους, ἀποφερούσας δὲ τόκον 6 0/0 ἑτησίως.

Ἐκ τῶν ἀκαθαρίστων εἰσπράξεων τῆς Διώρυγος θὰ λαμβάνηται : α.) τὸ ἀναγκαῖον ποσὸν διὰ τὴν πληρωμὴν τοῦ τόκου ἐπὶ τῶν 46,667 ὁμολογιῶν δηλ. 6 0/0 ἐπὶ κεφαλαίου 23,333,500 φρ. = φρ. 1,400,000 β'.) ἕτερον ποσὸν διὰ τόκον 5 0/0 ἐπὶ τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου τῶν 5 ἑκατομμυρίων, δηλ. ἄλλας 250,000 φρ. ἀποτελούσας ἐν σύνολον ἐκ φρ. 1,650,000 ὑπὲρ τῆς νέας ἐταιρίας.

Μετὰ τὴν πληρωμὴν τοῦ ἀνωτέρου ποσοῦ καὶ τῶν γενικῶν ἐξόδων τῆς Διευθύνσεως τῆς ἐταιρίας, πᾶν πλεόνασμα, ἂν τοιοῦτον θὰ προκύπτῃ θὰ ἀνήκει :

25 0/0 εἰς τὴν Νέαν ἐταιρίαν.

75 0/0 εἰς τὴν Παλαιὰν Γαλλικὴν.

Τοιοῦτοι εἶναι οἱ θεμελιώδεις ὅροι τοῦ μετὰ τοῦ κ. Φιλίς συμβολαίου τοῦ κ. Σώγου.

Γ'.

Συνεπεία τῶν μεταξὺ Φιλίς καὶ Σώγου συμπεφωνηθέντων συνῆλθον κατ' ἰδίαν οἱ κ. κ. Α. Συγγρός, Α. Βλαστός καὶ ὁ αἰωνίᾳ τῇ μνήμῃ αὐτοχειριασθεὶς κόμης Reinach καὶ συνυπέγραψαν συμβόλαιον δι' οὗ, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν καὶ εὐθύνην αὐτῶν, συνιστάτο συνδικάτον ἀναλαμβάνον τὰς ἐξῆς ὑποχρεώσεις :

1ον. Τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς διώρυγος ἐντὸς τῆς ὠρισμένης ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως προθεσμίας

2ον. Τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ὑπολειπομένων ἔργων, κατ' ἀποκοπήν, ἀπέναντι ὅ ἑκατομμυρίων φράγκων, ἀντιπροσωπευμένων ὑπὸ τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου τῆς νέας ἐταιρίας καὶ 40,000 ὁμολογιῶν τῶν 6 0/0, ἐκ τῶν 46,667 τὰς ὁποίας ὤφειλε νὰ ἐκδώσῃ ἡ νέα ἐταιρία ἅμα τῇ συστάσει τῆς. Τὰς 40,000 ταύτας ὁμολογίας ἀνελάμβανε τὸ ἐν λόγῳ συνδικάτον νὰ πληρώσῃ εἰς τοὺς ἐργολάβους διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἔργων πρὸς φράγκα 225, δηλαδὴ τὰ 20 ἑκατομμύρια τοῦ ὀνομαστικοῦ κεφαλαίου πρὸς 6 0/0, προεξοφλοῦντο ὑπὸ τοῦ Συνδικάτου Συγγροῦ, Βλαστοῦ καὶ Reinach ἀντὶ 13 ἑκατομμυρίων· ἐκράτων δὲ εἰς ὄφελος τῶν μελῶν τοῦ συνδικάτου τὰ 5 ἑκατομμύρια τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου τῆς νέας ἐταιρίας, ἀποτελούμενα ἐξ ἀπλῶν μετοχῶν τῶν ὁποίων ἡ ἀξία οὐδέποτε κατεβλήθη εἰς χρῆμα.

Ἀπέναντι τῶν ἀνωτέρω περῶν, οἱ ἐν λόγῳ διεύθυνται, τοῦ ὑπὸ τοῦ κακομοίρη Α. Σώγου ἀντιπροσωπευομένου συνδικάτου,

συνεβλήθησαν τότε επίσημως μετὰ τῆς Ἐταιρίας τῶν ἔργο-
ληψιῶν τῶν κ. κ. Μάτσα καὶ Σα, οἵτινες ἀνελάμβανον τὴν
ἀποπεράτωσιν τῶν ἔργων κατ' ἀποκοπὴν ἀπέναντι ποσοῦ
13,500,000 φράγκων, ἔμενε δὲ εἰς ὄφελος δῆθεν τῆς ἑται-
ρίας τὸ ὑπόλοιπον τῶν 6,667 ὁμολογιῶν ἐκ τῶν ἐκδοθεισῶν
46,667 ὁμολογιῶν. Ἄλλ' ἑταιρία καὶ συνδικάτον τραπεζη-
τῶν ἀπετελεῖτο καὶ ἀποτελεῖται, ὡς πᾶς τις γνωρίζει, ὑπὸ τῶν
ἰδρυτῶν καὶ διευθυντῶν, Α. Συγγροῦ καὶ Α. Βλαστοῦ.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν καὶ τὴν αὐτὴν ὥραν ὁ κ. Μάτσας,
ὑπέγραφεν ἐν ὀνόματι τῆς ἑταιρίας τοῦ ἰδιωτικὸν συμβόλαιον
δι' οὗ ἐδήλου ὅτι ἡ ἑταιρία τοῦ ἀνελάμβανε τὴν ὅλην ἐκτέλεσιν
τοῦ ἔργου ἀντὶ 10,600,000 φράγκων μόνον. Τὸ ὑπόλοιπον
2,900,000 ἀπεχίδετο εἰς τοὺς κ. κ. Α. Συγγρόν καὶ Α. Βλα-
στον ὡς ἀμοιβὴ διὰ προμήθειαν !!!

Ἐξ ὅλων τούτων προκύπτει ὅτι δι' ἔργον οὕτινος ἡ πραγ-
ματικὴ δαπάνη οὐδέποτε ὑπερέβη 10,600,000 φράγκων,
ἐπὶ τοῦ ποσοῦ δὲ τούτου βεβαίως ἡ ἑταιρία τῶν ἔργοληψιῶν
εἶχε καὶ τὸ κέρδος τῆς, ἡ νέα ἑταιρία τῆς Κορινθιακῆς διώρυ-
γος ἐπεβαρύνθη μὲ κεφάλαιον ἑταιρικὸν 5 ἑκατομμυρίων πρὸς
5 0/0 καὶ μὲ ὁμολογίας ἐτέρων 23,500,000 πρὸς 6 0/0,
ἀπαιτούντων ἐν συνόλῳ ἐτησίαν ὑπηρεσίαν ἐκ φράγκων 1,650,
000 ! ἐνῶ τὸ ὅλον ἔργον, μὲ ἀπλήν ἐγγύησιν ἐκ μέρους τῆς
Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, ἔστω καὶ 6 0/0 ἐπὶ 13 ἑκατομμυ-
ρίων, θὰ ἀπῆτει μόλις 780,000 φράγκων οὕτω δὲ, οἱ πρῶτοι
μέτοχοι δὲν θὰ κατεληστεύοντο τόσον ἀσυνειδήτως.

Ἐξ ἄλλου, τὰ 5 ἑκατομμύρια τὰ δῆθεν καταβληθέντα τοῦ
ἑταιρικῶν κεφαλαίου καὶ τὰ 23,500,000 τῶν νέων ὁμολογιῶν,
ἐν συνόλῳ 28,500,000 ὀνομαστικῶν, ἐζητησθήσαν ἐννοεῖται,
διὰ τῶν λαθροχειρικῶν πράξεων, ἃς ἀνεφέραμεν, εἰς τὰς χεῖ-
ρας τῆς γνωστῆς τριανδρίας τῶν κ. κ. Συγγροῦ, Βλαστοῦ
καὶ τοῦ αὐτοχειριασθέντος Reinach, ἀπέναντι τῶν κατα-
βληθέντων δι' αὐτῶν μόνον 10,600,000.

· Πρὶν ἢ συνοψίσωμεν τὰ ἠθικὰ πορίσματα τῆς συγερᾶς ταύτης ληστοπραξίας, ἀνάγκη ν' ἀναφέρωμεν ἐπίσης τινὰ περὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν συνέστη ἡ νέα Ἑλληνικὴ Ἐταιρία.

Ἐνταῦθα παριστάμεθα εἰς τὴν τρίτην πράξιν τῆς Ιλαροτραγωδίας. Εἶδομεν ἐν ἀρχῇ τὸν κ. Λ. Σῶχον παριστάμενον ἐνώπιον τοῦ ἐν Παρισίοις συμβολαιογράφου, ἐν ιδιότητι ἀντιπροσώπου σπουδαίου συνδικάτου, περὶ τῆς σοβαρότητος τοῦ ὁποίου ἠγγυᾶτο προσωπικῶς !

Ἐμάθομεν μετὰ ταῦτα ὅτι οἱ μυστηριώδεις κεφαλαιοῦχοι, οὓς ὁ ἐν λόγῳ κ. Σῶχος ἀντιπροσώπευε, δὲν ἦσαν ἄλλοι εἰμὴ ἡ γνωστὴ τριανδρία, ἧς ἀνεφέραμεν τὰ ὀνόματα.

Ἐν Ἀθήναις ὁμοίως, δὲν εἶνε πλέον ὁ κ. Λάζαρος Σῶχος, ὅστις παρουσιάζεται ὡς ἀντιπρόσωπος σπουδαίων κεφαλαιοῦχων διὰ λογαριασμὸν τῶν ὁποίων πρόκειται νὰ συστήσῃ τὴν νέαν Ἀνώνυμον Ἑλληνικὴν ἔταιρίαν, ἀλλὰ παρίσταται αὐτὸς ὁ ζήπλουτος κ. Α. Συγγρός, οὐχὶ ὡς συμβαλλόμενος ἐν ὀνόματί του καὶ διὰ λογαριασμὸν τῶν γνωστῶν συνεταίρων του, ἀλλ' ὡς ἀπλοῦς, ἀπλούστατος ὑφιστάμενος τοῦ ἐν Παρισίοις σπουδαστοῦ τῆς γλυπτικῆς κ. Λαζάρου Σώχου !

Ἴνα μὴ ὑποπτευθῶμεν ὅτι διχαστρέφομεν κἂν κατὰ κεραιάν τὰ γεγονότα, ἀρκεῖ νὰ παραθέσωμεν ἐνταῦθα αὐτὸ τὸ κείμενον τοῦ άρθρου 5 τοῦ καταστατικοῦ τῆς νέας ἑλληνικῆς ἔταιρίας :

αἴ Αρ. 5.— Ὁ κ. Ἀνδρέας Συγγρός, ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ κ. Λαζάρου Σώχου, ἐπὶ τῇ βᾶσει τοῦ προαναφερθέντος πληρεξουσίου, φέρει, διαβιβάζει καὶ παραχωρεῖ εἰς τὴν ἔταιρίαν, πάντα τὰ δικαιώματα καθὼς καὶ πάσας τὰς ὑποχρεώσεις, τὰς διαλαμβανόμενας :

1ον. Ἐν τῇ μεταξὺ τοῦ κ. Λ. Σώχου καὶ τοῦ δικαστικοῦ Liquidateur κ. Φιλίς συμβάσει ὑπὸ ἡμερομηνίαν 12)24 Φεβρουαρίου, ἧς μετάφρασις ἐγένετο ὑπὸ τοῦ δικηγόρου κ. Ἰωάννου Βαλαχωρίτου.

2ον. Ἐν τῇ μετὰ τῶν ἐργολάβων συμβάσει τῆς 2)14 Μαΐου.

3ον. Ἐν τῷ ἐγγυητηρίῳ ἐγγράφῳ τῆς προνομιοῦχου τραπέζης τῆς Ἡπειρο-Θεσσαλίας περὶ τῆς ὑπὸ τοῦ κ. Μάτσα κ.τ.λ. ἀκριβοῦς ἐκτελέσεως τῶν ἔργων.»

Ὡς παρατηρεῖ ὁ ἀναγνώστης πάντα τὰ μέτρα ἠλήθησαν καὶ ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐν Γαλλίᾳ. ὥστε, ἂν ποτε ἡ εἰσαγγελικὴ ἢ ἄλλη τις ἀρχὴ ἤθελεν ἐπιληφθῆ ἀνακρίσεων εἰς τὰ περὶ καταρτισμοῦ τῆς νέας ἐταιρίας πρὸς ἐξακρίβωσιν τοῦ τρόπου δι' οὗ κατεληστεύθησαν οἱ μέτοχοι καὶ ὁμολογιούχοι τῆς πρώτης γαλλικῆς ἐταιρίας, νὰ μὴ ὑπάρχη ἄλλο ὑπεύθυνον ἀπέναντι τοῦ νόμου συμβαλλόμενον πρόσωπον εἰμὴ τὸ τοῦ ταλαιπώρου γλύπτου τῆς ἐν Παρισίοις λατινικῆς συνοικίας κ. Σώχου.

Ἄν δὲ ἐν τῇ ἐνώπιον τοῦ ἐν Παρισίοις συμβολαιογράφου συμβάσει ὁ κ. Λάζαρος Σώχου ὑπέδειξεν ὡς ἐπίσημον κατοικίαν του τὴν ἐν Παρισίοις ἐλληνικὴν πρεσβείαν εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τὰς ὑποθέσεις τῆς κορινθιακῆς διώρυγος, καὶ τοῦτο ἔχει τὸν λόγον του καὶ λόγον σπουδαιότατον.

Τοῖς πᾶσιν εἶνε γνωστὸν ὅτι ἐν ἐκάστῳ Κράτει αἱ πρεσβεῖαι θεωροῦνται ὡς ἔδαφος ξένον ἐπὶ τοῦ ὁποίου αἱ ἐπιτόπιοι ἀρχαὶ δὲν ἐξασκοῦσι καμμίαν ἐξουσίαν.

Κατὰ συνέπειαν, ἂν ποτε, τῇ αἰτήσῃ τῶν παλαιῶν μετόχων καὶ ὁμολογιούχων τῆς πρώτης γαλλικῆς ἐταιρίας παρουσιαζέτο ἀνάγκη νὰ ἐνεργηθῆ κατ' οἶκον ἔρευνα τοῦ ἀρχικοῦ ἰδρυτοῦ τῆς νέας ἐλληνικῆς ἐταιρίας, ἡ δικαστικὴ ἀρχὴ θὰ εὐρίσκετο βεβαίως καθόλα ἀφωπλισμένη, διότι δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν ἐλληνικὴν πρεσβείαν.

Ἐνταῦθα παρουσιάζεται τὸ ζήτημα ἂν τῇ συγκαταθέσει τῆς ἐν Παρισίοις ἐλληνικῆς πρεσβείας ἐγένετο χρῆσις τοῦ ὀνόματος αὐτῆς ὑπὸ τοῦ σπουδαστοῦ κ. Λ. Σώχου. Τοιοῦτόν τι ἀδυνατοῦμεν νὰ πιστεύσωμεν.

Πάντα τὰ σχετικὰ εἰς τὴν σύστασιν τῆς νέας Ἑλληνικῆς ἑταιρίας ἐπίσημα ἔγγραφα εὐρίσκονται πρωτοκολλημένα παρὰ τῷ ἐν Ἀθήναις συμβολαιογράφῳ κ. Γλυκοφρύδη ὑπ' ἀριθμὸν 51257 καὶ ὑπὸ ἡμερομηνίαν 19 Ἰουλίου 1890. Ἐξ αὐτῶν καταφθίνεται ἐν ὅλῃ τῇ λαμπρότητι τίνι τρόπῳ «Γιάννης ἐκέρνα καὶ Γιάννης ἔπινε».

Διακεκριμένος Γάλλος, γράφων ἀργότερον ἐξ Ἀθηνῶν πρὸς σπουδαῖα πρόσωπα ἐν Παρισίοις, ἐξέφερε μεταξὺ ἄλλων τὰς ἐξῆς κρίσεις :

»

«Τοιαύτη εἶναι ἡ ἀλήθεια περὶ τοῦ ἔργου τούτου, περίξ τοῦ οὐοίου ἐγένετο παρ' ἡμῖν ἄλλοτε τοσοῦτος θόρυβος, καὶ διὰ τὸ ὅποιον οἱ Γάλλοι ὁμολογιοῦχοι κατέβαλον ἐκ νέου εἰς χρυσὸν πλεῖστα ἑκατομμύρια, μετὰ τὴν πρώτην καταστροφὴν.

«Ἀλλὰ τὰ ἑκατομμύρια ταῦτα ἐξοδεύθησαν ἄρα γε πράγματι εἰς τὰ ἔργα τῆς τομῆς ὡς μᾶς τὸ διεβεβαίουν, καθ' ἣν στιγμὴν μᾶς κατελήστευον λαθροχειρικῶς (on nous flouait) εἰς τὸ Comptoir National ;

«Ὁχι, δὲν ἔδαπανήθησαν, διότι ἰδοὺ τί ἐμάθομεν ἐξ ἐπισήμου πηγῆς.

«Ἐνῷ ὁ πρόεδρος καὶ ἀντιπρόεδρος τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς νέας ἑταιρίας σενεβάλλοντο ἐπισήμως μετὰ τοῦ κ. Μάτσα, ὅστις ἀνελάμβανε τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ ἔργου ἀντὶ 13,500,000 φράγκων κατ' ἀποκοπὴν, τὴν αὐτὴν ἡμέραν καὶ τὴν αὐτὴν στιγμὴν δι' ἰδιωτικοῦ συμφωνητικοῦ ὁ αὐτὸς κ. Μάτσα ἐδηλοποιεῖ ὅτι ὑπεχρεοῦτο νὰ κατασκευάσῃ ὅλα τὰ ἔργα ἀντὶ φράγκων 10,600,000, ἐγκατέλειπε δὲ τὴν ἐκ 2,900,000 φράγκων διαφορὰν εἰς ὄφελος τῶν προμνησθέντων δύο ἀπαισιῶν κυρίων.

«Τὰ βιβλία τοῦ κ. Μάτσα ἀποδεικνύουσιν ἐναργῶς τίνι τρόπῳ ἔλαβε χώραν ἡ ἀνήκουστος αὕτη ληστοπραξία.

«Τὰ βιβλία ταῦτα δὲν δύνανται νὰ παραποιηθῶσιν οὔτε νὰ ἐξαφανισθῶσι, διότι ἀνήκουσιν εἰς ἀνώνυμον ἑταιρίαν τῆς ὁποίας ὁ κ. Μάτσας εἶναι Διευθυντής.

«Ἡ ἐν Παρισίοις εἰσαγγελικὴ Ἀρχὴ ἔφειλε νὰ ἐπιληφθῆ τῆς ὑποθέσεως καὶ διὰ δικαστικῆς ἐπιτροπείας (au moyen d'une Commission rogatoire), νὰ συλλέξῃ ἐν Ἀθήναις τὰς ἀποδείξεις τοῦ κολοσσαίου τούτου δόλου, διαπραχθέντος ὑπὸ τῶν κ. κ. Α. Συγγροῦ καὶ Α. Βλαστοῦ, προέδρου καὶ ἀντιπροέδρου τῆς ἑταιρίας τοῦ Κορινθιακοῦ Ἴσθμου πρὸς ζημίαν τῶν τόσων ἀτυχῶν Γάλλων μετόχων!».

Ἐκ πάντων τούτων προκύπτει ὅτι, ἀφοῦ τὰ καθέκαστα τῆς ἀπογυμνώσεως τῶν μετόχων καὶ ὁμολογιούχων τῆς παλαιᾶς γαλλικῆς ἑταιρίας καὶ τῆς συστάσεως τῆς νέας Ἑλληνικῆς ἐκανονίσθησαν λαθροχειρικῶς, περιβεβλημένα ὁμῶς μὲ ὄλους τοὺς τύπους τῆς ἐξωτερικῆς ἀπόψεως τῆς νομιμότητος, οἱ μὲν κ. κ. Συγγρός καὶ Βλαστός δὲν ἐδίστασαν πλέον ν' ἀποκαλυφθῶσιν, ἐγκαθιδρυόμενοι θριαμβευτικῶς καὶ πομπωδῶς, ὁ εἰς πρόεδρος, ὁ ἕτερος ἀντιπρόεδρος τῆς ἑταιρίας, ἀποπέμψαντες τὸν κ. Λ. Σῶχον εἰς τὸ ἐν τῇ λατινικῇ συνοικίᾳ ἔργον τοῦ τῆς γλυπτικῆς, ὅθεν ἄλλως τε δὲν εἶχεν ἀποσπασθῆ εἰμὴ διὰ νὰ θέσῃ τὴν ὑπογραφὴν του εἰς μερικὰ ἀσήμαντα ἔγγραφα, χωρὶς ἴσως καὶ αὐτὸς νὰ ἐννοῇ καλὰ καλὰ περὶ τίνος ἐπρόκειτο.

Τὸ ἠθικὸν συμπέρασμα τῆς εἰδεχθοῦς ταύτης δολοπλοκίας, ἦν ἐν συνόψει ἐξεθέσαμεν, εἶνε ὅτι ἡ Κυβέρνησις, ἀθῶα ἢ συνένοχος, περιωρίσθη ἀπλῶς εἰς τὴν αὐστηρὰν τήρησιν τῶν ἐξωτερικῶν τύπων, ἀδιαφορήσασα ἐντελῶς ὡς πρὸς τὴν οὐσίαν τῶν πράξεων ἃς ἐκύρου νομοθετικῶς ἢ διὰ βασιλικῶν διαταγμάτων.

Εἰς τὸν ἀμερόληπτον κριτὴν ἐναπόκειται τώρα νὰ ψυχολογήσῃ ἐπὶ τῶν αἰτιῶν, αἵτινες κατατρύχουσιν ἀπὸ τσοῦτου χρόνου τὴν λαμπρὰν μὲν ἀλλ' ἀτυχῆ ταύτην χώραν.

Μόλις ἐθίξαμεν καὶ ἀνεγείραμεν τὰς πτυχὰς τοῦ μελανοῦ

πέπλου, τοῦ καλύπτοντος τὴν μαστίζουσαν τὸν ἑλληνικὸν λαὸν πληγὴν, καὶ ἀμέσως διαγινώσκει τις εὐκόλως ὅτι δὲν εἶνε ἀπλῆ πληγὴ προερχομένη ἐκ νομισματικῆς ἀνωμαλίας, ὡς πολλοὶ ἀρέσκονται νὰ τὴν παριστῶσιν· εἶνε βαθυτάτη πολιτικὴ καὶ κοινωνικὴ γάγγραινα, ἣτις καταβιβρώσκει τὸν ἀτυχῆ τόπον, προερχομένη ἐκ τῆς παντελοῦς παρ' ἡμῖν καταπτώσεως τοῦ θρησκευτικοῦ, τοῦ πατριωτικοῦ καὶ αὐτοῦ ἔτι τοῦ οἰκογενειακοῦ αἰσθηματος. Ἡ ἔλλειψις συναισθησεως τῶν πρὸς τὴν πολιτείαν καὶ τὴν κοινωνίαν καθηκόντων χρηστῶν πολιτῶν καὶ τοῦ ὀφειλομένου πρὸς τοὺς νόμους καὶ πρὸς ἀλλήλους σεβασμοῦ εἶνε κυρίως ἡ ἀληθὴς αἰτία τοῦ κακοῦ. Εἶνε τέλος ἀπόρροια διεφθαρμένων καὶ ἐξηχριωμένων ἠθῶν καὶ ἔξεων, ἃς ἔφεραν καὶ μετέδωκαν εἰς τὴν Ἑλλάδα κερδοσκόποι ἀσυνείδητοι καὶ ἄστεργοι, οἵτινες, ὑπὸ τὸ πρόσχημα φιλοπταρίας, παρεισέφρυσαν ἐν τῇ πολιτείᾳ καὶ ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἀσυστόλως ἐκμεταλλεῦόμενοι Κοινὸν καὶ Δημόσιον.

Τὸ δὲ πάντων χειρίστον ὑπῆρξεν ὅτι ἡ Πολιτεία οὐ μόνον τοὺς ἀνέχεται, ἀλλὰ καὶ πολλακίς ἀνέθεσεν εἰς αὐτοὺς τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν ὑψηλοτέρων συμφερόντων τῆς, ἐνῶ ἀπ' ἐναντίας εἶδει ν' ἀπομακρύνῃ τὰς ρυπαρὰς αὐτῶν χεῖρας ἀπὸ πάσης κοινῆς ὑποθέσεως.

Οἱ μεγαλόσχημοι οὗτοι ψευδοπατριῶται ὁμοιάζουσι τὸ μυστάρων ἐκείνο πτηνὸν, ὃπερ ἐγκαθιδρύεται εἰς ξένας φωλεάς. Δὲν ἀρπάζουσιν οὗτοι τὴν ξένην παρουσίαν ὡς οἱ κοινοὶ καὶ χυδαῖοι λωποδύται, οἵτινες ἐξασκοῦσι συχνὰ τὸ ἐπάγγελμά των ἐπὶ προφανεῖ ἄλλως τε κινδύνῳ τῆς ζωῆς των. Οἱ ἐν πολυτελιστάτοις μεγάροις κατοικοῦντες εὐγενεῖς ἀγύρται, οἱ ἐκμεταλλεῦόμενοι κυβέρνησεις καὶ φορολογουμένους, εἰσέρχονται εἰς τὸν ξένον οἶκον, περιεργάζονται λεπτομερῶς τὰ ἐν αὐτῷ καὶ ἐγκαθιδρύονται ἐπὶ τέλους ὀριστικῶς. Συνάπτουσιν ἐνδιαφέρουσαν δῆθεν παρατεταμένην ὁμιλίαν μετὰ τοῦ πραγματικοῦ κυρίου τῆς οἰκίας, εἰς τὸν ὁποῖον ἀφηγοῦνται συγκινητικωτάτας ἱστορίας περὶ τῆς κοιλίδος τῶν συγγενῶντων καὶ ἄλλων παρομοίων, καὶ ὁ τάλας! καταγοητευμένος ὑπὸ τὰς μελιρρύτους φράσεις τοῦ εὐγενοῦς ἐπισκέπτου, ἀπορεῖ καὶ αὐτὸς πῶς, μετ' ὀλίγας στιγμῆς, εὐρέθη αἰφνης ἔξω τοῦ οἴκου του, ἐν τῇ ὁδῷ, γυμνὸς καὶ τετραχελισμένος, διστάζων ἂν ἔχῃ κἄν τὸ δικαίωμα νὰ μεμψιμοιρήσῃ διὰ τὴν ἀπροσδόκητον συμφορὰν του!

Πλεονέκται ραδιοῦργοι, πονηροί, ἀνειλικρινεῖς καὶ ἐπικινδύνως πανοῦργοι, οἱ πλεῖστοι τῶν τοιούτων μίαν καὶ μόνην ἔχουσι κλίσιν, νὰ ἐπωφελῶνται τῆς ἐλαχίστης εὐκαιρίας, ὅπως ἐξαπατῶσιν καὶ ἀπογυμνῶσιν ἐπιτηδείως τοὺς ὁμοίους των.

Ἐστερημένοι αὐτοτελοῦς πρωτοβουλίας, συστηματικῶς ἐκμεταλλεύονται τοὺς δημιουργοὺς πάσης ἐπικερδοῦς ἐπιχειρήσεως, κρατοῦντες τὰ ὠφελήματα ἀποκλειστικῶς ὑπὲρ αὐτῶν.

Ἴνα συμπεράνωμεν, ὁ κ. Βλαστός καὶ οἱ περὶ αὐτὸν, ὅσοι κόπτονται ὑπὲρ τῶν δῆθεν πολυαριθμῶν ἐν Γαλλίᾳ θυμάτων τοῦ νόμου τῆς 10 Δεκεμβρίου ὑπὸ τὸ πρόσχημα ὅτι τὸ παλαιὸν Comptoir d'Escompte ἔτυχε ν' ἀναλάβῃ εὐθύνην ἐκδίδον δάνεια ἑλληνικὰ, θὰ παρεῖχον ἀσυγκρίτως μείζονας ὑπηρεσίας εἰς τὸ γαλλικὸν κοινὸν, ἂν ἐπελαμβάνοντο ἐντιμωτέρου ἀγῶνος ὑπὲρ τῶν ἐν Γαλλίᾳ ὄντων πολυαριθμῶν θυμάτων τοῦ Κερνθιακοῦ Παναμά, ἐν ᾧ κατεπώθησαν περὶ τὰ 70 ἑκατομμύρια.

Ἄλλ' ὅσάκις πρόκειται περὶ τοῦ σκανδαλωδεστάτου τούτου ζητήματος, ὁ φλογερὸς κοσμοπολίτης πατριώτης ἀποσύρεται εἰς τὴν γωνίαν τοῦ ὑπὸ δεινῆς πάσχω ἀφασίας, διότι εἶνε ὁ σπουδαιότερος ἥρωσ τῆς ληστρικοτάτης ἐκείνης συμμορίας.

Ἡ Γαλλικὴ Δημοκρατία εἶχε τὸ ἀτύχημα νὰ πέσῃ εἰς τὰς χεῖρας ἐνὸς τυχοδιώκτου Κορνηλίου Χέρτσ οὔτινος, ἀντὶ θηλειᾶς περὶ τὸν τραχηλὸν, ἐκόσμισε τὰ στήθη διὰ τῶν ὑψηλοτέρων τῆς παρασῆμων.

Ἀπηλλάγη ὅμως αὐτοῦ ἐπὶ τέλους, ἀλλὰ κατόπιν πόσων ἀνεπανορθῶτων ἐθνικῶν καταστροφῶν, αἵτινες συμπάρεσυραν καὶ τοὺς ἐξοχωτέρους τῶν πολιτικῶν αὐτῆς ἀνδρῶν !!!

Ἡ Ἑλλάς, ἀντὶ ἐνὸς ἀληθοῦς, ἔχει καὶ αὐτὴ μερικοὺς τοιοῦτους οἰκτροὺς ἀπομιμητὰς τοῦ περιφήμου ἐκείνου δόκτορος, καυχωμένους ἀσυστόλως ὅτι ἀδιαρρήκτως κρατοῦσι μὲ τοὺς ὄνυχας των καὶ ὑπουργοὺς καὶ πολιτικοὺς καὶ αὐτοὺς ἔτι τοὺς αὐλικούς της, οὐδὲν δυναμένους νὰ πράξωσιν ἄνευ αὐτῶν.

Εἶθε αἱ πολῦτιμοι αὐταὶ σχέσεις νὰ μὴ ἀπολήξωσι, τάχιον ἢ βράδιον, εἰς ἀμαύρωσιν τοῦ μόνου ὑπολειπομένου ἀγάθου ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, τῆς τιμῆς τῶν πολιτικῶν αὐτοῦ ἀνδρῶν !

ΤΕΛΟΣ

